

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

JOSEPH CONRAD

NARCISSUS'UN ZENCİSİ

Çeviri: ERHUN YÜCESOY

JOSEPH CONRAD
NARCISSUS'UN
ZENCİSİ

The Nigger of the Narcissus, Joseph Conrad

© 2013, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Temmuz 2013, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Seçkin Selvi

Kapak tasarımı: Act creative

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Özal Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 26699

ISBN 978-975-07-1834-2

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 10758 Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

JOSEPH CONRAD

NARCISSUS'UN

ZENCİSİ

UZUN ÖYKÜ

İngilizce aslından çeviren

Erhun Yücesoy

Joseph Conrad'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Üç Deniz Öyküsü, 2010

Karanlığın Yüreği, 2011

JOSEPH CONRAD, vatansever ve soylu bir ailenin çocuğu olarak 1857 yılında Polonya'da doğdu. Babası politik oyunlar yazan bir aydındı. Polonya'daki 1863-64 Ocak Ayaklanması'nın liderlerinden olduğu için sürgüne gönderildi. Sürgün sırasında eşi ve kendisi ölünce, on bir yaşında yetim kalan Conrad dayısının yanında büyüdü. On altı yaşında Marsilya'ya giden Conrad denizci oldu ve deneyimlerini eserlerine aktardı. Denizle iç içe olan yapıtlarında insan ruhunun, görev ve onur duygularıyla hesaplaşmasını dile getirdi. En önemli yapıtları arasında, çoğu sinemaya da uyarlanmış olan *Karanlığın Yüreği* (Francis Ford Coppola / *Kıyamet*), *Lord Jim*, *Nostromo*, *Gizli Ajan*, *Batı Gözüyle*, *Talih*, *Zafer*, *Gölge Hattı*, *Maceralar Beldesi* (Korsan) sayılabilir. *The Mirror of the Sea*, *Memories and Impressions* (Denize Tutulan Ayna: Anılar ve İzlenimler), *Notes on my Books* (Kitaplarım Üzerine Notlar), *Last Essays* (Son Denemeler) adında anı ve deneme kitapları vardır.

ERHUN YÜCESOY, 1969'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Kıbrıs'ta İngiliz Koleji'nde tamamladı. 1992'de Bilkent Üniversitesi İşletme Fakültesi'ni bitirdi. Çeşitli bankalarda kurumsal bankacılık alanında çalıştı. Bankacılığın ardından emtia ithalatı yapan şirketlerde finansman ve ithalat direktörlüğü görevlerini yürüttü. Tıp, evrim biyolojisi, sosyoloji, tarih, liderlik kuramları, moda felsefesi, edebiyat gibi farklı alanlarda on kitabı Türkçeye çeviren Yücesoy halen serbest dış ticaret danışmanı olarak çalışmaktadır. Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

... Efendim konuşmasında bu gemiye olan
büyük sevgisini açıkladı.

*Samuel Pepys'in Günlüğü*¹

1. İngiliz günlük yazarı Samuel Pepys'in (1633-1703) "Efendim" diye sözünü
ettiği kişi, kendisinin hâmisî, ünlü amiral Sandwich Kontu Edward Mountagu'
dur (1625-1672).

Denizdeki dostlarımla ilgili bu hikâyeyi
Edward Garnett'e¹ adıyorum.

I

Narcissus¹ gemisinin ikinci kaptanı Mr. Baker, bir adımda aydınlık kamarasından kış güvertesinin karanlığına çıktı. Başının üzerinde, pupanın hemen kenarında duran gece nöbetçisi çana iki kez vurdu. Saat dokuz olmuştu. Tepesinde duran adama seslenen Mr. Baker, "Bütün tayfalar gemide mi Knowles?" diye sordu. Adam aksak adımlarla merdivenden indi ve dalgın, düşünceli bir ifadeyle, "Sanırım gemideler efendim. Bizim adamların hepsi orada ve bir sürü de yeni gelen var... Hepsi orada olsa gerek," dedi.

"Güverte lostromosuna söyle, tayfaların tümünü geminin kış tarafına göndersin," diye sürdürdü Baker konuşmasını, "ve miçolardan birine söyle de buraya doğru dürüst bir fener getirsin, zira yoklama almak istiyorum."

Ana güvertenin kış tarafı karanlıktı, fakat yarı yoldan itibaren kasara kamarasının² açık kapılarından iki par-

1. Conrad, Bombay'dan (bugün Mumbai) Dunkirk'e yolculuk yapan, 1876 yılında inşa edilmiş tam donanımlı 1336 tonluk, demirden yapılmış Narcissus gemisinde 28 Nisan-16 Ekim 1884 tarihleri arasında üçüncü kaptan olarak görev yaptı.

2. Ana güverteden daha yüksekteki küçük güverte kasara olarak adlandırılıyor. Bu bölümün altında tayfaların yatakhaneleri ve ambar var. Bu bölümü bundan sonra "başaltı" diye adlandıracağız.

lak ışık huzmesi, geminin üzerine bir çarşaf gibi örtülmüş sessiz gecenin karanlığını kesiyordu. İnsan sesleri bir uğultu gibi işitiliyordu orada; sancak ve iskelede, aydınlık kapı ağızlarında huzursuzca hareket eden adamların siluetleri, teneke levhalardan kesilip biçilmiş karanlık şekiller gibi bir anlığına görünüp kayboluyordu. Gemi denize açılmaya hazırды. Marangoz, ana ambar kapağının son takozunu da vurarak yerine çakıp soktuktan sonra saat tam beşi gösterdiğinde ağır ahşap tokmağını yere bırakmış ve itinayla yüzünde biriken terleri silmişti. Güverteler süpürülmüş, bocurgat yağlanmış ve demir almaya hazır hale getirilmişti; sabahın erken saatlerinin berrak, serin dinginliğinde gürültüyle ve tıslayarak çarklarını çevirip sıcak dumanlar salarak gemiye yaklaşacak römorköre hazırlık olsun diye bir ucu yukarı kaldırılıp, pruvadan aşağıya sarkıtılan büyük yedek çekme halatı, uzun rodalar halinde baş güvertenin bir yanında yatıyordu. Kaptan, mürettebattaki eksikleri tamamlamak için yeni tayfalar tutmak üzere karaya çıkmıştı; o gün yapılması gereken işlerini tamamlamış gemi zabitleri birazcık olsun soluklanacak zaman bulmaktan hoşnut, ayakaltından çekilmişlerdi. Karanlık bastıktan kısa bir müddet sonra, izin alıp karaya çıkmış birkaç denizciyle yeni tayfalar, daha iskele merdivenine yanaşmadan ücretlerini almak için yaygara koparan beyaz giysili Asyalıların kürek çektiği kıyı sandallarıyla gemiye gelmeye başladılar. Kürekçilerin konuştuğu bu Doğu dilinin ateşli ve kulakları tırmalayan uğultusu, küfürlü haykırışlarla bu yüz­süzce taleplere ve sahte umutlara karşı çıkan çakırkeyif denizcilerin sesleriyle çatışıyordu. Doğu'nun göz kamaştırıcı, yıldızlarla bezenmiş dinginliği, beş anna ile yarım rupi¹ arasında değişen paralar uğruna ko-

1. Rupi geçmişte olduğu gibi günümüzde de Hindistan'ın standart para birimidir. On altı anna bir rupiye eşdeğerdir.

pan öfkeli feryatlar ve sitemkâr çığlıklarla parçalanıp bozuluyordu ve böylece Bombay Limanı'ndaki herkes, yeni tayfaların Narcissus'a katıldığını öğrenmiş bulunuyordu.

Kulak tırmalayıcı sesler gitgide azaldı ve dindi. Kayıklar artık etrafa sular sıçratan üçlü-dörtlü gruplar halinde değil, teker teker gemiye yanaşıyorlardı ve omzunda uzun bir çantayla sallana sallana merdivenden borda iskelesine çıkarken bir yandan da, "Size bir kuruş daha fazla vermem! Cehennem'e kadar yolunuz var!" diye bağırان adamın sesi, kürekçilerin fısıltılı itiraz ve sitemlerini yarıda kesip boğuyordu. Başaltında, sicimlerle bağlanmış kutular ve yatak denkları arasında dikilen ve sağa sola sallanan yeni tayfalar, iki katlı ranzalarda üst üste oturan ve kusur arayan, ama dostça bakışlarla kendilerini süzen eski mürettebatla arkadaşlık kurmaya başladılar. Başaltındaki iki fenerin fitilleri iyice açılmıştı ve yoğun bir parlaklık yayıyorlardı; kıyıda giyilen sert keçeden yapılmış melon şapkalar ya başların gerisine itilmiş ya da güvertedeki zincir palamarlarının yanına yuvarlanmıştı; al al olmuş suratların her iki yanında, düğmeleri açık beyaz yakalar öne doğru çıkıntı yapıyordu; beyaz manşetlerden fırlamış iri kollar inip kalkıyor, kahkahalar ve boğuk sesler arasında homurtuların kesintisiz uğultusu yükseliyordu. "Hey evlat, buraya bak, şu ranzayı al!.. Sakın onu elleme!.. En son hangi gemide çalıştın?.. Evet biliyorum onu... Üç yıl önce Puget Sound'da¹... Bu ranza sizin-ti yapar, demedi deme!.. Hadi ama; bi el at da şu sandığı çevirelim!.. Karaya çıkan kibar beyler, aranızda içki getiren var mı?.. Biraz tütün versene bize... Biliyorum o gemiyi; kaptanı içkiden geberip gitti... Züppenin tekiydi!.. Şişede değil, midesinde durmasını tercih ederdi içkinin...

1. ABD'nin Washington eyaletinin kuzeybatı kıyısında, Pasifik Okyanusu'nda bir körfez.

Bakın söylüyorum, bir fahişenin güvertesine çıktınız. Burada kazandığınız her kuruşun acısını çıkarırlar.”

Belfast lakaplı, Craik adında ufak tefek bir adam, sırf yeni gelen tayfaların zihinlerini bulandırmak maksadıyla ilkelerden dem vurup martaval okuyarak gemiyi şiddetle kötülüyordu. Gemici sandığının üzerinde yanlamasına oturan Archie dizlerini toparlamış, elinde tuttuğu iğneyi durmadan mavi pantolonundaki beyaz bir yamaya batırıp çıkarıyordu. Siyah ceketler, dik yakalı gömlekler giymiş adamlar, yalınayak, kolları çıplak, renkli gömleklerinin açık yakasından kıllı göğüsleri görünen adamlarla, başaltının ortasında iç içe girmişlerdi. O itiş kakış ve havaya savrulan tütün dumanları içerisinde adamlar sallana yalpalaya hareket ediyor, hepsi bir ağızdan konuşuyor, ikide bir küfrediyorlardı. Pembe çizgili sarı gömlek giyen bir Rus Finlisi, alnına düşmüş dağınık saçlarının altından hülyalı gözlerle havaya bakıyordu. Pürüzsüz, bebek yüzü, ızbandut gibi iki genç İskandinavlı, yataklarını yaymak için birbirlerine yardım ederken bir yandan da bu neşeli ve manasız küfür fırtınasının ortasında sessizce tebessüm ediyorlardı. Gemideki yetkin denizcilerin en yaşlısı, ihtiyar Singleton, fenerlerin tam altında, yarı beline kadar soyunmuş, güvertede diğerlerinden ayrı tek başına oturuyordu. Güçlü, geniş göğsü ve muazzam kol kasları vahşi bir kabile şefi gibi dövmelerle kaplıydı. Mavi ve kırmızı dövme desenlerinin arasında beyaz derisi saten kumaş gibi parlıyordu; çıplak sırtını cıvadranın alt tarafına dayamıştı ve güneşten yanmış, iri suratının önünde, kol boyu mesafesinde bir kitap tutuyordu. Gözlükleri ve saygı uyandıran ak sakalı ile yaşlı, saygın ve vahşi bir ataerkil yöneticiyi andırıyordu; dünyanın günahkâr kargaşası içinde sükûnetini koruyan barbar bilgeliğin canlı örneği gibiydi. Olanca dikkatini okuduğu kitaba vermişti ve sayfaları çevirirken, kaba ve sert yüz hatlarında ciddi

bir şaşkınlık ifadesi belirliyordu. *Pelham*¹ okuyordu Singleton. Güney denizlerine seyahat eden gemilerin güvertelerinde Bulwer Lytton'ın bu denli revaçta olması muhteşem ve tuhaf bir olgudur. Onun cilalı ve içtenlikten yoksun cümleleri, dünyanın o karanlık ve unutulmuş köşelerinde dolaşan koca çocukların saf zihinlerinde ne gibi fikirler canlandırır? Onların o sıkıntılı, deneyimsiz ruhları Lytton'ın ağdalı, süslü laf kalabalığı içinde nasıl bir anlam bulur? Nasıl bir heyecan, nasıl bir kayıtsızlık, nasıl bir yatıştırma ve kendini kandırmadır bu? Akıl sırdirmek mümkün değil! Acaba kavranılamayanın yarattığı bir cazibe ve büyülenme mi söz konusudur; yoksa olanaksızlığın çekiciliği mi? Ya da Lytton'ın hikâyeleri, yaşamın sınırlarının ötesinde mevcudiyetlerini sürdüren ve ömür boyu denize mahkûm olan bu insanlarda, kepezlik ve iğrençliğin, pislik ve açlığın, sefalet ve yok oluşun hudutlarında gezinen görkemli bir dünyanın, hayata dair bildikleri tek şeyin, karaları kuşatan, saflığı bozulmaz o okyanusların suları ile dört bir yandan sardığı bu dünyanın gizemlerini çözmüşçesine bir his mi uyandırır? Akıl sır ermez!

On iki yaşından beri güney denizlerine seyahat eden, son kırk beş yıl içerisinde (belgelerinden hesapladığımıza göre) karada geçirdiği süre kırk ayı geçmeyen Singleton, güzel yaşamış uzun yılların beraberinde getirdiği huzur ve soğukkanlılıkla, bir gemiden aldığı parayı cebine koyup yeni bir gemide iş bulana değin geceyle gündüzü neredeyse ayırt edemeyecek vaziyette dolaştığından bahsederek övünen yaşlı Singleton, bütün o seslerin ve bağırış çağırışların arasında kımıltısız oturmuş, *Pelham*'ı adeta hecele-

1. Edward George Bulwer Lytton tarafından yazılmış *Pelham ya da Bir Beyefendinin Maceraları* (1828) başlıklı roman, Henry Pelham adında soylu bir züppenin başından geçen maceraları anlatır.

yerek yavaş yavaş okuyordu. Kendinden geçercesine dalmıştı elindeki kitaba. Düzenli aralıklarla soluk alıp veriyordu ve o kocaman, kararmış elleriyle kitabın sayfalarını her çevirişinde, büyük beyaz kollarının adaleleri, pürüzsüz teninin altında hafifçe sallanıyordu. Beyaz bıyığının örttüğü ve üzerinde, uzun sakalından aşağıya damlayan tütünlü suyun lekesi kalmış dudakları, içinden fısıldayarak okuduğu her kelimede kıpırdıyordu. Siyah çerçeveli gözlüğünün pırlıltısı ardına gizlenmiş yorgun ve sulanmış gözlerini sabit bir noktaya dikmişti. Singleton'ın tam karşısında, yüzünün hizasında, çömelmiş bir ejderha edasıyla bocurgat çarkının üzerinde oturan geminin kedisi, eski dostuna bakıp yeşil gözlerini kırıştırıyordu. Sanki Singleton'ın ayak ucunda oturan acemi gemicinin eğik sırtının üzerinden yaşlı adamın kucağına zıplamaya niyetli bir hali vardı hayvanın. Charley cılız ve uzun boyunlu bir delikanlıydı. Eski gömleğinin altından kendini belli eden belkemiği, bir dizi küçük tepecik halinde çıkıntı yapıyordu. İnce, geniş ağzının her iki yanından aşağıya inen derin çizgilerle kaplı, sokak çocuklarına has yüzünde büyümüş de küçülmüş gibi, zeki ve alaycı bir ifade vardı. Başını kemikli dizlerinin üzerine eğmiş, eski bir halat parçasıyla gemici düğümü atmayı öğreniyordu. Çıkık alnında küçük ter damlaları birikmişti; ara sıra huzursuz gözlerle ihtiyar denizciye kaçamak bakışlar atıp burnunu çekiyordu, ama Singleton'ın homurdanarak elindeki halatla uğraşan bu şaşkın gence aldırış ettiği yoktu.

Gürültü arttı. Ufak tefek Belfast, başaltının yoğun sıcağında galeyana gelmiş, patavatsızca, şaka yollu bağırıyordu. Gözleri fıldır fıldırdı; kıpkırmızı, bir maske kadar komik suratı esnerken tuhaf şekillere giriyor, bir mağara gibi karanlık ağzı açılıp kapanıyordu. Karşısında yarı çıplak, elleri belinde bir adam, kafasını geriye savurup kahkaha atarken diğerleri şaşkın gözlerle olan biteni

izliyordu. Üst ranzalarda iki büküm oturmuş pipolarını tüttüren adamlar, aşağıda gemici sandıkları üzerine sere serpe uzanmış, kâh aptalca sırtarak, kâh küçümseyici bakışlar fırlatarak dinleyenlerin başları üzerinde çıplak, esmer ayaklarını sallıyorlardı. Ranzaların beyaz kenarlarından gözlerini kırıştıran kafalar uzanmıştı; fakat bu kafalara ait bedenler, beyaz badanalı ve aydınlatılmış bir morgdaki tabut yuvalarını andıran dar oyukların karanlığında kaybolmuştu. Sesler daha da yükselerek bir uğultuya dönüştü. Archie dudaklarını sımsıkı kapamış, sanki daha da küçük bir alana sıkışırcaasına, oturduğu yerde iyice büzülmüş, tek kelime etmeden büyük bir gayretle, boyuna dikiş dikiyordu. Belfast ise adeta vahiy gelmiş bir derviş gibi heyecanla bağırıyordu: "... Ve ben de dedim ki ona çocuklar, dedim ki o geminin üçüncü kaptanına, 'affedersiniz effendimm' dedim, 'affedersiniz ama Meslek ve Ticaret Odası'ndakiler size kaptanlık belgenizi verirken herhalde sarhoştular!' 'Sen ne diyorsun be adam!' diyerek bembeyaz kıyafetleri içinde, çılgın bir boğa gibi üzerime geldi; ben de elime katran kovanını aldığım gibi o kahrolası sevimli suratından ve fiyakalı ceketinden aşağı boca ettim... 'Al bakalım!' dedim. 'Seni gidi kaptan yardakçısı, işe yaramaz herif seni. Bana denizci derler, adamı böyle benzetirim ben!' diye bağırdım... Ardına bakmadan nasıl da tüydü görmeliydiniz çocuklar! Yüzü gözü, her yanı katrana batmış halde! Derken..."

"Sakın inanmayın buna! Katran filan dökmüş değil; ben oradaydım!" diye bağırdı biri. Yan yana bir sandığın üzerine oturmuş, birbirlerine çok benzeyen kendi halinde iki Norveçli, dalın üzerine tünemiş bir çift muhabbet kuşu gibi, yuvarlak gözleriyle masum masum etrafı süzüyorlardı; fakat tüm o şamatanın ve kahkahaların ortasındaki Rus Finlisi, omurgasız, sağır bir adam gibi cansız ve hissiz bir ifadeyle kıınıldamadan duruyordu. Onun

yanındaki Archie, elindeki iğneye bakıp tebessüm ediyordu. Gemiye yeni katılan tayfalardan, geniş göğüslü baygın bakışlı bir adam, sesler bir anlığına kesilince Belfast'a dönerek, "Gemide senin gibi bir babayiğit varken güverte zabitlerinden herhangi biri hâlâ hayatta mıdır merak ediyorum doğrusu! Eğer onları da yıldırıp ehlileştirdiysen herhalde kimseye bir fenalıkları dokunmaz artık, ha evlat," dedi.

"Fena değildirler! Hiç fena değildirler!" diye bağırdı Belfast. "Ama biz birbirimizi kollayıp dayanıştığımız için... Fena değildirler! Ellerine fırsat geçmedikten sonra asla fena değildirler. Topunun canı cehenneme..."

Belfast öfkeden köpürerek kollarını sağa sola savurdu, sonra birden sırttı, cebinden bir kalıp siyah tütün çıkardı ve vahşice bir gösteri yaparcasına, komik bir hareketle kenarından bir parça ısırdı. Yeni gelenlerden bir başkası, gemi ortasındaki ambarın gölgesinde ağzı açık, konuşulanları dinleyen, kurnaz bakışlı ve suratı bir nacağrı andıran, sarı benizli bir adam, tiz bir sesle lafa girdi: "Eh, ne de olsa memlekete dönüş yolculuğu nihayetinde. İster iyi olsunlar isterlerse de fena. Kendi elimle kendi başımı kaşırım ben, eve varacak olduktan sonra. Hem haklarımı savunmasını da iyi bilirim! Gösteririm onlara!" Bütün başlar ona döndü. Sadece toy gemici Charley ve kedi, oralı olmadılar. Kirpikleri beyaz, ufak tefek bu adam, elleri belinde öylece duruyordu. Sanki tüm rezaletlere tanık olmuş, olan biten öfke ve gazaba uğramış gibi bir havası vardı. Sille yemiş, itilip kakılmış, çamurlarda yuvarlanmıştı sanki; tırmalanmış, üzerine tükürülmüş, kelimelerle anlatılmaz iğrençliklere maruz kalmış gibiydi... ve etrafında kendini süzen suratlara, kendinden emin, korkusuz bir ifadeyle gülümsüyordu. Kulakları, paralanmış keçe şapkasının ağırlığı altında aşağı doğru kıvrılmıştı. Siyah ceketinin yırtık pırtık etekleri, baldırla-

rının üzerinde, salkım saçak dalgalanıyordu. Kalan iki düğmeyi de çözmüştü ve ceketin altında gömleği olmadığını herkes görmüştü. Kimselerin sahip olmak istemeyeceği kadar hırpani görünümlü o paçavraların, onun üzerinde çalıntı gibi durması hak edilmiş bir talihsizlikti. Boynu uzun ve inceydi; göz kapakları kırmızıydı; seyrelmiş saçları, başının her iki yanından çenesine doğru iniyordu; zayıf omuzları bir kuşun kırılmış kanatları gibi düşüktü. Vücudunun sol yanı baştan başa çamura batmıştı, bu da yakın bir zamanda ıslak bir hendekte uyduğunu gösteriyordu. Bir gaflet anında katılma cüretini gösterdiği bir Amerikan gemisinden¹ sıvışarak, işe yaramaz bedenini mahvolup şiddetli bir yıkıma uğramaktan kurtarmıştı; iki hafta boyunca yerli mahallelerinde sürtmüş, içki için dilenmiş, açlık çekmiş, çöp yığınları üzerinde uyumuş, gündüzleri de avare gezmişti; karabasanlar diyarından kopup gelen ürkütücü bir ziyaretçiydi o. Birdenbire güverteye çöken sessizliğin ortasında tiksindirici görüntüsüyle gülümseyerek duruyordu. Bu temiz başaltı onun sığınağıydı; aylıklık yapabileceği, yan gelip yatarak, yiyip içerek – ve yediği lokmaya lanet okuyarak – keyif çatabileceği; işten kaytarmak, hile yapmak ve insanlara avuç açmak için tüm hünerini ortaya koyabileceği bir yerdi burası; şüphesiz burası yaltaklanmak ya da kabadayılık yapmak için birilerini bulup tüm bu yaptıkları karşılığında para alabileceği bir yerdi aynı zamanda. Herkes onu tanıyordu. Bir kötülük habercisi gibi, yalanların, arsızlık ve hayasızlığın ebediyen varlıklarını sürdüceklerinin canlı ispatı olan bu gibi adamların bilinmediği tek bir yer bile var mıdır şu yeryüzünde? Sırtüstü yatarak piposunu tüttüren, uzun kollu, parmaklarının ye-

1. Amerikan ticari gemilerindeki katı disiplin ve ağır çalışma koşulları dillere destandı.

rinde bir kanca olan yaşlı vedeneyimli bir denizci yatağında dönerek onu kayıtsız bakışlarla inceledi, sonra herifin başının üzerinden kapıya doğru uçarak giden uzun bir tükürük savurdu. Herkes tanıyordu onu! O, dümen tutamayan, halat bağlayamayan, karanlık gecelerde işten kaytaran adamdı; gemi direklerinin tepesine tırmanırken her iki kolu ve bacağıyla serenlere sımsıkı sarılan, rüzgâra, sulu kara ve karanlığa sövüp sayan; diğerleri çalışırken denize küfreden adamdı o. Tüm tayfalara çağrı yapıldığında en son ortaya çıkan ve işinin başından herkesten önce ayrılan, çoğu şeyi beceremeyen ve geri kalan işleri de yapmak istemeyen adamdı o. Hayırseverlerin, çıkarıcı ve denizden anlamayan, gemide işe yaramayan adamların gözdesiydi. Haklarını gayet iyi bilen fakat cesaret, dayanıklılık ve açığa vurulmamış inanç, dile getirilmemiş bağlılık gibi bir geminin mürettebatını birbirine kaynaştıran kavramlardan haberdar dahi olmayan, sevimli, takdire şayan bir yaratık. Denize hizmet etmenin zorluklarını hafife alan, nefret dolu, kenar mahallelerin rezil, aşağılık başına buyruk dölü.

Birisi ona seslendi: "Adın ne senin?" Neşeli bir yüz-süzlükle etrafına bakınıp, "Donkin!" dedi. "Nesin sen?" diye sordu bir başkası. İçten bir tavırla söylenmek istenen ama ağzından küstahça çıkan sözlerle, "Ne olacak, senin gibi bir denizciyim, ihtiyar," diye cevap verdi. "Eğer bitip tükenmiş bir ateşçiden daha perişan bir görüntün yoksa ben de ne olayım," diye yorum yaptı tayfalardan biri, kendinden emin bir mırıltıyla. Charley kafasını kaldırdı ve alaycı, tiz bir ses tonuyla, "Hem adam, hem de denizci," dedi ve burnunu elinin tersiyle sildikten sonra eğilip büyük bir gayretle ipleriyle uğraşmaya devam etti. Birkaç kişi güldü. Diğerleri kuşkulu bakışlar fırlattılar. Pejmürde kılıkli içerlemişti. "Başaltına yeni gelen bir arkadaşı ne de güzel bir karşılama biçimi ama," diye huysuzca homur-

dandı. "Siz insan mısınız yoksa bir alay insafsız yamyam mı?" Belfast öne fırlayıp ateşli, tehditkâr, ama aynı zamanda da dostça bir tavırla, "Sakın gömleğini çıkarma, yoldaş!" diye bağırdı. Korkuluk kılıklı inatçı herif güya şaşır-mış gibi sağına soluna bakarak, "Kör mü bu adam yahu?" diye sordu. "Gömlek filan giymediğimi görmüyor mu?"

Kollarını çarmıha gerilmiş gibi yanlara açtı ve kemiklerinin üzerinde asılı duran paçavraları gösterişli bir hareketle silkeledi.

"Neden peki?" diye devam etti yüksek sesle. "Kahrolası Amerikalılar haklarımı savundum diye bağırsaklarımı deşmeye çalışıyorlardı. Ben bir İngilizim, tamam mı! Üzerime saldırdılar ve ben de kaçmak zorunda kaldım. İşte nedeni bu. Hayatınızda hiç sıkıntıya düşmüş, meteliksiz kalmış birini görmediniz mi? Ne biçim bir gemi bu böyle? Beş parasızım. Hiçbir şeyim yok. Ne çanta ne yatak ne yorgan ne gömlek – üzerimdekilerden başka lanet olası bir çaput parçası bile yok. Fakat o Amerikalılara karşı koyacak cesaretim vardı. Dostunuza fazla pantolonlarından birini verecek kadar vicdan sahibi biri var mı aranızda?"

Bu adam oradaki kalabalığın saf dürtülerine seslenmeyi iyi biliyordu. Kimi şaka yollu kimi hor görerek kimi de öfkelenip kızarak ona karşı şefkat ve merhamet hislerini çabucak dışa vurdular; hayal gücünü zorlayan siyah paçavraların arasından görünen ve insan türüne mensup olduğunu kanıtlayan kollarının beyaz derisiyle orada dururken üzerine atılan bir battaniye ile gösterdiler merhametlerini ilk başta. Ardından bir çift eski kundura düştü, çamurlu ayaklarının dibine. Denizcilerden birinin, "Alt-tan!" diye bağırarak dürüp büküp attığı, katran lekeleriyle ağırlaşmış branda bezinden bir pantolon omzuna çarptı. Aniden bastıran sağanak bir yağmur gibi vağmava başlayan yardım ve cömertlikleri, kuşku dozu yureklerine dalga dalga acıma hissi saldı. Başı darda bir yoldaşlarının içine

düştüğü sefaleti dindirmeye bu denli hazır ve gönüllü olmaları duygulandırmıştı onları. “İhtiyaçlarını karşılayacağız ihtiyar,” diye sesler yükseldi. “Hiç bu kadar kötüsünü görmemiştim... Ne gariban ama...Bende eski bir yelek var... İşine yarar mı?.. Al şunu ahbap...” diye dostça mırıldanmalar başaltını doldurdu. Donkin çıplak ayaklarıyla bir oraya bir buraya seğirtip dört bir yandan gelen eşyaları toparlayıp üst üste yığarak daha başka ne koparabilirim gibisinden etrafına bakındı. Soğukkanlı Archie sırf âdet yerini bulsun diye siperliği yırtık, eski püskü kumaş bir şapkayı yığının içine atarak yardım furyasına katıldı. Elindeki romanın sakın diyarlarında yitip gitmiş ihtiyar Singleton olan bitene aldırmadan okumaya devam etti. Charley delikanlı aklıyla ve cırlak sesiyle, “Yeni kıyafetlerin için pirinç düğmeler istersen eğer bende iki tane var,” dedi acımasızca. Gemidekilerin yardım etmek için seferber olduğu adam, genç Charley’ye yumruğunu sallayarak, “Bu başaltını her daim temiz tuttuğunu göreceğim delikanlı,” diye hırladı korkunç bir sesle. “Hiç merak etme sen. Tecrübeli denizcilere karşı terbiyeli olmayı sana öğreteceğim, seni cahil sığa seni!” dedi ve düşmanca bir bakış fırlattı Charley’ye, ama Singleton’ın kitabını kapadığını görünce, küçük birer boncuğu andıran gözleri bir ranzadan ötekine gezinmeye başladı. “Kapının yanındaki şu yatağı al – gayet iyi o,” diye öneride bulundu Belfast. Tavsiyeye uyan adam, ayağının dibinde duran hediyeleri toparlayıp göğsüyle kolları arasına sıkıştırdı, sonra boş gözlerle bakan ve belki de kendi ırkına mensup insanları büyüleyen o garip hayallerden birine¹ dalmış halde bir kenarda duran Rus Finlisi’ni süzdü. “Çekil yolumdan Felemenk,²” dedi,

1. Finliler, denizciler arasında büyücü olarak nam salmışlardı.

2. Felemenk ifadesi o dönemde salt Hollandalılar için değil, tüm Germen kökenliler için kullanılıyordu.

Amerikalıların zulmüne maruz kalmış adam. Finli kımıldamadı. Duymamıştı. “Çekil dedim kahrolası!” diye bağırdı öteki, Finliyi dirseğiyle sertçe yana iterek. “Çekilsene şuradan seni lanet olası sağır, kalın kafalı, budala. Kaçıl.” Finli bocaladı, toparlandı, kulağının dibinde bağırان adama sessizce baktı Cana yakın Donkin güvertedekilere dönüp, “Bu lanet olası yabancıları zaptedip ambara kapatmalı,” diyerek düşüncelerini belirtti. “Eğer bunlara hadlerini bildirmezsen tepene çıkarlar.” Donkin kucağında duran dünyadaki tüm mal ve mülkünü boş yatağa fırlattı, daha da ileri giderse karşılaşabileceği tehlikeleri kurnazca bir bakışla ölçüp tarttı ve sonra dalgın, kayıtsız duran Finliye doğru hamle yaparak, “Sana ortalıkta durup dikilmek neymiş göstereceğim!” diye bağırdı. “Senin gözlerini oyacağım, seni kör olası koca kafalı.” Adamların çoğu artık ranzalarına geçmişlerdi ve tüm başaltı, Donkin ile Finliye kalmıştı. Az önceki sefil, ezik Donkin’in hal ve tavırlarındaki bu değişiklik adamların ilgisini uyandırmıştı. Paçavralar içindeki Donkin, Finlinin şaşkın bakışları arasında hoplaya zıplaya dans ediyor, bir yandan da karşısındaki donuk, kayıtsız suratına bakıp onu tartıyordu. Adamlardan birkaçı Donkin’i yüreklendirircesine, “Kim tutar seni bitirim Londralı!” diye haykırarak rahatça kavgayı seyretmek için yataklarına yerleştiler. Diğerleri de, “Bırak dalaşmayı!.. Git de kafanı bir çuvala sok!..” diye bağırdılar. Birden demir bir manivelayla art arda şiddetle yapılan vuruşlar, başaltında hafif bir topçu ateşi gibi yankılandı. Ardından kapının dışında ağır ağır konuşan Lostromo’nun otoriter sesi yükseldi: “Aşağıdakiler, beni işitiyor musunuz? Tüm tayfalar kışta toplanacak!”

Bir an için yaşanan şaşkınlıkla beraber bir sessizlik çöktü. Sonra başaltının tahta döşemeleri, ranzalarından fırlayan adamların ayaklarının altında kayboldu. Yerlere

yuvarlanmış battaniyeler eşelenerek aralarından şapkalar çıkarıldı. Bazıları esnerken bir yandan da düğmelerini iliklediler. Yarısi içilmiş pipolar alelacele ahşap doğramaların kenarlarına vurularak temizlendi ve yastıkların altına sokuşturuldu. Homurtular yükseldi: "Neler oluyor be?.. Rahat vermeyecekler mi bize?" Donkin ciyak ciyak sesler çıkararak, "Eğer bu gemide işler böyle yürüyorsa, bunu değiştirmek zorundayız... Siz bana bırakın... Ben yakında halledeceğim..." diye bağırdı. Kimsenin önemsemediği yoktu onu.

Karada yaşayan sıradan insanlar gibi kapıdan efendice çıkamayan gemicilere özgü bir alışkanlıkla, tayfalar da ikişer üçer, sallana sendeleye kapıdan geçiyorlardı. Kendini değişime adanmış Donkin de peşlerinden gitti. Uzun boylu, babacan tavırlı, yaşlı bir atleti andıran bedeninin üzerinde fırtınalarla yıpranmış bilge başını dimdik tutarak ceketinin içine girmeye çalışan Singleton kapıdan en son çıktı. Boş başaltının göz kamaştırıcı parlaklığı içinde sadece Charley bir başına kalmış, önündeki dar loşluğa doğru uzanan iki sıra demir halkanın arasında oturuyordu. Düğümünü tamamlayabilmek için halat parçalarına aceleyle ve sertçe asılarak çekti. Birden Charley yerinden sıçradı, halatı kediye doğru fırlattı ve kuyruğunu küçük bir bayrak direği gibi kaskatı havaya dikerek zincir kompresörlerin üzerinden usulca atlayan siyah erkek kedinin peşinden seğirtti.

Sıcaktan neredeyse buharlaşan başaltının parıltısının dışına çıkan gemicileri gecenin dingin saflığı, ışık saçan ince bir toz bulutu gibi direklerin tepesinde asılı duran sayısız yıldızın altında esen teskin edici, ılık esintisiyle sarıp sarmaladı. Kentin bulunduğu tarafta, minik dalgacıklar üzerinde yavaşça çırpınan ve şeritler halinde uzanan ışık huzmeleri denizin karanlığını aydınlatıyor ve kıyıya kök salmış suda yüzen iplikleri andırıyorlardı.

Farklı kaynaklardan yayılan ışık huzmeleri de yüksek yapılar arasında geçit töreni yaparcasına düz çizgiler halinde uzanıyorlardı; fakat limanın öte yanındaki karanlık tepeler kara sırtlarını bir kambur gibi havaya dikmişlerdi, üzerlerinde tek tük göze çarpan yıldızlar gökyüzünden düşmüş kıvılcımları andırıyordu. Uzaklarda, Byculla¹ tarafında, tersane kapılarının önündeki uzun direklerin tepesinde yanan elektrik lambaları uğursuz bir mehtabın yaydığı aydınlıkta tutsak kalmış hayaletler gibi kör edici, donuk ışıklar saçarak parlıyordu. Liman ağzında denizin kara parıltısının dört bir yanına yayılarak demir atmış gemiler, çapa fenerlerinden yayılan cılız ışığın altında kusursuz bir dinginlikle suyun üzerinde duruyorlar, koca gövdeleriyle insanlar tarafından ebediyete kadar sürecektir bir istirahata terk edilmiş garip ve anıtsal yapılar gibi belli belirsiz karaltılar halinde göze çarpıyorlardı.

Mr. Baker kamara kapısının önünde yoklama alıyordu. Tayfalar sallana yalpalaya yürüyüp ana direğin yanından geçerken ikinci kaptanın pupa tarafına dönük yuvarlak, geniş suratını ve önünde tuttuğu beyaz kâğıdı görüyorlardı. Baker'ın omuz başında duran ve uykudan gözkapakları düşmüş miçonun havaya kaldırdığı kolundan fosforlu bir lamba sarkıyordu. Çıplak tabanların güverteye çarpmasıyla çıkan sesler henüz kesilmemişti ki, ikinci kaptan isimleri okumaya başladı. Bu huzursuz yalnızlığa, utanç verici, kimsenin dikkatini çekip takdir etmeyeceği mücadeleye ya da katlanılması daha bile zor ufak tefek sıkıntılara ve yıpratıcı görevlere yakışan ciddi bir ses tonuyla, isimleri tane tane okuyarak alıyordu, yoklamayı. İkinci kaptan adlarını okudukça tayfalar da, "Evet

1. Bombay Limanı'nın batısında, Bombay şehrinin bir bölgesi.

efendim!" ya da, "Burada!" diye cevap veriyorlar, sancak tarafındaki küpeştelerin loşluğu üzerinde kafaları hayal meyal göze çarpan güruhtan ayrılarak yalınayak aydınlığın içine dalıyorlar ve sessizce iki uzun adım atarak kış güvertesinin iskele tarafındaki gölgelerin içine karışıyorlardı. Denizciler farklı ses tonlarıyla cevap veriyorlardı: Boğuk homurtular, tiz, çın çın öten sesler; bazıları ise sanki hakarete uğruyor, hisleri rencide ediliyormuş gibi kırılgan bir sesle karşılık veriyordu. Ticari gemilerde resmî törenlere has bir disiplin yoktur, hiyerarşi duygusu zayıftır ve denizin kayıtsız enginliği ve görevin gerektirdiği emek, sabır ve ciddiyet karşısında gemideki herkes kendini diğerleriyle eşit hisseder.

Mr. Baker tekdüze bir sesle isimleri okumayı sürdürdü: "Hansen-Campbell-Smith-Wamibo. Pekâlâ, Wamibo. Neden cevap vermiyorsun? Adını her seferinde iki defa mı söylemek gerekiyor senin?" Finli nihayet tuhaf, kaba saba bir sesle homurdanarak ve gördüğü rüyadan uyanamamış bir uyurgezerin suratıyla, garip, gösterişli adımlar atarak aydınlık alanın içinden geçti. İkinci kaptan isimleri daha hızlı okumaya başladı: "Craik-Singleton-Donkin... Aman Tanrım!" Üstü başı dökülen, harap vaziyetteki adam ışığın altında belirince kelimeler birden istem dışı bir şekilde ve yüksek bir sesle Baker'ın ağzından fırlayıverdi. Donkin durdu ve haince sırtınca solgun damakları ve uzun üst dişleri ortaya çıktı. "Bende bir gariplik mi var Mr. İkinci Kaptan?" diye sordu. Sesindeki zoraki yalınlıkta küstahça bir hava vardı. Güvertenin her iki yanından bastırılmış kıkırdamalar işitildi. Baker sabit bakan mavi gözlerini yeni tayfaya dikerek, "Peki, bu kadarı yeter. Geç şöyle," diye homurdandı. Donkin ise birden ışığın içinden süzülerek karanlıkta duran, ismi okunmuş adamların arasında kaybolurken adamlar bir yandan sırtına vurup, "Korkmuyor ki, onların canına

okuyacak, bak görürsün... Bildiğin kukla oyunu... İkinci kaptan herifi görünce nasıl da irkildi ama?.." diye fısıldayarak pohpohladılar onu.

Son tayfa da öbür yana geçmişti ve ikinci kaptan listesine göz atarken bir sessizlik anı yaşandı. "On altı, on yedi" diye mırıldandı Baker. "Tayfalardan biri eksik Lost-romo," dedi yüksek sesle. Dirseğinin dibinde duran iriyarı, kara yağız, devasa İspanyollar gibi sakal bırakmış taşralı, gürleyen bir sesle, "Baş tarafta kimse kalmadı efendim. Her yere baktım. Daha gemiye gelmedi, ama gün doğmadan burada olabilir." – "Evet. Gelebilir de, gelmeyebilir de," diye yorumda bulundu Baker. "Şu soyadını okuyamıyorum zaten. Mürekkep kâğıdın üzerine bulaşmış... Pekâlâ beyler, bu kadarı yeter. Aşağıya inin."

Bir kenarda, kıpırtısız duran grup hareketlenip dağıldı ve öne doğru ilerlemeye başladı.

"Wait!" diye haykırdı derinden gelen, çınlayan bir ses.

Herkes olduğu yerde mihlandı kaldı. Sırtını öte yana çevirmiş, esneyen Mr. Baker birden ağzı açık vaziyette geri döndü. Sonunda öfkелendi ve, "Neler oluyor? Kim 'Wait' dedi? Ne..." diye döküldü kelimeler ağzından.

Baker parmaklıkların üzerinde duran uzun bir karaltı gördü. Karaltı aşağı indi ve kalabalığı yarararak kış güvertesindeki ışığa doğru ağır adımlarla ilerledi. Sonra o çınlayan, gür ses yeniden ve ısrarla, "Wait!" dedi. Lambanın ışığı adamın gövdesini aydınlattı. Uzun boyluydu. Baş, güvertenin üzerindeki kızaklarda duran cankurtaran filikalarının gölgesine değiyordu. Gözlerinin ve dişlerinin beyazlığı o loşluğun içinde belirgin bir biçimde parlıyordu, ama yüzü ayırt edilemiyordu. Elleri iriydi ve sanki eldiven giyiyordu.

Mr. Baker korkusuz adımlarla ilerledi. "Sen de kim-sin? Ne cüretle..." diye lafa girdi.

Diğerleri gibi afallamış olan miço, elindeki feneri adamın yüzüne doğru kaldırdı. Adam siyahiydi. Şaşkın bir uğultu yükseldi. "Zenci" kelimesinin bastırılmış bir mırıltısı gibi kulağa gelen belli belirsiz bir uğultu güvertede dolandı ve gecenin karanlığına karıştı. Zenci bir şey duymamıştı sanki. O âna damgasını vuran afili bir duruşla kasılarak kendini dengeledi. Bir an bekledi ve sonra sakın bir sesle, "Adım Wait-James Wait," dedi.

"Yaa!" dedi Mr. Baker ve için için, kor gibi yanan bir sessizliğin ardından öfkeyle parladı. "Demek adın Wait. Bak sen şu işe? Ne istiyorsun? Böyle bağırarak buraya gelmek de ne demek oluyormuş?"

Zenci sakın, soğukkanlı, heybetli ve gösterişliydi. Tayfalar yanaşıp arkasında yekvücut durdular. Wait, en uzun tayfadan bile bir karış uzundu. "Ben bu gemide-nim," dedi. Düşüncelerini açıkça ve duyarlı bir ifadeyle belirtmişti. Derinden gelen ve bir top gürlemesini andıran sesi fazla yükselmeden de güverteyi dolduruyordu. Sanki bir doksana varan boyuyla insanların sonu gelmez budalalıklarına tepeden bakarak bunlara pek aldırış etmemeye karar vermiş doğal bir alaycı ve küçümseyici tavrı vardı. Konuşmasını sürdürdü: "Kaptan beni bu sabah gemiye aldı. Daha erken çıkamadım gemiye. Merdivenden tırmanırken hepinizin kışta olduğunu gördüm ve mürettebatın yoklamasını yaptığınızı anladım. Doğal olarak ismimi söyledim. Listenizde isminin olduğunu ve anlayacağınızı düşündüm. Yanlış anladınız." Wait birden sustu. Etrafındaki budalalar şaşırıp utanmışlardı. Her zamanki gibi haklı ve bağışlamaya hazırdı. Küçümseyici hava dinmişti ve çevresi tüm bu beyaz adamlarla kuşatılmış Wait derin bir nefes alıp yerinde kıpırdamadan durdu. Başını lambanın göz kamaştırıcı ışığına doğru kaldırdı

– derin gölgeler ve parlak ışıklardan coşkuyla şekillendirilmiş bir baş – bu güçlü başın biçimini bozan ıstıraplı ve yamyassı bir surat – içler acısı, zalim bir surat: Bir Zenci’ nin ruhunun acıklı, gizemli, tiksindirici maskesi.

Öfkesini bastırıp kendine yeniden hâkim olan Mr. Baker elindeki kâğıda yakından bakıp “Ah, evet; öyleymiş. Pekâlâ, Wait. Eşyalarını al başaltına taşı,” dedi.

Birden Zenci’nin gözleri devrildi ve sadece akları göründü. Elini böğrüne koyup iki defa öksürdü. Madenî, kof ve son derece gürültülü bir öksürüktü bu; bir sığnağın içinden gelen iki patlama sesi gibi yankılandı; gökkubbe bu sesle çınladı ve sanki geminin küpeştelelerinin demir levhadan kaplamaları hep birlikte titreşti. Ardından Wait diğerleriyle birlikte başaltına doğru ilerledi. Kamara kapısının önünde oyalanan zabitler, onun, “Arkadaşlar şu benim eşyalara bir el atar mısınız? Bir sandığım ve bir çantam var,” dediğini duydular. Gür bir sesle ve düzgün bir tonlamayla söylenen sözcükler geminin dört bir yanından işitilmiş ve soru, reddedilmesi mümkün olmayan bir tavırla sorulmuştu. Ağır bir şeyler taşıyan tayfaların kısa ve hızlı adımları başaltına doğru uzaklaştı, fakat uzun boylu Zenci’nin silueti ana ambar kapağının yanında, daha küçük karaltılardan ibaret bir topluluğun arasında sallanıp kaldı. Wait yine bir soru soruyordu: “Aşçınız siyahi mi acaba?” Aşçının bir beyaz olduğunu öğrenince de hayal kırıklığı ve hoşnutsuzlukla, “Ya! Demek öyle!” diye yorumda bulundu. Yine de tayfalar hep birlikte başaltına yürürlerken, Wait eğilip başını gemi mutfağının kapısından içeri soktu ve kulakları sağır eden, içerdeki tüm tavaları tangırdatan bir sesle, “İyi akşamlar doktor!” dedi. Aşçı, loş ışıktaki kömür

dolabının üzerinde kestiriyordu. Suratına kırbaç yemiş-esine ayağa fırladı ve hızla güverteye doğru seğirtti, ama gülererek uzaklaşan tayfalardan bazılarının sırtlarından başka bir şey göremedi. Daha sonraları o yolculuktan bahsederken, “Zavallı adamcağız ödümü koparmıştı. Sanki Cehennem zebanisini görmüştüm,” diye anlatırdı. Aşçı, aynı kaptanla birlikte yedi yıldır bu gemide görev yapıyordu. AĞırbaşlı bir adamdı ve senede ortalama bir ay bir araya gelme şansı bulduğu bir karısı ve üç çocuğu vardı. Karadayken her pazar ailesini alıp iki kez kiliseye götürürdü. Denizdeyken de her akşam lambasının fitilini sonuna kadar açıp ağzında piposu ve elinde açık duran bir İncil’le uykuya daldardı. Her seferinde birileri gece vakti yanına gidip lambayı söndürmek, İncil’i elinden ve pipoyu da dişlerinin arasından almak zorunda kalıyordu. Öfkeyle yakınan Belfast, “Seni aptal aşçı, bir gece o pipoyu yutacaksın ve biz de aşçısız kalacağız,” derdi. Aşçı da mülayim bir dinginlik içerisinde, “Ah! Evlat, ben Yaradan’ın çağrısına hazırım... Keşke hepiniz de buna hazırlıklı olsanız,” diye ahmakça olduğu kadar dokunaklı bir karşılık verirdi. Mutfak kapısının önünde duran Belfast adeta dans eder gibi sinirle ayaklarını yere vurup, “Seni koca budala! Ölmeni istemiyorum ki,” diye haykırarak öfkeden seğiren bir suratla ama sevecen gözlerle başını kaldırıp ona bakardı. Sonra da, “Acelen ne seni odun kafalı bağnaz ihtiyar. Yakında İblisler seni alıp götürcek. Bizi düşün... bizi... bizi!” diyerek öfke ve kaygıyla bir yana tükürüp sert adımlarla oradan uzaklaşırdı; ötekisi de elinde sıcak tavayla, üstü başı kir içinde ve sakın bir tavırla mutfaktan çıkıp kibirli, kendinden emin bir tebessümle, öfkeli ve hızlı adımlarla uzaklaşan bu “ufak tefek, tuhaf adam”ın sırtına bakardı. Çok sağlam bir dostlukları vardı.

Üçüncü kaptanla birlikte ambar kapağının üze-

rine yayılmış, aylaklık eden Mr. Baker rutubetli gecenin havasını içine çekti. "Şu Batı Hindistanlı Zencilerin bazıları iriyarı ve güçlü oluyorlar... Of! Öyle değil mi? Gürbüz, sağlam bir adam şu son gelen, ne dersin Mr. Creighton. Halatların üzerindeyken görmek lazım onu bir de. Ha? Of! Sanırım onu kendi vardiyama alacağım." Üçüncü kaptan kararlı bakışlara, muhteşem bir fiziğe sahip, açık tenli, kibar, genç bir adamdı ve, "Tam da beklediğim gibi," diye usulca söylendi. Mr. Baker üçüncü kaptanın sesindeki hoşnutsuzluğu sezinledi ve bir tartışma başlatmaktan kaçınırcasına kibarlıkla, "Hadi ama genç adam," dedi kelimelerin arasında oflayarak. "Hadi ama! Bu kadar aç gözlü olma. Yolculuk boyunca o iri kıyım Finli senin vardiyandaydı. Adil olanı yapacağım. O iki genç İskandinav da senin olsun ve ben... Of!.. Ben de Zenci'yi ve bir de şu... Of!.. şu siyah redingot giyen küstah, seyyar balıkçıyı alacağım... Of!.. ve ona emirlere itaat etmesini öğretmezsem... Of! bana da Baker demesinler. Of! Of! Of!"

Baker üç kez şiddetle ofladı. Konuşurken sözcüklerin arasında ve cümlelerin sonunda oflama huyu vardı. Bu oflamalar tehditkâr ses tonuna, iri, kaba saba cüssesine, sarsak adımlarına; dikişlerle dolu koca suratına, sabit bakan gözlerine ve alaycı ağzına yakışıyordu. Gelgelelim tayfaların gözünde bu oflamalar etkisini yitireli epey olmuştu. Seviyorlardı onu; Belfast – Baker'ın gözdelelerinden biriydi ve bunu biliyordu – onun taklidini yapardı. Öyle gıyabında filan değil hem de. Charley – Belfast'tan daha ihtiyatlı davranarak – sarsakça yürüyüşünü taklit ederdi. Baker'ın bazı lafları başaltında dillere dolanıp alıntı yapılırdı. Bundan daha fazla sevilmesi mümkün değildi! Ayrıca bütün tayfalar yeri geldiğinde ikinci kaptanın "fırtınada köpüren okyanuslar gibi adamın gırtlığına çökmekten" geri durmayacağını da gayet iyi bilirlerdi.

Baker şimdi son talimatlarını veriyordu. "Of! Sen, Knowles! Bütün tayfaları saat dörtte güverteye topla. Römorkör gelmeden... Of! hemen önce demir almak istiyorum. Kaptan'ı gözleyin. Ben elbiselerimle yatacağım... Of!.. Teknenin geldiğini görünce bana seslenin. Of! Of! Yaşlı kurt gemiye çıktığında illa ki söyleyecek bir şeyi olur," dedi bir yandan Creighton'a, "Hadi bakalım, iyi geceler... Of! Yarın önümüzde uzun bir gün var... Of!.. İyisi mi git yat. Of! Of!"

Karanlık güvertenin üzerinde bir ışık dalgası görünüp hızla kayboldu, ardından bir kapı hızla vurulup kapandı ve Mr. Baker derli toplu kamarasına girdi. Genç Creighton küpeşteye dayandı ve hülyalı gözleri Doğu gecesinin derinliklerine daldı. Gecenin içinde, üzerinde yaprakların rüzgârda titreştiği ve güneş ışıklarının dans ettiği uzayıp giden bir kır yolu gördü. Yaşlı ağaçların sâlinarak dört bir yana uzanan dallarının meydana getirdiği kemer, İngiltere semalarının yumuşak, insanın gözünü okşayan maviliklerini çerçevesliyordu. Ve açık renk elbise giymiş, yazlık bir şemsiye altında tebessüm eden bir kız, adeta bu kemerin içinden geçerek o yumuşak maviliklerin dışına adım atıyordu.

Geminin öbür ucunda, artık tek bir lambanın aydınlattığı güverte yüksek sesli soluklanmalar ve ani, kısa iç çekişlerin bir yanından öte yanına dolaştığı loş bir boşlukta uykuya dalacaktı. Çift sıra gemici ranzaları, huzursuz cesetlerin işgal ettiği mezarlar gibi derin açılmış kara çukurları andırıyordu. Sağda solda, cırtlak renkli basma kumaşlardan yapılmış yarı açık perdeler, sefahat düşkünü bir hovardanın istirahat ettiği yeri işaret ediyordu. Ranzanın kenarından soluk, cansız bir bacak sarkıyor, koyu renk avucu havaya bakan ve kalın parmakları yarı kapalı bir kol dümdüz dışa doğru uzuyordu. Eşzamanlı olmayan iki hafif horultu, karşılıklı komik bir diyaloga

girmiş atışıyorlardı. Singleton yeniden soyundu – yaşlı adam isilikten çok çekmişti – kollarını çıplak ve süslü göğsünün üzerinde kavuşturup kapı aralığında durmuş sırtını serinletiyordu. Baş, yukarıdaki güvertenin kirişine değiyordu. Zenci, yarı çıplak halde sandığının içine doldurduğu eşyaları çıkartarak sağa sola savurup yatağını üst ranzalardan birine sermekle meşguldü. Ayaklarında çoraplarıyla, sessizce oradan oraya seğirtirken, belinden sarkan pantolon askıları baldırlarına çarpıyordu. Destek direkleri ve cıvadraların gölgeleri arasında Donkin ayaklarını dikip kıpır kıpır gözleriyle, güvertede oturmuş, bir parça kurumuş gemi ekmeğini kemiriyordu; peksimeti avuçlamış ağzının önünde tutuyor ve öfkeli bir suratla dişlerini geçiriyordu. Kırıntılar açık bacaklarının arasına dökülüyordu. Sonra ayağa kalktı.

“Su fiçimiz nerede?” diye sordu alçak sesle.

Singleton, tek kelime etmeden, dumanı tüten kısa pipoyu tutan kocaman eliyle fiçiyi gösterdi. Donkin fiçiyi eğildi, suları sıçratarak içti, arkasını döndü ve Zenci’nin sakın bir azametle omzunun üzerinden kendisine baktığını gördü. Kenara çekildi.

“Al sana rezalet bir akşam yemeği,” diye sızlanırcasına fısıldadı. “Benim memleketteki köpeğimin önüne koyarsam yemez. Bize bunu layık görüyorlar. Koca geminin başaltında lanet olası bir et kırıntısı bile yok. Bütün dolaplara baktım...”

Zenci beklenmedik bir anda kendisine yabancı bir dilde hitap edilmiş gibi baktı. Donkin ses tonunu değiştirdi: “Bir parça tütün versene dostum,” diye bir sırrını verirmiş gibi fısıldadı. “Bir aydır ne pipo içtim ne de tütün çiğnedim. Çıldırmağ üzereyim. Hadi ama babalık!”

“Laubali olma,” dedi Zenci. Donkin ürktü ve şaşkınlıktan yanı başındaki sandığın üzerine oturdu. “Ne zamandan beri bu kadar içli dışlı olduk?” diye devam etti

James Wait, alçak bir ses tonuyla. "Al bakalım tütününü." Bir an durdu ve ardından sordu: "Hangi gemiden?" – "Golden State," diye anlaşılmaz bir sesle mırıldandı Donkin, tütünü ısıtırken. Zenci alçak sesle ılık çaldı. – "Fırmı?" dedi kısaca. Donkin başını salladı; yanaklarından birini şişirmişti. "Zamanı gelince firar ettim," diye geveledi. "Buraya gelirken yolda İspanyol asıllı bir delikanlıyı öldürdüler, sonra da bana musallat oldular. Ben de buraya kaçtım." – "Eşyalarını orada mı bıraktın?" – "Evet, eşyalarımı da paramı da," diye cevap verdi Donkin, sesini biraz yükselterek; "Hiçbir şeyim yok. Ne kıyafet ne yatak. Burada çarpık bacaklı bir İrlandalı bana bir battaniye verdi. Sanırım bu gece gabya direğinin velenâ yelkeni altında uyuyacağım."

Donkin, battaniyenin bir kenarından tutup peşi sıra sürükleyerek güverteye çıktı. Singleton suratına bile bakmadan hafifçe yana çekilip geçmesine izin verdi. Zenci, karaya çıktığında giydiği kıyafetlerini bir kenara koydu ve üzerinde temiz iş kıyafetleriyle, bir kolunu dizlerinin üzerine uzatıp sandığının üzerine oturdu. Bir süre Singleton'ı süzdükten sonra kayıtsız bir ses tonuyla, "Nasıl bir gemi bu? Fena bir yer değil galiba, ha?" diye sordu.

Singleton yerinden kımıldadı. Neden sonra, yüz ifadesini hiç değiştirmeden, "Gemiler!" dedi. "Gemilerde bir sorun yok. Asıl sorun içindeki insanlarda!"

Derin sessizliğin içinde piposunu tüttürmeye devam etti. Dalgaların gürültüsünü dinleyerek geçmiş yarım yüzyıllık bir bilgeliğin verdiği tecrübeyle kelimeler bilinçsizce dudaklarının arasından dökülmüştü. Bocurgatın üzerine tünemiş kedi mırladı. Çok geçmeden James Wait, onu bir kasırgaya kapılmış gibi sallayıp savuran ve gözlerini faltaşı gibi açtıran, nefes nefese kalmış bir halde, paldır küldür sandığının üzerine fırlatıp atan gürültülü bir öksürük nöbetine tutuldu. Adamlardan bazıları

uyandı. Aralarından biri uykulu gözlerle ranzasından başını uzatıp, "Bu ne patırtı yahu!" dedi. "Göğsümü üşüt-müşüm," dedi Wait, güçlkle nefes alarak. "Sen buna üşütme mi diyorsun?" diye homurdandı öteki de; "Üşüt-medemden daha beter bir şeymiş gibi geldi bana..." Zenci ayağa dikilip yine o azametli, alaycı tavrıyla, "Hadi ya! Öyle mi dersin?" dedi ve ranzasına tırmanıp kafasını uza-tarak güvertenin dört bir yanına ters bakışlar fırlatırken bir yandan da arka arkaya öksürmeye devam etti. Başka yakınma olmadı. Wait başını yastığa vurdu ve hırıltılı ses-ler çıkararak huzursuz, ıstıraplı bir uykuya daldı.

Singleton yüzü ışığa, sırtı karanlığa dönük kapıda durdu. Bir başına, sessizliğe gömülmüş başaltının loş boş-luğunda daha iri, dev gibi ve çok yaşlı görünüyordu; bir mezar kadar sessiz bu yere, sabırlı gözlerle uykunun ku-sacık zaferi ve insana verdiği teselli üzerine kafa yorma-ya gelmiş Zaman kadar yaşlı hem de. Yine de o yalnızca zamanın bir çocuğu, tüketilmiş, unutulmuş bir neslin kimsesiz bir kalıntısıydı. Hâlâ güçlü, dimdik ayakta ve eskisi gibi pervasızdı; ardında beyhude geçmiş koca bir hayat bırakmış, geleceği olmayan, çocuksu dürtüleri ve erkekçe tutkuları dövmeli bağrında çoktan ölmüş, her şeye hazır bir adam. Onun sessizliğini idrak edebilecek adamlar göçüp gitmişlerdi; hayatın sınırlarının ötesinde ve sonsuzluğun gözleri önünde varlıklarını nasıl sürdü-receklerini bilen adamlar artık yoktu. Kuşku ve umut nedir bilmeyen insanlar gibi güçlü olmuşlardı. Sabırsız ve dayanıklı, kavgacı ve inançlı, asi ve sadakatliyidiler. İyi niyetli insanlar, bu adamları yedikleri her lokma yemeğe sızlanan, işlerine can korkusuyla sarılan kişiler olarak tas-vir etmeye çalışmışlardı. Ama aslında ırgat gibi çalışma-yı, mahrumiyeti, hiddeti, sefahati bilen, fakat korkusuz ve yüreklerinde kin ve nefrete yer olmayan adamlardı onlar. İdare edilmesi güç, fakat özendirip cesaretlendir-

mesi kolay, sessiz adamlardı. Kötü kaderlerine yanan, yazgılarının acımasızlığına sızlanan duygusal sesleri yüreklerinde bastırarak kadar cesurdular. Bu onlara özgü, onlara ait bir yazgıydı; böyle bir yazgıya katlanma gücü onlara göre seçilmişlere has bir ayrıcalıktı! Onların nesli, şefkatin ya da barınacak bir yuvanın sıcaklığını bilmeden, dertlerini anlatamadan, kaçınılması mümkün olmayan bir hayat sürdü ve dar bir mezarın korkunç karanlığına düşmeden yaşama veda etti. Onlar gizemli denizin ebedi çocuklarıydılar. Onların yerini hoşnutsuz dünyanın yetişkin çocukları aldı. Bu çocuklar daha edepli, ama daha kabahatli; kutsala daha saygılı, ama belki de daha inançsızdılar ve şayet nasıl konuşacaklarını öğrenmişlerse nasıl sızlanacaklarını da öğrenmişlerdi. Oysa ötekiler güçlü ve suskundular; onlar, göz alıcı, ihtişamlı mabetlerin aydınlık dehlizlerini geceleri ayakta tutan heykel biçimli sütunlar gibi yüzeyle tahrip edilmiş, eğilmiş ve dayanıklıydılar. Artık göçüp gittiler ve artık önemi yok bunun. Deniz ve yeryüzü çocuklarına karşı sadakatsiz: Bir gerçek, bir inanç, bir nesil yitip gider ve unutulur, ama bunun hiçbir önemi yok! Gerçeğe inanmış, inancı kabullenmiş ya da o adamları seven birkaç kişi dışında kimse için önemi yok!

Hafif bir esinti çıkıyordu. Gelgit akıntılarıyla süzülen gemi daha sert bir rüzgârla sallandı; birden bocurgatla loça kovanı arasındaki gevşek zincir gomina şingirdadı, ileriye doğru birkaç santim kaydı ve sanki o demir kütlenin içinde varlığı bilinmeyen bir yaşamın gizlice pusuya yatmış olması gibi ürkütücü bir düşüncüyü akla getirircesine güverteden hafifçe yukarıya doğru havalandı. Loça kovanının içinde sürtünüp gıcırdayan zincir halkalarından gelen ve ağır bir yükün altında ezilen bir adamın hafifçe inlemesini andıran bir ses geminin dört bir yanında yankılandı. Gerilim bocurgata kadar ulaştı, zin-

cir bir sicim gibi gerilip titreşti ve çarklı el freninin kolu hafifçe sarsıntılarla hareket etti. Singleton öne doğru bir adım attı.

Gizemli denizin altmış yaşındaki çocuğu yüzünde haşin ve boş bir ifadeyle, dalgın ve donuk, sakın ve umutsuz, o âna kadar dikilip durmuştu. Tüm yaşamı boyunca düşündükleri altı kelimeyle anlatılabiliirdi, fakat çarpan kalbinin olduğu kadar varlığının da bir parçası olan şeylerin uyandırdığı duygular yaşlı yüzündeki haşin ifadeye bir zekâ pırıltısı katıyordu. Lambanın alevi titreşip sallandı, çatık ve gür kaşlı, yaşlı adam çarklı frenin başında, vahşice dans eden gölgelerin arasında tetikte ve kımıltısız durdu. Ardından demirinin çağrısına itaat eden gemi hafifçe ilerledi ve gerilimi gevşetti. Zincir kablo, boşalıp sarktı ve algılanması güç bir biçimde ileri geri sallanıp sert ahşap döşemelerin üzerine gürültüyle düştü. Singleton üst manivelayı kavradı ve sert bir hareketle vücudunu öne doğru iterek çarka yarım tur daha attırdı. Ardından kendini topladı, derin bir soluk aldı ve bir süre güvertede, ayaklarının dibinde sessiz bir canavar, hayranlık uyandıran uysal bir yaratık gibi çömelmiş duran güçlü ve yekpare motora dik dik baktı.

Karmakarışık beyaz sakalının arasından buyurgan bir ifadeyle, "Böyle devam et!" diye gürledi motora.

II

Ertesi sabah, gün ışığıyla birlikte Narcissus denize açıldı.

Ufuk, hafif bir sis perdesiyle bulanıklaşmıştı. Limanın dışında pürüzsüz deniz, mücevher döşeli bir zemin gibi pırıltılı ve gökyüzü kadar boş, göz alabildiğine uzanıyordu. Siyah renkli kısa römorkör, her zamanki gibi gemiyi rüzgârın estiği yönde çekti, ardından halatı bıraktı ve motorları durmuş vaziyette bir süre geminin kış omuzluğunda durup bekledi; o sırada geminin ince uzun gövdesi gabya yelkenlerinin altında yavaşça ilerledi. Meltem esintisiyle dolup şişen gevşek üst yelkenler, yumuşak ve yuvarlak dış hatlarıyla, labirent misali kıvrıla dolana uzayıp giden halatların arasında kapana kısıtılmış küçük beyaz bulutları andırıyorlardı. Sonra ıskota halatları sürüklenip yuvalarına çekildi, serenler yukarı kaldırıldı ve gemi, güneşin aydınlattığı sisin arasında beyaz ışıltılar saçarak süzülen mağrur ve yalnız bir piramide dönüştü. Römorkör yarım bir dönüş yaptı ve karaya doğru uzaklaştı. Yirmi altı çift göz, hızla dönerek suyu vahşicesine bir telaşla döven çarkların arasındaki yumuşak dalgaların üzerinde, römorkörün alçak ve geniş kışının uyuşukça sürüklenişini izledi. Römorkör, ışıktan gözleri kamaşmış, güneşten bunalmış, nafile bir çabayla kaçıp

uzaklardaki karanın loş serinliğine sığınmaya çalışan siyah, devasa bir su böceğini andırıyordu. Gökyüzünde ağır ağır yükselip gözden yiten bir duman lekesi ve suyun üzerinde kaybolan köpükten izler bıraktı ardında. Ayrıldığı yerde, yuvarlak, simsiyah yama gibi bir is lekesi, yaratığın ardında bıraktığı pis bir işaret gibi dalgaların üzerinde çalkalanıyordu.

Rotasını güneye çevirmiş Narcissus artık bir başınaydı ve huzursuzca çalkalanan denizin üzerinde ve hareket eden güneşin altında ıslıl ıslıl ve kımıltısız durur gibiydi. Köpükler her iki yanından hızla ilerleyip geçiyordu; bir görünüp hemen kaybolan dalgalar bordalarına çarpıyordu; uzaklarda kalmış kara, artık yavaşça gözden yitiyordu; yalpalayan direklerin üzerinde hareketsiz kanatlarıyla süzülen kuşlar çığlık çığlığa ötüyorlardı. Fakat çok geçmeden kara tamamen gözden yitti, kuşlar uçup gitti; batı yönünde, Bombay'a yolculuk eden bir Arap gemisinin sivri uçlu yelkeni ufkun keskin kenarının üzerinde üçgen biçiminde dimdik yükseldi, bir an havada kaldı ve bir hayal gibi gözden kayboldu. Geminin suda bıraktığı uzun ve düz iz, uçsuz bucaksız bir ıssızlığa boğulmuş gün boyunca uzayıp gidiyordu. Suyun yüzeyinde yanarak batan güneş, yağmur yüklü bulutların karaltısı altında kan kırmızısı bir renkle alevlendi. Gerilerden kopup gün batımıyla birlikte gelen ani ve şiddetli fırtına, yerini yılan gibi tıslayarak yağın kısa süreli bir sağanağa bıraktı ve direk uçlarından flotasına kadar gemiyi pırıl pırıl yıkayıp yelkenleri kararttıktan sonra dindi. Gece olunca güverteleri boşaltılan Narcissus, elverişli bir muson rüzgârının önünde kolayca ilerliyor, onunla birlikte hareket eden dalgaların aralıksız ve tekdüze şıpırtıları, nöbet paylaşımı için kışta toplanmış tayfaların alçak fısıltılarına, yelken makaralarının kısa süreli feryatlarına ya da arada bir rüzgârın iç çekişine karışıyordu.

Kamarasından çıkan Mr. Baker, kapıyı ardından kapamadan önce tiz bir sesle ilk adı okudu. Güvertenin sorumluluğunu kendisi üstleniyordu. Denizlerdeki eski bir geleneğe göre, eve dönüş yolculuğunda ilk gece nöbetini akşam sekizden gece yarısına kadar ikinci kaptan tutardı. Böylece Mr. Baker son "Evet efendim"i de duyduktan sonra bıkkın bir ifadeyle, "Dümen nöbetini devral ve dikkatli ol," dedi ve ağır adımlarla pupa merdiveninden rüzgâr üstüne çıktı. Çok geçmeden Mr. Creighton aşağıya indi ve hafiften ısıklık çalarak kamaraya girdi. Derin düşüncelere dalmış kamarot, ayağında terlikler, gömleğinin kollarını koltuk altlarına kadar kıvrıp kapı basamağına tembelce uzanmıştı. Ana güvertede mutfakın kapılarını kilitleyen aşçı, bir çift çorap için Charley ile ağız dalaşına girmişti. Geminin ortasındaki karanlığın içinde, "Sana iyilik yaramaz. Bunları senin için kurutuyordum ve sen kalkmış üzerindeki deliklerden yakınıyorsun, üstelik bir de karşıma geçmiş küfrediyorsun! Şayet bir Hıristiyan olmasaydım – ki sen Hıristiyan değil toy bir hödüksün – kafana yumruğu indirmiştim... Defol buradan!" diye bağırıyordu. İkişer üçer gruplaşmış tayfalarından bazıları düşüncelere dalmış duruyor, bazıları da geminin orta kısmındaki küpeşteler boyunca sessizce yürüyorlardı. Eve dönüş yolculuğunun ilk meşgul günü, kaldığı yerden devam eden olağan işlerin tekdüze sessizliğinin içinde kayboluyordu. Mr. Baker, kış tarafında ayaklarını sürüyerek ve kafasından geçen düşüncelerin arasında kendi kendine homurdanarak yürüyordu. Baş tarafta, iki çapanın tırnakları arasında dikilen gözcü, sonu gelmek bilmez bir nağme mırıldanıyordu ve boş bakışlarını görev bilinciyle ileriye doğru sabitlemişti. Berrak gecede ortaya çıkan sürüyle yıldız, gökyüzündeki boşluğu dolduruyordu. Sanki canlıymışlar gibi denizin üzerinde pırıltılar saçıyorlar, seyir halindeki gemiyi her yandan

kuşatıyorlardı; gözlerini dikmiş bakan bir kalabalığın bakışlarından daha yoğun ve gemideki adamların ruhları kadar gizemliydi.

Yolculuk başlamıştı ve gemi, yeryüzünden kopmuş bir parça misali küçük bir gezegen gibi bir başına ve hızla ilerledi. Dört bir yanında, gök ile denizin derin çukurları erişilmez bir hudut gibi birbirlerine kavuşuyorlardı. Sürekli değişen ama her zaman aynı kalan, hep tekdüze ve her zaman dayatmacı bir yalnızlık da çepeçevre sarmaladığı gemiyle birlikte hareket ediyordu. Ara sıra, çok uzaklarda yaşam dolu, kendi yazgısını belirlemeye kararlı beyaz bir benek peydahlanıp sonra gözden kayboluyordu. Güneş gün boyunca tepeden gemiyi izliyor ve her sabah yusuvarlak yükselip bitip tükenmek bilmeyen bir merakla yakıcı bakışlarını gemiye dikiyordu. Onun kendine ait bir geleceği vardı; güvertelerini adımlayan o varlıkların yaşamı ona can katıyordu; onu denize teslim eden yeryüzü gibi sürüyle tahammül edilmez pişmanlıkları ve umutları vardı. Üzerinde ürkek gerçekler ve cüretkâr yalanlar yaşıyordu ve yeryüzü gibi o da bilinçsiz ve güzeldi – ve mürettebatı tarafından rezil bir yazgıya mahkûm edilmişti. İzlediği yolun görkemli yalnızlığı, kutsal yolculuğuna ilham veren sefilliklere bir saygınlık katıyordu. Denizi köpürterek, adeta üstün ve asil bir çabanın verdiği cesaretle güneye doğru ilerliyordu. Denizin tebessüm eden enginliği, zamanın uzunluğunu önemsiz kılıyordu. Günler, bir deniz fenerinin yayıp sönen ışıkları gibi pırıltıyla ve hızla birbirini kovalıyor ve olaylarla dolu kısa geceler, unutulup giden rüyalara benziyordu.

Mürettebat yerlerine geçmişti ve her yarım saatte bir vuran çanların sesi, sonu gelmek bilmez dertlerle dolu hayatlarını yönetiyordu. Gece gündüz, güneş ya da yıldızların saçtığı ışıkların altında kış taraftaki dümenin

başında, dönen dümen parmaklıkların tepesinde kımıltısız dikilmiş duran bir denizcinin kafasını ve omuzlarını bütün hatlarıyla açıkça görmek mümkündü. Nöbetlerle birlikte yüzler de değişti. Genç yüzler, sakallı yüzler, kara yağız yüzler: ister sakin, ister huzursuz olsunlar tüm bu yüzler denizin kardeşliğiyle akrabaydılar; tümü, gözlerinde aynı tetikte bakışlarla pusulayı ya da yelkenleri dikkatle izliyordu. Kaptan Allistoun, ciddi duruşu ve boynunun etrafına sardığı eski kırmızı bir fularla gün boyunca pupaya yayılıp kalıyordu. Geceleri, sık sık mezarından kalkan bir hayalet gibi güverte merdiveninin karanlığından çıkıyor ve bir bayrak gibi uçuşan geceliğiyle yıldızların altında sessizce durup dikkatli bakışlarla etrafı gözlüyordu; sonra, hiç ses etmeden çıktığı karanlığa geri dönüyordu. Allistoun, Pentland Boğazı kıyılarında dünyaya gelmişti. Gençliğinde, Peterhead balıkçı limanında zıpkıncı rütbesine yükselmişti. O günlerden bahsettiğinde kıpır kıpır gri gözleri bir buz kütlesi gibi donuklaşır, bakışları hissizleşirdi. Daha sonra, sırf değişiklik olsun diye Doğu Hint ticaret gemilerinde çalıştı. Narcissus'a denize indirildiği günden bu yana komuta ediyordu. Gemisine tutkundü ve onu acımasızca yüzdürüyordu; zira günün birinde, muazzam bir hızla gemiye sefer yaptırıp denizcilik dergilerinde Narcissus'un bu yolculuğundan bahsedilmesini sağlamak gibi gizli kalmış bir ihtirası vardı. Gemi sahibinin adını alaycı bir tebesümle anar, gemideki zabitlerle pek nadir konuşur ve yapılan hataları yumuşak bir sesle ama insanın içine zehir gibi işleyen sözlerle azarlardı. Saçları kurşuni gri, sert bakışlı suratı kösele rengindeydi. Hayatı boyunca her sabah saat altıda tıraş olmuş, sadece bir defasında, Mauritius'un seksen mil güneybatısında şiddetli bir kasırgaya yakalandıklarında üç gün art arda tıraş olmamıştı. Affetmez bir Tanrı'dan başka hiçbir şeyden korkmuyor ve son

günlerini, denizden uzak, kendine ait bir arazi parçası olan küçük bir taşra evinde geçirmek istiyordu.

Allistoun, o küçücük, önemsiz dünyanın yöneticisi olarak, pupasının Olimpos'u andıran doruklarından nadiren aşağıya iniyordu. Aşağıda –deyim yerindeyse ayaklarının dibinde– sıradan ölümlüler kendi telaşlı ve önemsiz hayatlarını sürdürüyorlardı. Mr. Baker, ana güvertede kana susamış, ama zararsız bir biçimde homurdanarak bizi dur durak bilmeden çalıştıyordu. Bir defasında dediği gibi, kendisine tam da bu işi yapması için para veriyorlardı. Güvertede çalışan adamlar, denize iyice açıldıktan sonra çoğu denizcide görüldüğü gibi, sağlıklı ve hallerinden hoşnut insanlardı. Tanrı'nın gerçek huzuru, en yakın karadan bin mil uzakta herhangi bir noktada başlar ve Tanrı, kudretini bildiren habercilerini oraya gönderdiğinde, suça, küstahlığa ve budalalığa karşı korkunç gazabını göstermek için değil, hayattan bihaber, haset ve açgözlülük nedir bilmeden çarpan saf ve cahil yürekleri ıslah etmek için bunu yapar.

Akşamları boşalmış güvertelerin, yeryüzündeki sonbaharını andıran dinlendirici ve sakin bir havası vardı. Ilık bulutlardan bir örtüye bürünen güneş, dinlenmeye çekilircesine batıyordu. Baş tarafta, yedek serenlerin ucunda, Lostromo ve Marangoz kollarını kavuşturmuş yan yana oturuyorlardı; birbiriyle dost, güçlü ve geniş göğüslü iki adam. Yanlarında ise kısa boylu, tıknaz, bir zamanlar donanmada görev almış yelkenci, piposundan dumanlar çekerken bir yandan da amirallere dair akla hayale sığmaz hikâyeler anlatıyordu. İkişer ikişer gezen tayfalar, çaba sarf etmeden adımlarını ayarlayıp, dengelerini koruyarak daracık bir alanda bir ileri bir geri volta atıyorlardı. Büyük domuz ağılındaki domuzlar homurdanıyordu. Parmaklıklara dirseklerini dayamış Belfast, daldığı derin düşüncelerin arasında adeta domuzlarla sohbet

ediyordu. Yaka bağır açık gömleklerinden güneşten yandırmış göğüsleri ortaya çıkan yol arkadaşları, palamarlarla, başaltının merdiven basamaklarına oturmuşlardı. Pruva direğinin yanına bir çember oluşturarak toplanmış birkaç tayfa ise bir beyefendinin özellikleri üzerine tartışıyordu. Aralarından biri, "İşin sırrı para," dedi. Bir diğeri, "Hayır, konuşma tarzları," diye sürdürdü sohbeti. Başaltının en pis adamı olarak nam salmış topal Knowles aksak adımlarla çıkagelip yıkanmamış yüzünde sararmış kazma dişlerini ortaya çıkaran kurnaz bir gülümseme ve çok bilmiş bir ifadeyle, "Bazı beyefendilerin pantolonlarını gördüğünden" bahsetti. Gözlemlerine göre bu pantolonların kıcı, sürekli ofislerde oturmaktan dolayı kâğıttan inceydi, ama bunun dışında gayet kaliteli ve yıllarca dayanacakmış gibi bir görüntüleri vardı. Her şey kılık kıyafet ve dış görünüme dayanıyordu. "Hayatın boyunca temiz bir iş yaparsan bir beyefendi olmak kadar kolay ne var?" diyordu Knowles. İnatçı çocuklar gibi iddialaşarak tartışıp durdular; bağıra çağıra, öfkeli suratlarla ortaya ilginç tezler attılar; o sırada yumuşak bir meltem esintisi bir anafor gibi döne döne gelerek şapkasız kafalarının üzerindeki ön yelkenin devasa boşluğunu şişirip karmakarışık olmuş saçları tatlı bir dokunuşla hafifçe kımıldattı.

Sarf ettikleri çabayı, katlandıkları sıkıntıları unutuyorlardı, kendilerini unutuyorlardı. Aşçı, ihtişamlı mükafatını bir türlü aklından çıkaramayan kibirli bir aziz gibi, itikadının verdiği manevi bilinçle gözlerinden parıltılar saçarak konuşulanları duymak için yaklaştı ve tayfaların yanında durdu; başaltının önünde bir başına duran ve bir arpacı kumrusu gibi uğradığı haksızlık ve zulmü düşünen Donkin, aşağıda sürüp giden tartışmanın ne üzerine döndüğünü anlamak için biraz yaklaştı; soluk suratını denize döndü ve parmaklıkların yanına gelişigüzel uzandı. Meltem esintisini içine çekerken ince burun delikleri açılıp

kapandı. Günbatımının yaydığı kızılılıkta yüzler ilgiyle parlıyor, dişler ışıldıyor, gözler çakmak çakmak yanıyordu. Güvertede volta atan çiftler, yüzlerinde kocaman bir sırıtişla birden oldukları yerde durdular; çamaşır leğenine eğilmiş bir adam, ıslak kolları sabun köpükleriyle benek benek, kendinden geçmiş bir halde doğruldu. Düşük rütbeli üç gemi zabiti, rahatça arkalarına yaslanıp kibirli bir gülümsemeyle kulak kabarttılar. Belfast en sevdiği domuzun kulağını kaşımayı bırakıp, ağzı açık, saf, hevesli bakışlarla fikrini söyledi. Afallamış bir halde, yüzünü buruşturarak kollarını kaldırdı. Charley uzaklardan çember olmuş tayfalara doğru bağırdı: "Ben beyefendilerle ilgili hepinizden daha çok şey biliyorum. Onlarla samimiyet kurdum... Ayakkabılarını boyadım." Konuşulanları daha iyi duymak için boynunu uzatan aşçının tepesi attı. "Büyüklerin konuşurken çeneni kapat, seni edepsiz kâfir seni." – "Tamam, tamam ihtiyar, başka lafım yok," diye yatıştırmırcasına karşılık verdi Charley. Pis Knowles olağanüstü bir bilmişlikle ortaya bir fikir atınca tayfalardan ürkünç bir kükreme gibi patlayan, dalga dalga kahkahalar yükseldi. Haykıran yüzlerini göğe dönerek iki ayaklarını birden yere vurup tepinmeye başladılar. Birçoğu tükürükler saçarak gülerken bir yandan da kalçalarına vuruyorlar; kimi iki büklüm olmuş halde güçbela soluk alarak sancılanmış gibi kasıklarını tutarak kahkahalar atıyor; Marangoz ve Lostromo ise, oturdukları yerde vaziyetlerini bozmadan sarsıla sarsıla gülüyorlardı. Bu arada bir gemi filosu kaptanı ile ilgili bir hikâye anlatmaya başlayan yelkencinin suratı asılmıştı; aşçı yağlı bir bez parçasıyla gözünden akan yaşları silmekle meşguldü; başarısı karşısında şaşkına dönen topal Knowles de, kalabalığın ortasında tebessüm ederek öylece duruyordu.

Omuzları yukarda, küpeşteye dayanmış Donkin'in suratı birden ciddi bir ifadeye büründü. Ön güvertenin

kapısından hafif bir takırtı işitildi. Sonra ses bir mırıltıya dönüştü ve bir iç çekiş ve iniltiyle son buldu. Çamaşırcı her iki kolunu da aniden leğene daldırdı; aşçı, foyası meydana çıkmış bir günahkârdan daha büyük bir kederle başını öne eğdi; Lostromo huzursuzca omuzlarını oynattı; Marangoz bir yay gibi ayağa fırlayıp yürüyerek uzaklaşırken, Yelkenci de hikâyesini anlatmaktan vazgeçip ciddi bir kararlılıkla piposunu tüttürmeye başladı. Kapı aralığının loşluğunda kocaman bir çift beyaz, hareketsiz göz parıltılar saçarak bakıyordu. Ardından, kapının aralığından, James Wait'in dışarı uzanan başı görüldü. Sanki yüzünün her iki yanında kapı pervazını kavrayan iki elinin arasında asılı duruyor gibiydi bu baş. Mavi yünden örülmüş yatak takkesinin püskülleri başının önüne düşmüş, sol göz kapağının üzerinde neşeyle dans eder gibi sağa sola savruluyordu. Wait, sendeleyerek güverteye çıktı. Her zamanki gibi güçlü görünüyordu, ama yürüyüşünde tuhaf, yapmacık bir sarsaklık vardı; yüzü biraz süzölmüştü sanki ve gözleri insanı ürkütecek kadar yuvalarından fırlamıştı. Sanki oradaki varlığıyla, yerini karanlığa terk etmeye hazırlanan gün ışığının kayboluşunu hızlandırmış gibiydi; batmakta olan güneş, Zencimizin huzurundan kaçarcasına, hızla suya dalıp gözden kayboldu; algılaması zor bir hüznün dalgası gibi, insana baskı yaparcasına kara bir sis yayıyordu sanki etrafına. Havada süzölen bu soğuk ve kasvetli sis perdesi, güvertedeki tüm yüzlerin üzerine bir matem peçesi gibi örtüldü. Çember dağıldı. Atılan kahkahaların verdiği neşe, kaskatı kesilmiş dudaklarda söndü gitti. Koca gemide tebessüm eden tek bir kişi bile kalmamıştı. Kimsenin çıtı çıkmıyordu. Tayfaların çoğu kayıtsız görünmeye çalışarak sırtlarını döndüler; diğerleri başlarını öte yana çevirip göz ucuyla tereddütlü bakışlar fırlattılar. Şüpheyi kafaları karışmış dürüst adamlardan çok, kabahatlerinin farkında olan

suçluları andırıyorlardı; aralarından sadece iki ya da üç tanesi samimi bir ifadeyle ve dudaklarını hafifçe aralayarak baktılar. Hepsi de James Wait'in bir şeyler söylemesini bekliyordu, ama aynı zamanda da, neler söyleyeceğini önceden biliyormuş gibi bir havaları vardı. Wait sırtını kapı pervazına dayadı ve sefil ama güvenilir kölelerden ibaret bir kalabalığı korkudan sindirmiş iğrenç bir zorba hükümdar gibi despotça ve karamsar bakışlarını üzerlerinde gezdirdi.

Kimse uzaklaşmadı. Hepsi de ağzı açık, dehşet içerisinde beklediler. Wait, inceden inceye alay edercesine ve kelimelerin arasında güçlkle soluyarak konuştu:

"Teşekkür ederim... arkadaşlar. Siz... nasıl da... nazik... ve... sessizsiniz öyle! Kapının... önünde... bağırış çağırış..."

Wait daha uzun bir ara verince göğüs kafesini abartılı bir gayretle nefes alarak şişirdi. Tahammül edilecek gibi değildi. Ayaklar hareketlenmeye başladı. Belfast inleyip sızlandı; Donkin kirpikleri görünmeyen kırmızı gözkapaklarını kırptırıp Zenci'nin başının üzerinden acı acı tebessüm etti.

Zenci şaşılacak bir rahatlıkla konuşmasını sürdürdü. Artık soluk soluğa değildi ve sesi, sanki boş ve büyük bir mağarada konuşmuş gibi yankılanarak yüksek perdeden çıkıyordu. Küçümseyici bakışları öfke doluydu.

"Birazcık olsun uyumak istedim. Geceleri gözüme bir damla uyku girmediğini biliyorsunuz. Siz ise kör olası bir kocakarı sürüsü gibi kapının önünde durmuş çene yarıptırırıyorsunuz... Kendinizi bir de iyi yol arkadaşı zannedersiniz. Değil mi?.. Ölmek üzere olan bir adamı kimenin umursadığı yok!"

Belfast, domuz ağılından geriye döndü. "Jimmiy," diye titrek bir sesle haykırdı. "Eğer hasta olmasaydın sana..."

Durdu. Zenci de bir süre bekledi ve sonra hüzünlü

bir ses tonuyla, "Ne yapacaktın? Git kendi denginle kavga et. Beni rahat bırak. Çok sürmeyecek. Yakında ölmüş olacağım... An meselesi!"

Tayfalar bezgin bakışlarla yerlerinden kımıldamadan duruyorlardı. Bu tiksindirici Zenci'nin ağzından duymayı bekledikleri şey tam da buydu ve bunu duymuş olmaktan nefret ediyorlardı. Wait sabah akşam gözdağı verir ve övünür gibi insanın peşini bırakmayan bir ölüm fikrini kafalarına kakarcasına tekrar edip duruyordu. Şu âna dek sadece hayatını kolaylaştırmak için hazır bulunan bu ölüm fikriyle iftihar ediyordu sanki; sanki yeryüzünde hiç kimse böylesine bir refakatçiyle yakınlık kurmamış gibi hükmedici, buyurgan bir tavrı vardı bu konuda; karşımıza geçip tutkulu, hararetli bir ısrarla ve durmadan gösteriş yaparcasına ölümden bahsediyor ve böylece ölümün varlığını şüphe götürmez ve aynı zamanda da inanılmaz kılıyordu. Bir insanın ölümle böylesine korkunç bir dostluk kuracağı hiç kimsenin aklına gelmezdi! Jimmy'nin bu gelmesi an meselesi olan ziyaretçisi gerçek miydi yoksa yalan mı? Acıma duygusu ile itimatsızlık arasında bocalıyorduk; öte yandan, Wait en ufak bir tahrike kapıldığında karşımıza geçip rahatsız edici, çirkin iskeletin kemiklerini sallıyordu. Boyuna ölümü gündeme getiriyordu. Gelmek üzere olan ölümden sanki zaten aramızdaymış, sanki dışarıda, güvertede dolaşıyor, sanki biraz sonra boştaki tek ranzaya kurulup uyuyacakmış gibi söz ediyordu; sanki her yemekte ölüm yanı başına oturuyor, günlük meşgalelerimize, boş vakitlerimize, eğlencemize karışıyordu. Akşamları şarkı ve müzik dinleme keyfimiz de kalmamıştı, çünkü Jimmy (suç ortağına duyduğumuz nefreti gizlemek için hepimiz ona sevecenlikle "Jimmy" diye hitap ediyorduk) o müstakbel ölüm fikriyle Archie'nin bile akli dengesini bozmayı başarmıştı. Archie'nin minik bir akordeonu vardı; fakat

Jimmy'den birkaç kez fırça yiyince bir daha çalmayı reddetti. "Acayip, tekinsiz bir adam bu. Nesi var bilmiyorum, ama çok, çok fena durumda. Boşuna istemeyin benden, faydası yok. Çalmayacağım." Aramızda şarkı söyleyenlerin sesi soluğu kesilmişti, zira Jimmy ölmek üzereydi. Aynı sebepten ötürü hiç kimse, Jimmy'yi o bitmez tükenmez son anlarında rahatsız ederek yaptığı zulmün vicdan azabını yüreğinde hissetmeden –Knowles'ın ifadesiyle – "birkaç değersiz, eski püskü giysisini asmak için duvara bir çivi dahi çakamıyordu." Geceleri, Jimmy'nin muhtemelen yeryüzündeki son uykusunu bölmek için nöbet değişimi sırasında tayfaların birbirlerine, "Çan çaldı! Dışarı çıkın! Duyuyor musunuz? Haydi! Haydi! Haydi! Kalkın bakalım yataktan!" şeklindeki neşe içindeki haykırışlarının yerini fısıltılar almıştı. Hakikaten de uyanıktı Jimmy ve biz sessizce güverteye doğru sıvışırken arkamızdan iğneleyici laflar sokuşturmaktan da geri durmuyordu. Bu laflar ilk anda kendimizi kaba saba insanlar gibi hissetmemize neden olsa da sonradan birer budala olduğumuzdan kuşkulanmaya başlıyorduk. Sanki başaltında değil de bir kilisedeymiş gibi fısıldayarak konuşuyorduk birbirimize. Yemeklerimizi çekine çekine sessizce yiyorduk, zira Jimmy yiyeceklere burun kıvrarak tuzlu etlere, peksimetlere, çaya – "ölmek üzere olan bir adam şöyle dursun!" – herhangi bir insanın tüketemeyeceği kadar mundar şeylermiş gibi bakıp acı acı küfrediyor ve şöyle diyordu: "Tedavi görmek –ya da defnedilmek– üzere memleketine dönmeye çalışan hasta bir adam için şöyle güzel bir parça et bulamıyor musunuz? Ama tabii ya! Ben fırsat bulsam da siz benim defterimi dürerdiniz. Beni zehirlerdiniz. Bana verdiğiniz şu şeylere bir bakın hele!" Sanki gazez duyulan bir hükümdarın değersiz maiyetiymişiz gibi, öfke ve tevazu içerisinde yatağına kadar gidip hizmet ediyorduk ona; o da bunun kar-

şılığında katı, uzlaşmaz eleştirilerle ödüllendiriyordu bi-
zi. Wait, insanoğlunun ahmaklığından sonsuza dek istifa-
de edebilmenin sırrını bulmuştu; o bir ayağı çukurda
lanet olası herif, hayatın gizemini çözmüştü ve varlığımı-
zın her anında bize hükmetmeye başlamıştı. Giderek
çaresizliğe sürüklendik ve teslimiyetçi davranıp boyun
eğmeye devam ettik. Zavallı, duygusal Belfast her an sal-
dırıya geçecek ya da gözyaşlarına boğulacak gibiydi. Bir
akşam Archie'ye içini döktü: "Üç beş kuruş karşılığında
onun o çirkin kara kellesini koparırdım, sinsî madrabaz!"
Açıksözlülüğüyle bilinen Archie de sanki şaşırmış gibi
yaptı! Batı Hint adalarından gelme bu sıradan Zenci bi-
zim gibi saf insanları işte böylesine cehennemî bir bü-
yüyle etkisi altına almıştı! Fakat aynı gece Belfast, sırf
Jimmy'nin doymak bilmez iştahını kabartmak için mut-
fağa girip zabitlerin pazar günü yiyecekleri meyveli tur-
tayı aşırı. Böylece aşçıyla sadece uzun bir geçmişe da-
yanan dostluğunu değil –anlaşıldığı kadarıyla– ebedi hu-
zurunu da tehlikeye atmış oldu. Aşçıbaşı çok üzölmüştü;
suçlunun kim olduğunu bilmiyordu fakat günahkârlığın
ve kötölüğün kol gezdiğinin farkındaydı; Şeytanın, şu ya
da bu şekilde manevi koruması altında gördüğü o adam-
ların arasında olduğunu biliyordu. Ne zaman üçümüzü
dördümüzü bir arada dururken görse, vaaz vermek için
fırınının başından ayrılip dışarı koşuyordu. Biz de ondan
kaçıyorduk; sadece Charley (ki hırsızın kim olduğunu
biliyordu) aşçıyı öfkeliendiren içten bakışlarla onun kar-
şısına dikiliyordu. Aşçı, çenesinde bir kurum lekesiyle ve
kederli bakışlarla, "Bana kalırsa bu işi sen yaptın," diye
homurdanıyordu. "Hırsız sensin. Tam Cehennem'de ca-
yır cayır yanmalıksın! Artık mutfağında çoraplarını gör-
mek istemiyorum." Çok geçmeden, bir başka hırsızlık
vakası yaşanması halinde, adam başı iki yüz gram olarak
fazladan dağıtılan marmelatın kesileceği haberi yayıldı.

Mr. Baker gözde tayfalarıyla şakalaşmayı bırakmış, kuşku dolu bakışlarla hepimize homurdanmaya başlamıştı. Her akşam tüm halatları germek için kandilisadan prasyalara kadar küçük kalabalıklar halinde toplandığımız sırada pupada durup yukardan bizi izleyen kaptanın soğuk bakışlarında güvensizlik okunuyordu. Bir ticaret gemisinde bu gibi hırsızlıkları kontrol etmek zordur ve tayfaların başlarındaki zabıtlere karşı duydukları memnuniyetsizliğin bir ifadesi olarak görülebilir. Bu kötüye işarettir. Ne gibi sorunlara yol açacağını kimse bilemez. Yine de Narcissus huzurlu bir gemiydi, fakat karşılıklı güven duygusu sarsılmıştı. Donkin memnuniyetini gizlemiyordu. Bizim ise cesaretimiz kırılmış, umusuzluğa düşmüştük.

Çok geçmeden sağduyudan yoksun Belfast, Zencimizi büyük bir öfkeyle azarladı. Dirseğini yastığa dayamış James Wait boğulurcasına, güç bela soluyarak, "O lanet olası şeyi araklamayı ben mi istedim senden? Yerin dibine batsın turtan. Beni daha kötü yaptı, seni adi İrlanda delisi seni!" dedi. Yüzü kıpkırmızı kesilmiş, dudakları titreyen Belfast, Wait'in üzerine doğru atıldı. Başaltındaki bütün tayfalar bağıra çağıra ayağa dikildiler. Bir an şiddetli bir arbede yaşandı. Tayfalardan biri, kulakları tırmalayan tiz bir sesle avaz avaz bağırdı: "Sakin ol Belfast! Sakin ol!.." Belfast'ın hemen oracıkta Wait'in gırtlığına çökmesini bekliyorduk. Ortalık toza dumana boğuldu. O hengâmede Zenci'nin bir çan gibi kulaklarda çınlayan madenî öksürük sesini işittik. Bir an sonra baktık ki Belfast, Wait'in üstüne abanmış ağlamaklı bir sesle, "Yapma! Yapma Jimmy! Böyle davranma. Hasta olsan da bir melek bile katlanamaz bu hallerine," diyordu. Jimmy'nin yatağının kenarından başını çevirip yaşlı gözlerle bize doğru baktı. Gülünç ağzı seğiriyordu. Ardından dağılmış battaniyeleri düzeltmeye çalıştı. Denizin bitmek tükenmek bilmeyen fısıltısı başaltını dolduruyordu. Acaba Ja-

mes Wait korkmuş muydu, yoksa duygulanmış ya da pişman mı olmuştu? Kolunu yana uzatmış ve beklenen ziyaretçisi nihayet gelmişçesine kımıltısız, sırtüstü yatıyordu. Belfast bir yandan elini Wait'in ayakucunda gezdirerek bir yandan da dokunaklı bir ifadeyle, "Evet. Farkındayız. İyi değilsin, fakat... Sadece ne yapmamızı istediğini söyle ve... Hepimiz durumunun kötü, çok kötü olduğunu biliyoruz..." Hayır! James Wait katiyetle duygulanmış ya da pişmanlık içerisinde değildi. Doğrusunu isterseniz epey ürkmüş bir hali vardı. İnanılmaz bir çabukluk ve rahatlıkla yatağında doğruldu. Hüzünlü bir havaya bürünüp, en yüksek bariton sesiyle, "Ya! Demek durumumun kötü olduğunu düşünüyorsunuz öyle mi?" dedi (Konuşmalarını dinlediğinizde bazen asla o adamın bir sorunu olduğunu düşünmezsiniz). "Öyle mi?.. Pekâlâ, o halde ona göre davranın. Aranızdan bazıları hasta bir adamın üzerine bir battaniye örtecek kadar dahi hissiyat sahibi değil. Ne hali varsa görsün! Nasıl olsa öleceğim ya!" Belfast, cesaretinin kırıldığını belli eden bir hareketle arkasını dönüp uzaklaştı. Meraklı adamlarla dolu başaltının sessizliğini Donkin'in ağzından tane tane çıkan laflar böldü. "Hayret bir şey!" dedi Donkin ve kıs kıs güldü. Wait, Donkin'e dostça bir bakış fırlattı. Hiç kimse anlaşılmaz hastamızı neyin memnun edeceğini bilemiyordu: Fakat o sinsice gülüşün ardındaki küçümsemeye katlanmak zordu.

Donkin, başaltında sivrilmiş biriydi, fakat güvende değildi. Kötü bir şöhretle birlikte herkesin nefretini kazanmıştı. Herkes ona sırt çevirmişti; bir başına kaldığında Ümit Burnu'nun fırtınalarını düşünmekten ve sıcak tutan, su geçirmez giysilere sahip olduğumuz için bize imrenmekten başka yapacak bir şeyi yoktu. Deniz çizmelelerimiz, muşamba ceketlerimiz, içi tıka basa dolu gemici sandıklarımız onu hüzünlü ve derin düşüncelere sevk et-

meye yetiyordu: O, bunların hiçbirine sahip değildi ve ihtiyaç doğduğunda, hiç kimsenin bu eşyaları kendisiyle paylaşmayacağını seziyordu. Bize yüz­süzce yaltaklanıyor ve zabıtlere devamlı küstahça davranıyordu. Bu tavırların kendisi için en iyi sonuçları doğuracağını umuyordu, ama yanılıyordu. Böyle bir mizaca sahip olanlar, insanın ağır tahrik altındayken ister istemez adaletli davranacağını unuturlar. Donkin'in cefakâr Mr. Baker'a karşı küstahça tutumu en sonunda bizim için katlanılmaz bir hal aldı ve karanlık bir gecede, ikinci kaptanın onu bir güzel terbiye etmesinden keyif duyduk. Mr. Baker bu işi büyük bir nezaketle, yoluna yordamına uygun olarak ve pek az gürültü çıkararak halletmişti. Gece yarısından hemen önce serenleri rüzgâra göre düzeltmek için çağırılmıştık ve Donkin – her zaman olduğu gibi – aşağılayıcı sözler sarf etti. Uykulu gözlerle sıraya dizilmiş, ellerimizde trinketa prâs-yalarıyla bir sonraki talimatı beklerken karanlıkta itiş kakış sesleri arasında ayak patırtıları, şaşkınlık içerisinde atılmış bir çığlık, sille tokat sesleri, bastırılmış, ısıklık sesini andıran fısıltılar işittik: "Ya! Öyle ha!" ... "Yapma!.. Yapma..." ... "O halde terbiyeni takın." ... "Ah! Ah!.." Daha sonra, yere düşüp sanki ana besleme pompasının demir çubukları arasında çaresizce yuvarlanan bir adamın vücudunun çıkardığı seslere benzer takırtılar işitildi. Biz neler olduğunu anlayana kadar Mr. Baker'ın biraz da tez canlılıkla söylediklerini hemen yanı başımızda duyduk. "Çekin bakalım! Çekin şu halatı!" Halata büyük bir şevkle asıldık. İkinci kaptan, sanki hiçbir şey olmamış gibi, her zamanki bunaltıcı titizliğiyle serenleri düzeltmeye devam etti. O sırada Donkin'i görmedik ve umurumuzda da değildi. Şayet ikinci kaptan onu kaldırıp denize atmış olsaydı da aramızdan hiç kimsenin, "Hey! Denize adam düştü," bile diyeceği yoktu. Esasında pek öyle büyük bir hasar da yoktu ortada, Donkin bir ya da iki ön dişini kaybetmiş

olsa da. Bunu ancak sabah fark ettik ve alışlageldiği biçimde sessizliğimizi muhafaza ettik: Başaltının görgü kuralları böyle bir durum karşısında bize hiçbir şey görmemiş ve duymamış olmamızı emrediyordu ve bizler, yaşamımızın kural ve inceliklerine, denizci olmayan, karada yaşayan insanların kendi kurallarına duyduğundan daha fazla değer veriyorduk. Charley, affedilmez bir nezaketsizlikle bağırdı: "Dişçiye mi gittin?.. Canın yandı, değil mi?" En yakın arkadaşlarından biri Charley'nin kulağına şamarı patlattı. Delikanlı buna şaşırdı ve en az üç saat boyunca kederinden konuşmadı. Charley'nin o hali bizi de üzmüştü ama gençlerin, yaşlılardan daha çok disipline ihtiyacı vardır. Donkin hınzırca sırıttı. O günden sonra acımasız biri oldu; Jimmy'ye "sahtekâr bir Zenci" olduğunu söyledi; bizim de hoyrat bir Zenci tarafından katakulliyeye getirilen bir ahmak sürüsü olduğumuzu ima etti. Ve Jimmy, Donkin'e sempati duyuyor gibi görünüyordu.

Singleton insani his ve heyecanlardan uzak bir yaşam sürüyordu. Neredeyse hiç konuşmadan, somurtarak aramızda soluk alıp veriyordu ve diğerleriyle tek ortak noktası da buydu. Akli başında, dürüst adamlar olmaya gayret etsek de bu çok zordu; erdemli olma arzusuyla gülünç duruma düşme korkusu arasında bocalıyorduk; vicdan azabı yaşamak istemiyorduk, ama duyarlılığının kurbanı enayiler durumuna düşmeye de niyetli değildik. Jimmy'nin iğrenç suç ortağı, pis nefesiyle yüreklerimizi akla hayale gelmedik karmaşık hislerle doldurmuştu. Bilmediğimiz bir şey varsa, o da huzursuz, korkak insanlar haline geldiğimizdi. Singleton sanki hiçbir şey bilmiyor, kafası hiçbir şeye basmıyordu. O zamana dek görüldüğü kadar bilge biri sanmıştık onu; oysa şimdi, zaman zaman da olsa, yaşlılıktan ötürü aptallaştığından kuşkulanmaya başlamıştık. Fakat bir gün, akşam yemeği sırasında, güvertede duran kalaylı bir sahanın etrafında çember oluş-

turarak kutularımızın üzerinde otururken, Jimmy, özellikle tiksinti verici kelimeler kullanarak gemideki adamlara ve işlere duyduğu nefreti ifade edince Singleton başını kaldırdı. Herkes sus pus olmuştu. Yaşlı adam, Jimmy'ye dönüp sordu: "Ölüyor musun?" Bu soru karşısında James Wait dehşete düşüp afalladı. Hepimiz afallamıştık. Ağzlarımız bir karış açık kalmıştı; yürekler güm güm atıyor, gözler kırışırtılıyordu; bir teneke çatal tabağa düşüp çınıladı; tayfalardan biri dışarı çıkacakmış gibi ayağa kalktı ve öylece dikilip hareketsiz durdu. Jimmy aradan bir dakika geçmeden kendini toparladı. "Görmüyor musun? Ölüyorum işte," diye cevap verdi sallanarak. Singleton suya batırılmış bir parça peksimeti ("dişlerim" diyordu, "artık keskin değiller") ağzına götürdü. "O halde ölmene bak," dedi ulu bir bilgeye yakışır bir sakinlikle; "ortalığı velveleye verip bizi gereksiz yere telaşlandırma. Sana yardımımız dokunmaz." Jimmy sırtüstü yatağına düştü ve uzun bir süre kıınıldamadan yatarak çenesine biriken terleri silmekle meşgul oldu. Yemek tabakları hızla ortadan kaldırıldı. Birbirimize fısıltılarla konuşarak bu olayı tartıştık, güvertede. Kimi sevinç içerisinde kıkır kıkır güldü. Ama çoğunluk ciddiyetini bozmadı. Wamibo, uzun bir süre dalgın, hülyalı bakışlarla ortalığı süzdükten sonra yarım yamalak gülücükler saçtı; şüpheyle kıvranan genç İskandinavlardan biri, ikinci kısa nöbeti sırasında Singleton'a yaklaşma cüretini gösterdi (yaşlı adamın kendisiyle konuşmamız için bizi pek yüreklendirdiği söylene- mezdi) ve utana sıkıla sordu: "Sizce ölecek mi?" Singleton başını kaldırıp baktı. "Tabii ki ölecek, ne sandın?" dedi üzerine basa basa. Anlaşılan kuşkuya pek yer kalmamıştı. Kâhine danışan İskandinav genci derhal herkese haberi yaydı. Utangaç ve sabırsız genç ortaya çıkıp gözlerini kaçırarak formülü ezberden okuyordu: "Yaşlı Singleton öleceğini söylüyor." İçimiz rahatlamıştı! En nihayet gös-

terdiğimiz merhametin boşa gitmeyeceğini biliyorduk ve yeniden endişe duymadan gülümseyebilecektik; fakat Donkin'i hesaba katmamıştık. Donkin, "O pis yabancılarla işim olmaz," diyordu. Neillssen, "Singleton öleceğini söylüyor," diyerek haberi vermek için kendisine yanaştığında Donkin kin dolu sözlerle, "Sen de öleceksin kalın kafalı Felemenk. Umarım siz Felemenkler, gelip paralarımızı alıp açlıktan kırılan memleketinize götüreceğinize hepten geberip gidersiniz." Dehşete düşmüştük. Bütün olan bitenden sonra Singleton'ın cevabının hiçbir anlamı olmadığını kavradık. Bizimle dalga geçtiği için ondan nefret etmeye başlamıştık. Kimseye itimat edemiyorduk; zabitlerimizden de kuşkulaniyorduk; aşçı bizden umudunu kesmişti; Lostromo'nun bizim hakkımızda, "bir avuç yufka yürekli aptal" diye konuştuğuna kulak misafiri olmuştuk. Jimmy'den, birbirimizden, hatta kendi kendimizden bile kuşkulananmaya başlamıştık. Ne yapacağımızı bilemiyorduk. Basit yaşantımızın her önemsiz döneminde, Jimmy o korkunç ve bildik arkadaşıyla kol kola girmiş zorbaca yolumuzu tıkiyordu. Garip ve ağır bir cezaya çarptırılmıştık.

Her şey Bombay'dan ayrıldıktan bir hafta sonra başladı ve diğer tüm büyük talihsizlikler gibi bu da sinsi bir yılan gibi hayatımıza girdi. Herkes, Jimmy'nin, en başından bu yana işten kaydardığını söylüyordu; fakat biz bu durumun, onun yaşam felsefesinden kaynaklandığını düşünüyorduk. Donkin, "Kahrolası bir serçe kadar bile asılmıyorsun halata," demiş, Jimmy ise ona tepeden bakıp cevap vermeye tenezzül bile etmemiştir. Her an dalaşmaya hazır Belfast, "Kendini öldürmeyesin sakın ihtiyar!" diye kışkırtırcasına bağırdı. Jimmy de aşırı bir küçümsemeyle, "Sen mi öldürmek isterdin yoksa?" diye cevabı yapıştırdı ve Belfast oradan uzaklaştı. Bir sabah güverteleri yıkadığımız sırada Mr. Baker, Jimmy'ye ses-

lendi: "Süpürgeni buraya getir Wait". Jimmy ağır adımlarla yürümeye başladı. "Sallanma! Of!" diye homurdandı Mr. Baker, "Arka ayaklarında bir sorun mu var?" Jimmy aniden durdu. Pörtlek gözlerini küstah ve hüzünlü bir ifadeyle dikip sakın sakın baktı. "Sorun ayaklarımda değil," dedi, "ciğerlerimde." Herkes kulak kesilmişti. "Nedir... Of! Nedir ciğerlerindeki sorun?" diye sordu Mr. Baker. Tüm vardiya, ellerinde süpürge ve kovalarla, sırtarak ıslak güvertenin etrafında duruyorlardı. Jimmy, "Mahvolmak üzereler ya da mahvolmuşlar," dedi, hazin bir sesle. "Ölmek üzereyim anlamıyor musunuz? Bundan adım gibi eminim!" Mr. Baker tiksintiyle, "O halde ne halt etmeye bindin bu gemiye?" dedi. "Ölünceye kadar yaşamak zorundayım ama değil mi ya?" diye karşılık verdi Jimmy. Sırtışlar gülüşmelere döndü. "Defol güvertenden, yıkıl karşımdan!" dedi Mr. Baker. Şaşkına dönmüştü. Daha önce hayatında böyle bir şeyle karşılaşmamıştı. James Wait, itaatkâr bir hareketle süpürgesini yere bıraktı ve yavaşça ileriye doğru yürüdü. Arkasından bir kahkaha tufanı koptu. Çok komikti. Bütün tayfalar gü-lüyordu... Herkes gü-lüyordu!.. Yazık!

Jimmy durmadan eziyet etmeye başlamıştı bize; bir kâbustan bile daha korkunçtu. Herhangi bir sorunu olduğunu anlamak mümkün değildi: Zenci renk vermiyor, hastalık belirtisi göstermiyordu. Asla şişman falan değildi, fakat tanıdığımız diğer Zencilerden daha zayıf da değildi. Sık sık öksürüyordu, ama en taraflı insan bile Jimmy'nin genellikle işine geldiğinde öksürdüğünü anlayabilirdi. İşini yapmıyor ya da yapamıyordu ve yatıp dinlenmiyordu da. Bir gün en sıkı tayfalarla gemi direklerinin en tepesine tırmanıyor, ertesi gün, bir hamur gibi yumuşamış bedenini aşağıya indirmek için yaşamlarımızı tehlikeye atmak zorunda kalıyorduk. Şikâyet edildi, muayeneden geçti; azarlandı, gözdağı verildi, tatlı sözle yola getirilmeye ça-

lışıldı, uzun uzun öğütler verildi. Kaptan görüşmek için onu odasına çağırtmıştı. Ortalıkta tuhaf söylentiler dolaşıyordu. Jimmy'nin Kaptan'a saygısızca konuşup, küstahlık yaptığı, onu korkuttuğu söyleniyordu. Charley, "Kaptan'ın gözyaşları içerisinde, iyilik olsun diye ona bir kavanoz reçel verdiğini" öne sürüyordu. Knowles'ın kamarottan duyduğuna göre akıl almaz Zenci yalpalayıp kamardaki mobilyalara yaslanarak ayakta durmuş; inleyip sızlanmış; gemide kendisine zalimce davranıldığından ve kuşkuyla yaklaşıldığından yakınmış ve en sonunda da yaşlı kurdun masasına yayılmış günlük meteoroloji tutanaklarının üzerine öksürmüştü. Artık her nasılsa, Wait, kamarotun yardımıyla baş tarafa döndü. Kamarot canı yanmış ve şaşkına dönmüş bir sesle, "Buyrun! Biriniz şunu tutsun. Yatıp dinlenmesi lazım," dedi. Jimmy bir teneke maşrapa dolusu kahve içti ve bir-iki kişiye sataştıktan sonra yattı. Çoğunlukla yataktan çıkmıyordu, ama işine geldiğinde güverteye çıkıp aramıza karışıyordu. Tavırları küçümseyiciydi ve kara kara düşünüyordu; gözlerini ileriye dikip denizi seyrediyordu, ama hiç kimse tek başına bir köşeye çekilip düşüncelere dalmış, bir heykel gibi kımıltısız bu kara derili adamın içinde bulunduğu duruma bir anlam veremiyordu.

Bütün ilaçları elinin tersiyle itiyordu; hintirmiği ve mısırununu denize fırlatıyordu. En nihayet kamarot bıkkıp usandı ve ona yiyecek götürmekten vazgeçti. Yatıştırıcı niyetine afyon ruhu istedi. Büyük bir şişe dolusu, bir alay çocuğu zehirlemeye yetecek kadar ilaç yolladılar. Şişeyi şiltesiyle ahşap bölme arasında tutuyordu; kimse-ler tek bir yudum bile içtiğini görmedi. Donkin karşısına geçip hakaret ediyor, güçlkle soluk alıp verirken onunla dalga geçiyordu ve aynı gün Wait üşümesin, diye ona kazak veriyordu. Bir defasında Donkin yarım saat boyunca Jimmy'ye sövüp saydı; Jimmy hasta numarası yap-

tığı için kendi vardiyasında üzerine kalan fazladan işler yüzünden onu payladı ve, "Kara suratlı domuz," diyerek lafını bitirdi. İğrenç sapıklığımızın büyüğü altında dehşete kapılmıştık. Fakat Jimmy'nin hakarete uğramaktan zevk alıyormuş gibi bir hali vardı. Tüm o laflar onu neşelendirip mest ediyordu sanki. Ardından Wait, "Al bakalım seni Doğu Yakası zibidisi, senin olsunlar," diye gürleyerek Donkin'e bir çift eski deniz çizmesi attı.

En sonunda Mr. Baker, James Wait'in geminin huzurunu bozduğundan Kaptan'a bahsetmek zorunda kaldı. "Disiplini altüst edecek bu adam, of," diye homurdandı Mr. Baker. Sahiden de, bir sabah Lostromo tarafından başaltını yıkamaları talimatı verilen sancak tarafındaki var-diya neredeyse görevi reddediyordu. Anlaşıldığı kadarıyla Jimmy zeminin ıslak olmasına itiraz etmişti ve biz de o sabah merhametli tarafımızdan kalkmıştık. Lostromo'nun zalimce davrandığını düşündük ve bu düşünce-mizi ona söyledik. Mr. Baker hassas manevralarla durumu idare etmeseydi gemide kıyamet kopacaktı: İkinci kaptan bizi ciddiye almadı. Telaşla koşturarak ortaya atıldı ve bize verdi veriştirdi, ama bunu o kadar içten ve denizciye yakışır bir tavırla yaptı ki kendimizden utan-dık. Doğrusu, onu isteyerek kızdırmayacak kadar büyük bir denizci olarak görüyorduk: Üstelik ne de olsa Jimmy sahtekârın biri olabilirdi, muhtemelen de öyleydi! O sabah başaltı temizlendi; fakat öğleden sonra güverteye bir gemi reviri yerleştirildi. Revir, iki yataklı, güverteye açılan güzel, küçük bir kamaraydı. Jimmy'nin önce eşyalarını ve sonra da – itirazlarına rağmen – kendisini oraya naklettiler. Yürüyemediğini söylüyordu. Dört adam bir battaniyenin içinde taşıdılar onu. O revirde tek başına, bir köpek gibi geberip gideceğinden yakınıyordu. Jimmy için üzülüyorduk, ama onu başaltından alıp götürdükleri için de seviniyorduk. Daha önce olduğu gibi onunla

ilgilendik. Mutfak hemen yan taraftaydı ve aşçı her gün defalarca gidip bakıyordu ona. Wait biraz daha neşeli biri olmuştu. Knowles, Jimmy'nin yüksek sesle kendi kendine kahkahalar attığını söylüyordu. Başkaları da, geceleri güvertede dolaşırken görmüşlerdi onu. Kapısı uzun bir çengelle aralık duran küçük kamarasının içi her zaman tütün dumanıyla doluydu. İşimizin başına gittiğimiz sıralarda Jimmy'nin kamarasının önünden geçerken bazen neşe içerisinde, bazen de taciz edercesine kapı aralığından konuşuyorduk. Jimmy merakımızı uyandırıyor. Kuşkuların yok olmasına asla izin vermiyordu. Geminin üzerine bir gölge gibi çökmüştü. Hızla kötüye gitme sözünden dönmeden kendimize olan saygımızı ayakları altında çiğniyor, medeni cesaretimizin eksikliğini her gün yüzümüze vuruyordu; Jimmy yaşantımızı yozlaştırıyordu. Ne umut ne de korkuyla takdis edilmemiş, kötücül ve sefil bir ölümsüzler çetesi olsaydık, yüce ayrıcalığının verdiği amansız güçle bizi bu kadar küçük görüp tepeden bakamazdı.

III

Tüm bunlar olup biterken, Narcissus, direklere dik açılmış yelkenleriyle ve arkasına aldığı muson rüzgârından artık yoksun, yavaşça suda sürüklendi ve birkaç gün boyunca sürekli yön değiştiren hafif rüzgârların içinde sallanıp, çark ederken pusulası da boyuna dönüp durdu. Kısa süreli, ılık sağanakların tapırtıları altında tayfalar homurdanarak ağır serenleri bir yandan öbür yana çevirdiler; sırlıklam olmuş halatlara iniltilelerle, iç çekerek kavrayıp asıldıkları sırada asık suratlı, yağmur suyuyla sırlıklam olmuş zabitler de bitkin seslerle hiç durmadan talimat veriyorlardı. Soluklanmak için verdikleri kısa molalar esnasında kaskatı kesilmiş ellerini açıp cayır cayır yanan avuçlarına tiksintiyle bakarak birbirlerine acı acı soruyorlardı: “Çiftçi olmak varken kim tutup da denizci olur ki?” Herkesin sinirleri harap olmuştu ve hiç kimse ağzından çıkan lafları umursamıyordu. Zifiri karanlık bir gecede, sıcaktan soluğu kesilmiş ve beline kadar yağmur suyuna batmış vardiya, bir prasyadan diğerine koşuştururken cehennemî bir dört saat geçirmişti. Belfast, “denize açılmaktan temelli vazgeçip buharlı bir gemide çalışacağını” ilan etti. Kuşkusuz bu kadarı da çok fazlaydı. Kaptan Allistoun, yirmi dört saat içerisinde çevik gemisini ite kaka, sağa sola çekip dalgalardan sıyıra-

rak, türlü çeşitli manevrayla sadece altmış mil boyunca yüzdürebilen Mr. Baker'a kendine son derece hâkim ama hüznünlü bir tavırla, "Fena değil, hiç fena değil," diye mırıldandı. Jimmy elini çenesine dayamış, küçük kamarasının eşğinde durup küstahça ve hazin bakışlarla yaptığımız tatsız işleri izliyordu. Yüzüne karşı nazik bir dille konuşuyorduk, ama gıyabında birbirimize bakıp buruk buruk gülümsüyorduk.

Derken yeniden esmeye başlayan elverişli rüzgârlarla ve pırıl pırıl bir gökyüzü altında gemi güney enlemlerinde yol almaya devam etti. Gözümüze en ufak bir kara parçası dahi ilişmeden Madagaskar ve Mauritius açıklarından geçtik. Yedek direklerin üzerine fazladan halatlar eklendi. Ambar kapakları gözden geçirildi. Kamarot, boş vakitlerinde endişeli bir tavırla, kamara kapılarına dalga siperlerini takmaya çalışıyordu. Kalın yelken bezleri tizlikle katlandı. Meraklı ve endişeli gözler batıya, Fırtına Burnu'na¹ doğru bakıyordu. Gemi, güneybatıdan gelen dalgaların arasında batıp çıkmaya başladı ve alçak enlemlerin hafifçe aydınlanmış gökyüzü günden güne daha pırıltılı bir hal aldı: Giderek kuvvetlenen sert rüzgârların derin sesiyle yankı yapan çelikten muazzam bir kubbe gibi geminin üzerinde titreşen, solgun bir kavis çiziyordu. Güneş, siyah dalgaların beyaz köpükleri üzerinde soğuk bir pırıltıyla ışıyordu. Batıdan gelen şiddetli rüzgârların güçlü esintisinin önüne kattığı gemi, yelkenlerinin bir kısmını indirmiş, kâh direnip kâh boyun eğerek yavaşça rotasında gidiyordu. Rüzgârların görünmez şiddetiyle boğuşup ilerleyebilmek için bitmek tükenmek bilmez bir çabayla dalgaların üzerinde bir o yana bir bu yana deviniyordu; karanlık boşlukların içine bodoslama

1. Portekizli kâşif Bartolomeu Diaz'ın Ümit Burnu'na verdiği ad.

dalıyordu; yüksek ve coşkulu dalgaların köpüklü sırtlarına tırmanmak için çırpınıyordu; sanki ıstırap çekercesine bir o yana bir bu yana yuvarlanıyordu. Bu dayanıklı ve cesur gemi, denizcilerin çağrısına cevap veriyordu; hiç durmadan kesik kesik yarım daireler çizerek salınan ince uzun direkleri, fırtınalı gökyüzüne el edip boş yere yardım dileniyordu sanki.

O yıl Ümit Burnu açıklarında kış sert geçiyordu. Görevi devreden dümenciler kollarını sallayarak ya da ayaklarını sertçe yere vurup koşarak ve soğuktan şişip kızarmış parmaklarını ısıtmak için hohlayarak geliyorlardı. Güvertedeki nöbetçi, serpiştiren yağmurun ısırın soğuşundan sakınmaya çalışıyor ya da kuytu köşelere sinerek dev ve acımasız dalgaların yatıştırılmaz bir öfkeyle geminin gövdesini durmadan dövmesini kaygılı gözlerle izliyordu. Sular bir taşkın halinde çağlayarak döne döne gelip başaltının kapıları üzerine sel gibi yağıyordu. Islak yatağınza girmek için bir şelalenin içinden hızla geçmeniz gerekiyordu. Tayfalar, ihtişamlı ve belirsiz yazgılarının kurtarıcı ve amansız zorluklarıyla yüzleşmek için içeriye sıırıslıklam girip yatıyorlar ve kaskatı olmuş halde çıkıp gidiyorlardı. Kış tarafın ucunda, rüzgârın estiği yönü dikkatli gözlerle izleyen zabıtlar şiddetli fırtınaların yaydığı pusun arasından görünüyordu. Yağmur sularıyla parlayan uzun paltolarıyla ve yüzlerinde haşın bir ifadeyle rüzgâr parmaklığına tutunup dimdik duruyorlardı; güç bela idare edilen ve düzensizce suya batıp çıkan geminin içinde dikkat kesilmiş kımıltısız duran silüetleri, bulanık bir ufku gri çizgisi üzerinde havaya fırlarcasına yükseklerle çıkıyordu.

Havayı ve gemiyi, karadaki adamların talihlerindeki büyük değişiklikleri gözlediği kadar büyük bir dikkatle gözlüyorlardı. Kaptan Allistoun, adeta geminin bir teçhizatıymış gibi asla güverteden ayrılmıyordu. Titremesi-

ne rağmen daima kısa kollu gömlek giyen kamarot zaman zaman bir fincan sıcak kahveyle Kaptan'a doğru yaklaşmaya çabalarken, sert rüzgâr daha üstadın dudaklarına ulaşmadan kahvenin yarısını fincandan alıp götürüyordu. Sağanak halinde yağın yağmur muşamba ceketini üzerinde tıpırdayıp, dalgalar uzun çizmelerinin etrafında hızla çarpıp kırılırken, Kaptan da fincanda kalan kahveyi ciddi bir ifadeyle tek yudumda içiyor, gözlerini bir an bile gemiden ayırmıyordu. Seven bir adamın, yeryüzündeki tüm anlam ve neşeyi varlığında bulduğu zarif bir kadının özverili çabalarını seyretmesi gibi, bakışlarını gemisine dikeydi. Hepimiz seyrediyorduk gemiyi. Güzel bir gemiydi ve bir kusuru vardı. Ama o kusur gemimize olan sevgimizi eksiltmiyordu. Özelliklerine duyduğumuz hayranlığı yüksek sesle dile getiriyor ve sanki kendi meziyetlerimizden bahsedercesine onu birbirimize övüyorduk; o tek kusuruna dair bilinci ise, derin sevgimizin sessizliğinin içinde bastırıp boğuyorduk. Narcissus, gri bir gökyüzü altında, Glasgow'un doğusundaki Clyde Nehri'nin kıyılarında, demiri döven çekicilerin gürültüleri ve burgaç gibi dönüp savrulan kara dumanların arasında doğmuştu. Gürültüyle akan karanlık nehir, erkeklerin yüreklerini yakmak için yeryüzünün ışıltılı güneşi altında uzaklara yolculuk eden güzel şeyler doğurur. Narcissus bu kusursuz soyun bir üyesiydi. Diğer birçoğu gibi kusursuz değildi belki, ama o bizimdi ve neticede benzersizdi ve kıyas kabul etmezdi. Onunla gurur duyuyorduk. Bombay'da, denizcilikten anlamayan cahiller, "şu güzel gri gemi" diye söz ediyorlardı ondan. Güzelmiş! Ne kadar yetersiz bir takdir ifadesi! Bizler, onun şimdiye dek denize indirilmiş en muhteşem gemi olduğunu biliyorduk. Birçok iyi gemi gibi onun da ara sıra dengesinin bozulabileceğini unutmaya çalışıyorduk. Emek ve sabır isteyen bir gemiydi o. Yüklerken ve idare

ederken itina gerektiriyordu ve ne kadar itinalı davranılması gerektiğini tam olarak kimse bilmiyordu. Saf insanların böyle kusurları vardı! Ama gemi biliyordu ve had-dini bilmez, cahil insanları bazen gözlerini korkutarak yola getiriyordu. Geçmişteki yolculuklara dair insanın keyfini kaçıran hikâyeler duymuştuk. Teknik olarak bir gemici olan ama aslında denizci sayılmayan aşçı, sos tencerisinin devrilmesi gibi bir terslik yaşadığında, bir yandan yerleri silerken bir yandan da dertli dertli söylene-rek, "Al işte! Şu geminin ettiğine bak! Günün birinde bütün tayfalara denizin dibini boylatır bu! Görürsünüz bak!" diyordu. Tasayla geçen günlerinin telaşı içerisinde bir an nefes almak için fırsat bulup mutfağa uğrayan kama-rot da, "Nasılsa görenler anlatmayacak. Ben de gör-mek istemiyorum şahsen," diye filozofça cevap veriyor-du. Biz ise bu gibi endişelere kahkahalarla gülüp geçi-yorduk. Kalplerimiz, geminin dalgalar karşısında sıkı durmasını sağlamak ve rüzgâra karşı kazandığı en ufak bir mesafeyi bile muhafaza etmek için onu alabildiğine zorlayan kaptanımızla; açılıp, şişirilmiş yelkenleriyle dev dalgaların üzerinden onu atlatan o yaşlı kurtla birlikteydi. Kötü havalarda güvertenin sorumluluğunu üstlen-mek üzere gelen zabitin, "Vardiya hazır olsun," diye sert-çe verdiği emirle birlikte kış tarafta bir araya toplanan tayfalar, geminin cesaretini hayranlıkla izlediler. Gözleri rüzgârda kırışıttı; kara yağız yüzleri, insanın gözyaşından daha tuzlu ve keskin su damlalarıyla ıslandı; sıırıslıklam olmuş sakalları ve bıyıkları yüzlerinden aşağıya ince deniz yosunları gibi dümdüz sarkıyor ve uçlarından sular damlıyordu. Fevkalade biçimsiz ve kılıksız bir görüntü-leri vardı; uzun çizmeleri, miğfere benzeyen şapkalarıyla, ıslak ıslak parlayan ince muşamba ceketlerinin içinde kaskatı kesilip bir o yana bir bu yana hantalca sallanan tayfalar, müthiş bir serüvene atılmak üzere tuhaf teçhi-

zatlara donanmış adamları andırıyorlardı. Narcissus ne zaman karşısına bir kule gibi dikilen yeşil dalgaları aşıp, dirsekler kaburgaları dürtüyor, yüzler ışıltıyor, dudaklar fısıldıyordu: "Nasıl da akıllıca üstesinden geldi ama," ve tüm başlar aynı anda dönüp bozguna uğramış ve müthiş bir öfkenin köpüğüyle beyaza kesmiş dalganın kükreyerek rüzgâr altı yönünde akıp kaybolmasını alaycı gülümsemelerle izliyordu. Fakat gemi yeterince erken davranamayıp dalgaya çarptığında ve aldığı ağır darbeye duraklayıp titremeye başladığında, tüm halatlara asılıp yükseklerde sıırıslık olmuştı, gerilmiş çaresizce sallanan yelkenlerin dar şeritlerine bakıp içimizden, "Tevekkeli değil. Zavalıcılık!" diye geçiriyorduk.

Bombay'dan ayrılışımızın otuz ikinci gününe talih-sizce bir başlangıç yaptık. Sabah sabah bir dalga gelip mutfak kapılarından birini parçaladı. Buharların arasından geçip mutfağa daldığımızda aşçıyı sıırıslık olmuştı ve gemiye içerlemiş bir halde bulduk: "Her gün daha kötüye gidiyor bu gemi. Kendi ocağımın önünde beni boğmaya çalışıyor!" Çok öfkelenmişti. Onu yatıştırdık. Marangoz da iki kez dalgalara kapılıp öteye savrulmasına rağmen sonunda kapıyı tamir etmeyi başardı. Kaza yüzünden akşam yemeğimiz geç saatlere kadar hazırlanamadı, ama neticede bunun da önemi yoktu, zira yemeği almak için mutfağa giden Knowles da bir dalganın hışımına uğradı ve akşam yemeği denizi boyladı. Her zamankinden daha haşin ve keyifsiz görünen Kaptan Allistoun üst ve ön yelkenleri sonuna kadar fora etmişti, ama kendisinden çok fazla şey beklenen geminin, bildik bileli ilk defa cesaretini yitirip hepten yıldığını fark edemiyordu. Narcissus artık şahlanmayı reddediyor, dalgaların arasında kasvetle ve bıkkınlıkla ilerliyordu. İki kat hızla ilerleyen gemi, sanki körleşmiş ya da hayata küsmüşçesine burnunu bile bile büyük bir dalgaya soktu ve güver-

teleri bir uçtan diğerine sular altında bıraktı. Biz beş para etmez bir çamaşır leğenini çekip çıkarmak için suların arasında debelenip dururken Lostromo da büyük bir kızgınlıkla, "Bugün öğleden sonra gemide ne var ne yoksa denize yuvarlanıp gidiyor," dedi. Saygıdeğer Singleton da her zamanki sessizliğini bozdu ve yukarıya şöyle bir göz atıp, "Yaşlı kurt havaya öfkeleniyor, ama gökyüzünün rüzgârlarına kızmak iyi değildir," dedi. Elbette Jimmy, kamarasının kapısını kapamıştı. O küçük kamarasının içinde kuru ve rahatının yerinde olduğunu biliyorduk; bundan emin olmak da tuhaf bir biçimde bizi bir an mutlu ederken, ardından çileden çıkarıyordu. Huzursuz ve sefil Donkin hiç utanmadan yan çizerek, "Ben dışarıda, bu lanet olası ıslak paçavraların içinde soğuktan donarken o Zenci dalga geçer gibi kaytarıp içi lanet olası kıyafetlerle dolu kahrolası bir sandığın üzerinde kupkuru oturuyor; canı cehennem!" diye homurdanıyordu. Hiçbirimiz ona aldırmadık; ne Jimmy'ye ne de canciğer dostuna kafa yoracak durumda değildik. Vicdanımızın derinliklerini yoklayacak kadar boş vaktimiz yoktu. Yelkenler rüzgâra kapılmıştı ve gemi sürükleniyordu. Araç gereçler, teçhizat oraya buraya savruluyordu. Üşümüş ve sırlıklam ıslak vaziyette hasarı onarmaya çalışırken dalgalar bizi güvertede sürüklüyordu. Gemi, bir delinin eline düşmüş oyuncak gibi sağa sola savruluyor, kudurmuşçasına sallanıyordu. Tam günbatımı sırasında, karanlık yağmur bulutlarının gazabına uğramanın korkusuyla yelkenleri küçültmek için telaşlı bir koşuşturma başladı. Sağanakla birlikte gelen ani rüzgâr bir yumruk gibi zalimcesine tepemize indi. Yelkenleri zamanında indirilen gemi bunu cesurca karşıladı: Şiddetli hamleye gönülsüzce boyun eğdi; ardından muhteşem ve karşı konulmaz bir hareketle acı çığlıklar atan şiddetli fırtınaya göğüs gererek serenlerini rüzgâr yönüne bıraktı. Tepemizdeki kara bu-

lutların dipsiz karanlığından kopup gelen beyaz dolu taneleri geminin üzerine sel gibi boşaldı, geminin teçhizatı üzerine takır takır yağdı, serenlere çarpıp sağa sola sıçradı, o kargaşa içerisinde yuvarlak ve parlak dolu taneleri bir inci sağanağını andırıyordu. Sonra geçip gitti. Bir an için, griye çalan mavilikte bir güneşin son ışınları, dik ve gürleyen dalga tepeleri arasından yatay ve tekinsiz bir ışık huzmesi gibi ortalığa saçıldı. Ardından ıssız, hoyrat bir gece bastırdı ve fırtınalı günden geriye kalan iç karartıcı artıkları müthiş bir uğultuyla ezdi geçti.

O gece gemide kimsenin gözüne uyku girmediydi. Çoğu gemici hayatlarında bir ya da iki kez doruk noktasına ulaşan böylesine fırtınalı bir geceye şahit olmuştur. Koca evrende geriye sadece karanlık, feryat, hiddet ve bir de gemi kalmış gibidir. Ve gemi, paramparça olmuş bir evrenin son kalıntısıymış gibi, günahkâr insanlıktan arta kalan ıstıraplı insanları sıkıntı, kargaşa ve acının bir arada yaşandığı bir dehşet hali içerisinde taşıyarak suda sürüklenip gider. Başaltında kimse uyumuyordu. Uzun bir ipin üzerine asılı duran teneke yağ lambası geniş halkalar çizerek tütüyordu; sudan parlayan döşemenin üzerinde ıslak giysiler kara yığınlar halinde duruyordu; ince bir su tabakası hızla bir ileri bir geri hareketleniyordu. Yataklarına çizmeleriyle uzanmış adamlar, gözleri açık, dirseklerine yaslanmışlardı. Duvara asılmış muşamba giysiler, fırtınada dans eden kafası kesik denizcilerin pervasız hayaletleri gibi deli dolu ve insanın huzurunu kaçıran hareketlerle bir o yana bir bu yana sallanıyordu. Hiç kimse konuşmuyordu ve herkes kulak kesilmişti. Dışarıda gece, sayısız tamtamin uzaklardan gelen vuruş seslerini andıran kesintisiz ve gürültülü bir sarsıntıya eşlik edencesine inleyip, hıçkırıklara boğuluyordu. Havada çığlık sesleri çınlıyordu. Gemi, güvertelerine bir çağlayan gibi inen dalgaların ağırlığı altında ilerlerken, muazzam, sersemletici darbe-

lerin etkisiyle titriyordu. Zaman zaman bu dünyayı sonsuza dek terk edecekmiş gibi hızla yükseliyor, ardından hiç bitmeyecekmiş gibi gelen anlarda bir boşluğun içine yuvarlanıyor ve o sırada içinde taşıdığı bütün yürekler, her an beklenen korkutucu bir şokla yeniden gümbürdeyerek atmaya başlayana dek durma noktasına geliyordu. Geminin her sarsıntısında içindekileri altüst etmesinin ardından, Wamibo yüzünü yastığa gömerek boylu boyunca uzanıyor ve yaşadığı azabın acısıyla inleyip sızlanıyordu. Ara sıra korkunç bir patırtı kopuyor ve gemi titreyip sarsılarak katlanılmaz, geçmek bilmez bir saniyenin ufaklık bir ânında, en şiddetli devinimden bile daha sarsıcı bir durgunlukla yan yatıyordu. Sonra o yüzükoyun yatan bedenlerin üzerinden bir heyecan dalgası, endişeli bir ürperti geçiyordu. Tayfalardan biri, sallanan lambanın göz kamaştırıcı ışığında endişeyle parlayan gözlerini açıp kafasını dışarı uzatıyordu. Kimi, sanki yataktan dışarı zıplamaya hazırlanmış gibi bacaklarını biraz kımıldatıyordu. Fakat bazıları sırtüstü uzanıp hareketsiz yatmış, ranzalarının kenarlarını tek elleriyle sıkıca kavrayıp gözlerini yukarı dikerek ve huzura büyük bir özlem duyarak asabi hareketlerle pipolarını tüttürüyorlardı.

Gece yarısı trinketa ve mizana yelkenlerini sarma talimatı verildi. Tayfalar muazzam bir gayretle amansız sarsıntılar arasında direklerle tırmandılar, yelkenleri kurtarıp dalgaların zalim darbelerine sessizce katlanmış, nefes nefese kalmış ve neredeyse tükenmiş halde aşağıya indiler. Belki de ticari gemiciliğin tarihinde ilk defa nöbetçilere aşağıya inmeleri söylendiği halde adeta kin ve nefret saçan bir şiddetin büyüüne kapılıp kendilerini orada kalmaya mecbur hissedermişçesine güverteden ayrılmadılar. Şiddetli ve beraberinde sağanak yağmur getiren rüzgârlar ne zaman esmeye başlasa tayfalar bir araya toplanıp birbirlerine sokularak, "Bundan daha sert

esemez herhalde," diye fısıldıyorlardı. Hemen ardından şiddetli bir rüzgâr kulakları tırmalayan bir çığlıkla onları yalancı çıkarıp soluklarıyla birlikte laflarını ağızlarına tıkiyordu. Vahşice esen fırtına sanki kalın tabakalar halinde havada yayılan kül rengi buharları yarıp sağa sola saçıyordu; paramparça dağınık bulutların üzerinde, gökyüzünde iyice yükselmiş ve ürkütücü bir hızla rüzgârın aksi yönünde hareket eden ay bir an için görünüp kayboluyordu. Gemicilerin birçoğu aya bakarken, "İçimiz dışımıza çıktı," diye mırıldanarak başlarını eğdiler. Çok geçmeden bulutlar kapandı ve dünya yeniden öfkeli, uluyan kör bir karanlığa bürünüp yalnız gemiye tuz ve sulu kar serpintileri savurmaya başladı.

Saat yedi buçuk civarında etrafımızdaki kasvetli loşluk iğrenç, soluk bir griye büründü ve güneşin yükseldiğini anladık. Bu doğallıktan uzak, tehditkâr, içinde birbirimizin çılgınca bakan gözlerini ve asık suratlarını gördüğümüz gün ışığı sabrımızı daha da zorluyordu. Ufuk çizgisi dört bir yandan geminin bir kol boyu uzağındaydı sanki. O daralmış çemberin içine azgın, köpüren dalgalar zıplıyor, gemiye çarpıyor ve gerisin geriye dışarı zıplıyordu. Büyük damlalar halinde bir tuz yağmuru, sis gibi yanlamasına uçuşarak yağıyordu. Ana gabya yelkeninin rüzgâr altı yönüne çevrilmesi gerekiyordu ve bütün tayfalar hissizce, gönülsüzce rıza göstererek bir kez daha direklerle tırmanmaya hazırlandı; fakat zabıtlar bağırıp bizi geri ittiler ve en sonunda anladık ki gereğinden fazla adamın serene çıkmasına müsaade edilmeyecekti. Gemi direklerinin her an yerinden çıkabileceği ya da denize uçabileceği olasılığını göz önüne alan kaptanın, tüm mürettebatının bir anda denizi boylamasını istemediğinden bu tedbire başvurduğu sonucuna vardık. Bu akla yatkındı. O sırada görevde olan Mr. Creighton'ın idaresindeki vardiya, halat donanımdan yukarıya tırmanma

gayreti içindeydi. Rüzgâr, Creighton ve adamlarını ıskallara basamaklarına yapıştırıyor ve ardından biraz yatışarak birkaç basamak tırmanmalarına izin veriyordu; aniden esen sert bir rüzgâr yeniden hepsini merdivenin gergin halatlarına yapıştırdı da, sıraya girmiş yavaş yavaş tırmanan tüm ekibin vücutları çarmıha gerilmiş gibi bir hal alıyordu. Diğer vardiya, yelkeni orsa etmek için ana güverteye atladı. Dalgalar karşı konulmaz bir biçimde onları bir o yana bir bu yana savururken başları birdenbire suyun üzerinde beliriyordu. Mr. Baker aramıza karışmış bizi yüreklendirircesine homurdanıyor, karma-karışık olmuş halatların arasında enerjik bir yunus balığı gibi çırpınırken bir yandan da tükürükler saçarak konuşup küfrediyordu. Hayra yorulmaz, itimat edilmez rüzgârın geçici olarak dinmesinden faydalanarak kimse güverteden ya da serenden denize uçmadan iş tamamlandı. Sert rüzgâr şimdilik artmış gibiydi ve sanki gemi, çabalarımız karşısında minnettarmış gibi cesaretini topladı ve rüzgârdan yararlanıp iyi yol yapmaya başladı.

Saat sekizde vardiyası sona eren ve biraz dinlenmek için fırsat kollayan tayfalar su basmış güvertede baş tarafı doğru koştular. Mürettebatın diğer yarısı, kendi deyimleriyle, "geminin badireyi atlatmasına yardımcı olma" sırası kendilerinde olduğu için kıç tarafta kaldı. İkinci ve üçüncü kaptan, aşağıya inmesi için kaptana ısrar ediyorlardı. Mr. Baker, Kaptan'ın kulağına eğilip, "Of! Kuşkusuz artık.. Of!.. Bize itimat edebilirsiniz... Yapacak daha fazla bir şey yok... Gemi rotasını tutturacak ve gidecek. Of! Of!" Uzun boylu, genç Mr. Creighton neşeyle gülmüştü Kaptan'a: "Gemi bir sacayağı kadar düzgün ve dengeli! Nöbeti devredebilirsiniz efendim." Kaptan her ikisine de kan çanağına dönmüş, uykusuz gözlerle duygusuzca baktı. Gözkapaklarının kenarları kıpkırmızıydı ve sanki bir kauçuk parçası çiğniyormuş gibi çenesini hiç

durmadan ağır ağır oynatıyordu. Hayır anlamında başını salladı. "Beni boş verin, bu işi bitirmeliyim, işi bitirmeliyim," diye tekrarladı, ama kısa bir süre güverteye bakan tepe penceresinin üzerinde oturup ekşimiş suratını cesurca rüzgârın estiği yöne çevirdi. Deniz tükürür gibi su sıçrattı suratına, ama Kaptan metanetini korudu ve sanki ağılıyormuş gibi sular yanaklarından aşağı süzüldü. Pupanın rüzgâra dönük tarafında mizana donanımına ve birbirlerine sıkıca tutunan gözcüler birbirlerine yüreklendirici sözler söylemeye çalışıyorlardı. Dümeni tutan Singleton avaz avaz bağırdı: "Kendinizi kollayın!" Singleton'ın sesi uyarıcı bir fısıltı halinde ulaştı gözcülere. İrkildiler.

Kocaman, köpüklü bir dalga sisin içinde kopup geldi; vahşice kükreyerek gemiye doğru yaklaşıyordu ve hızla ilerlerken eli baltalı çılgın bir adam kadar tehlikeli ve tedirgin edici bir görüntüsü vardı. Birkaç tayfa bağırarak halat donanımından yukarıya doğru tırmanmaya başladılar; adamların çoğu kendilerini kasarak nefeslerini tutup oldukları yere sıkıca tutundular. Singleton dizlerini, dümen dolabının altına soktu ve gözünü yaklaşan dalgadan ayırmadan dümen yekesini dikkatli bir hareketle geminin baş taraftaki eğimi yönünde serbest bıraktı. Dalga, tepesi karla kaplı yeşil camdan yüksek bir duvar gibi geminin yakınına kadar geldi. Gemi sanki kanatlanmışçasına yükseldi ve bir an için büyük bir deniz kuşu misali dalganın köpüklü sırtına çıkıp öylece dengede durdu. Daha biz soluklanmaya fırsat bulamadan şiddetli bir rüzgâr gemiye çarptı; ardından bir başka dalga insafsızca ön prasyanın altından darbe vurdu ve gemi alabora olacakmış gibi yalpaladı, güverteleri su bastı. Kaptan Allostoun oturduğu yerden sıçradı ve düştü; Archie Kaptan'ın üzerine yuvarlanırken bağırdı: "Gemi yükselecek!" Narcissus rüzgâr altı yönüne doğru bir kez daha sarsılıp yalpaladı; alt boğatalar iyice suya battı; tayfaların ayakla-

rı yerden kesildi ve yan yatan pupanın tepesinde asılı kaldılar. Geminin suya yan yattığını görebiliyorlardı ve hep bir ağızdan bağırıyorlardı: "Gidiyor!" Ön tarafta, başaltının kapıları ardına kadar açıldı, aşağıdaki nöbetçiler kollarını kaldırıp birbiri ardına atladılar ve elleri ve dizleri üzerine düşerek bir evin çatısından daha eğimli olan güvertenin yüksek kısmı boyunca emekleyerek ilerlediler. Rüzgâr altı yönünden kabarıp yükselen dalgalar arkalarından geliyordu; bu umutsuz çırpınışlarıyla selden kaçan haşereler kadar acınası bir görüntüleri vardı; yarı çıplak, dehşet içinde bakan gözlerle birbirinin peşi sıra pupa merdiveninden canhıraş tırmandılar; yukarı çıkar çıkmaz gözlerini yumup gruplar halinde kendilerini rüzgâr altı tarafına attılar ve kaburgaları parmaklığın demir ayaklarına çarpıp duruncaya kadar savruldu; sonra inleyip sızlanarak serseme dönmüş bir insan yığınının içerisinde yuvarlandılar. Geminin son yalpalamasıyla birlikte baş tarafa savrulan muazzam miktarda su, başaltının rüzgâr altı tarafındaki kapıyı parçalamıştı. Tayfalar sandıklarının, yastıklarının, battaniyelerinin, giysilerinin dışarı saçılıp denizin üzerinde yüzdüğünü görebiliyorlardı. Geriye, rüzgâr üstüne doğru çırpınarak ilerledikleri sırada yüzlerinde dehşete ve umutsuzluğa düşmüş bir ifade vardı. Ot dolu şilteleri suyun üzerinde yüzüyor, açılmış battaniyeler suda dalgalanıyordu; öte yandan içleri suyla dolmuş ve yan yatmış sandıklar, direkleri kopmuş harap gemiler gibi denizin dibini boyladı; Archie'nin paltosu, kafası suyun altında kalmış ve boğulmuş bir denizci gibi kolları açık vaziyette önlerinden geçti. Tahta döşemelere tutunmaya çalışırken aşağıya kayıyorlardı; bazıları da köşelere sıkışmış, faltaşı gibi açılmış gözlerini deviriyorlardı. Durmadan bağırıyordu hepsi de: "Direkler! Direkleri kesin! Kesin!.." Yan yatmış ve seren uçları bulutları işaret eden geminin hemen üzerinde kara bir fırtına ulu-

yarak esmeye başladı; o arada, neredeyse ufuk çizgisine kadar yana eğilmiş direkler sanki ölçülemeyecek bir uzunlukta idi. Marangoz tutunduğu yeri bıraktı ve dümen dolabına doğru yuvarlanarak bu gibi acil durumlarda kullanmak için büyük bir baltanın bulundurulduğu kamara girişine doğru emekleyerek ilerledi. O anda üst yelken ıskotası ikiye bölündü, ağır zincirin ucu büyük bir gürültüyle direğin tepesine çarptı ve sıçrayıp uçuşan su damlacıklarının arasından kırmızı kıvılcımlar saçılıp aşağıya yağmaya başladı. Yelken, yüreklerimizi ağzımıza getiren bir silkinişle dalgalandı ve akabinde seren boyunca sessizce sallanan ve birbirlerine dolanıp düğümlenen dar şeritlere dönüştü. Kaptan Allistoun çabalayıp ayağa kalkmayı başardı. Yüzü neredeyse güverteye değiyordu; sarp kayalıklardaki kuş yuvalarından yumurta çalan hırsızlar gibi halatların ucunda sallanan tayfalar da bu güvertenin üzerindeydiler. Kaptanın ayaklarından biri, adamlardan birinin göğsünün üzerindeydi; yüzü mosmordu; dudakları kımıldıyordu. O da bağırmaya başladı; öne eğilerek bağırdı: "Hayır! Hayır!" Bir bacağı pusula dolabının ayağının üzerinde duran Mr. Baker gürledi: "Hayır mı dediniz? Kesmesinler mi yani?" Allistoun başını çılgınca salladı. "Hayır! Hayır!" Kaptan'ın bacaklarının arasında sürünen Marangoz bunu duydu, birden olduğu yere çöktü ve dümen dolabının köşesine boylu boyunca uzandı. Bağırtiların yerini sesler aldı: "Hayır! Hayır!" Ardından ortalık duruldu. Geminin hepten alabora olup kendilerini denize dökmesini beklediler; rüzgârın ve denizin korkunç gürültüsünün üzerine, her biri "şu kahrolası direklerin denizi boyladığına!" şahit olmak için yaşamlarının nice yılını vermeye hazır o adamların hiçbirinden en ufak bir yakınma mırıltısı bile duyulmadı. Bunun ellerine geçen tek fırsat olduğuna inanıyorlardı; fakat ufak tefek, haşın suratlı bir adam kır saçlı

kafasını sallamış ve onlara göz ucuyla bile bakmadan "Hayır!" diye bağırıyordu. Sessiz ve soluk soluğaydılar. Parmaklıkları yakalamışlar, halatların uçlarını koltuk altlarına dolamışlardı; halkalı cıvataları sıkıca tutup kavramışlar, ayaklarını basacakları, tutunacakları bir yer bulup sürünerek üst üste yığılmışlardı; her iki kollarıyla da tutunup, dirsekleriyle, çeneleriyle ve neredeyse dişleriyle rüzgâr üstündeki herhangi bir şeyi yakalayıp asılmışlardı; savruldukları yerden sürünerek uzaklaşamayanlar ise, yukarıya doğru çıkmaya çabalarken dalgaların zıplayıp sırtlarına çarptığını hissediyordu. Singleton dümene yapışmıştı. Saçları rüzgârda uçuşuyordu; fırtına bir ömür boyu düşmanlık beslediği adamı sakalından tutmuş, yaşlı kafasını sallıyordu. Singleton'ın kendini bırakmaya niyeti yoktu ve dizleriyle dümen dolabının parmaklıklarının arasına bastırarak ağaç dalına asılmış bir adam gibi bir aşağı bir yukarı sallanmaya başladı. Ölüm henüz can almaya hazır görünmediğinden adamlar etraflarına bakınmaya başladılar. Ayağından bir halatın ilmeğine takılan Donkin, altımızda, yüzü güverteye dönük vaziyette baş aşağı sarkmış bağırıyordu: "Kesin! Kesin!" İki tayfa kendilerini dikkatlice Donkin'e doğru sarkıttılar; ötekiler ise halata asıldılar. Donkin'i yakaladılar ve daha güvenli bir yere ittiler. Donkin Kaptan'a lanet okuyor, yumruğunu sallayıp ağza alınmaz küfürler savuruyor, "Kesin! O budala canıye kulak asmayın! Biriniz şunu kessin!" diye bağırarak söve saya bize sesleniyordu. Onu kurtarılardan biri elinin tersiyle ağzına bir tokat vurdu; kafası güverteye çarptı ve birden sesi kesildi. Beti benzi attı ve nefes almakta zorlandı. Yarılan dudağından birkaç damla kan süzüldü. Rüzgâr altı tarafında afallayıp buz kesmişçesine boylu boyunca uzanmış yatan bir adam çarptı gözümüze. Güvertedeki dalga siperliği olmasa denize yuvarlanması işten bile değildi. Bu, kamarottan baş-

kası değildi. Korkudan eli ayağı tutmadığından onu askıya alıp bir balya gibi yukarıya çektik. Geminin alabora olacağını anlayınca telaşla kilerden dışarı fırlayıp yukarıya çıkmaya çalışmış ve elinde sıkı sıkı tuttuğu porselen bir bardakla çaresizce aşağı yuvarlanmıştı. Bardak kırılmamıştı. Güçlkle elinden söküp aldık, ama bardağı bizim elimizde görünce şaşkınlıkla ve titreyen bir sesle ikide bir, "O şeyi nereden buldunuz?" diye sormaya başladı. Gömleği lime lime olmuştu ve yırtılmış kolları kanat gibi çırpınıyordu. İki tayfa onu tutan halatları etrafından iki kez çevirip sıkıca bağladılar. Kamarot bir balya ıslak paçavrayı andırıyordu. Mr. Baker yan yana yatan tayfaların yanından sürünerek geçerken, "Hepiniz orada mısınız?" diye sordu ve herkesi gözden geçirdi. Bazıları boş bakışlarla gözlerini kırıştırdı. Kimi ise geçirdiği sarıntının etkisiyle titriyordu. Wamibo'nun kafası göğsünün üzerine düşmüştü; darbe ve çarpmalar sonucunda oluşan kesiklerle, sağa sola tutunup asılı kalmaktan bitkin düşmüş, köşelere sıkışmış soluk soluğa kalmış vaziyette ve acı içindeydiler. Dudakları seğiriyor ve alabora olmuş gemi, kabaran denizle birlikte midelerini altüst edercesine her inip kalktığında, sanki bağıracaklarmış gibi ardına kadar açılıyordu. Ahşap bir destek direğine sarılmış aşçı şuursuzca bir duayı tekrar edip duruyordu. Ne başında şapkası ne de ayağında terlikleri vardı ve etraftaki korkunç sesler kısa bir süreliğine kesildiğinde, yaşamlarımıza hükmeden fırtınanın efendisine kendisini gınahtan koruması için yakardığı duyulabiliyordu. Çok geçmeden o da sessizliğe büründü. Bitkin durumda korkunç bir ölümü bekleyen üşümüş ve aç bir kalabalık halindeki o adamlardan tek bir ses bile çıkmıyordu; suskundular ve kara kara düşünerek fırtınanın korkunç bedduasını dinliyorlardı.

Aradan saatler geçti. Geminin iyice yan yatmış ol-

ması, başlarının üzerinden uzun ve kesintisiz bir inleme gibi hızla geçip giden rüzgârdan onları koruyordu, fakat zaman zaman sağanak halinde yağan soğuk yağmur, sığınaklarının huzursuz sükûnetini bozuyordu. Bu yeni eziyetin verdiği ıstırapla omuzlar titriyordu. Dişler birbirine vurup takırdıyordu. Bulutlar dağılıyordu ve parlak gün ışığı geminin üzerinde ışımaya başlamıştı. Denizin yıkma uğratan her patlayışının ardından, sıçrayan damlacıklar arasında suda sürüklenen geminin üzerinde parlak bir gökkuşağı belirip çabucak kayboluyordu. Fırtına, ılıdayan ve bir bıçak gibi keskin bir rüzgârla sona eriyordu. Sakallı ve tecrübeli iki denizcinin arasında duran ve tayfalardan birinin uzun kaşkoluyla güvertedeki halkalı cıvatalardan birine bağlanmış olan Charley, şaşkınlık, soğuk, açlık ve içinde bulunduğu sefaletin dışı vurduğu birkaç damla gözyaşını akıtarak sessizce ağlıyordu. Yanında duranlardan biri dirseğiyle kaburgalarını dürterek kaba bir ifadeyle, “Yanağına ne oldu bakalım? Havaalar güzelken seni tutabilene aşkolsun delikanlı,” dedi. İhtiyatla öbür tarafa dönerek üzerindeki ceketten sıyrılıp Charley’nin üzerine attı. Diğer denizci yaklaşıp, “Bu seni adam edecek, evlat,” diye mırıldandı. Denizciler kollarını Charley’nin omzuna atıp, üzerine abandılar. Charley ayaklarını yukarı çekti ve gözkapakları kapandı. “Henüz boğulmayacaklarını” anlayan adamlar daha rahat biçimlerde uzanıp yatmaya çalışırken inleme sesleri işitiliyordu. Bacağını inciten Mr. Creighton dudaklarını sıkmış aramızda yatıyordu. Vardiyasındaki birkaç kişi onu daha güvenli bir konuma getirmeye giriştiler. Creighton, tek bir kelime etmeden ve göz ucuyla dahi bakmadan adamların işlerini kolaylaştırmak için kollarını kaldırırken genç yüzündeki tek bir kas bile oynamadı. Adamlar endişe ve merakla, “Şimdi daha rahat mısınız efendim?” diye sordular. “Bu yeterli,” diye kısa bir cevap verdi. Creighton

genç ve katı bir zabitti, fakat vardiyasındakiler, "Güverte-
tede bize küfrederken bile kibarlığını bozmuyor," diye-
rek yine de onu sevdiklerini söylerlerdi. Bu gibi nazik ve
incelikli tavır ve ifadelerin farkına varamayanlar ise ze-
kâsından ötürü ona saygı duyarlardı. Kaptan Allistoun,
gemi yan yattığından bu yana ilk defa adamlarına şöyle
bir baktı. Neredeyse tamamen dik duruyordu. Ayakla-
rından birini güverteye açılan tepe penceresinin bir ya-
nına, dizini ise güverteye dayamıştı ve belinin etrafına
doladığı ıskota halatının ucunda ileri geri sallanırken göz-
lerini ilerideki bir noktaya sabitlemiş, bir işaret bekler-
miş gibi dikkatle bakıyor, güvertesinin yarısı sular altında
kalmış geminin, altında hızla hareket eden ve soğuk gü-
neş ışıklarıyla parlayan dalgalı denizin içinde bir yükse-
lip bir alçaldığını görüyordu. Narcissus'un mucizevi bir
şekilde batmayacağını düşünmeye başlamıştık. Kendin-
den emin sesler yükseldi: "Batmayacak, çocuklar!" Belfast
coşkuyla bağırdı: "Pipodan şöyle güzel bir duman çek-
mek için bir aylık maaşımı verirdim!" Kurumuş dillerini
tuzlu dudaklarında gezdiren bir-iki tayfa, "Biraz su," gibi
bir şeyler mırıldandılar. Aşçı, adeta ilham gelmiş gibi,
pupadaki su fıçısına doğru tırmandı ve fıçının içine bak-
tı. Dibinde biraz su vardı. Kollarını sallayıp bağırdı ve iki
adam, ellerinde maşrapalarla bir o yana bir bu yana doğ-
ru sürünerek ilerlemeye başladılar. Herkes ağız dolusu
içti. Kaptan sabırsızlıkla başını salladı ve içmek istemedi.
Sıra Charley'ye geldiğinde yanındakilerden birisi bağır-
dı: "Bu kör olasıca çocuk uyuyor." Charley sanki uyuştu-
rucu almış gibi derin bir uykudaydı. Onu kendi haline
bıraktılar. Singleton suyu içerken bir eliyle de dümene
tutundu ve dudaklarını rüzgârdan korumak için eğildi.
Wamibo ancak birileri dürtükleyip bağırınca kendisine
uzatılan bardağı gördü. Knowles bilgece bir tavırla, "Bu
bir duble konyaktan daha iyi," dedi. Mr. Baker hırılda-
ya-

rak, "Teşekkür ederim," dedi. Mr. Creighton suyu içti ve başını salladı. Donkin öfkeli bakışlar saçarak suyu bir di-kişte oburca içti. Belfast ağzını eğip bükerek, "Bu tarafa yolla, burada kimse ağzına içki sürmez," diye bağırıp bizi güldürdü. Çömelmiş bir adam, "Hepimiz içtik Kaptan," diye bağırarak maşrapayı yeniden Allistoun'a uzatınca, bu sefer Kaptan gözlerini ileride diktiği noktadan ayır-madan el yordamıyla maşrapayı ağzına götürdü ve ba-kışlarını sanki bir saniyeliğine bile gemisinden ayıramaz-mış gibi kaskatı duruşunu bozmadan geri verdi. Yüzlerde gülücükler belirdi. Aşçıya bağırdık: "Aferin doktor!" Rüz-gâr altında oturan ve su fıçısına yaslanmış aşçı da yüksek sesle bağırarak bize karşılık verdi, ama tam o sırada gö-ğün gürlemesi ve dalgaların sesleri yüzünden sadece "Tak-diriilahi" ve "yeniden doğmuş" gibi bölük pörçük sözcük-ler işitebildik. Aşçı her zamanki vaazlarından birini veri-yordu yine. Dostça ama alaycı el kol hareketleri yaptık ona ve bir koluyla fıçıya tutunarak diğer kolunu yukarı kaldırıp dudaklarını oynattı; sesini zorlayarak ciddiyet ve samimiyetle bize doğru baktı ve başını eğerek sıçrayan su damlacıklarından kaçındı.

Aniden biri, "Jimmy nerede?" diye bağırdı ve bir kez daha dehşete kapıldık. Sıranın sonundaki Lostromo bo-ğuk bir sesle bağırdı: "Dışarı çıktığını gören oldu mu?" Kederli sesler yükseldi. "Boğuldu mu yoksa?.. Hayır! Ka-marasında! Ulu Tanrım! Kapana kısılmış lanet olası bir fare gibi tıkılıp kaldı orada... Kapısını açamadı... Evet! Gemi o kadar hızlı yan yattı ki oldu ki su baskını kapıyı sıkıştırdı... Zavallı herif!.. Yardım eden de yok... Gidip bir bakalım..." "Canı cehenneme, kim gidebilir ki oraya?" diye bağırdı Donkin. "Kimse senin gitmeni beklemiyor ki," diye homurdandı yanındaki adam. "Sen insan bile değilsin." Birkaç tayfa merak içinde, "Ona ulaşma şansı-mız hiç mi yok?" diye hayıflandı. Belfast düşüncesizce

bir telaşla kendini çözdü ve birden yıldırım hızıyla rüzgâr altına doğru fırladı. Şaşkınlık içinde hep bir ağızdan bağırdık; fakat Belfast bacaklarını denize doğru sarkıtıp tutundu ve bağırarak bir halat atmamızı istedi. İçinde bulunduğumuz bu had safhada sıkıntılı koşullarda hiçbir şey korkunç gelmiyordu insana; Belfast'ın korkudan beti benzi atmış suratı ve orada çırpınıp durması bile komik gelmişti bize. Biri gülmeye başladı ve sanki yaşadığı keyif bulaşıcıymış gibi, tüm o bitkin görünümlü adamlar, çılgınca bir eğlenceye kapılmışçasına makaraları koyuverdiler. Vahşi bakışlarıyla, duvara bağlanmış bir grup akıl hastasına benziyorlardı. Mr. Baker pusula dolabından aşağı sallandı ve bir bacağını Belfast'a uzattı. Belfast çok korkmuş bir vaziyette yukarı tırmandı ve ağıza alınmayacak sözler sarf etti bize. "Sen... Of! Sen ne küfürbaz bir herifmişsin Craik," diye homurdandı Mr. Baker. Belfast içerleyip, öfkelenmiş bir halde lafı geveleyerek, "Şunlara bir bakın efendim. Lanet olası, pis herifler! Denize düşecek arkadaşlarına gülüyorlar. Bir de adamdan sayarlar kendilerini." Lostromo, pupa kenarından, "Hadi-sene, çabuk ol!" diye seslendi ve Belfast ona katılmak için hızla sürünerek ilerledi. Pupanın kenarında durup aşağıya bakan beş adam ilerlemek için en iyi yöntemin ne olabileceğini kestirmeye çalışıyordu. Tereddüt içindeydiler sanki. Diğerleri ise tutundukları halatların arasında, ısırap içinde dönüp kıvranıyor, ağızları açık olan biteni izliyordu. Kaptan Allistoun'un gözü hiçbir şey görmüyordu; insanüstü bir çabayla yoğunlaşarak adeta bakışlarıyla gemiyi suyun üzerinde tutuyor gibiydi. Rüzgâr, güneş ışınlarının arasından şiddetli çığlıklar atarak esiyordu; sıçrayan sular sütunlar halinde denizden yükseliyordu; geminin titreyen gövdesine çarpıp dağılan gökkuşağının ışıltıları arasında adamlar temkinli hareketlerle ilerleyip gözden kayboldular.

Halat bağlama kancasından yarıya kadar suya batmış güverteyi döven dalgaların üzerindeki kastanyolaya kadar sallanarak ilerlediler. Ayak parmakları tahta döşemeleri tırmalıyordu. Yeşil ve soğuk dalga kütleleri küpeştenin ve başlarının üzerine boşalıyordu. Bir an için kolları gerilmiş vaziyette, gözlerini kapayıp solukları giderek tükenerek asılı kaldılar ve ardından, ellerinden birini bırakıp başlarını uzatarak, ötedeki bir halata ya da destek direğine tutunmaya çalıştılar. Kolları uzun ve atletik yapılı Lostromo hızla salınıp tutunacak yerlere güçlü avuçlarıyla sımsıkı yapışıyor ve durup dururken “yaşlı anasının” gönderdiği son mektuptan bazı satırlar geliyordu aklına. Öfkeye kapılmış ufak tefek Belfast ağzından tükürüklere saçarak, “Lanet olası Zenci,” diye küfredip bir yandan da güçlkle ilerlemeye çalışıyordu. Wamibo’nun dili heyecan ve telaşla dışarı sarkmıştı; gözü kara ve soğukkanlı Archie zekice hamlelerle ilerlemek için fırsat kolluyordu.

Yan yatmış kamaranın üzerine varınca kendilerini birbirini ardına aşağıya bıraktılar ve sertçe, gelişigüzel düşerken avuçlarını yumuşak tik ağacının üzerine bastırdılar. Geri çekilirken yılan gibi tıslayan beyaz köpüklü dalgalar dört bir yanlarını sarmıştı. Tabii ki bütün kapılar yatay döşeme kapaklarına dönüşmüştü. İlk önce mutfak kapısı vardı. Mutfak güvertenin bir yanından ötekine uzanıyordu ve dalgaların yankı yapan seslerle kabarıp sağa sola çarptığını işitebiliyorlardı. Bir sonraki kapı marangoz atölyesine aitti. Kapıyı kaldırıp aşağıya baktılar. Sanki bir zelzele odayı harap etmişti. İçerde ne var ne yoksa kapıya bakan gemi bölmesinin üzerine devrilmişti ve bölmenin öteki tarafında ölü ya da sağ olarak Jimmy vardı. Tezgâh, yarı bitmiş bir et dolabı, testereler, keski-ler, tel kablolar, baltalar, levyeler etraflarına dökülüp saçılmış çivilerle birlikte bir yığın halinde yerde yatıyordu. Bir marangoz keserinin parlak ve keskin ağzı yukarı di-

kilmiş, tehlikeli bir pırıltıyla yerde hınzır hınzır sırtıyor-
du. Adamlar birbirlerine tutunup içeriyi dikkatlice göz-
den geçirdiler. Gemi, sinsi, kahredici bir silkinişle az kal-
sın hepsini birden denize yuvarlıyordu. Belfast, "Haydi
bakalım!" diye uluyarak aşağıya atladı. Archie de kurnaz
bir hamleyle peşinden atlayıp, düşerken kendisiyle bera-
ber aşağı çöken raflara tutundu ve altında büyük bir ça-
tırtıyla parçalanan ahşabın üzerine yumuşak iniş yaptı.
İçeride, üç adamın güçbela kımıldanabileceği kadar yer
vardı. Lostromo'nun sakallı, esmer ve Wamibo'nun yaba-
ni, solgun suratları ise, kapının çerçevelediği güneşli ma-
vi dörtgenin içinden aşağıya sarkmış izliyordu.

Hep bir ağızdan bağırdılar: "Jimmy! Jim!" Lostromo
derinden gelen, gürleyen bir sesle, "Hey, Wait!" diye ba-
ğırarak katkıda bulundu koroya. Belfast bir sessizlik anın-
da yalvarır gibi, "Jimmy, hayatım, sağ mısın?" diye sordu.
Lostromo, "Bir daha! Hep beraber çocuklar!" dedi. Hep-
si heyecanla haykırdılar. Wamibo havlamayı andıran ses-
ler çıkardı. Belfast, bölme duvarının kenarına bir parça
demirle art arda vurdu. Birden hepsi durdu. Nakaratın
ardından gelen solo gibi, tiz ve belirgin, kesintisiz haykı-
rış ve vuruş sesleri işitildi. Jimmy hayattaydı. Canlı canlı
tabuta kapatılmış bir adamın telaşıyla altımızda bir yer-
lerde çığlıklar atıp zemine vuruyordu. Derhal işe koyul-
duk. Gözümüz dönmüş bir halde, yolumuzu tıkayan
ağır, keskin ya da sivri kenarlı ve biçimsiz, hantal nesne
yığınınına saldırdık. Lostromo, bir yerlerden sarkan bir ha-
lat ucu bulmak için sürünerek uzaklaştı; aşağıdakiler,
"Atlama!.. Buraya inme seni sersem!" diye bağırınca Wa-
mibo kendini tuttu ve yukarıda kalıp parlayan gözleri,
ışıldayan dişleri, karmakarışık saçlarıyla, dik dik bakarak
lanetlenmişlerin yaşadığı olağanüstü acıları şeytani bir
hazla izleyen şaşkın ve budala bir zebani gibi aşağıda
olup bitenleri seyretmeye devam etti. Lostromo, "Bir el

atın," diye ricada bulundu ve aşağı bir halat sarkıttı. Eř-
yaları bu halata bağladık ve bir daha hiş kimsenin gşz-
ne ilişmemek üzere döne döne yukarı yükseldiler. İçi-
mizde, her şeyi kaldırıp denize atma arzusu bastırılmaz
bir şekilde canlandı. Çılgınlar gibi ellerimizi kese kese ve
birbirimize söve saya giriştik eşyalara. Jimmy sürekli ça-
mata yapıp dikkatimizi dağıtıyordu; soluk dahi almadan,
işkence gören bir kadın gibi kulakları tırmalarcasına ba-
đırıyordu; elleri ve ayaklarıyla zemine vuruyordu. Yaşa-
dığı korkunun verdiği ıstırap yüreğimizi o kadar burku-
yordu ki onu orada bırakmak, o kuyu gibi derin ve ağaç
gibi sallanan yeri terk etmek, sesini işitmeyeceğimiz ka-
dar oradan uzaklařmak ve eřsiz bir huzur ve sükūnet
içerisinde, kılımızı kıpırdatmadan ölümü bekleyeceği-
miz pupaya dőnmek için can atıyorduk. "Tanrı aşkına
kapar mısın şu çeneni," diye bağırdık ona. Haykırışları iki
kat arttı. Onu duyamadığımızı sanıyor olmalıydı. Muh-
temelen kendi çığlıklarını bile pek az işitiyordu. Onu,
karanlıkta üst ranzanın kenarına büzölmüş, hiş durma-
dan haykırdığı için ağzı açık, her iki yumruğuyla birden
ahşap bölmeye vururken gözlerimizin önüne getirebili-
yorduk. Ne tiksindirici anlar yaşıyorduk ama. Güneşin
önüne geçen bir bulut, tehditkār bir biçimde kapı aralı-
đını karanlığa boğuyordu. Geminin her hareketi acı ve
sıkıntı veriyordu. Nefes alamayacak kadar daracık bir yer-
de mücadele veriyorduk ve midemiz bulanıyordu. Lost-
romo yukarıdan bize bağırdı: "şu işe bir el atın ama! Ca-
buk olmazsanız dalgalar ikimizi de alıp götürecek!" De-
niz, geminin yukarda kalan tarafından üç kez kabardı ve
başımızın üzerine kovalar dolusu su boşaldı. Yaşadığı çok
yüzünden afallamış Jimmy – belki de geminin batması
beklentisiyle – bir anlığına velveleyi kesti ve sonra, sanki
ardı arkası kesilmeyen korku nöbetleriyle kuvvetlenip ha-
yat bulurmuşçasına, acı verecek kadar yüksek bir sesle

yeniden haykırmaya başladı. Çiviler bir karış yüksekliğinde bir katman halinde zemine yayılmıştı. Korkunçtu. Sanki sıkıca bir yerlere çakılmamış dünyada ne kadar çivi varsa hepsi de o marangoz atölyesinin içine istiflenmişti. Yedi yolculuktan kalma her türden çivi oradaydı. Kalaylı döşeme çivileri, iğne kadar sivri bakır çiviler; mini demir mantarlara benzeyen büyük başlı pompa çivileri; başsız çiviler (ürkütücü); cilalanmış, ince Fransız çivileri. Tümü de bir kirpiden daha yaklaşılmaz ve tehlikeli bir katı kütle halinde yerde duruyordu. Keşke bir küreğimiz olsa diye hayıflanıp tereddüt ettik. Öte yandan Jimmy de sanki derisi yüzölüyormuşçasına, can havliyle altımızda haykırıyordu. Homurdanarak parmaklarımızı daldırdık ve canımız fena halde yandı, ellerimizi sallayınca da etrafa çiviler ve kan damlaları saçıldı. İçi türlü çeşit çiviyle dolu şapkalarımızı elden ele geçirip Lostromo'ya uzatıyorduk ve o da adeta gizemli ve yatıştırıcı bir ayin yaparmış gibi çivileri köpüren denizin içine saçıyordu.

En nihayet ahşap bölmeye ulaştık. Bölme sert tahta döşemeden ibaretti. Narcissus her ayrıntısı inceden inceye düşünülmüş bir gemiydi. Bunlar, bir gemi bölmesine yerleştirilmiş en sağlam ahşap döşemeler diye, geçirdik aklımızdan ve sonra o telaş içerisinde tüm alet edevatı denize sallamış olduğumuzu fark ettik. Belfast abes bir düşünceye kapılıp bölmeyi kendi ağırlığıyla kırıp parçalamak istedi ve her iki ayağının üzerinde bir antilop gibi zıplayarak, baştan savma bir iş yapmadıkları için Clyde tersanesine lanet etti. O arada tüm Kuzey Britanya'ya, dünyanın geri kalanına, denize ve tüm arkadaşlarına verip veriştirmeyi de ihmal etmedi. Havaya sekip olanca ağırlığıyla topuklarının üzerine düşerken bir daha asla ve asla "dirseğiyle dizini birbirinden ayırt etmekten yoksun" herhangi bir budala ile işi olmayacağına yemin ediyordu. Çıkardığı gürültü sayesinde Jimmy'nin

ödünü koparıp aklının son kırıntılarını kaçırmayı da başarmıştı. Yaşadığımız endişenin nedeni olan şahsın çileden çıkmış bir vaziyette, ahşap döşemenin altında bir o yana bir bu yana seğirttiğini duyabiliyorduk. En sonunda sesi kısılmıştı ve sadece içler acısı, tiz ciyaklamalarını işitebiliyorduk. Ya sırtı ya da başı, kafamızı karıştırırcasına döşemenin kâh orasına kâh burasına sürünüyordu. Jimmy tepesindeki görünmez darbelerden kaçarken ciyak ciyak sesler çıkarıyordu. Haykırışlarından bile daha yürek parçalayıcıydı bu. Birden Archie bir levye çıkardı ortaya. Anlaşılan onu ve yanı sıra küçük bir baltayı alıkoymuştu. Sevinç çılgınlıkları attık. Archie baltayı var gücüyle döşemeye vurdu ve tahta kırıntıları yüzümüze gözümüze doğru uçuştı. Lostromo yukarıdan bağırdı: "Dikkatli olun! Dikkat edin. Adamı öldürmeyin. Yavaş, yavaş, acele etmeden!" Heyecandan çılgına dönen Wamibo baş aşağı sarkıp bizi delicesine cesaretlendiriyordu: "Hoo! Vurun şuna! Hoo! Hoo!" Wamibo'nun içeri düşüp birimizden birini öldüreceğinden korkuyorduk ve derhal Lostromo'ya, "Şu kör olası Finliyi denize itmesini" rica ettik. Sonra hep bir ağızdan döşemelerin altına doğru, "Altımızdan çekil! İleriye doğru hareket et," diye bağıırıp kulak verdik. Ama tepemizde esen rüzgârın acı uğultusu ve dalgaların birbirine karışan kükreme ve tıslama sesleri dışında hiçbir şey işitmedik. Gemi, umutsuzluğa kapılmış gibi dalgalar arasında cansızca debeleniyordu ve bu anormal devinimle birlikte kafalarımız da salınıp yüzüyordu. Belfast, "Tanrı aşkına Jimmy, neredesin?.. Vur! Jimmy, hayatım! Vur bir yerlere! Seni kahrolası kara canavar! Vur!" diye feryat etti. Jimmy, mezardaki bir ceset kadar sessizdi; bizler de mezarın başında duran adamlar gibi, yaşadığımız sıkıntılar, zorlama ve yorgunlukla birlikte her an gözyaşlarına boğulacak gibiydik; bu işi tamamlayıp buradan uzaklaşmak ve içinde bulunduğu-

muz tehlikeyi görebilecek ve nefes alabilecek bir yerlere uzanıp dinlenmek için can atıyorduk. Archie, "Bana yer açın!" diye bağırdı. Hepimiz başlarımızı koruyup arkasına çömeldik ve Archie döşemelerin birleştiği noktaya art arda vurdu. Döşemeler çatlayıp kırıldı. Birden levye, kenarları kıymıklı, dikdörtgen biçiminde bir deliğin içine yarıya kadar girdi. Jimmy'nin başını birkaç santimle ısıkalamış olmalıydı. Archie levyeyi hemen geri çekti ve o kepaze Zenci deliğe doğru koşup boşluğa dudaklarını dayadı ve neredeyse tamamen kısılmış bir sesle, "İmdat," diye fısıldadı; deliğe kafasını bastırdı, iki parmak genişliğinde ve bir karış uzunluğundaki o boşluktan çıkabilmek için çılgınca çabaladı. Jimmy'nin bu inanılmaz hareketi bizi o huzursuz, örselenmiş halimizle tam bir felce uğratmıştı. Onu o delikten uzaklaştırmak mümkün görünmüyordu. Archie bile soğukkanlılığını yitirmişti. Kararlı bir sesle, "Eğer oradan çekilmezsen bu levyeyi kafana saplayacağım," diye bağırdı. Archie söylediklerinde samimiydi ve ciddi tavrı Jimmy'yi etkilemişe benziyordu. Zenci birden gözden yitti ve biz de amansız bir düşmanın ele geçirip lime lime etme arzusuyla yanıp tutuşan adamların şevkiyle döşemeleri levye ile kaldırıp parçalamaya giriştik. Ahşap bölündü, çatladı, açıldı. Belfast kafasını ve omuzlarını delikten içeri daldırdı ve yırtıcı bir hayvan gibi el yordamıyla etrafı aramaya başladı. "Yakaladım onu! Yakaladım" diye bağırdı. "İşte! Orada!.. Tüh, kaçtı; Yakaladım!.. Bacaklarımdan çekin!.. Çekin!" Wamibo hiç durmadan bir baykuş gibi ötüyordu. Lostromo bağırarak talimat yağdırıyordu: "Saçından yakala, Belfast; düz yukarı çek, siz ikiniz!.. adam gibi çekin!" Adam gibi çektik. Ani bir hareketle ve hızla asılıp Belfast'ı çektik ve tiksintiyle yere bıraktık. Yüzü mosmor kesilmiş Belfast yerde oturup çaresizce ağlamaya başladı. "Nasıl tutayım o lanet olası, kısacık yün gibi saçları?" Birden Jimmy'nin

başı ve omuzları göründü. Beline kadar delikten çıkmış, ayaklarımızın dibinde, ağzı köpükler içinde gözlerini devirerek bize bakıyordu. Korkunç bir sabırsızlıkla üzerine atıldık, sırtındaki gömleği yırtıp çıkardık, kulaklarını çekiştirdik, başında durup soluklandık; birdenbire sanki aşağıda ayaklarından tutan biri onu bırakmış gibi kollarımızdan kaydı gitti. Hiç duraksamadan aynı hareketle onu tutup yukarı doğru çektik. Nefesi ıslık gibi çıkıyordu. Başının üzerindeki iki çift kolu kavradı ve öyle bir telaşla kıvranıp kendini yukarıya itti ki, içi gaz dolu bir kese gibi ellerimizin arasından kaçıp gitmesi işten bile değildi. Terden sıırıslam olmuş vaziyette halatlara asılıp tırmandık ve dışarıdaki soğuk rüzgâr şiddetle üzerimize çarpınca buzlu sulara dalmış adamlar gibi güçlkle soluk alıp vermeye başladık. Soğuktan yanan suratlarımızla iliklerimize kadar üşümüş, titriyorduk. Fırtına daha önce asla bu kadar öfkeli, deniz bu kadar köpürmüş, gün ışığı bu denli acımasız ve alaycı, geminin durumu bu kadar umutsuz ve dehşet verici görünmemişti gözümüze. Narcissus'un her devinimi çektiği acıların sonunu bizim çektiğimiz acının ise başlangıcının uğursuz bir kötülük habercisiydi. Sendeleme yalpalama kapıdan uzaklaştık ve gelen ani bir dalgayla telaşlanıp üst üste yere yığıldık. Sanki kamaranın zemini camdan daha yumuşak ve buzdan daha kaygandı. Açık bir kapının rüzgârda çarpıp kapanmasını önlemeye yarayan uzun, pirinçten bir kanca dışında tutunacak hiçbir şey yoktu. Wamibo bu kancaya ve biz de Jimmy'ye sarılarak Wamibo'ya tutunduk. Jimmy artık tamamen güçten düşmüştü. Parmaklarını kapatacak takati yoktu. Korku içinde, körlemesine yapıştık ona. Wamibo'nun kancayı bırakacağından değil, ama (o yabaninin gemideki herhangi üç adamı birden alt edecek kadar güçlü olduğunu biliyorduk) kancanın bizi taşıyamayacağından korkuyorduk. Ayrıca geminin de ni-

hayet tamamen alabora olmaya karar verdiğine kanaat getirmiştik. Ama alabora olmadı. Üzerimizden bir dalga geçti gitti. Lostromo tükürükler saçarak, "Kalkın, uzaklaşım buradan. Fırtına diniyor. Kış tarafına gidelim yoksa burada hepimiz Cehennem'i boylayacağız." Ayağa kalkıp Jimmy'yi aramıza aldık. Ayakta kalıp dik durması ya da en azından bize tutunması için yalvardık ona. Bir balık kadar sessiz ve pelteye dönmüş halde pörtlek gözlerini dikerek baktı. Ayakta durmak bir yana boynumuza bile sarılamıyordu; içine gevşekçe pamuk doldurulmuş siyah kara bir deriden ibaretti; kolları ve bacakları sanki eklemsizmişçesine sallanıyor, esneyip bükülüyordu; başı bir o yana bir bu yana devriliyordu; kocaman alt dudağı ağır bir nesne gibi aşağı sarkmıştı. Canımız sıkkın ve umutsuzluğa düşmüş bir halde etrafını çevirip onu sıkıca tuttuk; yekvücut halinde bir oraya bir buraya sallanırken onu korumaya çalıştık; sonsuzluğun hemen eşiğinde, çaldıkları cesedi saklamaya çalışan bir grup sarhoş adam gibi saçma sapan hareketlerle her birlikte sendeleyerek yürüyorduk.

Bir şeyler yapmalıydık. Onu kış tarafa taşımalıydık. Koltuk altlarından bir halat geçirip fazla sıkmadan, gevşek bırakarak bağladık ve hayatlarımızı tehlikeye atarak onu trinketa kastanyolasına astık. Jimmy'nin çıtı çıkmıyordu; içindeki talaşın yarısı boşalmış bir oyuncak bebek kadar saçma ve içler acısı bir görüntüsü vardı ve biz de beraberimizde o acınası, pelteye dönmüş, iğrenç yükü dikkatlice sürükleyerek ana güvertedeki tehlikeli ve korkulu yolculuğumuza başladık. Jimmy çok ağır değildi, fakat bir ton ağırlığında olsaydı bile, onu çekip çevirmesi bundan daha zor olmazdı. Aslında onu taşımaktan çok elden ele geçiriyorduk. Ara sıra da soluklanmak ve sırayı yeniden oluşturmak için onu el altındaki bir bağlama kancasına asıyorduk. Kanca kırılacak olsaydı Güney Okya-

nusu'nun derinliklerinde yitip gidecekti ama bu riski göze almalıydı; aradan bir süre geçtikten sonra anlaşılan o ki Jimmy durumun farkına vardı, hafifçe inledi ve büyük bir gayret sarf ederek birkaç kelime fısıldadı. Kulaklarımızı açıp dinledik. Onu böylesine tehlikelerle yüz yüze bıraktığımız için bizi ihtiyatsız olmakla suçlayıp serzenişte bulunuyordu. Nefes verir gibi cılız bir sesle, "Oradan çıktıktan sonra," dedi. "Oradan," derken kamarasını kastediyordu. Ve oradan kendi kendine çıkmıştı. Görünüşe bakılırsa bizim bu işle hiçbir alakamız yoktu!.. Neyse... Yolumuza devam ettik, zira Jimmy'nin şansını denemesinden başka elimizden bir şey gelmiyordu; o sırada ondan her zamankinden ve yeryüzündeki her şeyden daha çok nefret etsek de onu kaybetmek istemiyorduk. Onu kurtarıp bu noktaya getirmiştik ve bu denizle bizim aramızda kişisel bir meseleye dönüşmüştü. Onu bırakmak istemiyorduk. Olağanüstü bir varsayım olacak belki, ama şayet boş bir fiçı için aynı zahmet ve sıkıntılara katlansaydık, o fiçı da bizim için Jimmy kadar kıymetli olurdu. Hatta belki de daha değerli olurdu, zira fiçıdan nefret etmemiz için hiçbir nedenimiz olmayacaktı. Ama James Wait'ten nefret ediyorduk. Bu hayret verici kara derili adamın yalandan hastalandığı, katlandığımız zahmetlerin, aşağılamanın, sabrımızın – şimdi de fedakârlığımızın– ve ölümün karşısında acımasızca hasta numarası yaptığına dair o korkunç şüpheden sıyrılamıyorduk. Bu kancıkça yalan karşısında bizim yarım yamalak, kusurlu ahlak anlayışımız tiksintiyle ayaklanıyordu. Fakat o, cesaretle, şaşırtıcı bir şekilde sarılıyordu bu yalana. Hayır! Bu doğru olamazdı! Had safhada sıkıntılar yaşamıştı. Huysuz, geçimsiz hal ve tavırları sadece yanı başında hissettiği ölümün o can sıkıcı alt edilmezliği. Böylesine hükmedici bir arkadaş herhangi bir insanı çileden çıkarabilirdi. Ama biz de nasıl düşüncelere kapılmış adam-

lardık öyle! Öfke ve kuşku en temiz duygularımızı ezip geçen bir kavgaya tutuşmuştu içimizde. Ondan nefret etmemizin nedeni de bu şüpheydi; kuşklarımız yüzünden tiksiniyorduk ondan. Ne kendimizden emin bir tavırla küçümseyebiliyorduk onu ne de haysiyetimizi iki paralık etme riskine göze almadan ona acıyabiliyorduk. İşte bu yüzden ondan nefret ediyor ve elden ele dikkatlice geçiriyorduk onu. "Tuttun mu?" diye bağıryorduk. "Evet. Tamamdır. Bırakabilirsin." Jimmy bir düşmanından elinden diğerinin eline geçiyor ve eski bir yastıktan daha fazla bir canlılık belirtisi göstermiyordu. Gözleri, kara suratının üzerinde iki dar beyaz yarık gibi duruyordu. Hava, dudaklarının arasından öğürmeye benzer bir sesle çıkıyordu. En nihayet pupa merdivenine ulaştık ve nispeten daha güvenli bir yer olarak, tükenmiş bir insanlar yığını halinde biraz olsun dinlenmek için oraya uzandık. Jimmy mırıldanmaya başladı. Ne söyleyeceğini duymak için her seferinde amansız bir meraka kapılıyorduk. Bu defa da aksi bir tavırla, "Bayağı vakit aldı gelmeniz! Hepinizin birden dalgalara kapılıp denize düştüğünüzü düşünmeye başlamıştım. Sizi ne alıkoydu? Korktunuz mu yoksa ha?" diye geveledi. Tek kelime etmedik. İç çekerek onu yeniden sürüklemeye başladık. Aslında gizliden gizliye onu acımasızca pataklamak, ağzını yüzünü yumruklamak arzusuyla yanıp tutuşuyorduk; ama sanki camdan yapılmış gibi büyük bir hassasiyetle tutup taşıdık onu...

Pupaya dönüşümüz, geçen zamanın keder ve perişanlığı yüzlerinden okunan gezginlerin, yıllar sonra insanların arasına dönüşünü andırıyordu. Gözler yuvalarında yavaşça dönerek bize baktı. Cılız mırıldanmalar duyuldu: "Her şeye rağmen onu oradan çıkardınız ha?" Gayet iyi bildiğimiz yüzlerin hem tuhaf hem de aşina bir görüntüsü vardı; solgun ve kirli yüzlerde yorgunluk ve şevkle karışık bir ifade vardı. Sanki tüm bu adamlar

uzun bir süre boyunca açlığa mahkûm olmuş, bizim yokluğumuz sırasında iğne ipliğe dönmüş gibiydiler. Bileğine bir halat dolamış ve bir dizi üzerine çökmüş Kaptan soğuk ve sert bir ifadeyle başını çevirdi; fakat canlı gözlerle gemisini hâlâ suyun üzerinde tutuyordu ve üstlendiği bu iş için sarf ettiği olağanüstü çabaya dalıp kendini kaybetmiş gibi kimseye aldırış ettiği yoktu. James Wait'i güvenli bir yere bağladık. Mr. Baker yardımcı olmak için sürünerek yanımıza geldi. Sırtüstü yatan, beti benzi iyice atmış Mr. Creighton, "Aferin," diye mırıldandı ve bize, Jimmy'ye, gökyüzüne küçümseyici bir ifadeyle bakıp ardından da usulca gözlerini kapadı. Sağda solda birileri biraz kıpırdanır gibi oluyordu, fakat çoğu sıkışık, kasılmış bir halde, titremeler arasında mırıldanarak hissiz ve kayıtsız yatıyordu. Güneş batıyordu. Devasa, berrak kızılık sanki adamların yüzlerine bakmak için eğilerek alçalıyordu. Rüzgâr, olanca pırıltısıyla büyümüş gözbebeklerine vuran parlak ve soğuk güneş ışınları arasından ılık çalarak esiyor ve onlar gözlerini bile kırpmadan bakıyorlardı. Saç tutamları ve karman çorman sakallar denizin tuzuyla kırçillaşmıştı. Yüzlerde sert bir ifade vardı ve gözlerinin altındaki siyah lekeler kulaklarına kadar uzamış, çökmüş yanaklarının boşluklarına kadar bulaşmıştı. Sanki dişlerine tutkalla yapıştırılmış gibi güçlkle kımıldatabildikleri dudakları incelmış ve mosmordu. Bazıları gün ışığında soğuktan titrerken acı acı sırıtıyordu. Geri kalanlar ise üzgün ve durgundu. Charley, gençliğinin hiçbir önemi olmadığını birden anlamış olmanın verdiği eziklikle korkulu bakışlar fırlatıyordu etrafa. Pürüzsüz yüzlü Norveçliler adeta yaşlanıp dermansız kalmış, aptal aptal bakan çocukları andırıyordu. Rüzgâr altına doğru, ufuk çizgisinin kenarında siyah dalgalar kor haline gelmiş gibi parlayan güneşe doğru atılıyordu. Güneş, alevden bir top halini alıp yavaşça battı ve dalgaların

tepeleri, ısıldayan çemberin kıyısına sıçradı. Norveçlilerden birinin gözü bu manzaraya ilişti ve şiddetle irkilip ardından da konuşmaya başladı. Sesi, diğerlerini ürkütüp canlandırdı. Başlarını sertçe kımıldattılar ya da güçlkle çevirip kâh şaşkınlık kâh korku kâh ciddi bir sessizlikle baktılar ona. Başını selam verir gibi sallayıp batan güneşe konuşurken büyük dalgalar kan kırmızısı yuvarlaklık boyunca salınmaya başladı ve millerce uzayıp giden çalkantılı denizin üzerinde, yüksek dalgaların gölgeleri adamların yüzlerini yalayıp geçti. Tepesi köpüklü bir dalga ılık çalar gibi bir kükremeye yanaşıp kırıldı ve güneş sanki söndürölmüş bir ateş gibi bir anda kayboldu. Norveçlinin sesi de titremeye başlayıp sönen gün ışııyla birlikte işitilmez oldu. İç çekişler duyuldu. Kırılan dalganın çatırdama sesinin ardından yaşanan ani sessizlik sırasında tayfalardan biri bitkin bir sesle, "İşte o kafayı yemiş kör olası Felemenk," dedi. Belinden bağlanmış bir denizci avucunun içiyle durmadan güverteye vurmaya başladı. Alacakaranlığın giderek yoğunlaşan griliğinin içinde, geminin kış tarafından yükselen kocaman bir şekil temkinli adımlarla hareket eden büyük bir hayvan misali emekleyerek ilerlemeye başladı. Bu, yan yana dizilmiş tayfaların yanından geçen Mr. Baker'dı. Her birinin yanında durup cesaret verici bir sesle homurdanıyor, bağlarını kontrol ediyordu. Adamlardan bazıları yarı açık gözleriyle sıcaktan bunalmış insanlar gibi oflaya poflaya nefes alıyordu; kimisi de belli belirsiz işitilen bir sesle ve istemsizce, "Başüstüne! Başüstüne efendim!" diye cevap veriyordu. Mr. Baker hırıltılar çıkararak bir tayfadan diğerine gidiyor, "Of!.. Henüz yapacak işimiz var gemide," diyordu. Sonra beklenmedik bir anda, dümen yekesine takılan yedek halat takımının sarkan kısmından uzun bir parça kestiği için yüksek sesle ve öfkeyle Knowles'a çıkıştı. "Of! Kendinden utanmalısın... yedek halatlar.. Na-

sıl yaptın bu hatayı! Of! Usta gemici olacaksın bir de... Of!" Topal Knowles yerin dibine geçmişti. "Kendimi bağlamak için biraz kestim efendim," diye geveledi. "Of! Kendini bağlamak ha. Sen tamirci misin yoksa denizci mi... Ne? Of! O halat takımı hemen şimdi lazım olabilir... Of! Senin gibi geberik bir topaldan daha çok işe yarar. Of! Kalsın!Yapmışsın yapacağını bir kere, kalsın!" Mr. Baker kendi kendine bazı adamların "çocuktan beter" olduklarını mırıldanarak yavaşça sürünüp uzaklaştı oradan. Teselli edici bir ağız dalaşı olmuştu bu. Alçak sesle birbirlerine seslendiler: "Baksana... Baksana"... Sancılar içinde uyuklayanları sarsarak sordular: "Neler oluyor?.. Mesele nedir?" Umulmadık bir neşe vardı cevap verenlerin ses tonunda: "Mr. Baker bir mevzudan dolayı topal Jack'ı haşlıyor." – "Yok ya!" ... "Knowles ne halt etmiş acaba?" Hatta aralarından biri kıkırdadı. Güvende oldukları günleri akla getiren bir umut dalgası esmişti gemide. Korkudan aptallaşmış Donkin birden canlandı ve bağır-maya başladı: "Duyun işte; bizimle böyle konuşuyorlar. Neden vurmuyorsunuz ona... aranızdan biri şuna vursa ya? Vurun ona. Vurun! Üzerimize geliyor. Biz de insanız, ondan aşağı kalır yanımız yok! Hepimiz Cehennem'i boy-layacağız. Bu kokuşmuş gemide açlıktan kırıldığımız yet-medi, şimdi de bu kötü yürekli zorbalar uğruna boğulu-yoruz! Vurun şuna!" Donkin'in feryatları giderek koyula-şıp kararan havada çınlıyor, hüngür hüngür ağlayıp çığ-lıklar atarak yırtınıyordu: "Vurun şuna! Vurun şuna!" Donkin'in yaşam hakkının hiçe sayılmasından ötürü ya-şadığı öfke ve korku, fırtınanın sonu gelmez uğultusu içinde ilerleyen gecenin tehditkâr gölgelerinden daha fazla zorladı yüreklerin dayanma gücünü. Kış taraftan Mr. Baker'ın sesi duyuldu: "Aranızdan biri şunu sustura-cak mı yoksa oraya gelmem mi gerekiyor?" Çileden çık-mış, soğuktan tir tir titreyen adamlardan bazıları, "Kapa

çenenen!"... "Sessiz ol!" diye bağırdılar. Karanlıkta görünmeyen bir denizci bitkin bir sesle, "Ben doğrudan suratının ortasına bir tane patlatacağım" dedi. "İkinci kaptanın zahmete girmesine gerek yok." Donkin, zırlamayı kesti ve çaresiz bir sessizliğe gömülüp kımıldamadan yattı. Karanlık gökyüzünde beliren yıldızlar zifiri denizin üzerinde parlıyor, benek benek köpüklerle dolu deniz, dalgaların karanlık karmaşasından doğan göz kamaştırıcı beyazlığın geçici ve soluk ışığını yıldızlara geri yansıtıyordu. Ve yıldızlar, ebedi bir dinginlik içerisinde, yeryüzünün tüm o kargaşasının uzağında katı ve soğuk ışıldıyorlar, bozguna, eziyete uğramış gemiyi dört bir yandan kuşatıyorlardı. Muzaffer bir güruhun gözlerinden daha acımasız ve adamların yüreği kadar yaklaşılmazdılar.

Buz gibi esen güney rüzgârı, gökyüzünün kasvetli ihtişamı altında bir zafer coşkusuyla uluyordu. Soğuk, karşı konulmaz bir şiddetle, parçalarına ayırmaya çalışırcasına adamları sarsıyordu. Kısa iniltiler kaskatı dudakların arasından süzülüp işitilmeden gidiyordu. Bazıları, "Belden aşağıyı hissetmiyorum," diye mırıldanarak yakınıyor, öte yandan gözlerini yumanlar ise göğüslerinin üzerinde sanki bir buz kalıbı varmış hissine kapılıyordu. Kimisi de parmaklarında hiçbir acı hissetmedikleri için telaşa kapılıp inatla, dermansız elleriyle hafifçe güverteye vuruyorlardı. Wamibo dalgın ve manasız gözlerle bakıyordu. İskandinavlar takırdayan dişleri arasından anlamsızca mırıldanmaya devam ediyorlardı. Sıska İskoçlar azimli bir çabayla çenelerini hareket ettirmiyorlardı. Batı taşrasından gelenler hissiz ve somurtkan bir ifadeyle ve koca vücuduyla uzanmış yatıyorlardı. Birisi önce esnedi ardından da küfretti. Bir diğeri boğazından hırıltılar çıkarak nefes aldı. Yan yana bağlanmış iki yaşlı denizci, her ikisinin de tanıdığı, Sunderland'deki bir pansiyonun sahibesiyle ilgili keyifsizce fısıldaşıyor, kadının anaçlığını ve cö-

mertliğini methediyorlardı; sığır filetolarından ve alt kat-taki mutfağın büyük ocağından bahsediyorlardı ki keli-meler dudaklarından dökülürken hafif iniltiyle son buldu. Aniden, "Aman Tanrım!" diye bir haykırış çınladı soğuk gecede. Kimse ne yerinden kımlıdadı ne de çığlığa aldırış etti. Bir-iki kişi tekrar eden ve belli belirsiz bir ha-reketle ellerini yüzlerinde gezdirdi, fakat çoğu hiç hare-ket etmedi. Hissiz, kımlıtsız bedenleri içinde hapsolmuş, düşlere has bir hız ve canlılıkla akıp giden düşünceleri onları fena halde bitkin düşürmüştü. Ara sıra ani ve ür-kütücü bir haykırışla gördükleri bir hayale tepki veriyor-lar; sonra, yeniden tanıdık yüzler ve bildik şeylerle ilgili düşüncelere dalıyorlardı. Unutulup gitmiş yoldaşlarının yüzlerini anımsayıp, ölmüş gitmiş kaptanların seslerini işitip, gaz lambalarıyla aydınlatılan sokakların şamatasını, meyhanelerin bunaltıcı sıcağını, denizde geçen sükûnet dolu günlerin kavurucu güneşini hatırlıyorlardı.

Mr. Baker güvenli olmayan yerini terk edip pupa boyunca dura kalka emekledi. Karanlıkta elleri ve dizleri üzerinde, cesetlerin arasında sinsice dolaşan etobur bir hayvanı andırıyordu. Pupanın kenarında durup bir des-tek direğinin rüzgâr üstü tarafına yaslandı ve aşağıya, ana güverteye baktı. Geminin bir müddet daha dayanmaya gücü olduğuna kanaat getirmişti. Rüzgârın biraz dindiği-ni düşünüyordu, fakat deniz her zamanki gibi çalkantı-lıydı. Dalgalar kudurmuşçasına köpürüyordu; güverte-nin rüzgâr altı tarafı kaynayan süt misali tıslayan bir be-yazlığın altında kaybolmuştu, diğer yandan halat dona-nımları derin ve titreşen bir notayla inliyor ve gemi ne zaman yukarı doğru salınım yapsa, rüzgâr şiddetli bir sesle serenlerin arasında hızla esiyordu. Mr. Baker hiç kı-mıldamadan izliyordu olan biteni. Birden yanındaki bir adam, sanki soğuk içine işlemiş, onu zalimce delip geç-mişçesine yüksek sesle dudaklarından garip sesler çıkar-

maya başladı: "Ba-bba-brrr-brr-bba." Karanlıkta el yordamıyla ilerleyen Mr. Baker, "Kes şunu!" diye bağırdı. "Kes şunu!" Sonra da elinin altında bulduğu bacağı tutup sallamaya başladı. Belfast, birden uyanmış bir adamın ses tonuyla, "Ne oldu, efendim?" diye seslendi; "Burada Jimmy'ye bakıyoruz." – "Öyle mi? Şamatayı kesin o halde. Yanınızdaki kim?" – "Benim, efendim, Lostromo," diye cevap verdi Batı taşralısı; "şu sefil iblisi hayatta tutmaya çabalıyoruz." – "Anlaşıldı, anlaşıldı!" dedi Mr. Baker. "Sessizce yapın şu işi, olmaz mı?" Lostromo canı sıkkın bir ifadeyle, "Kendisini parmaklıkların üzerinde tutmamızı istiyor," diye lafını sürdürdü, "ceketlerimizin altında nefes alamadığını söylüyor." Bir başkası, "Eğer onu kaldırırsak denize düşürürüz," dedi, "ellerimiz soğuktan felç oldu." "Umurumda değil. Burada boğuluyorum!" dedi James Wait yüksek ve rahatça duyulan bir sesle. "Hayır evlat," dedi Lostromo umutsuzca, "bu güzel gecede biz ölmeden sen de bir yere gitmezsin." "Daha kötülerini de göreceksiniz, sabredin," dedi Mr. Baker neşeli bir sesle. "Bu o kadar da kolay bir iş değil efendim!" diye karşılık verdi Lostromo. Burada kış tarafta duranlardan bazıları çok kötü durumda." Birisi iç geçirerek, "Şayet lanet olası direkler kesilseydi, bu da herhangi düzgün bir gemi gibi omurgası üzerinde sürüklenip giderdi ve hepimiz için kurtulma şansı olurdu," dedi. Bir diğeri de, "Yaşlı kurt razı gelmedi... Bizi ancak bu kadar düşünüyor işte," diye fısıldadı. "Neden sizi düşünecekmiş?" dedi Mr. Baker, öfkeyle bağırarak. "Siz özen gösterilmesi gereken bir grup kadın yolcu musunuz? Biz gemiyi düşünüp muhafaza etmek için buradayız ve bazılarınız bunu anlamıyor. Of! Size özen gösterilmesi için müthiş bir beceri mi ortaya koydunuz? Of!.. Bazılarınız zırlamadan azıcık soğuğa bile katlanamıyor." Belfast, "Öyle demeyin efendim, o kadar da kötü değiliz," diye itiraz etti soğuktan

titreyen bir sesle; "biz o kadar ... brrr" – "Yine mi?" diye bağırdı ikinci kaptan eliyle bir şey kavramış gibi yaparak, "Yine mi!" ... Neden üzerinde sadece gömlek var! Ne yaptın?" – "Yağmurluğumu ve ceketimi şu yarı ölü Zenci'nin üzerine örttüm ve o da havasızlıktan boğulacağını söylüyor," dedi Belfast, yakınarak. "Eğer yarı ölü olmasaydım bana Zenci diyemezdin, seni İrlandalı sefil dilenci," diye gürledi James Wait, sesini yükselterek. "Sen... brr... Sen iyi olsaydın bile yine de beyaz olamazdın... Havalara güzel olsun hele... brrr... Seninle dövüşürüm... brrrr... hem de bir elim arkada bağlı... brrrr..." Jimmy birden iflahı kesilmiş gibi güçlkle nefes alarak, "Senin paçavralarına kalmadık. Benim havaya ihtiyacım var," dedi. Sıçrayan sular ıslık çalarak, tıpırdayarak üzerlerinden geçti. Sakin ve hareketsiz, oldukları yerde uyuşmuş adamlar, dalaşanların bağırmalarından rahatsız oldu ve inleyip homurdanarak küfrettiler. Mr. Baker rüzgâr altına doğru biraz emekleyerek ilerledi. Oradaki su fıçısına dayalı belli belirsiz bir karaltı vardı. "Sen misin Podmore?" diye sordu Mr. Baker. Ancak soruyu iki kez tekrar edince aşçı döndü ve hafifçe öksürdü. "Evet efendim. Hakkımızdaki hükmün çabucak verilmesi için içimden dua ediyordum; zira ben her türlü sona hazırladım kendimi... Ben..." – "Bana bak aşçı," diye lafını böldü Mr. Baker, "adamlar soğuktan kırılıyorlar." – "Soğuk ha!" dedi aşçı kederli bir sesle; "fazla sürmez, yakında yeterince ısınacaklar." Bir yandan güvertedeki köpüklü suların belli belirsiz parlaklığına bakan Mr. Baker, "Ne?" diye sordu. Aşçı ağırbaşlı bir ifadeyle ama titrek bir sesle, "Kötü huylu bir ekip bu," diye sürdürdü lafını. "Bu günahkâr dünyada herhangi bir geminin tayfaları kadar kötü huylu! Artık ben..." Aşçı o kadar titriyordu ki kelimeler güçbela çıkıyordu ağzından; açıklık, korunmasız bir yerdeydi. Üzerindeki pamuklu gömlek ve ince kumaş pantolonla, dizlerini bur-

nunun altına kadar çekmiş, ısırın bir soğukla birlikte fiskeler halinde tuzlu su taneleri üzerine serpilirken tır tır titriyordu; sesi bitkindi. "Artık. Ben... her defasında... En büyük oğlum, Mr. Baker... akıllı bir çocuktur... bu yolculuktan önceki son pazar günü kiliseye gitmek istemedi, efendim. Ben de, 'Git üstünü başını temizle yoksa külahları değiştiriz!' dedim. Ne yapsa beğenirsiniz? Su birikintisi, Mr. Baker. En güzel kıyafetleri üzerindeyken su birikintisinin içine düştü efendim!..Kaza mı? 'İyi bir öğrenci olsan da seni elimden hiçbir şey kurtarmayacak!' dedim... Kaza ha! Kolumu kaldıracak takatim kalmayana kadar patakladım onu." Sesi titredi. "Patakladım onu!" diye tekrarladı, dişlerini takırdatarak; ardından, yarı inleme yarı hırıltı gibi işitilen kederli bir ses çıkardı. Mr. Baker tutup omuzlarından salladı onu. "Hey! Aşçı! Dur bakalım, kendine hâkim ol Podmore! Mutfaktaki depoda içme suyu var mı? Sanırım geminin eğimi biraz düzeldi; ben baş tarafa ulaşmaya çalışacağım. Biraz su tayfalara iyi gelecek." Aşçıbaşı doğrulmaya çalıştı. "Siz değil efendim, siz değil!" Podmore rüzgâr üstüne doğru güçlkle ilerlemeye başladı. "Mutfak!.. benim işim!" diye bağırdı. "Aşçı keçileri kaçırıyor," diye sesler yükseldi. Podmore bağırdı: "Keçileri kaçırdım, öyle mi?" Ben ölmeye zabitler dahil hepinizden daha çok hazırlıklıyım, gemi yüzdükçe ben de yemek pişireceğim! Size kahve getireceğim." – "Aşçı, sen bir beyefendisin!" diye haykırdı Belfast. Fakat aşçı o arada rüzgâr merdivenini tırmanmaya başlamıştı bile. Bir an pupanın üzerinde durup döndü, "Gemi yüzdükçe yemek pişireceğim!" diye bağırdı ve sanki denize düşmüş gibi bir anda ortadan kayboldu. Söylediklerini duyanlar, aşçının arkasından hasta çocukların iniltilerini andıran bir tezahürat yaptılar. Aradan bir-iki saat geçtikten sonra birisi, "Bu sefer temelli gitti," dedi. "Büyük ihtimalle," diyerek onayladı Lostromo; "gü-

zel havalarda bile ilk yolculuğuna çıkmış bir sağmal inek¹ kadar hızlı hareket ediyordu Podmore güvertede. "Gidip bakmamız lazım." Kimse yerinden kıımıldamadı. Karanlık basarken saatler yavaş yavaş ilerledikçe Mr. Baker pupaya doğru birkaç kez sürünerek gidip geri geldi. Adamlardan bazıları Mr. Baker'ın Kaptan'la mırıldanarak konuşmalarını işittiklerini sanıyordu, fakat o sırada anılar gerçeklerle kıyaslanamayacak kadar canlıydı ve mırıldanmaların o anda mı yoksa yıllar önce mi işitildiğinden emin olamıyorlardı. Çözmeye de çalışmadılar. Bir mırıltı eksik ya da fazla olmuş, önemi yoktu. Merak duyamayacak, hatta umutlanamayacak kadar soğuktu hava. Kafalarını bütünüyle yaşama arzusuna yormaktan bir an bile alıkoyacak, başka şeyler düşünecek halleri yoktu. Ve bu yaşama arzusu, insafsızca devam eden rüzgâr ve soğğun altında onları canlı tutuyor, hissiz ve dayanıklı kılıyordu; yıldızlarla bezenmiş gökkubbe, geminin üzerinde usulca dönerken, gemi de sabır ve ıstıraplarını taşıyarak denizin fırtınalı yalnızlığında sürükleniyordu.

Bir sürü gibi birbirlerine sokulmuş denizciler yapa-yalnız olduklarını düşünüyorlardı. Aralıksız devam eden şiddetli gürültüler duydular ve sonra yeniden, uzun saatler süren derin sessizlik boyunca var olmanın ıstırabına katlandılar. Gece vakti güneşi gördüler, sıcaklığını hissettiler ve birden irkilerek, bu buz gibi soğuk dünyanın üzerinde güneşin bir daha asla doğmayacağını düşündüler. Bazıları kahkahalar işitti, kulaklarına şarkılar çalındı; pupanın kıyısında olanlar acı acı feryat eden insanların çığlıklarını duyuyorlar ve gözlerini açtıklarında, çok cılız ve uzaktan gelse de bu çığlıkları hâlâ duyabildiklerine şaşıyorlardı. Lostromo, "Bak sen! Baş taraftan seslenen bizim

1. Taze süt elde etmek için gemide bakılan inek.

aşçı değil mi?" Söylediklerine inanmakta hatta kendi sesi-
ni tanımakta bile güçlük çekti. Yanındaki adam, neden
sonra bir yaşam belirtisi gösterdi ve, "Aşçı bağıyor!"
dedi. Çoğu anlamadı, ötekiler de umursamadı; kışta du-
ranların çoğu inanmadı. Fakat Lostromo ve bir diğer adam
sürünerek baş tarafa gidip bakma cesaretini gösterdi. San-
ki gideli saatler geçmişti ve çok geçmeden de unutuldu-
lar. Sonra, umutsuzca kaderlerine boyun eğen adamlar
adeta birdenbire can yakma arzusuyla yanıp tutuşmaya
başladılar. Birbirlerine yumruklarla giriştiler. Gecenin ka-
ranlığında yanı başlarında hissedebildikleri yumuşak her-
hangi bir şeye durmadan vurmaya başladılar ve bağır-
maktan daha büyük bir çaba sarf ederek, heyecanla fısıl-
dadılar: "Sıcak kahve varmış... Lostromo almış getiriyor..."
"Hadi canım! Nerede?"..."Geliyor! Aşçı yapmış." James
Wait inledi. Donkin, savurduğu tekmelerin nereye denk
geldiğine aldırış etmeden vahşice debelendi. Zabitlerin
bir yudum bile içmesini istemiyordu. Kahve bir demliğin
içinde geldi ve sırayla içtiler. Kahve sıcaktı ve oburca içen-
lerin damaklarını yakıp kabartsa da, muhteşemdi. Elle-
rindeki maşrapaları bırakırken iç geçirdiler. "Nasıl becerdi
bu işi?" diye sordular birbirlerine. Kimi düşük perdeden
bağırarak, "Helal sana be doktor!" dedi.

Aşçı ne yapmış etmiş, becermişti bu işi. Kahveler
içildikten sonra Archie bunun "mucizevi" bir şey olduğun-
u ilan etti. Günlerce merak edip durduk ve bu olay
yolculuğun sonuna dek sohbetlerimizin en ilginç konu-
larından biri haline geldi. Hava güzelleşince aşçıya, oca-
ğını "tepetaklak olmuş" gördüğünde neler hissettiğini
sorduk. Kuzeydoğudan esen rüzgârlar sırasında ve dingin
akşamlarda, mutfakta her şeyi hatasız yapmak için amu-
da mı kalkmak zorunda kaldığını sorduk. Ekmek tahtası-
nı bir sal gibi kullanıp, ocağın ateşini rahatlıkla canlan-
dırmış olabileceği fikrini ortaya attık ve hayranlığımızı

ince bir alaycılığın ardına gizlemek için elimizden geleni yaptık. Aşçı ise bu konuda hiçbir şey bilmediğini iddia ederek, laubaliliğimizden ötürü bize çıkışıp büyük bir ciddiyet ve şevkle, bizim gibi günahkâr ve kötü insanları kurtarmak amacıyla özel bir lütufta bulunmak üzere seçilmiş biri olduğunu söylüyordu. Aslına bakılırsa haklıydı kuşkusuz; fakat bunu kafamıza kakmasına lüzum yoktu. İkide bir, kendi övgüye değer meziyetleri ve saflığı sayesinde böylesine bir lütufta bulunmak için gerekli ilham ve güce yaraşan biri olmasa işimizin zor olacağını ima etmesi de gerekmezdi. Eğer Podmore'un cesaret ya da becerikliliği sayesinde kurtulmuş olsaydık, en nihayetinde bu gerçeği kabullenmeye razı gelirdik; fakat salt bir başkasının erdem ve azizliğine minnet borçlu olmak, herkes kadar bize de zor geliyordu. Hayırsever birçok insan gibi aşçı da kendini fazlasıyla ciddiye alıyor ve karşısındakinin saygısız davranışlarından istifade ediyordu. Ama bizler de nankörlük yapmıyorduk. Aşçı hep bir kahraman olarak kaldı. Podmore'un sözleri, hayatında sarf ettiği en önemli sözler, fatihlerin ya da bilgelerin sözleri gibi, mürettebatın ağzında atasözü misali dolaştı durdu. Daha sonra ne zaman aramızdan biri bir görev karşısında bocalasa ve vazgeçmesi önerilse, "Gemi yüz-dükçe yemek pişirmeye devam edeceğim!" sözleriyle sonuna kadar azimle devam etme ve başarma kararlılığını ifade edecektik.

Sıcak içecek, gün ağarmadan önceki kasvet dolu saatleri geçirmemize yardımcı oldu. Gökyüzü, ufuk çizgisinde nadir bulunan bir deniz kabuğunun içindeki pembe ve sarı tonlara bürünmüştü. Daha yukarılarda, inci gibi bir parlaklıkla ışıldayan yerlerde ise, göz kamaştırıcı altın renginde bir sınır çizgisini ardında bırakarak sona ermiş gecenin unutulmuş bir parçası gibi küçük siyah bir bulut belirdi. Işık demetleri dalgaların köpükleri üzerin-

de sıcıyordu. Adamlar gözlerini doğuya çevirdi. Gün ışığı yorgun yüzlerine bir sel baskını gibi akın etti. İşlerini sonsuza dek bitirip halletmişçesine yorgunluğa teslim oluyorlardı. Singleton'ın siyah muşamba yağmurluğunun üzerindeki kurumuş tuz izleri kırağı gibi parlıyordu. Açık, cansız bakan gözlerle dümene yaslanmıştı. Kaptan Allistoun gözlerini kırpmadan yüzünü yükselen güneşe dönmüştü. Yirmi dört saattir ilk defa kıpırdanıp açılan dudaklarının arasından dinç ve kendinden emin bir sesle, "Boca alabanda!" diye bağırdı.

Hükmeden bir ses tonuyla verilen sert komut, uyuşmuş adamları birden şaklayan bir kırbaç yemiş gibi ürküttü. Yine de aralarından bazıları yattıkları yerden kırmıldamadan, zar zor duyulan mırıltılarla ve sırf alışkanlıktan ötürü verilen komutu tekrarladılar. Kaptan Allistoun beceriksizce ve umutsuzca hareketlerle bağlarını çözmeye çalışan mürettebatına şöyle bir göz attı ve sabırsızca yineledi komutunu: "Boca alabanda! Hadi bakalım Mr. Baker, adamları kaldırın. Nesi var bunların?" – "Boca alabanda. Beni duyuyor musunuz? Boca alabanda!" diye gürledi birden Lostromo. Sesi, ölümcül bir büyüğü bozmuş gibiydi. Adamlar harekete geçip emeklemeye başladılar. "Pruva gabya direğindeki flock yelkeninin hızlı bir şekilde açılmasını istiyorum," dedi Kaptan çok yüksek sesle; "Eğer ayakta yapamıyorsanız yatarak yapmalısınız. Hepsi bu kadar. Hadi bakalım herkes el at-sın!" – "Çabuk olun! Şu yaşlı kıza bir şans tanıyalım," diye teşvik etti Lostromo. "Başüstüne! Boca alabanda!" diye titrek sesle bağırانlar oldu. Başaltındaki adamlar, suratlarında tereddütlü bir ifadeyle baş tarafa gitmeye hazırlandılar. Mr. Baker yolu göstermek için homurdana homurdana emekleyerek ilerledi ve adamlar pupanın önünden aşağıya doğru onu takip ettiler. Diğerleri, kurtarılan ya da huzur içinde boğulana kadar kimsenin

yerlerinden kıpırdamalarını istememesini dileyerek yüreklerinde sefil bir umut beslediler.

Baş tarafa ilerleyenler bir süre sonra başaltının üstünde birer birer belirdiler. Güvensiz hareket ediyorlar, parmaklıklara tutunup demirlere sarılarak güçlkle tırmanıyor, bocurgatın destek kirişine tutunuyor ya da dik ırgatlara sarılıyorlardı. Bir an bile oldukları yerde duramayıp garip şekillere girerek çaba harcarken kollarını sallayarak, diz çökerek, dümdüz yere uzanarak, yalpala-yıp tökezleyerek denize uçmamak için ellerinden gelen mücadeleyi veriyorlardı. Birden küçük beyaz bir yelken parçası aralarında çırpındı, öteye beriye çarpa çarpa açılıp genişledi. Dar uç kısmı silkelenerek yükseldi ve en sonunda gün ışığı altında şişkin bir üçgen biçiminde dikilip durdu. Kış taraftan, "Başardılar!" diye bağırışlar yükseldi. Kaptan Allistoun bileğine doladığı halatı bıraktı ve rüzgâr üstüne doğru paldır küldür yuvarlandı. Rüzgâr altı prasyalarını kancalarından çekip çıkarırken dalgalar da serpinti halinde üzerine yağıyordu. "Ana yelkeni dik açın!" diye bağırdı bize doğru. Biz ise merak içinde gözlerimizi dikmiş Kaptan'a bakıyorduk. Yerimizden kıpırdayıp kıpırdamamakta tereddüt ettik. Aşağıda yarı beline kadar batmış Kaptan, "Ana prasya tayfalar. Çekin! Gelişigüzel çekin! Sirtüstü yatıp çekin!" diye çığlıklar atıyordu. Ana sereni hareket ettirebileceğimizi sanmıyorduk, fakat aramızda en güçlü ve en cesurlar emri yerine getirmeye çalıştılar. Diğerleri gönülsüzce yardım ettiler. Dümen parmaklıklarını yeni bir güç ve hevesle kavrayan Singleton'ın gözleri birden öfkeyle parladı. Kaptan Allistoun rüzgâr üstüne doğru ilerlemeye çalıştı. "Çekin tayfalar! Kıpırdatmaya çalışın şunu! Çekin ve gemiye yardım edin." Kaptan'ın sert bakışlı öfkeli suratı renkten renge giriyordu. "Hareketleniyor mu Singleton?" diye bağırdı. Yaşlı denizci korkunç denecek kadar boğuk

bir sesle hırıldayarak, "Henüz kımıldamıyor efendim," diye cevap verdi. Kaptan tükürükler saçarak, "Gözünü dümenden ayırma Singleton," dedi. "Çekin tayfalar! Sıçanlar kadar bile gücünüz yok mu sizin? Asılın ve ekmeğinizi hak edin. Bacağı şişmiş ve suratı bir kâğıt kadar solgun bir halde sırtüstü uzanmış Mr. Creighton gözlerini kırptı; maviye çalan dudakları seğirdi. O çılgınca karışmanın içerisinde tayfalar onu tutmaya çalıştılar, yaralı bacağına bastılar, göğsünün üzerine diz çöktüler. Creighton zerre kadar kımıldamadı, dişini sıkıp ne inledi ne de iç çekti. Kaptan'ın şevk ve gayreti, o sessiz adamın çılgınlıkları bize esin kaynağı olmuştu. Gruplar halinde halatlara asılıp çektik. Kaptan'ın, sefilcesine uzanmış, karnı üzerinde sere serpe yatan Donkin'e büyük bir öfkeyle, "Eğer prasyanın bir ucuna da sen asılmazsan bu bağlantı direğiyle beynini dağıtacağım!" diye bağırdığını işittik; haksızlıkların kurbanı olmuş Donkin de, bir yandan ani bir çaresizlikle halatı kavrarken Kaptan'a dönüp, "Şimdi de bizi öldürmeye mi niyetlendin?" diye korkakça ve küstahça sızlandı. Tayfalar iç çekiyor, dudaklarının arasından tıslar gibi seslerle birlikte anlamsız kelimeler çıkıyor, homurdanıyorlardı. Seren cundasındaki yelkenler uğultular çıkararak hareketlendi, rüzgâra karşı yavaşça dik bir açı yaptılar. "Şimdi kıpırdadı efendim," diye bağırdı Singleton, "hareket ediyor." Kaptan da, "Döndürün şu prasyayı! Döndürün!" diye haykırdı. Havasızlıktan neredeyse boğulmuş ve yerinden kımıldayamayan Mr. Creighton müthiş bir gayret sarf etti ve halatı sol elinin parmakları arasına kısırmayı başardı. Birisi, "Hepsi sağlam!" diye bağırdı ve kendinden geçercesine gözlerini yumdu. Öte yandan biz de prasyanın etrafında toplanıp korkulu bakışlarla geminin şimdi ne yapacağını izlemeye başladık.

Narcissus, üzerinde taşıdığı adamlar kadar bitkin ve cesareti kırılmış gibi yavaş hareket ediyordu. Rüzgâr altı

yönüne doğru o kadar milim milim düştü ki, nefesimizi tutmaktan neredeyse boğuluyorduk. Gemi, rüzgârı kış taraftan alınca hareket etmeye başladı ve hepimizin yüreği pır pır etti. Neredeyse alabora olmuş gemimizin yol almaya başladığını ve suyun altına batmış tarafını denizin içinde sürüklemeye başladığını görmek müthiş bir duyguydu. Halat donanımının boğataları, çatlayan dalgaları köpürtüp çalkalıyordu. Güvertenin alt yarısı çılğınca dönen girdap ve anaforlarla doluydu; uzun bir sıra halinde dizilmiş rüzgâr altı parmaklıklarının siyahlığı, karla kaplı bir alan kadar göz kamaştırıcı ve beyaz köpüklerle kaplı bu anafor tarlasının içine bir batıp bir çıkarak göze çarpıyordu. Rüzgâr, serenlerin arasından acı çığlıklar atarak uğulduyordu; gemi ne zaman hafifçe sallanıp yalpalasa, altımızdan kaçıp yan yatarak dibi boylayacağını düşünüyorduk. Gemi ayağa kalkmak için ilk belirgin hamlesini yapınca biz de cılız ve kulakları tırmalayan bir ulumayla onu yüreklendirdik. Büyük bir dalga hızla kış tarafa doğru yaklaşıp tepesi kıvrılarak bir an üzerimizde asılı kaldı ve sonra su çizgisine kadar giden kavisli kısmın üzerine inip çatlayarak köpüklerden oluşan bir çarşaf gibi geminin her iki yanına dağıldı. Singleton'ın çıkardığı boğuk sesler dalganın vahşi ısıklarını bastırdı: "Gemi doğruluyor!" Singleton her iki bacağını da sıkıca parmaklığa bastırdı ve dümeni gevşetirken dümen dolabı da hızla dönmeye başladı. Halsiz düşmüş, perişan insan yığını arasından ilk ayaklanan Kaptan oldu ve, "Rüzgârı iskele kış omuzluğundan al ve düzelt gemiyi!" diye seslendi, Singleton'a. Birkaç kişi heyecanla bağırdı: "Yükseliyor!" Uzaklarda, baş tarafta, kollarını havaya kaldıran ve hep birlikte bağırıyorlarmış gibi ağızları açık Mr. Baker ve diğer üç adamın dimdik, siyah silüetleri, arkalarında bir fon gibi duran açık gökyüzünde seçiliyordu. Gemi bir yanını doğrultmaya çalışırken titredi,

geriye doğru yalpaladı, dermansızca alçalarak pes eder gibi oldu ve birden beklenmedik bir silkinişle, sanki bir pençenin ölümcül kavrayışından yakasını kurtarırmış gibi şiddetli bir biçimde rüzgâra doğru çark etti. Geminin güvertesinin kaldırdığı muazzam miktardaki su, olduğu gibi sancak tarafına savruldu. Çatırdamalar duyuldu. Parçalanarak açılan lumbar kapaklarından gök gürlemesini andıran sesler geldi. Sular, baraja akan bir nehir hızıyla sancak küpeştesinin üzerine boşaldı. Güvertedeki ve geminin dört bir yanındaki sular, kulakları sağır edici bir gürlemeyle birbirine karıştı. Gemi şiddetle sallandı. Ayağa kalktık ve çaresizce bir o yana bir bu yana koşmaya ya da savrilmaya başladık. Döne döne yuvarlanan adamlar, "Gemi yüzecek!" – "Kurtarıyor!" diye bağıldılar. Dev gibi bir dalganın kaldırdığı gemi, yaralı bordalarının bütün deliklerinden sel gibi akan sular püskürterek bir an dalgayla birlikte ilerledi. Rüzgâr altı prasyaları ya kopup gitmiş ya da çarpan dalgaların şiddetiyle kancalarından sökülmiş, pruvadaki bütün büyük ve ağır serenler gemi ne zaman salınsa dehşet bir hızla bir o yana bir bu yana sallanıyordu. Baş taraftaki adamlar sağa sola sinmiş, korku dolu bakışlarla devasa direklerin başlarının üzerinde fırıl fırıl dönmesini izliyorlardı. Yırtılmış yelkenler ve mekanizmaları ve donanımın kırılan parçaları, rüzgârda saç tutamları gibi uçuşuyordu. Darmadağın olmuş gemi, pırıl pırıl gün ışığının altında, dalgaların karmaşası ve hengamesi üzerinde, sanki canını kurtarmak istermiş gibi bodoslama ilerliyordu; bizler de pupanın üzerinde şaşkına dönmüş, sallanıp tepinerek şamata yapıyorduk. Hep bir ağızdan ipe sapa gelmez, anlaşılmasız şeyler söyleyip gevezelik ediyorduk; sakat ve hastalıklı insanlara benziyorduk ve çılgınca el kol hareketleri yapıyorduk. Tebessüm eden, sıska ve sanki tebeşir tozuna bulanmış gibi solgun yüzlerdeki iri ve bezgin bakan gözler ışıldı-

yordu. Her an zıplamaya ve her şeyi yapmaya hazır vaziyette ayaklarımızı yere vurduk, el çıırtık; fakat aslında ayakta zor duruyorduk. Kaptan Allistoun pupadan Mr. Baker'a çılgınca el kol sallayarak, "Tirinketa serenlerini sabitle! Elinden geldiğince sabitle!" diye seslendi. Kaptanın bağırıışlarından heyecana kapılan tayfalar, bellerine kadar dalgaların köpüklerine batmış, amaçsızca sağı sola seğırterek etrafa sular sıçratıyorlardı. Uzakta, kıç tarafta bir başına dümenin başında duran Singleton, beyaz sakalını ıslak ıslak parlayan ceketinin üst düğmesinin altına sokmuştu. Boydan boya ezilip hırpalanmış Narcissus'un dalgaların gürültüsü ve kargaşası üzerinde sallanarak bata çıka hızla ilerlemesini yaşlı gözlerle, sabit ve dikkatli bakışlarla izleyen Singleton'ı herkes unutmuştu. Kımıldamadan dimdik duruyor ve dümen parmaklıklarının hızla dönmesini engellemek ya da yeniden hızlandırmak için sadece vücudunun önünde çaprazlama tuttuğı kollarını hızla ve şevkle hareket ettiriyordu. Büyük bir özenle idare ediyordu dümeni.

IV

Ölümsüz deniz, mağrur merhameti sayesinde cezaları ertelenmiş adamlara kendi adaletine göre kargaşa ve huzursuzluk içinde yaşama tutkusu bahşeder. Denizin bu lütfunun kusursuz bilgelğinde, varoluşun karmaşık ve buruk tadı üzerine rahatça kafa yormalarına izin verilmez. Onlar, gündoğumundan günbatımına ve günbatımından gündoğumuna hiç durmadan, ırgat gibi çalışmalarını buyuran sonsuz merhamete karşı hayatta kalışlarını haklı çıkarmak zorundadırlar; ta ki mutluluk ve boş bir cennet talep eden bilgelerin inatçı feryatlarıyla lekelenmiş, usandırıcı bir biçimde birbirini kovalayan geceler ve günlerin bedeli, anlaşılmaz, ihmalkâr ve sabırlı adamların çektikleri ıstırap ve sarf ettikleri emeğin muazzam suskunluğu ve aptalca korku ve cahilce cesaretle riyle en sonunda ödenene kadar.

Karşı karşıya gelen Kaptan ve Mr. Baker, sıkıntıyla geçen yılların ardından tesadüfen rastlaşan adamların dikkatli ve şaşkın bakışlarıyla bir an için birbirlerini süzdüler. Sesleri iyice kısılmıştı ve çaresizce birbirlerine fısıldayarak konuştular. "Kayıp var mı?" diye sordu Kaptan Allistoun. "Hayır. Herkes burada." – "Yaralanan var mı?" – "Sadece üçüncü kaptan." – "Onunla bizzat ben ilgile-neceğim. Şansımız varmış." – "Hem de nasıl," dedi Mr.

Baker cılız bir sesle. Küpeşteye tutundu ve kan çanağına dönmüş gözlerini devirdi. Saçı sakalı kırlaşmış, ufak tefek adam kısılmış sesini yükseltmeye çalıştı ve ok gibi delici, soğuk bakışlarla gözlerini ikinci kaptanın üzerine dikti. Otoriter bir tavırla ve ince dudaklarını neredeyse aralamadan, "Yelkenleri aç," dedi. "En kısa zamanda yelkenleri aç. Rüzgâr uygun esiyor. Elini çabuk tut. Adamların kendilerini yoklamalarına izin verme. Güçleri tükenir, kaskatı kesilirler, ve bir daha asla... Artık gemiyi yola koymalıyız."... Deniz sertçe dalgalanınca Kaptan sendeledi; küpeşte bir yılan gibi tıslayarak gelen pırıltılı sulara battı. Kaptan direklerden sarkan bir halata tutundu ve çaresizce ikinci kaptanın üzerine doğru savruldu... "En nihayet uygun bir rüzgâr yakaladık... Yelkenleri... aç." Başı bir omzundan diğerine düştü. Gözkapakları hızla açılıp kapanmaya başladı. "Ve bir de tulumbalar... tulumbalar Mr. Baker." İki karış ötesinde duran yüze sanki bir mil uzaktaymış gibi bakıyordu. Uykuya dalmak üzereymiş gibi uyuşuk bir sesle, "Adamları çalıştır ki... gemi yol almaya başlasın," diye mırıldandı. Sonra birden kendini toparladı. Zorla tebessüm etmeye çalışarak, "Durmamalıyız. Durmaya gelmez," dedi. Tuttuğu halatı bıraktı ve geminin suya dalmasıyla hızlanıp istem dışı atılan küçük adımlarla kış tarafa doğru koşarak pusula dolabının yanında durdu. Orada durup amaçsızca yukarıya, kendisine aldırış etmeden endişeli gözlerle cıvadrayı izleyen Singleton'a baktı. "Dümen donanımı iyi çalışıyor mu?" diye sordu. Yaşlı denizcinin gırtlığından, sanki sözcükler ağzından çıkmadan önce bir araya gelip takırtılar çıkarıyormuş gibi sesler geliyordu. Nihayet Singleton hırıltılı bir yumuşaklıkla, Kaptan'a bir an için bile olsun bakmadan, "Küçük bir tekne kullanırmış gibi... dönüyor dümen," dedi. Ardından dümeni döndürdü, sabitledi ve sonra yeniden çevirdi. Kaptan Allistoun pusula dolabına

dayanmanın verdiği rahatlıktan kendini alıp dengesini korumak için sallanıp sendeleyerek pupada yürümeye başladı...

Tulumba çubukları madenî tangirtılar çıkararak kısa sıçrayışlarla inip kalkıyor, ana direğin yanındaki krank milleri büyük bir hızla ve rahatça dönüyor, elden ayaktan kesilmiş iki grup adam hızla bir ileri bir geri sallanırken kulplara tutunuyorlardı. Seğiren yüzleri, donuk bakışlarıyla kendilerini koyvermiş vaziyette belden aşağıları oradan oraya salınıyordu. Arada bir konuşan Marangoz, mekanik bir sesle, "Harekete geçirin şunu! Durmayın devam edin!" diyordu. Mr. Baker konuşamıyordu, fakat bağırmaya gelince sesi çıkıyordu; onun azarlamalarıyla galeyana gelen tayfalar halatları kontrol ettiler, yeni yelkenleri çektiler ve yerlerinden kıpırdayamayacaklarını düşünürken ağır palangaları yukarıya taşıdılar, donanımı gözden geçirdiler. Sendeleyerek, güçbela halat donanımına tırmandılar. Halatların üzerinde el değiştirirken başları döndü, karanlıkta kalmış adamlar gibi serenlerin üzerinde körlemesine ilerlediler; ya da tükenmiş güçlerine aldırmadan ellerine gelen ilk halata güvenip sarıldılar. Düşmekten kıl payı kurtuluyor olmalarına rağmen kalpleri istifini bozmadan uyuşukça çarpmaya devam ediyordu; çok aşağılarda, gürleyerek köpüren dalgaların sesleri, adeta bir başka dünyadan gelen belli belirsiz bir ses gibi, cılız ve kesintisizdi. Rüzgâr gözlerini yaşartıyor, ani ve sert eserek tehlikeli bir biçimde durdukları ve sallandıkları yerlerden aşağıya itmeye çalışıyordu onları. Sırılsıklam yüzleri ve uçuşan saçlarıyla gökyüzü ve su arasında bir aşağı bir yukarı sallanıyorlar, serenlerin cundaları üzerinde ata biner gibi oturuyorlar, seren boyunca uzanan halatların üzerinde büzülüyor, elleri serbest kalsın diye halatlara sarılıyorlar ya da ayakta durup zincir bağlantılarına dayanıyorlardı. Hayal meyal zihinlerini

işgal eden düşünceler dinlenme arzusu ile yaşama arzusu arasında gidip gelirken, kaskatı kesilmiş parmakları halatları fora ediyor, el yordamıyla bıçakları bulmaya çalışıyor ya da çırpınarak üzerlerine çarpan yelken bezinin şiddetli darbelerine karşı sımsıkı sarılıp tutunuyordu. Birbirlerine dik dik, vahşice bakıyorlar, bir elleriyle tutunup canlarını korurken diğeriyle öfkeli, çılgınca işaretler yapıyorlar, aşağıya, sular altında kalmış dar uzun güverteye bakıp rüzgâr altına doğru sesleniyorlardı: "Rüzgâra doğru hareketlen!" ... "Sudan çıkar!" ... "Sıkıca bağla!" Anlaşılma arzusuyla yanıp tutuşan dudakları oynuyor, gözleri büyüyor, fakat rüzgâr, ağızlarından çıkan kelimeleri daha işitilmeden dalgalarla köpüren denize fırlatıyordu. Dayanılmaz ve sonu gelmez bir zorlama ve gayretle, buz gibi ya da alevler içinde bir ortamda uğraşıp didinmek üzere amansız bir hayale kapılmış adamlar gibi çalışıyorlardı. Kâh sıcaktan kavruluyor kâh soğuktan tir tir titriyorlardı. Gözleri, sanki büyük bir yangının etrafa saldığı dumanlara maruz kalmış gibi yanıyordu; her haykırıyla birlikte başları çatlayacak gibi oluyordu. Katı ve kuvvetli parmaklar boğazlarını sıkıyordu sanki. Gemi ne zaman sallansa, "Artık bu kez kendimi bırakmam lazım. Silkinip, hepimizi denize dökecek bu," diye geçiriyorlardı akıllarından; sonra direklerin üzerinde bir oraya bir buraya savrulurken, "Dikkat et, ucunu yakala" ... "İpi delikten geçir" ... "Döndür şu makarayı!" diye çılgınca bağılıyorlardı. Umutsuzca başlarını ve öfkeli suratlarını sallıyorlardı. "Hayır! Hayır! Aşağıdan yukarıya doğru." Birbirlerinden ölesiye nefret ediyorlardı adeta. Tüm bu işleri bitirip halletme arzusu içlerini kemiriyor ve her şeyi adamakıllı yapma isteğiyle yanıp tutuşuyorlardı. Yazgılarına lanet ediyor, yaşadıkları hayattan tiksiniyor ve birbirlerine zehir zemberek beddualar ederek nefeslerini tüketiyorlardı. Kel kafası kabak gibi ortaya

çıkılmış yelkenci, geçmişte o kadar amiralle kurduğu ya-
kınlığı unutmuş, hararetle çalışıyordu. Elinde kavilyalar
ve eğirilmiş ip demetleriyle direklerle tırmanan ya da se-
renlerin üzerinde diz çöküp, gemi abosa ederken volta
almaya hazır vaziyette bekleyen Lostromo'nun zihninde
ise, bir bozkır köyündeki yaşlı karısının ve çocuklarının
hayali bir anlığına güçlü bir biçimde belirip kayboluyor-
du. İyice kuvvetten düştüğünü hisseden Mr. Baker, ho-
murdanarak, sendeleye sendeleye bir oraya bir buraya
yürüyordu. Direklerden henüz inmiş ve soluklanmak
için duranların karşısına dikilip emir verdi, yüreklen-
dirdi ya da payladı. "Şimdi de ana gabya yelkenine! Asıl
bakalım şu halatlara. Durma orada öyle!" – "Hiç rahat
yüzü göremeyecek miyiz?" diye mırıldananlar olunca da
hiddetle dönüp hüznün ve hayal kırıklığı içinde, "Hayır!
İşler bitene kadar dinlenmek yok. Bitap düşene kadar ça-
lışacaksınız. Bu yüzden buradasınız," dedi. Mr. Baker'ın
hemen arkasında eğilmiş duran bir denizci kıkırdadı. Mr.
Baker boğuk bir sesle ve kederli bir ifadeyle, "Bu bir ölüm
kalım meselesi. Ya batacağız, ya da çıkacağız," dedi ve
sonra geniş avuçlarına tükürüp uzun kollarını yukarıya
uzattı ve başının üzerindeki halatı kavrayarak hep bir-
likte asılmamızı talep eden dokunaklı ve iniltili bir çığ-
lık attı. Bir dalga gelip kıç güvertesine çarptı ve herkesi
rüzgâr altına doğru savurdu. Şapkalar, manivelalar suyun
üzerinde yüzmeye başladı. Köpüren suların beyazlıkları
arasından sıkılmış yumruklar, debelenen bacaklar, ağzına
dolan suları tüküren suratlar göründü. Diğer adamlarla
birlikte sulara kapılıp sürüklenen Mr. Baker, "Sakın halatı
bırakmayın! Sıkıca tutunun ona! Tutunun!" diye bağırdı.
Şiddetle savruldukları sırada her yerleri yara bere için-
de kalan adamlar bir hazine bulmuşçasına sarıldılar ipe.
Gemi şiddetle yalpalayıp sallanarak ilerledi ve tırmanan
dalgalar, köpüklü beyaz tepeleriyle bir an görünüp hız-

la iskele ve sancak tarafından geçip gittiler. Tulum balar boşaltıldı. Prasyalar büküldü. Üç gabya yelkeni ve bir trinketa yelkeni açıldı. Gemi suyun üzerinde hızla hamle yaparak süratle akan dalgaları geride bıraktı. Giderek uzaklaşan dalgalar tehditkârca gürleyerek geminin arkasında yükseldi ve çıkardıkları gürültünün yaydığı muazzam titreşimler havayı doldurdu. Harap olmuş, ezilmiş, yaralı Narcissus ise adeta asil bir çabanın verdiği cesaretle köpükleri yarararak kuzeye doğru ilerliyordu.

Başaltı sular içinde bir viraneye dönmüştü. Denizciler umutsuz ve kederli gözlerle baktılar kamaralarına. Çamura batmış ve her yerinden sular damlayan başaltında esen rüzgâr uğuldayıp yankılanıyordu; kayalık ve açık bir sahilde, gelgitler arasında kalmış bir mağara gibi şekilsiz kalıntılarla doluydu her yanı. Birçoğu varını yoğunu yitirmişti, fakat sancak vardiyasındakilerin çoğunun sandıkları, içlerinden ince ince sular sızsa da sağlam kalmıştı. Yataklar sıırıslıklamdı; battaniyeler etrafa saçılmış, bazıları yerlere sıkışmış çivilere takılıp kalmıştı. Korkunç kokuların saçıldığı köşelerden ıslak paçavraları çekip çıkardılar ve üzerindeki suyu sıkarak eşyalarını tanıdılar. Kimileri acı acı tebessüm etti, kimi ise tek kelime etmeden boş bakışlarla etrafa göz gezdirdi. Eskimiş yeleklerini bulanlar neşeli çılgınlık atıyor, ezilmiş ranza tahtalarının parçaları arasına sıkışmış şekilsiz şemalsiz eşyalarını görenler ise hüzünlenip sızlanıyorlardı. Cıvadranın altına sıkışmış bir lamba buldular. Charley ağlamaklı oldu. Knowles topallaya topallaya etrafa bakınarak kurtarılacak bir şey var mı diye karanlık, kuytu köşeleri koklayıp araştırıyordu. Bulduğu bir çizmenin içindeki pis suyu boşalttı ve sahibini aramaya başladı. Kaybettikleri eşyalarına kahrolanlar pruvanın yanındaki bölmenin üzerinde, dirsekleri dizlerine, elleri yanaklarına dayalı vaziyette ve başlarını kaldırmadan oturuyorlardı. Knowles bulduğu çizmeyi oturan-

ların burnuna dayayıp, "Bak sağlam bir çizme var burada. Senin mi?" diye soruyor, adamlar da homurdanarak, "Hayır, çek git," diye cevap veriyordu. Aralarından biri, "Al cehenneme götür şu çizmeyi buradan," diye çıkıştı. Knowles şaşırmıştı. "Neden? Güzel bir çizme bu," dedi. Fakat birden bütün kıyafetlerini kaybettiğini hatırlayıp bulduğu çizmeyi yere attı ve küfretmeye başladı. O loşlukta küfreden sesler birbirine karıştı. İçeriye bir adam girdi, kollarını iki yana sarkıtıp kımıldamadan kapı eşiğinde durdu ve, "Kahrolası bir durum! Kahrolası bir durum!" diye tekrarladı. Birkaç kişi suyla dolu sandıkların dibine ellerini daldırıp merak içinde tütün aradılar. Kesik kesik soluk alarak, başlarını sandıktan kaldırmadan yüksek sesle konuşuyorlardı. "Şuna bak Jack!" ... "Baksana! Sam! Karaya çıkınca giyeceğim kılık kıyafetim mahvoldu gitti." Bir denizci, ağlamaklı bir suratla üzerinden sular damlayan bir pantolonu havaya kaldırıp küfretti. Kimse dönüp bakmadı ona. Bu arada kedi bir yerlerden çıkageldi. Büyük bir tezahüratla karşılandı. Elden ele dolaştırıp kulağına sevimli isimler mırıldanarak okşadılar onu. Yaşanan felaketi "nerede geçiştirdiğini" merak ettiler ve bu konuda tartışıp ağız dalaşına tutuştular. İki adam bir kova dolusu tatlı su getirdi ve herkes kovanın etrafında toplandı; fakat bütün tüyleri dikilmiş Tom, miyavlayarak aradan sıyrılıp herkesten önce içti sudan. Birkaç tayfa yağ ve peksimet bulmak için kış tarafa gitti.

Sarı ışık altında ve güverteyi silerken verdikleri molalar sırasında sert peksimeti dişlediler ve "yaşanan sıkıntıları bir şekilde atlatmaya" hazırlandılar. Yatakları paylaştılar. Çizmeleri ve muşamba yağmurlukları giyme sıraları belirlendi. Neşeli seslerle birbirlerine "babalık" ve "evlat" diye seslendiler, dostça şaplak attılar. Yüksek sesle şaka-laştılar. Birkaç kişi ıslak güverteye uzandı ve kıvırdıkları kollarını başlarının altına yastık yapıp uyudular. Birkaçı

ise ambar kapağı üzerine oturup sigara içti. İnce, mavi duman tabakasının arasından bitkin suratlarındaki sakın hava ve gözlerindeki pırıltı görülebiliyordu. Lostromo kapı aralığından başını uzatıp içeriye doğru, "Biriniz dümen nöbetini devralsın," diye bağırdı. "Saat altı oldu. Bahse girerim ki, ihtiyar Singleton otuz saatten fazladır orada! Ne kadar da düşünceli adamlarsınız." Sonra kapıyı yeniden çarptı. "İkinci kaptanın vardiyası güverteye," dedi birisi. Üç-dört kişi hep bir ağızdan, "Hey Donkin, nöbet sırası sende!" diye bağırdı. Donkin sürünerek boş ranzalardan birine girmiş, ıslak tahtaların üzerinde kımıldamadan yatıyordu. "Donkin dümen sende." Donkin'in çıtı çıkmıyordu. "Donkin ölmüş," dedi biri kahkahayı basarak. "Kahrolası kıyafetlerini satın gitsin," diye bağırdı bir başkası. "Donkin eğer dümenin başına geçmezsen kıyafetlerini satacaklar, duyuyor musun?" diye dalga geçti bir üçüncüsü. Donkin, girdiği karanlık deliğin içinde inilti çıkarıyordu. Bütün kemiklerinin ağrıdığından yakındı ve acıklı bir sesle sızlandı. "Gitmeyecek," dedi biri, aşağılayıcı bir sesle, "sıra senin Davis." Genç denizci ağır sızı içinde güçlkle yerinden kalktı, omuzlarını dikleştirdi. Donkin başını dışarı çıkardı. O sarı ışığın altında zayıf, ölü gibi solgun ve korkunç bir görünümü vardı. Uzlaşmacı bir sesle, "Sana yarım kilo tütün vereceğim," dedi. "Kıç taraftan kurtarır kurtarmaz vereceğim. Sen de bana yardımcı ol..." Davis elinin tersiyle vururcasına kolunu savurdu ve Donkin'in kafası az önce çıktığı deliğe girerek kayboldu. "Gideceğim," dedi Davis, "fakat bedelini ödeyeceksin." Sarsak, ama kararlı adımlarla kapıya doğru yürüdü. Davis'in arkasından kafasını tekrar dışarı uzatan Donkin, "Ödeyeceğim tabii," diye viyakladı. "Ödeyeceğim, sen de bana yardımcı ol... yarım kilo... üç şilin eder." Davis kapıyı ardına kadar açtı. "Ücretimi ödeyeceksin... havalar düzeline," diye bağırdı omzunun üzerinden. Adamlardan

biri ıslak ceketinin düğmelerini hızla çözdü ve ceketini Davis'in suratına doğru savurdu. "Al bakalım, Taffy – tut şunu, seni hırsız!" "Sağ ol!" diye bağırdı Davis, dalgaların hışırtısını kaplayan karanlığın içinden. Suların içinde ilerlerken çıkardığı sesler işitiliyordu. Bir dalga gelip yumruk gibi patladı bordanın üzerinde. Suratsız, yaşlı bir denizci, "Banyosunu da aldı şimdiden," dedi. "Evet, aynen!" diye homurdandı, ötekiler de. Uzun bir sessizliğin ardından Wamibo tuhaf sesler çıkardı. "Baksana, neyin var senin?" dedi biri, terslercesine. "Davy yerine nöbete ben gidebilirdim diyor," diye açıkladı Archie. Genellikle Finlinin tercümanlığını o üstlenmişti. "Yalan değil, giderdi hakikaten!" diye bağırışlar yükseldi... "Aldırma Flemenk... Yaparsın sersem kafa... Senin de sıran gelir yakında... Rahatlık battı sana herhalde." Herkes sustu, hep birlikte başlarını kapıya çevirdiler. Singleton içeri girdi, iki adım attı ve hafifçe sallanarak durdu. Dalgalar ıslık çalarak, geminin baş omuzluğuna doğru gürleyip aktı ve boğuk, anlaşıl-maz mırıltılarla dolu başaltı zangır zangır titredi; bir sarkaç gibi sallanan lambadan yayılan ışık titreşti. Singleton, kımıldamadan oturan adamlarla kıpır kıpır gölgelerini adeta ayırt edemiyormuş gibi dalgın ve şaşkın bakışlarla baktı. "Merhaba, merhaba" – "Dışarısı nasıl şimdi Singleton?" diye hayranlık ve merakla karışık sesler yükseldi. Ambar kapağının üzerinde oturanlar sessizce bakışlarını yukarı kaldırdılar ve geminin Singleton'dan sonraki en yaşlı ikinci adamı (o ikisi birbirlerine günde üç kelime bile konuşmamalarına rağmen gayet iyi anlaşılardı) arkadaşını bir an için dikkatle süzdü ve sonra kısa, kilden yapılma pipoyu ağzından çıkarıp tek kelime etmeden Singleton'a uzattı. Singleton kolunu uzattı, pipoyu ıskaladı, sendeledi ve birden, kökünden sökülmiş bir ağaç misali başı önde paldır küldür yere düştü. Telaşla Singleton'a doğru hamle eden adamlar arasında bağıra

çağıra bir itiş kakış yaşandı. "Gitti adamcağız!" – "Çevirin onu!" – "Açılın şuradan!" Singleton üzerine eğilen kalabalığın şaşkın bakışları altında gözlerini kırpmadan, tahammülsüz bir ifadeyle yukarı dikmişti. Korku ve hayretin yol açtığı derin sessizliği bozan Singleton kulakları tırma-layan bir sesle homurdanıp, "Bir şeyim yok, iyiyim," dedi ve elleriyle tutunup doğrulmaya çalıştı. Diğerleri ayağa kalkmasına yardım ettiler. Singleton umutsuzluğa kapıl-mış bir sesle, "Yaşlanıyorum... yaşlanıyorum," diye mırıl-dandı. Belfast, "Sen mi? Yok canım," dedi basmakalıp bir nezaketle. Her iki yandan koluna girdiler, Singleton başı-nı öne eğdi. "Daha iyisin ya?" diye sordular. Singleton, kocaman siyah gözleriyle kaşlarının altından dik dik bak-tı adamlara. Uzun ve gür sakalları beyaz bir çalılık gibi göğsüne yayılmıştı. "Yaşlıyım! Yaşlı!" diye tekrarladı, sert bir ifadeyle. Koluna girenlerin yardımıyla ranzasına ulaştı. Ranzasının üstünde, çamurlu bataklık kıyılarındaki su birikintileri gibi kokan, balçıklı, kaygan ve yumuşak bir yığın vardı. Sırılsıklam olmuş ot dolu şiltesiydi bu. Çırpı-nırcasına bir hamleyle kendini yatağa attı. O daracık ye-rin karanlığında, ininde huzursuzlanmış, vahşi ve öfkeli bir hayvan gibi homurdandığı duyuluyordu: "Hafiften bir meltem esintisine... ufacık bir şeye... bile tahammülüm yok... yaşlandım!" En nihayet, ayağında uzun çizmeleri, başında geniş kenarlı şapkasıyla uykuya daldı. Arada bir, derinden gelen iniltili sesler çıkararak yatakta döndükçe üzerindeki muşamba giysileri hışırıyordu. Tayfalar ses-sizce ve kaygılı fısıltılarla ondan söz ediyorlardı. "Bu onu yıkar" – "Bir at kadar güçlüdür o" – "Öyle ama. Eski Sin-gleton değil artık." Hüzünlü fısıltılarla konuyu değiştirdi-ler. Singleton, her şeye rağmen, sanki hiçbir şey olmamış gibi gece yarısı nöbete kalktı ve ismi söylendiğinde ke-derli bir sesle, "Burada!" diye cevap verdi. Hüzünlü bir suratla ve ulaşılmaz, derin bir sessizlik içerisinde, her za-

mankinden daha çok düşüncelere dalıyordu. Yıllar yılı kendisine "İhtiyar Singleton" dendiğini duymuştu ve bu sıfatı, denizin lütuflarına ve öfkesine karşı yarım yüzyıl boyunca gücünü sınamış bir adama duyulan saygı ve takdirin belirtisi olarak sükûnetle kabullenmişti. Ölümlü bedenini bir an için bile düşünmemişti. Adeta yıkılmaz, yok olmaz biriymiş gibi burnu bile kanamadan yaşamış, hayatın tüm zevklerinden feragat etmiş, nice fırtınalar atlatmıştı. Kâh güneşin altında sıcaktan nefes nefese kalmış kâh soğuktan tir tir titremişti; açlığa, susuzluğa, düşkünlüğe katlanmış; birçok sınavdan geçip sıkıntılar atlatmış, her türlü gazaba uğramıştı. Yaşlı! Sonunda yıkıldığını düşünüyordu. Ve uykusunda elleri kolları kalleşçe bağlanmış bir adam gibi, ihmal edilmiş yılların uzun zincirleriyle prangaya vurulmuşçasına uyandı. Bütün varlığının yükünü tek bir defada sırtlanmak zorundaydı ve bunun taşıyamayacağı kadar ağır olduğunu fark etmişti. Yaşlı! Kollarını hareket ettirdi, başını salladı, bacaklarını yokladı. Yaşlanıyordu... peki ya sonra? Ölümsüz denize, onun zalim gücünü aydınlanmış bir kavrayışla yüreğinin derinliğinde hissederek baktı; yıldızların ebedi bakışları altındaki o köpüklü, siyah suların eskisinden hiçbir farkı olmadığını gördü; huzursuzluk, kargaşa ve dehşet dolu, amansız bir enginliğin derinliğinden gelen sabırsız seslenişle kendisini çağırıyordu deniz. Uzaklara gözlerini dikti ve sınıksız sardı; yaşamının tüm günlerine sahip çıkan ıstırap içinde ve kör, inilti çıkararak ve öfkeli, yaşamı sona erdiğinde bu kez de kölesinin tükenmiş bedenini sahiplenecek bu enginliği gördü...

Meltem esintisi son bulmuştu. Hızla yön değiştirip keşilemeye dönen esinti, gemiyi kuzeye, neşeli pırıltılar saçan gün ışığına doğru var gücüyle iteliyordu. Narcissus masmavi bir gökyüzü altında ve mavi bir düzlük gibi önünde uzayıp giden denizin beyaz köpüklerini hızla

yararak eve doğru ilerliyordu. Bordasında Singleton'ın tamamına ermiş bilgeliğini, Donkin'in duyarlılıklarını ve alınganlığını ve hepimizin kibirli budalalıklarını taşıyordu. Faydasızca bir telaş ve kargaşa içinde geçen saatler unutulmuştu; güzel günlerin pırıltılı ve huzurlu ortamında, o karanlık anların korkuları ve acılarından asla söz edilmedi. Sanki ölüp de yeniden dirilmişiz gibi, o dönemden itibaren hayatımıza yeni baştan başlamıştık. Yolculuğun ilk kısmı, Ümit Burnu'nun öte yanında Hint Okyanusu, daha önceki bir yaşama duyulan kökü kazınmaz bir şüphe gibi bir belirsizlik ve bulanıklık içinde tümüyle yitip gitmişti. Sona ermişti; ardından boş, anlamsız saatler birbirini kovaladı; maviye çalan kurşuni bir bulanıklık ve yeniden yaşama dönüş! Singleton korkunç gerçeğin; Mr. Creighton yaralı bir bacağın; aşçımız ise şöhretin esiri olmuştu ve saygınlığının getirdiği fırsatları utanmazca istismar ediyordu. Donkin yine yakınıyordu. Oradan oraya dolaşıp ısrarla, "Beynini dağıtacağım diyor bana, duydunuz mu? Bir hiç uğruna bizi öldürecekler şimdi de," diyordu durmadan. En sonunda bunun müt-hiş bir şey olduğunu düşünmeye başlamıştık. Ve bununla gurur duyduk! Yürekliliğimizle, çalışma kapasitemizle, enerjimizle övündük. Başımızdan geçen şerefli serüvenleri hatırladık: fedakârlığımızı, inat ve azmimizi hatırladık ve sanki bunlar salt dürtülerimizin bir sonucuymuş gibi gururlandık. Yaşadığımız tehlikeyi, çektiğimiz zahmeti hatırladık ve dehşet verici korkularımızı kolayca unuttuk. Hiçbir faydaları dokunmayan zabitlerimizi kınayıp yerdik ve Donkin'in ilginç konuşmalarını dinledik. Ona devamlı küfredip hor gözle baksak da haklarımızı savunup haysiyetimizi çıkar gütmeden korumaya çalışmaktan vazgeçmiyordu. Donkin'e karşı sonsuz bir nefret duyuyor, ama bu dört dörtlük oyuncuyu ilgiyle izlemekten kendimizi alamıyorduk. Bize iyi adamlar olduğumu-

zu söylüyordu, "lanetlenmiş, kör olası bir avuç adam." Bizi kim takdir ediyordu ki? Bize yapılan haksızlıklar kimin umurundaydı? "Ayda iki kuruşa talim edip bir köpek hayatı yaşayan" bizler değil miydik? İşler acısı kazancımızın yaşamımızı tehlikeye atmaya ve kıyafetlerimizi yitirmeye degeceğini düşünüyor muyduk? "Üstümüzde başımızda ne varsa kaybettik!" diye sızlanıyordu Donkin. Hiç olmazsa kendisinin hiçbir şeyini kaybetmediğini unutturuyordu bize. Aramızdaki gençler akıllı, önsüzü biri olduğunu düşünerek Donkin'e kulak veriyorlardı, yine de beş para etmez bir adam olduğunu anlamışlardı. İskandinavlar onun küstahlıkları karşısında dehşete düşüyorlardı; Wamibo'nun bir şey anladığı yoktu; yaşlı denizciler ise düşünceli düşünceli başlarını sallarken, kıllı kulaklarının etli memelerindeki ince altın küpeler ısıll ısıll parlıyordu. Güneşten yanmış, düşünceli bir ifadeye bürünmüş haşin suratlar, dövmelele dolu kollara dayanıyordu. Damarlı, esmer eller yumruk yapılmış bir halde, üzerinde dumanı tüten kirli beyaz kilden mamul pipoları sıkıca kavrıyordu. Sırtları geniş, omuzları eğik, suratları asık, derin ve ulaşılmaz bir sessizliğe gömülmüş halde dinliyorlardı. Donkin hararetle konuşurken küçümseyerek, ama söylediklerinin aksini iddia etmeden dinliyorlardı. Çenesi durmuyor, ilginç, açık saçık sözcükler zehirli bir kaynaktan çıkan, huzursuzca akan bir nehir gibi dökülüyordu ağzından. Küçük, boncuk boncuk gözleri, her an yaklaşabilecek bir zabiti kolaçan ederken adeta dans eder gibi sağa sola fıldır fıldır dönüyordu. Ara sıra pruva yelkenlerine bakmak için baş tarafı yürüyen Mr. Baker, birden sessizleşen adamların arasından hantal adımlarla geçip gidiyordu; ya da Mr. Creighton, dinç ve pürüzsüz yüzünde her zamankinden daha sert bir ifadeyle topallayarak çıkagelip kısa süreli sessizliğimize keskin gözleriyle delici bir bakış atıyordu.

Donkin de onun arkasından yan yan, kaçamak bakışlarla bakmaya başlıyordu yine. "Bu da onlardan biri işte. Bazılarınız ona nasıl canla başla yardım etti. Bir teşekkürü bile çok gördüler size. Sizi her zamankinden daha ağır çalıştırmıyor mu? Bıraksaydınız ya denizin dibini boylasın... Değil mi? Daha kolay olurdu, öyle değil mi?" Donkin içini döktükçe döktü, fısıldadı, bağırıp çağırdı, pipo sapından daha kalın olmayan perişan haldeki kollarını salladı durdu, ince boynunu uzattı, gözlerini kısıp öfkeyle, hızlı hızlı konuşurken etrafa tükürükler saçtı. Ateşli nutkuna ara verdiği anlarda rüzgâr tepemizde usulca ve hafifçe inliyor, kimsenin aldırış etmediği dingin deniz, geminin bordası boyunca akıp giderken uyaran fısıltılarla mırıldanıyordu. Bu yaratıktan tiksiniyor, ama bir yandan da iddialarındaki aydınlık gerçeği inkâr edemiyorduk. Her şey gün gibi ortadaydı. Kuşkusuz bizler iyi adamlardık; kazandığımızdan çok daha fazlasına layıktık. Sarf ettiğimiz güç ve çaba sayesinde gemiyi kurtarmıştık, ama Kaptan kendine pay çıkarıyordu. O ne yapmıştı ki? Bilmek istiyorduk. "Biz olmasak ne olurdu onun hali?" diye soruyordu Donkin, ama cevap veremiyorduk. Dünyadaki adaletsizliklerin baskısı altında kahroluyorduk; talihsizliğimizin farkına varmadan bu adaletsizliklerin sırtımıza vurduğu yüklerin altında ne denli uzun bir zamandan bu yana yaşadığımızı idrak etmek bizi şaşkınlığa uğratmış, muhakeme becerisinden yoksun budalalar olduğumuz kuşkusu bizi rahatsız etmişti. Donkin, bunların hep "iyi yürekli" oluşumuzdan kaynaklandığına bizi ikna etmeye çalışsa da, böylesine üstünkörü bir safatanın bizi teselli etmesi mümkün değildi. Aklımızın bazı şeylere ermediğini mertçe kabullenecek kadar dürüst adamlardık, ama o vakitten sonra, onu tekmelemekten, burnunu mıncıklamaktan ya da kazara çarpıp onu yere devirmekten –ki özellikle bu numara, Ümit Bur-

nu'nu geçtikten sonra epey gözde bir eğlence haline gelmişti— kaçınmaya başladık. Davies, morarmış gözlerden ve yamyassı edilmiş burunlardan söz ederek kışkırtıcı konuşmalar yapmaktan vazgeçti. Fırtınadan bu yana iyice yatışan Charley, artık onunla alay etmiyordu. Knowles kibarca ve çok bilmiş bir edayla, "Acaba biz de kaptanların yediği yemeklerden yiyebilir miyiz? Bu hakka sahip olana kadar kıyıda ayrılmamak olmaz mı?" gibi sorular soruyordu. Donkin de kendinden emin ve küçümser bir tavırla hemen yapıştırıyordu cevabı; üzerine epey bol gelen, sanki kendini gizlemek üzere giydiği giysiler içinde kendinden emin, kasıla kasıla yürüyordu. Kim ne verirse razıydı, ama bunlar çoğunlukla Jimmy'nin giysileriydi; fakat Jimmy dışında hiç kimsenin başkasına ayırıp verecek bir kıyafeti kalmamıştı. Donkin, Jimmy'ye sonsuz bir bağlılık duyuyordu. Ortalarda görünmemek için sürekli Jimmy'nin küçük kamarasına giriyor, Jimmy'nin isteklerini yerine getiriyor, kaprislerine boyun eğiyor, hoşgörüsüzlüklerine ve hırçınlıklarına katlanıyor ve Jimmy neye gülerse o da gülüyordu. Özellikle güvertede ağır bir iş olduğunda, göstermelik hasta ziyaretlerinden hiçbir şey alıkoyamazdı onu. Mr. Baker, onu iki defa yakasından tutup çekiştire çekiştire çıkarmıştı Jimmy'nin kamarasından. Bu rezalet karşısında şaşırarak kaldık. Hasta bir adamın yanında kimse bulunamayacak mıydı? Gemideki bir arkadaşımıza refakat ettiğimiz için kötü muameleye mi maruz kalacaktık? Mırıldanmaları işiten Mr. Baker, "Ne dediniz?" diye gürleyerek tehditkâr bakışlarla bize doğru döndü ve bir yarım daire oluşturmuş tayfalar yekvücut, bir adım geriye attılar. "Gabya direğindeki cunda yelkenini açın. Donkin, direğin tepesine çık, donanımı elden geçir," diye sertçe talimat verdi ikinci kaptan. "Yelkenleri ileriye çek, alavere halatını kurtar. Yardımcı olun." Yelken açıldıktan sonra Mr. Baker ağır adımlarla kıç

tarafa gidip gemiyi istila etmiş esrarengiz bir gazezin zehirli havasından boğuluyormuş gibi güçlükle nefes alarak bitkin, endişeli bir halde ve dalgın gözlerle durup uzun uzun pusulaya bakıyordu. “Nesi var bu adamların?” diye düşünüyordu. “Bu kadar gönülsüz olmalarına ve homurdanmalarına bir anlam veremiyorum. Fena da bir ekip değil aslında, bu aralar iyi çalışıyorlar.” Güvertedeki adamlar, haksız, telafisi mümkün olmayan, inkâr edilemez ve Donkin sustuktan uzun bir müddet sonra bile hâlâ zihinlerinde yankılanan şeylere duydukları budalaca bir öfkenin verdiği kızgınlıkla atışıp, birbirlerine kötü laflar sarf ettiler. Küçük dünyamız, hoşnutsuz ve arzuyla dolu insanlarını sırtlamış, kavisli ama şaşmaz yörünge-sinde dönmeye devam ediyordu. Bu insanlar, takdir edilmeyen kıymetlerini durmadan ve büyük bir özenle tahlil ederek hüzünlü bir teselli buluyorlardı; Donkin’in umut veren ilkelerinden ilham alarak, cebi dolu, karnı tok sırtı pek tayfalar ve tatmin olmuş kaptanların idaresinde, dinging denizler üzerinde bir başlarına yolculuk eden gemilere dair coşkulu hayaller kuruyorlardı.

Görünen o ki, uzun bir yolculuk olacaktı. Güneydoğudan esen hafif ve düzensiz rüzgârları ardımızda bırakmıştık; sonra, ekvator çizgisi üzerinde, alçalmış gri bulutların ve boğucu bir sıcağın altında, gemi adeta buzlu camı andıran, çarşaf gibi pürüzsüz bir denizin üzerinde yoluna devam etti. Ufuktaki sağanak bulutları geminin etrafında dönüyor, taarruza geçmeye korkan vahşi bir hayvan sürüsü gibi uzaklardan öfkeyle homurdanıyordu. Dimdik serenlerin üzerinden salınarak geçen görünmez güneş ışınları, bulutların üzerine bulanık bir ışık lekesi gibi yansıyor; buna benzer soluk bir parlaklık, suyun mat yüzeyi üzerinde bu ışık lekesini doğudan batıya kadar takip ediyordu. Geceleri, yeryüzünün ve gökyüzünün nüfuz edilmez karanlığı ı erisinde, şimşeklerin ve ekvatorun gök

gürültülü fırtınalarının sebep olduğu geniş alev tabakaları¹ sessizce dalgalanıyordu; suda hareketsiz duran gemi, adeta bir ateş topunca kuşatılıp kömürleşene kadar yanmış gibi, direkleri, donanımı, her bir yelkeni ve halatıyla bir anlığına şiddetli bir patlamanın ortasında kalmışçasına kapkara göze çarpıyordu. Ve Narcissus yine uzun saatler boyunca, karanlığın ve sessizliğin uçsuz bucaksız evreninde kayboluyor; bu evrende sahipsiz ruhlar gibi başıboş, hafif iniltiyle dolaşan rüzgârlar kıpırtısız yelkenleri aniden korkuya kapılmışçasına titretiyor ve kefene sarılmış okyanus hafifçe dalgalanarak kederli, engin ve alçak bir sesle, uzaklardan sevecenliğini usulca fısıldıyordu...

Lambayı söndürüp başını yastığa koyan Jimmy, ardına kadar açık kapıdan baktığında, düz bir çizgi halinde uzanan babafingo parmaklıklarının ötesinde gözden yiten ve sıçrayan alevlerden, uyuyan dalgalardan oluşan muhteşem bir dünyanın hızlı ve tekrar eden görüntülerini seçebiliyordu. İri, hüzünlü gözlerinde yıldırım ışıldadığında, gözbebekleri sanki kızıl, titrek bir alev gibi yanıp tükenerek kara suratının ortasında sönüyordu; ardından yoğun bir karanlığın içinde kör ve görünmez bir halde uzanıp yatıyordu. Sakin güverteden gelen yumuşak ayak seslerini, kapı eşiğinde aylaklık eden bazı tayfaların nefes alıp vermelerini; sallanan direklerin hafif gıcırtilarını ya da nöbetçi zabitanın kımıltısız yelkenlerin arasında şiddetle yankılanan sakin sesini işitebiliyordu. Uykusuzluğunun yorucu düşüncelerinden uzaklaşıp en ufak bir sesi dikkatle algılayarak can kulağıyla dinliyordu. Palangalardan gelen takırtılar onu neşelendiriyor, nöbetçilerin ayak sesleri ve mırıldanmaları güvence veriyor, kestirmek için kendini döşemelerin üzerine bırakan

1. Ekvator bölgelerinde oluşan tabaka biçiminde şimşekler.

uykulu ve bitkin bir denizcinin usulca esnemesi onu yatıştırıyordu. Yaşam yok edilemez bir şeydi sanki. Karanlıkta, gün ışığında, uykuda devam ediyordu; artık olağanlaşmış sahte ölümünün etrafında yorulmak nedir bilmeden, şefkatle dönüp dolaşıyordu. Şimşeklerin saçtığı çarpık ışık gibi parlaktı ve karanlık geceden daha fazla sürprizlere gebeydi. Kendini güvende hissetmesini sağlıyordu ve baskın, bunaltıcı karanlığının sükûneti, huzursuz ve tehlikeli aydınlığı kadar kıymetliydi.

Fakat akşamları, iki saatlik kısa nöbetler sırasında ve hatta ilk gece nöbetinin ilerleyen saatlerine kadar, bir grup adam sürekli Jimmy'nin kamarasının önünde toplanıyordu. Bacak bacak üstüne atıp kapının her iki yanına yaslanarak huzurlu bir ifadeyle etrafı süzüyorlar; bacakları iki yana açık, kapı eşiğinde durup sohbet ediyorlar ya da Jimmy'nin gemici sandığının üzerinde ikişer ikişer sessizce oturuyorlardı; öte yandan yan yana durup küpeşteye yaslanan üç-dört denizci de gözlerini dikip dalgın dalgın bakıyordu; Jimmy'nin lambasından yansıyan parıltı, sıradan yüzlerini aydınlatıyordu. Yeniden beyaza boyanmış bu küçük kamara geceleri gümüş bir tapınağın parlaklığına bürünüyor, içeride ise, bir battaniyenin altına kaskatı uzanmış siyah bir put yorgun gözlerini kırıpıştırarak kendisine gösterdiğimiz hürmet ve bağlılığı kabul ediyordu. Donkin bir rahip misali bu ayıni yönetiyordu. Orada toplananlar için derin ve ebedi bir ders niteliğinde yalın ve değerli, olağanüstü bir gerçeği gözler önüne seren garip bir gösteri sunuyormuş havalarına giriyordu. Ara sıra da, kuş pençesi gibi sert ve etsiz elini uzatıp, "Şuna bir bakın hele. Neyin ne olduğunu biliyor ve asla korkmuyor!" diye bağırıyordu. Jimmy, sırtüstü yatmış, kolunu bacağını hareket ettirmeden kayıtsızca tebessüm ediyordu. O korkunç kapana kısılıp hapsedildiğinde onu oradan çıkarmakta gecikmemiz ve

ardından geminin kış tarafında geçirdiğimiz o gece boyunca ihtiyaçlarına aldırış etmeyip bencilce davranmamız yüzünden "bu hallere geldiğini" ima edercesine had safhada bitkin ve perişan numarası yapıyordu. Bu konuyu açmaktan pek hoşlanıyordu ve tabii biz de her zaman dinlemeye hazırдық. Çakırkeyif bir adamın dura kalka yürüyüşü gibi hızlı hızlı konuşup aralarda da uzun uzun duraklıyordu. "Aşçı bana bir maşrapa dolusu sıcak kahve getirmişti... maşrapayı göğsüme çarparcasına dayadı, sonra kapıyı vurup çıktı. Büyük bir dalganın yaklaştığını hissettim; kahvemi dökmemeye çalıştım, parmaklarım yandı... ve ranzamdan aşağı yuvarlandım... Dalga o kadar hızlı geldi ki... havalandırma deliğinden içeri sular doldu... Kapıyı kıpırdatamadım... içerisi bir mezar kadar karanlıktı... üst ranzaya tırmanmaya çalıştım... Fareler çıktı ortaya... ayağa kalkarken bir fare parmağımı ısırды... Altımda farenin yüzdüğünü duyabiliyordum... Hiç gelmeyeceksiniz sandım... tabii hepinizin denizi boyladığını düşündüm... rüzgârdan başka hiçbir ses işitmiyordum... Sonra siz geldiniz... cesedimi aramak için sanırım. Biraz daha geç kalsaydınız..."

"Arkadaş, sen de içerde ne gürültü yaptın ama," dedi Archie nazikçe.

"Sizin yukarda çıkardığınız patırtıya ne demeli peki... Kim olsa korkardı o gürültüde... Ne yaptığınızı bilmiyordum ki... döşemeleri haşat ettiniz... başımı delecektiniz... bir avuç korkak budalanın yapacağı işten... Ne hayır gelirdi ki zaten bana... boğulsam ne fark edecekti ki... Peh."

Homurdandı, büyük beyaz dişlerini birbirine çarptı ve küçümser gözlerle dik dik baktı. Belfast kederli gözlerini kaldırıp acı acı gülümsedi, çaktırmadan yumruklarını sıktı; mavi gözlü Archie, tereddütlü parmaklarla kızıl sakallarını sıvazladı; kapıda duran Lostromo bir an baktı

ve gürültülü bir kahkaha koparıp hemen uzaklaştı. Wamibo hayal kuruyordu... Donkin sakalsız çenesinde tek tük çıkmış tüylere dokunup Jimmy'ye yan yan bakarak, zafer elde etmiş bir tavırla, "Ona bir bakın! Keşke onun yarısı kadar sağlıklı olabilsem," dedi. Başparmağıyla omzunun üzerinden geminin kış tarafını işaret ederek, zoraki bir içtenlikle, "Onlarla işte böyle başa çıkılır!" diye bağırdı. Jimmy de, "Aptal aptal konuşma," dedi, keyifli bir sesle. Omzunu kapı dikmesine sürten Knowles, "Hepimiz birden hastalanacak değiliz ya – isyan olurdu bu," dedi. "İsyanmış, hadi oradan!" diye dalga geçti Donkin. "Hasta olmayı yasaklayan bir kanun yok herhalde." Knowles, "Görevi reddetmenin altı hafta ağır hapis cezası var," diye bir iddia attı ortaya. "Hatırlıyorum da, bir defasında Cardiff'te aşırı yüklü bir geminin mürettebatını görmüştüm. Aslına bakarsanız öyle aşırı bir yükü de yoktu geminin ya neyse. Babacan tavırlı, beyaz sakallı yaşlı bir bey elinde şemsiyesiyle rıhtım boyunca yürüyerek geldi ve tayfalarla konuştu. 'Gemi sahibi birkaç pound fazla kazanacak diye, kış vakti insanların boğulup gitmesine sebep olmak ne kadar da zalimce,' dedi. Adamcağız neredeyse tayfalar için gözyaşı dökecekti. Üzerinde bir redingot, başında silindir şapka vardı. Kılığı kıyafeti çok düzgündü doğrusu. Tayfalar da kışın boğulmak istemediklerini söyleyip Plimsoll'un¹ destekçisi bu adama güvenerek işi mahkemeye götürmesini istediler. O arada eğlenip felekten birkaç gün çalacaklarını düşünürken, hâkim tayfaları altı hafta ağır çalışma cezasına çarptırdı. Çünkü gemi aşırı yüklü değildi. Bir şekilde mahkeme geminin fazla yüklü olmadığına karar vermiş. Penarth Rıhtımı'nda aşırı yüklü tek bir gemi dahi yokmuş. Anla-

1. Ticari gemilerin aşırı yüklenmesine karşı düzenleme ve reformları hızlandıran ve adı "denizci dostu"na çıkan milletvekili Samuel Plimsoll (1824-1898).

şıldığı kadarıyla, o yaşlı tilki aşırı yüklü gemileri tespit etmek için kendisine para veren birtakım insanlardan talimat almıştı, ama şemsiyesinin ucundan ötesini görecektir halde değildi. Cardiff'te çalışacak gemi ararken kaldığı pansiyondan birkaç kişiyle birlikte o gözü yaşlı avantacı ihtiyarı bulup kafasını suya sokmak için rıhtımda bekledik. Etrafa iyice bakındık, ama mahkemeden çıkar çıkmaz tabanları yağlayıp sıvışmıştı... Evet. Tayfalar da altı hafta ağır çalışma cezasıyla birlikte hapis yattılar..”

Merak içerisinde dinlediler, aralarda düşünceli bakışlarla kaba saba suratlarını salladılar. Donkin konuşmak için ağzını bir-iki kez açtı, ama kendisini frenledi. Jimmy, gözleri açık ve tamamen kayıtsız bir vaziyette yattı. Bir denizci, zalimcesine taraflı bu kararın ardından, “O lanet olası hâkimler gidip kaptanların parasıyla kafayı çektiler,” diye bir fikir attı ortaya. Diğerleri de aynı kanıdaydı. Elbette her şey açık seçik ortadaydı. Donkin, “Altı hafta çok da büyük bir sıkıntı yaratmaz. Bütün gece yan gelip hapisanede yatarsın. Gözü kapalı yaparım ben.” – “Sen hapis yatmaya alışkınsın nasıl olsa değil mi Donkin?” diye sordu biri. Jimmy nihayet tenezzül edip güldü. Bu herkesi neşelendirdi. Knowles şaşırtıcı bir zekâ kıvraklığıyla bakış açısını değiştirdi. “Eğer hepimiz hasta olursak geminin hali ne olur, ha?” diyerek sorunu ortaya koyup sırtarak etrafına bakındı. Donkin dudak bükerek, “Cehennem’e kadar yolu var,” dedi. “Adı batsın. Senin malın değil ya!” Knowles duyduklarına inanmamış bir tavırla, “Ne? Kendi haline mi bırakalım yani?” diye ısrarla sordu. Donkin de pervasızca, “Evet! Koyuverelim, kahrolup gitsin,” diye tekrarladı. Diğerleri dalgın ve düşünceliydi. Konuşulanlardan bir şey anlamıyorlardı. “Stoklarımız tükenirdi,” diye mırıldandı Knowles, “ve... asla bir yere varamazdık... peki ya maaş günü geldiğinde ne olacak?” diye ekledi, kendinden gayet emin bir hava-

da. Kapı eşiğinde durup konuşmaları dinleyen biri, "Jack pek sever maaş günlerini," dedi. "Evet, o vakit kızlar bir kollarını boynuna dolayıp, diğer elleriyle de cebini yok-larlar ve ona iltifat edip güzel sözler söylerler. Öyle değil mi Jack?" – "Jack, kızların arasında fırtına gibi esiyorsun." – "Bir defada en az üç tanesiyle birden gezer. Tıpkı üç yelkenliyi birden çeken o iki bacalı römorkörler gibi." – "Jack, seni gidi topal haylaz!." – "Jack, şu bir gözü mavi ötekisi siyah olan kadını anlatsana bize. Ne olur." – "Bir gözü siyah kız çok; hangisinden bahsedeyim..." – "Yok, yok. O özel biriydi ama; hadi Jack." Donkin'in suratı asılmıştı ve bezgin bir hali vardı; Jimmy çok sıkılmıştı; kır saçlı bir deniz kurdu hafifçe başını sallayıp piposuna bakarak tebessüm etti. Knowles, serseme dönmüş vaziyette çevresine bakındı; önce birine sonra bir başkasına dönüp kekeledi. "Hayır!.. Ben asla!.. Sizin aranızda akıllı uslu bir sohbet yapmak ne mümkün... Sürekli dalga geçmekten başka bir şey yaptığınız yok." Sonra halinden memnun, bir şeyler mırıldanarak mahcup olmuş bir biçimde aralarından ayrıldı. Jimmy'nin avurtları çökmüş kara suratı, beyaz yastığın üzerinde huzursuzca bir ileri bir geri kımıldanırken, yatağının etrafına toplanmış grup, loş ışık altında yüksek sesle kahkahalar atarak güldü. Bir esinti gelip lambanın alevini titretti ve dışarıda, yükseklerdeki yelkenler çırpınıp dalgalandı; o sırada, ön yelken halatlarının makarası demir parmaklıklara çarpıp cınıldı. Uzaklardan biri, "Dümeni rüzgâr tarafına kır!" diye bağırdı. Daha uzaktan gelen belli belirsiz bir ses de, "Sonuna kadar kırdım efendim!" diye yanıtladı. Herkes susup oldu. Sabırsız bir bekleyiş başladı. Kır saçlı denizci piposunu kapı basamağına vurup boşalttı ve ayağa kalktı. Gemi yavaşça yana yattı ve uyuşukça mırıldanan deniz uyanmaya başladı. "Hafif bir esinti yaklaşıyor," dedi biri, fısıldarcasına. Jimmy yüzünü melteme çevirmek

için yavaşça döndü. Gecenin içinden gelen ses yüksek ve emreden bir tonda, "Randa yelkenini yukarı çekin!" diye haykırdı. Kapının önünde duran grup, ışığın altından çekilip kayboldu. Sert adımlarla kış tarafına doğru yürürlerken farklı ses tonları yükselip alçalarak, "Randa yelkeni yukarı!" ... "Yelken yukarı, efendim!" diye tekrar ediyordu. Donkin, Jimmy ile başbaşa kaldı. Bir sessizlik oldu. Jimmy, temiz havayı adeta yutmak istermiş gibi dudaklarını birkaç kez açıp kapadı; Donkin çıplak ayağının parmaklarını oynattı ve düşünceli düşünceli baktı ayaklarına.

"Yelkeni açmalarına yardım etmeyecek misin?" diye sordu Jimmy.

Donkin de sıkıntılı, sanki bir çukurun içinden konuşmuş gibi uzaklardan gelen bir sesle, "Hayır. O kahrolası randayı açmak için altı kişinin kas gücü yetmiyorsa yatıp ölsünler," dedi. Jimmy, Donkin'in bir kümes hayvanını andıran koni biçimli profilini tuhaf bir ilgiyle inceledi; kendisini sokacak ya da ısıracaktıymış gibi karşısında duran bir yaratığı nasıl alt edebileceğini düşünen bir adamın ihtiyatlı ve kararsız surat ifadesiyle yatağından dışarıya doğru uzanmıştı. "İkinci kaptan seni arayacak. Sonra da kargaşa çıkacak bak," diyebildi sadece.

Donkin gitmek üzere yerinden kalktı. "Karanlık bir gecede işini bitireceğim onun; görürsün bak," dedi omzunun üzerinden bakarak.

Jimmy hızlı hızlı sürdürdü konuşmasını. "Eğitilmiş bir papağan gibisin. Tiz çığlıklar atan bir papağan gibi." Donkin durdu, başını dikkatlice bir yana doğru çevirdi. Bir yarasanın ince kanatlarını andıran saydam ve damarlı kepçe kulakları göze çarpıyordu.

"Yani?" dedi, sırtı Jimmy'ye dönük halde.

"Yani, edepsiz bir... bir beyaz papağan gibi gevezelik et, bütün bildiklerini say dök bakalım."

Donkin bekledi. Jimmy'nin uzun ve yavaş soluklan-

malarını duyabiliyordu; sanki göğüs kafesinin üzerinde yüz kilo ağırlık olan bir adamın nefes alıp veriş gibi. Sonra sakin bir sesle sordu: "Ne biliyor muşum ben?"

"Ne mi?.. Sana ne söylüyorsam onu... daha fazlasını değil. Benim sağlığım hakkında konuşmaya neden gerek duyuyorsun?.."

"Lanet olası bir sahtekârlık bu. Lanet olası, rezil, en âlâsından bir sahtekârlık. Ama beni kandıramazsın. Aldanmam ben."

Jimmy kımıldamadı. Donkin ellerini cebine soktu ve kamburunu çıkarıp uzun bir adım atarak ranzanın yanına kadar geldi.

"Konuşuyorsam konuşuyorum, ne çıkar bundan? Bunlar adam değil koyun. Oradan oraya dürtülen bir koyun sürüsü. Ben sana arka çıkıyorum... Neden olmasın? İyi durumdasın."

"Öyleyim... O konuda bir şey diyemem..."

"O halde bırak da görsünler. Bir adamın ne yapabileceğini öğrensinler. Ben insanım, insan. Senin her şeyini biliyorum..." Jimmy yastığın uzak köşesine doğru attı kendini; Donkin ise çelimsiz boynunu gerip kuşa benzeyen suratını sanki karşısındakinin gözlerini gagalayacakmış gibi hızla ileri doğru uzattı. "Ben adamım. Haklarımdan vazgeçmediğim için sömürgelerde girip çıkmadığım hapisane kalmadı."

"Hapishane kuşu seni," dedi Jimmy, cılız bir sesle.

"Öyleyim... ve bununla gurur duyuyorum. Oysa sen! Hiç cesaretin yok. O yüzden bu numarayı icat ettin..." Duraksadı; ardından, aklına sonradan gelmiş gibi üzerine basa basa ve yavaşça, "Hasta değilsin sen. Öyle değil mi?" diye sordu.

"Hayır," dedi Jimmy, kendinden emin bir sesle. Sonra sesini birden alçaltarak, "Bu yıl keyfim yerinde olmadı pek," diye mırıldandı.

Donkin dostça ve güven veren bir edayla gözünü kırptı ve, "Bu numarayı daha önce de yaptın sen, değil mi?" dedi. Jimmy gülümsedi. Sonra, sanki kendini daha fazla zaptedemeyecekmiş gibi döküldü, ağzından cümleler, "Evet. Son çalıştığım gemide. Yolculuk sırasında keyifsizdim. Anladın mı? Kolay oldu. Kalküta'da maaşımı aldım ve ayrıca Kaptan hiç tereddüt etmedi... son kuruşuna kadar aldım paramı. Elli sekiz gün yan gelip yattım! Aptallar! Tanrım! Ne budalalar ama! Şıkır şıkır ödediler." Kesik kesik güldü. Donkin de, canciğer bir dost gibi kıkırdadı. Jimmy şiddetli öksürdü. Soluklanır soluklanmaz da, "Her zamanki gibi iyiyim," dedi.

Donkin alaycı bir el hareketi yaptı. "Zamanla," dedi ciddi bir havaya bürünerek, "bunu herkes anlayabilir." – "Bunlar anlamaz," dedi Jimmy, bir balık gibi nefes alarak. "Bunlar her mavala inanır," diye onayladı Donkin. "Sakın ağzından kaçırma," diye uyardı Jimmy, bitkin bir sesle. "Senin küçük hileni yani, öyle değil mi?" dedi Donkin, neşeyle. Sonra ani bir tiksintiyle, "Sen zaten kendinden başkasını düşünmezsin ki..." diye söylendi.

Böylece bencillikle suçlanan James Wait, battaniyeyi çenesine kadar çekti ve bir süre kımıldamadan yattı. Kalın, etli dudakları, suratından hiç eksik olmayan o somurtuk ifadeyle birlikte yine dışarıya doğru bükülmüştü. "Neden sorun çıkarmaya bu kadar heveslisin?" diye sordu kayıtsızca.

"Çünkü bu yaşadıklarımız tam bir kepezelik. Bize reva görülen şu yemeklere, verdikleri maaşlara bak... isyan edip kıyameti koparmamız lazım; akıllarını başlarına getirecek bir kargaşa yaratmak gerekiyor! İnsanları itip kakmak... beynimizi dağıtmak ha! Biz insan değil miyiz?" Haksızlıklar karşısındaki öfke patlamalarından birini yaşıyordu yine Donkin. Sonra sakın bir sesle, "Giy-silerini havalandırdım," dedi. "Pekâlâ" dedi Jimmy de,

baygın bir ifadeyle. "İçeri getir onları." – "Sandığının anahtarını ver, ben yerleştiririm," dedi Donkin, dostça bir hevesle. James Wait de, "Sen getir içeriye, ben kendim yerleştiririm," diye cevap verdi sertçe. Donkin başını yere eğip bir şeyler mırıldandı... "Ne dedin? Ne dedin sen?" diye sordu Wait, merakla. Donkin ise bir kahkahayı ya da öfkeyi bastırır gibi titreyen tuhaf bir sesle, "Hiçbir şey. Bu gece hava kuru, sabaha kadar dışarı asalım onları," dedi. Jimmy tatmin olmuş gibiydi. "Gece içmem için maşrapama biraz su koysana, bak şurada," dedi. Donkin kapı eşiğine doğru uzun bir adım attı ve sert bir ses tonuyla, "Kalk kendin al," diye karşılık verdi. "*Gerçekten* hasta filan değilsen alabilirsin." – "Elbette alabilirim," dedi Wait, "yalnız..." – "O halde al; eğer giysilerini tertipleyebiliyorsan kendine de bakabilirsin," dedi Donkin, hınzırca ve ardına bakmadan güverteye çıktı.

Jimmy maşrapasına uzandı. İçinde tek bir damla su bile yoktu. Hafifçe iç geçirerek maşrapayı yerine koydu ve gözlerini kapadı. Şu kaçık Belfast istersem bana biraz su getirebilir, diye düşündü. Budala. Çok susadım... Kamarinın içi çok sıcaktı ve sanki yavaşça dönüp gemiden koparak, kara bir güneşin ısıdığı, aydınlık ve kurak bir alana doğru yavaşça kayarak fırıl fırıl dönmeye başlıyordu. Susuz bir alana! Tek bir damla bile suyun olmadığı bir yere! Donkin suratlı bir polis boş bir kuyunun yanında bir bardak bira içip hızla kanat çırparak uçup gitti. Direkt başları göğü delercesine uzanıp gözden yiten bir gemi tahıl boşaltıyordu ve kuru kabuklar, içinde su bulunmayan bir gemi havuzunun iskelesi boyunca rüzgârla dönüp etrafa savruluyordu. O da kabuklarla birlikte dönüp savruluyordu. İçi tamamen boşalmıştı. Kabuklardan daha hafif ve daha kuru hissediyordu kendini. Boş göğsünü şişirdi. Hızla içine dolan hava, evleri, ağaçları, insanları, lamba direklerini andıran bir sürü şeyi de bera-

berinde sürükledi... Hepsi bu kadar! Başka hava kalma-
mıştı ve uzun nefes alışını hâlâ bitirmemişti. Bir hapisha-
nedeydi! Onu kodese tıkıyorlardı. Bir kapı gürültüyle
kapandı. Anahtarı kilidin içinde iki kez döndürdüler. Ka-
fasından aşağı bir kova su döktüler... Poff! Neden acaba?

İçi boş, bomboş bir adam için bunun çok sert bir
düşüş olduğunu düşünerek gözlerini açtı. Kamarasın-
daydı. Oh! Her şey yolunda! Suratını ter basmıştı ve kol-
ları kurşundan daha ağırdı. Kapının eşiğinde duran aşçıyı
gördü. Bir elinde pirinç bir anahtar, diğerinde ise parlak,
teneke kulplu bir çaydanlık vardı.

Yüzünden neşe ve cömertlik saçılan Podmore, "Bu
gecelik mutfağı kilitledim," dedi. "Saat az önce sekizi
vurdu. Gece içersin, diye sana bir çaydanlık dolusu so-
ğuk çay getirdim Jimmy. İçine biraz beyaz şeker de kat-
tım. Biraz şeker yüzünden gemi batacak değil ya."

Aşçı kamaraya girdi, çaydanlığı ranzanın ucuna astı
ve âdet yerini bulsun gibilerden, "Nasıl gidiyor?" diye so-
rup kutunun üstüne oturdu. "Hmmm," diye homurdan-
dı Wait, soğuk tavırla. Aşçı, yüzünü pis bir pamuklu bez-
le sildi ve sonra aynı bezi boynuna bağladı. Sakin bir
sesle ve halinden pek hoşnut bir havayla, "Buharlı gemi-
lerde ateşçiler böyle yapar," dedi. "Düşünüyorum da, be-
nim işim de en az onlarınki kadar ağır ve daha uzun sü-
rüyor. Kazan dairesinde gördün mü hiç onları? Cehen-
nem zebanilerine benzerler. Ha babam ver ateşi. Harla
ateşi. Harla ateşi."

Podmore işaretparmağıyla güverteyi gösterdi. Hü-
zünlü bir düşünce, dingin denizin üzerinden geçerken
suyun üzerindeki aydınlığa düşen bulutun gölgesi gibi
neşeli yüzünün bir anlığına asılmasına neden oldu. Nö-
beti devretmiş vardiya, kapı boşluğuna vuran aydınlığın
üzerinden kitle halinde ve gürültülü adımlarla geçti.
Biri, "İyi geceler!" diye bağırdı. Belfast bir anlığına durdu

ve bastırılmış duyguların etkisi altında titrek ve nutku tutulmuş bir halde Jimmy'ye baktı. İçinde kötü bir his varmış gibi keder yüklü bakışlarla aşçıyı bir anlığına süzdü ve gözden kayboldu. Aşçı boğazını temizledi. Jimmy gözlerini tavana dikmiş, bir köşeye sinip saklanan bir adam kadar kımıltısız duruyordu.

Berrak bir geceydi ve hafif esinti vardı. Direklerin tepesinde ıslıl ıslıl parlayan görkemli Samanyolu eğrisi, sonsuz ışıktan ibaret bir zafer takı gibi gökyüzünü boydan boya kaplıyordu. Başaltının önünde duran bir adam yüksek sesle ıslık çalarak canlı bir melodi tutturmuş, bir başkası ise ayağıyla hafifçe yere vurarak ona tempo tutuyordu. Baş taraftan gelen mırıltılı sesler, gülüşmeler ve bölük pörçük nağmeler birbirine karışmıştı. Aşçı başını salladı, yan yan Jimmy'ye baktı ve söylenmeye başladı. "Tabii ya. Dans edip şarkı söyleyin. Başka bir şey düşündükleri yok. Tanrı'nın bunlardan nasıl hâlâ bıkip usanmadığına şaşıyorum... O kaçınılmaz günün bir gün geleceğini unutuyorlar... oysa sen..."

Jimmy, sanki çalmış gibi çaydan aceleyle bir yudum aldı ve battaniyesinin altında büzülüp tahta bölmeye doğru iyice yanaştı. Aşçı ayağa kalktı, kapıyı kapadı, ardından yeniden oturup tane tane konuştu:

"Ne zaman mutfak ocağının ateşini karıştırırsam aklıma sizler geliyorsunuz. Sanki bundan başka bir dünya yokmuş gibi küfrediyor, hırsızlık yapıyor, yalan söylüyor ve daha beter işlere bulaşıyorsunuz... Bir bakıma fena herifler değilsiniz ya," diye itirafta bulundu; ardından pişmanlık içinde derin düşüncelere dalmışçasına bir an duraksayarak bıkkın bir sesle, "Sıcağı tadacaklar. Sıcağı! Hem de ne sıcak biliyor musun? Buharlı gemilerin kazanlarından yayılan sıcak, yanında hiç kalır."

Podmore bir süre sessizliğe gömüldü. Zihninde fırtınalar kopuyordu; birbirine karışmış parlak çizgiler; bir

dizi coşkulu şarkı ve acılı iniltiler. İstırap çekiyor, keyif alıyor, hayranlık duyup onaylıyordu. Tıpkı yirmi yedi yıl önce (aradan geçen yılların sayısını hatırlamaktan keyif alıyordu) genç bir adamken, kötü arkadaşlarına uyup Doğu yakasındaki o müzikholde hayatında ilk ve son kez sarhoş olduğu o akşamki gibi zevk, korku ve heyecanı bir arada yaşıyordu. Birden gelen coşkulu bir his dalgasıyla zihni bedeninden kopup hızla yükseldi. Öbür dünyanın gizemi üzerine kafa yordu. Bu sırra vakıf olmuştu. Mükemmel bir histi bu; bundan büyük haz duymuştu. Kendini, tüm tayfaları ve Jimmy'yi seviyordu. Yüreği şefkatle, anlayışla, başkalarının işine burnunu sokma arzusuyla, o kara derili adamın ruhu için kaygıyla, sahip olunan sonsuzluğun gururuyla, kudret hissiyle dolup taşıyordu. Onu kollarından kaptığın gibi kurtuluşun ortasına fırlatıver... Kara ruh-daha da kara-beden-çürüme-İblis. Hayır! Konuş-güç-Samson... Kulağının içinde bando zilleri korkunç bir çınlamayla ötüyordu; coşkuyla birbirlerine karışmış parlak yüzler, zambaklar, dua kitapları, doğaüstü haz, beyaz etekler, altın arpler, siyah ceketler, kanatların arasından yıldırım hızıyla geçti. Uçuşan giysiler, tıraşlı parlak yüzler, bir ışık denizi, zift kaplı bir göl geçti gözlerinin önünden. Tatlı bir koku, sülfür kokusu geliyordu burnuna; kızıl alev dilleri beyaz bir pus tabakasını yalayıp geçiyordu. Korkunç bir ses gürledi... Üç saniye sürdü.

"Jimmy!" diye haykırdı, ilham dolu bir sesle. Sonra duraksadı. Muazzam kibrinin cehennemî sisleri arasından insani bir acıma duygusu hafifçe parladı.

"Ne?" dedi James Wait, isteksizce. Bir sessizlik oldu. Başını biraz çevirip, göz ucuyla temkinli bir bakış fırlattı. Aşcının dudakları sessizce kıpırdadı; yüzünde kendinden geçmiş, esrik bir ifade vardı ve gözleri yukarıya bakıyordu. Sanki güverte kirişlerine, lambanın piriņ kul-

puna, ortalıkta gezinen iki hamamböceğine içinden yalvarıyordu.

“Bana bak,” dedi Wait, “Uyumak istiyorum. Gözlerim kapanıyor.”

“Uyumanın sırası değil!” diye bağırdı aşçı. İnsanlığından eser kalmayınca ya kadar dua etmişti. Tıpkı, helak olan günahkârlara kahve yapmak için suların üzerinde yürüdüğü o unutulmaz gecede olduğu gibi, bedensiz, ulu bir varlığa, bir sese dönüşmüştü. “Uyumanın sırası değil,” diye tekrar etti, coşkulu bir sesle. “Ben uyuyamıyorum.”

“Lanet olsun, zerre kadar umurumda değil,” dedi Wait, zoraki bir gayretle. “Ben uyuyabilirim. Sen de git yat.”

“Lanet... Lanet okuyorsun!.. Lanet okuyorsun! Ebedi ateşi görmüyor musun... Hissetmiyor musun? Körsün, günaha batmışsın! Tövbe et, tövbe! Seni düşününce yüreğim parçalanıyor. Seni kurtarma çağrısını işitiyorum. Gece gündüz. Jimmy, izin ver seni kurtarayım!” Yakarıp üsteleyen, tehditkâr kelimeler gürleyerek yağan bir sağanak gibi dökülüyordu Podmore’un ağzında. Hamamböcekleri kaçıştı. Jimmy terliyor, battaniyesinin altında gizlice kıvranıyordu. Aşçı bağırdı: “Günlerin sayılı!” – “Çık git şuradan” diye gürledi Wait de, cesurca. “Benimle birlikte dua et!” – “Etmeyeceğim!” Küçük kamara fırın kadar sıcaktı. Muazzam bir korku ve ıstırapla; acı feryatlar ve iniltiyle dolu bir atmosfer vardı içerde; dualar, avaz avaz küfürler ve fısıltılı beddualar gibi çıkıyordu ağızdan. Dışarıda, Charley’nin neşeli sesinden Jimmy’nin kamerasında kıyamet koptuğunu öğrenen adamlar kamaranın önünde toplaşmışlardı, ama kapıyı açmaya korkuyorlardı. Tüm tayfalar oradaydı. Aşağıdaki vardiya sanki bir çarpışma olmuş gibi gömlekleriyle yukarıya, güverteye fırladı. Yukarıya koşan adamlar “Neler oluyor?” diye sordular. Diğerleri de “Dinleyin!” dedi. Boğuk çığlıklar işitiliyordu: “Dizlerinin üzerine çök! Dizlerinin üzerine

çok!" – "Kes sesini!" – "Asla! Sen benim ellerime teslim edildin... Hayatın kurtuldu... Azim... Merhamet...Töve!" – "Sen kaçık bir budalasın!" – "Senin yüzünden... senin... Bir daha asla uyuyamam, eğer ki ben..." – "Bas git." – "Hayır!.. Kazan dairesi... Bir düşün!.." Kelimeler, sağanak yağmur gibi tekdüze bir patırtı çıkaran kulak tırmalayıcı çıgıllara dönüştü. "Hayır!" diye bağırdı Wait. "Evet! Öylesin! Çaresiz!.. Herkes bunu söylüyor." – "Yalan söylüyorsun!" – "Gözlerimin önünde... şu dakika can verdiğini görüyorum... sen ölü sayılırsın artık." – "İmdat!" diye kulakları delen tiz bir sesle bağırdı Jimmy. Podmore ise ulurcasına, "Bu çukurda değil ama... Yukarıya bak," diye bağırdı. "Git buradan! Cinayet var! Yardım edin!" diye feryat ediyordu Jimmy. Sesi gitti. İnilti, mırıldanmalar, hıçkırıklar duyuldu.

Nadiren işitilen bir ses, "Neler oluyor bakalım?" dedi. "Geri çekilin, tayfalar! Geri çekilin şuradan!" diye sertçe tekrar etti, kalabalığı yararak ilerleyen Mr. Creighton. "Moruk geldi," diye fısıldadı bazıları. Kimi de geri çekilirken, "Aşçı içeride efendim," dedi. Kapı takırtılar çıkarak açıldı; dışarı saçılan bir ışık seli meraklı yüzleri aydınlattı; sıcak, bayat bir hava dalgası yayıldı dışarıya. Hırpani kıyafetleri içerisinde kır saçlı, çelimsiz Kaptan, ince yüzünde sakin bir ifadeyle kendisinden epey uzun iki yardımcısının arasında küçük bir oyma figür gibi bir deri bir kemik, kaskatı duruyordu. Dizlerinin üzerine çökmüş aşçı doğrulup ayağa kalktı. Jimmy sırtı dik, ranzanın üstünde oturmuş, göğsüne kadar çektiği bacaklarını sıkıca kavramıştı. Mavi yatak takkesinin püskülü dizlerinin üzerinde belli belirsiz sallanıyordu. Tayfalar şaşkın bir halde uzun, kıvrımlı sırtına baktılar. Jimmy ise pırıldayan gözünün bir kenarıyla körlemesine baktı onlara. Kafasını çevirmeye korkuyordu ve olduğu yere iyice büzülüp küçülmüştü; beklenti içindeki hareketsizliğinin

kusursuz, şaşırtıcı ve hayvanlara özgü bir yanı vardı. Korkmuş bir vahşinin düşüncesiz, içgüdüsel bir devinimsizliği bu.

“Burada ne yapıyorsun?” diye sordu Mr. Baker, tiz bir sesle. “Görevimi,” dedi aşçı şevkle. “Neyini, neyini?” diye lafa girdi ikinci kaptan. Kaptan Allistoun hafifçe yardımcısının koluna dokundu. “Ben ne halt ettiğini biliyorum,” dedi alçak bir sesle. “Çık oradan Podmore,” diye yüksek sesle emretti.

Aşçı ellerini ovuşturdu, yumruklarını başının üzerinde salladı ve kolları sanki ağır gelmiş gibi iki yana düştü. Bir an kafası karışmış halde, tek kelime etmeden orada öylece durdu. “Asla, ben... ben,” diye kekeledi.

“Ne diyorsun be adam?” dedi Kaptan Allistoun. “Derhal çık dışarı, yoksa...” – “Gidiyorum,” dedi aşçı da, telaşlı ve hüzünlü bir uysallıkla. Kapı eşiğine doğru kararlılıkla yürüdü, duraksadı ve birkaç adım attı. Herkes sessizce Podmore’a bakıyordu. Hafifçe dönerek, “Sizi sorumlu tutarım!” diye çaresizlik içinde haykırdı. “O adam ölüyor. Sizi sorumlu...” – “Sen hâlâ orada mısın?” dedi Kaptan, tehditkâr bir ses tonuyla. “Hayır, efendim,” dedi aşçı da telaşlı, ürkmüş bir sesle. Lostromo onu kolundan tutup uzaklaştırdı; tayfalardan biri güldü; Jimmy çaktırmadan bakmak için başını kaldırdı ve beklenmedik bir sıçrayışla ranzasından zıpladı; Mr. Baker akıllıca bir hamleyle onu yakaladı ve Jimmy, gevşek bir hamur gibi kollarının üzerine düştü; kapıda duran gruptan şaşkın hırıltılar yükseldi. “Yalan söylüyor,” dedi Wait, güçlükle soluyarak. “Kara iblislerden söz ediyor ama esas iblis o; beyaz bir iblis. Benim bir şeyim yok.” Jimmy doğrulup toparlandı ve Mr. Baker ihtiyatlı bir hareketle koy verdi onu. Jimmy bir-iki adım sendeledi; Kaptan Allistoun sessizce ve delici bakışlarla süzdü Jimmy’yi, Belfast yardımına koştu. Jimmy yanındaki hiç kimsenin farkında de-

ğildi sanki; bir anlığına sessizce durdu. Kendisini uzaktan seyreden heyecanlı adamların meraklı bakışları altında bir alay meçhul korkuya karşı bir başına savaşıırken ulaşılmaz, derin kaygılarının yalnızlığına hapsolmuştu. Gemi kısa süre esen bir rüzgârla yan yatınca güverte tahliye deliğindeki deniz suları çağıldayarak aktı.

En nihayet James Wait gür, bariton sesiyle, "Onu benden uzak tutun," dedi ve tüm ağırlığıyla Belfast'ın boynuna yaslandı. "Bu son hafta içinde kendimi daha iyi hissediyorum... İyiyim... Görevimin başına dönecektim... yarın... eğer şimdi isterseniz, Kaptan." Belfast, Jimmy'yi dik tutmak için omuzlarını silkeledi.

"Hayır," dedi Kaptan, gözlerini Jimmy'ye dikerek. Jimmy'nin koltuğunun altında duran Belfast'ın kızarmış yüzü sıkıntıyla seğirdi. Bir dizi parıldayan göz uzun ve dikkatli bakışlarla onları izliyordu. Tayfalar dirsekleriyle birbirlerini itelediler, başlarını döndürdüler, fısıldadılar. Wait'in başı göğsüne düştü ve gözlerini kısıp kuşkulu bir tavırla etrafına bakındı.

"Neden olmasın?" diye bir ses geldi, loşluğun içinden; "Adamın bir şeyi yok, efendim."

"Ben iyiyim," dedi Wait, hevesle. "Hastaydım... Daha iyiyim... Artık işimin başına dönebilirim." İç geçirdi. Belfast omuzlarını kaldırıp, "Vay anasını!" diye bağırdı ve "Dik dur, Jimmy," dedi. Wait de, "Benden uzak dur o halde," diyerek Belfast'ı fevri bir hareketle itti ve sendeleyip kapı pervazına tutundu. Elmacık kemikleri sanki cilalanmış gibi parlıyordu. Başından çekip çıkardığı yatak takesiyle terli yüzünü silip güvertenin bir köşesine fırlattı. Yerinden kıpırdamandan, "Dışarı çıkıyorum," diye ilan etti.

"Hayır çıkmıyorsun," diye terslercesine kestirip attı Kaptan. Yalınayaklar zeminin üzerinde kıpırdandı, her yandan hoşnutsuz mırıltılar yükseldi; Kaptan hiçbir şey duymamış gibi sürdürdü konuşmasını: "Yolculuğun ne-

redeyse başından bu yana kaytarıyorsun ve şimdi dışarı çıkmak istiyorsun. Maaş almayı hak ettiğini düşünüyorsun artık, öyle mi? Kıyının kokusunu mu aldın, ha?"

"Hastaydım... Şimdi daha iyiyim," diye geveledi Wait, üzerine vuran ışıktaki parlayarak. "Sen hasta numarası yapıyordun," diye sert bir karşılık verdi Kaptan Allistoun: "Herkes..." Bir an duraksadı: "Herkes bunu anlayabilir. Hiçbir şeyin yok, ama bir köşeye sokulup yatmak işine geliyor ve şimdi de benim işime geldiği için yatacaksın. Mr. Baker, bu adamın yolculuğun sonuna kadar güverteye çıkmasına izin verilmemesini emrediyorum."

Şaşırmış, zafer kazanmışçasına sevinmiş, kızıp içermiş gemicilerin sesleri yükseldi kalabalıktan. Karanlıkta duran grup ışığa çıktı. "Ne için?" "Sana demiştik..." "Ne kepezelik ama..." - "Bu konuda bizim de söz hakkımız olmalı!" diye tiz bir sesle bağırdı arkalardan Donkin. Birkaç kişi hep bir ağızdan, "Aldırma Jimmy, biz sana destek çıkarız," diye bağırdı. Yaşlı bir denizci öne çıkıp, "Efendim, bu gemide hasta birinin iyileşmesi de mi yasa sak yanı?" diye sordu kaygılı bir sesle. Onun arkasında duran Donkin kalabalığın arasından heyecanlı heyecanlı bir şeyler fısıldadı, ama kimse onun tarafına bile bakmadı. Öte yandan Kaptan Allistoun az önce konuşan yaşlı denizcinin bronzlaşmış, öfkeli suratına doğru işaretparmağını sallayarak, "Sen... sen çeneni tut!" dedi, uyaran bir sesle. Birkaç genç tayfa, "Bu iş böyle olmaz ama," diye feryat edip yakındı. Donkin tiz bir sesle, "Kör olası birer makine miyiz biz?" diye sorup ön sırada duranların arkasına sindi. "Makine olmadığımızı yakında göstereceğiz ona çocuklar..." - "Zenci de olsa o da bir insan." - "Eğer Kartopu iyileşmişse biz de eksik adamla çalışacak değiliz ya..." - "Adam iyileştirdim diyor." - "O zaman vurun çocuklar vurun!" - "Bunun cezası bu." Kaptan Allistoun ikinci kaptanına sert bir sesle, "Ses çıkarmayın Mr. Creighton,"

dedi ve o karmaşanın içinde sakın bir tavırla durup birbirine karışan homurdanmaları ve acı feryatları, birden patlak veren bu isyan sırasında atılan çığlıkları ve sarf edilen küfürleri büyük bir dikkatle dinledi. Biri, kamara kapısını tekmeyle kapadı; tehditkâr homurdanmalarla dolu karanlık, bir anlığına uğultulu sesler çıkararak ışık demetinin üzerinden atladı ve tayfalar homurdanan, yılan gibi tıslayan, coşkuyla gülen, el kol hareketleri yapan karaltılara dönüştüler. Mr. Baker, "Uzaklaşın onlardan efendim," diye fısıldadı. Mr. Creighton'ın iri cüssesi, Kaptan'ın çelimsiz bedeni etrafında sessizce dolaşıp duruyordu. "Bütün yolculuk boyunca bizden istifade edildi," dedi hırçın ve boğuk bir ses, "ama bu kadarı da fazla artık." – "O adam bizim yol arkadaşımız." – "Çocuk muyuz biz?" – "İskele vardiyası göreve çıkmayı kabul etmeyecek." Heyecanlanıp, hislerine kapılan Charley cırlak sesler çıkardı, ciyak ciyak bağırdı: "Jimmy'mizi bize verin!" Bunun üzerine, o karmaşanın içinde her kafadan bir ses çıkmaya başladı. Yeniden bir patırtı koptu. Aynı anda bir sürü ağız dalaşı başladı. "Evet." – "Hayır." – "Hiç hasta olmamış ki." – "Hepsine bir anda saldıralım." – "Kapa çeneni delikanlı, bu erkeklerin yapacağı bir iş." Kaptan Al-listoun, "Öyle mi?" diye mırıldandı acı acı. Mr. Baker "Of! Zıvanadan çıktılar. Son bir aydır içten içe kaynıyorlardı," dedi. "Farkındayım," dedi Kaptan. "Şimdi de kendi aralarında kavga etmeye başladılar," dedi Mr. Creighton, küçümsemeyle. "İyisi mi siz kış tarafına dönün efendim. Biz yatıştırırız onları." – "Sinirlerine hâkim ol Creighton," dedi Kaptan. Ve üç adam yavaşça kamara kapısına doğru ilerlemeye başladılar.

Pruva halat donanımının gölgeleri arasında karanlık bir yığın tepiniyor, girdap misali dönüyor, ilerliyor, geri çekiliyordu. Suçlayan, kınayan, cesaret veren, şaşkınlık ve tiksinti ifade eden sözcükler iştiliyordu. Afallamış ve

öfkeli yaşlı denizciler homurdanarak şu ya da bu şekilde bir şeyler yapma konusundaki kararlılıklarını belirtiyorlardı; fakat gençler kendi aralarında tartışarak, bağıra çağıra kendilerinin ve Jimmy'nin yanlışlarını ortaya koyuyorlardı. O can çekişen bedenin, arzu ve amaçlarına yaraşır simgenin etrafında toplandılar ve birbirlerine cesaret vererek bir yandan öbürüne sallandılar, ayaklarını yere vurup, "ezilip sömürülmeyeceklerini" bağırarak ilan ettiler. Kamarada, Jimmy'yi ranzasına yatırmak için yardımcı olan Belfast, tüm o şamatayı kaçırmamak için kıvrıyor ve kolayca harekete geçen hislerini ve her an akmaya hazır gözyaşlarını tutmakta zorlanıyordu. Battaniyenin altında sırtüstü yatan James Wait, güçlkle soluyarak yakınıyordu. Yatağın ayakucunda Jimmy ile meşgul olan Belfast, "Senin arkanda olacağız, asla korkma," diye güvence verdi. "Yarın sabah buradan çıkıp... şansımı deneyeceğim... sizler de bana..." diye geveledi Wait. "Kaptan ne derse desin, yarın sabah işbaşı yapıyorum. Güçbe-la bir kolunu kaldırdı, elini yüzünde gezdirdi; nefes verirken, "O aşçıyı sakın bırakmayın..." dedi. "Hayır, hayır," dedi Belfast da, sırtını ranzaya dönerek. "Eğer yanına yaklaşacak olursa yumruklarım onu." Öfkeli ve bitkin Wait sesini biraz yükselterek, "Maşrapasını paramparça edeceğim," dedi; "Kimseyi öldürmek istemem ama..." Güneşin altında koşmuş bir köpek gibi hızlı hızlı soluyordu. Kamara kapısının hemen dışında duran biri, "Hepimiz kadar sağlıklı o!" diye bağırdı. Belfast elini kapı tokmağına koydu. "Baksana!" diye seslendi James Wait, telaşla. Sesi o kadar belirgin çıkmıştı ki, Belfast irkilerek döndü. Göz kamaştırıcı ışığın altında kapkara bir ölü gibi boylu boyunca uzanmış James Wait yastığının üzerinde başını çevirdi. Hem yalvaran hem de küstahça bakan gözlerini Belfast'a dikti. "Bu kadar uzun süre yatmak beni halsiz düşürdü," dedi, tane tane konuşarak. Belfast

onaylarcasına başını salladı. "Artık iyileşiyorum," dedi Wait, ısrarla. Belfast, bakışları yerde, "Evet şu son ay... iyileşmeye başladığını ben de fark ettim," dedi ve ardından, "Hey! Neler oluyor yahu?" diye bağırarak dışarıya koştu.

Sendeleyip yalpalayarak üzerine doğru gelen iki adam Belfast'a çarpıp onu kamaranın duvarına yapıştırdı. Geminin dört bir yanında çekişmeler ve tartışmalar sürüyordu anlaşılan. Belfast toparlandı ve karanlığın içinde, ana yelkenin kemerli ayağının altında duran belli belirsiz üç karaltı gördü. Yelken, bir mabedin tümsekli duvarı gibi yükseliyordu başlarının üzerinde. Donkin, "Yürüyün üzerlerine... Hava karanlık!" diye dişlerinin arasından fısıldadı. Yekvücut olmuş kalabalık kıça doğru birkaç adım koştu. Sonra durdular. Çevik ve zayıf Donkin, sağ kolunu bir yeldeğirmeni gibi döndürerek hızla grubun yanından geçti ve koluyla dimdik yukarıyı işaret ederek birden durdu. Ağır bir cismin hızla havaya fırladığı işitildi; cisim kaptan yardımcılarının başlarının arasından geçip güvertenin üzerinde sekti ve hız kesip kış ambar ağzına sertçe çarptı. Mr. Baker'ın iri cüssesi seçilir olmuştu. "Kendinize gelin!" diye bağırdı, önü kesilmiş kalabalığa doğru ilerleyerek. Kaptan, sakın bir sesle, "Geri gelin Mr. Baker!" diye seslendi. Mr. Baker gönülsüzce itaat etti. Bir dakika süren bir sessizliğin ardından kulakları sağır eden bir velvele koptu. Archie'nin güçlü sesi bu şamatayı bastırdı: "Eğer bunu bir daha yaparsanız söyleyeceğim!" Bağırışmalar duyuldu. "Yapmayın!" – "Bırakın şunu elinizden!" – "Biz böyle insanlar değiliz!" Grup halinde oradan oraya seğirten insan karaltıları sallana sendeleye küpeşteye, ardından da yeniden kamaraya doğru sürüklendi. Tökezleyen ayakların altında halkalı cıvatalar çın çın ötüyordu. "At şunu elinden!" "Bırak beni!" – "Hayır!" – "Lanet olsun sana!" Sonra, sanki birinin yüzüne tokat atılmış gibi sesler geldi; güverteye bir demir parçası düştü; kısa bir itiş

kakış yaşandı ve ardından belli belirsiz bir karaltı, bir tekme gölgesinin önünden ana ambar kapağına doğru hızla seğırtti. Öfkeli bir ses hıçkırıklar arasında küfürler yağdırdı... Mr. Baker şaşkınlık ve üzüntüyle, "Aman Tanrım! Elllerine ne geçerse savuruyorlar," diye homurdandı. "Bu bana atıldı," dedi Kaptan, sakın bir sesle; "rüzgârını hissettim; neydi o öyle, bağlama demiri mi?" – "Vay canına!" diye mırıldandı Mr. Creighton. Geminin ortasında durmuş konuşan adamların ses karmaşası dalgaların çalkantı seslerine karışıyor, suskun ve şişmiş yelkenler arasında yükseliyor, gecenin içine akıp ufkun ötesine geçerek arşa varıyordu. Eğimli direk uçlarının tepesinde yıldızlar durmadan yanıyordu. Işığın sudaki yansımaları, seyir halindeki geminin gövdesinin önünde kırılıyor ve gemi geçtikten sonra, adeta mırıldanan denizden korkarmışçasına uzun bir süre titreşiyordu.

Bu arada çıkan kargaşanın nedenini merak eden dümenci, dümeni bırakmış ve iki büklüm vaziyette uzun, sinsi adımlarla pupanın ucuna doğru koşmuştu. Başiboş kalan Narcissus kimse farkına varmadan yavaşça rüzgâra doğru döndü, hafifçe sallandı ve uyuyan yelkenleri birden uyanarak hep birden hızla dalgalanıp direkleri salladı; yüksek serenlerden aşağıya doğru hızla ve art arda gürleyen top sesleri çıkararak birbiri ardına rüzgârla doldu ve en sonunda kapalı duran ana yelken de şiddetli bir silkinişle kabardı. Geminin omurgası baştan başa titredi; yelkenler tüfek atışı gibi sesler çıkararak zangırdamaya devam etti; gevşek zincirlerin çıkardığı çan sesleri havada yankılandı; tek makaralı palangalardan inleme sesleri geldi. Sanki görünmez bir el, güverteyi dolduran tayfaları kendilerine getirmek ve uyanık olup görevlerini hatırlatmak istercesine gemiyi öfkeyle sallamıştı. "Dümeni rüzgâr tarafına kır!" diye tiz bir sesle haykırdı Kaptan. "Kıç tarafına doğru koşun Mr. Creighton ve oradaki bu-

dalanın ne halt ettiğine bir bakın.” – “Pruva yelkenlerine bağlı halatları düzeltin. Prasyaları hazırlayın,” diye homurdandı Mr. Baker. Tayfalar şaşkınlık içerisinde emirleri tekrar ederek hızla koşuşturmaya başladılar. Güverte-deki vardiyanın birden yüzüstü bıraktığı nöbetçiler ikili üçlü gruplar halinde yüksek sesle tartışarak başaltına yöneldiler. Utanç verici bir geri çekilmeyi tehditkâr bir imada bulunarak örtbas etmek istercesine, “Hele bir yarın olsun göreceğiz!” diye yüksek sesle bağırdı birisi. Daha sonra sadece verilen emirler, ağır halat rodalarının düşmesiyle ve makaraların takırdamasıyla çıkan sesler işitildi. Singleton’ın kır saçlı başı, bir kuşun hayaleti gibi güvertenin tepesinde bir oraya bir buraya seğirtiyordu, gece vakti. Kış tarafta duran Mr. Creighton, “Toparlıyor efendim,” diye bağırdı. “Yeniden tam yol ileri.” – “Pruva yelken halatlarını gevşetin. Prasyaları düzeltir bu. Halatları sarın,” diye homurdandı Mr. Baker, telaşla sağa sola koşuşturarak.

Tüm bu patırtılar, birbirine karışan sesler ve uğultular yavaş yavaş dindi ve pupada bir araya gelen zabitler yaşanan olayları tartıştılar. Mr. Baker kafası allak bullak olmuş bir halde oflayıp pufluyordu; Mr. Creighton’ın öfkesi durgun görüntüsünün altına gizlenmişti; fakat Kaptan Allistoun sakin ve düşünceliydi. Bir yandan Mr. Baker’ın homurdanarak yaptığı yorumlara ve Mr. Creighton’ın araya girip söylediği sert sözlerle kulak verirken bir yandan da gözlerini güverteye dikip daha demin kafasını teğet geçen bağlama demirini, yaşanan tüm bu kargaşanın tek somut kanıtıymış gibi elinde tutmuş tartıyordu. Allistoun, pek az konuşan, hiçbir şey duymamış gibi davranan, kimseye bakmayan, ama her şeyi bilen, her fısıltıyı işiten, gemide sürüp giden yaşamın içerisinde bir görünüp bir kaybolan her gölgeyi gören türden bir kaptandı. İriyarı iki yardımcısının yanında çelimsiz, ufak tefek kalıyordu;

Baker ve Creighton tepesine dikilmiş konuşuyorlardı; üzgün, şaşkın ve öfkeliydiler. Aralarında duran bu ufak tefek sessiz adamın sükûnet ve soğukkanlılığının kaynağı ise daha büyük bir hayat tecrübesinin derinliklerinde saklıydı anlaşılan. Başaltında ışıklar yanıyordu; ara sıra, baş taraftan, yüksek sesle gevezelik edenlerin uğultusu ani çıkan sert bir rüzgâr gibi gelip güvertelerin üzerinden geçerek, denizin huzurlu dalgaları arasında yavaşça süzülüp, sanki her şeyden habersiz ilerleyen gemi, vahşi ve kavgacı insanoğlunun aptalca velvelesini ebediyen ardında bırakmışçasına zayıflayarak işitilmez oluyordu. Fakat ardından tekrar tekrar yükseliyordu sesler. Kapı boşluklarına vuran ışığın aydınlığında hareket eden kollar, ağzı açık başlar bir anlığına görünüyordu; kara yumruklar atılıp geri çekiliyordu. "Evet. Birden böyle nedsiz bir kargaşanın ortaya çıkması son derece can sıkıcı," diye onayladı Kaptan... Aydınlık alanda bağırışlar yükseldi ve birden kesildi... Kaptan o esnada başka bir sorun yaşanacağını düşünmüyordu... Kış bölümünde bir çan çaldı. Daha boğuk bir başka çan sesi baş taraftan karşılık verdi ve çınlayan metal seslerinin yarattığı gürültü, geminin dört bir yanına geniş titreşim halkaları halinde yayılarak boş denizin uçsuz bucaksız karanlığı içinde yitip gitti... Bilmiyor muydu ne mal olduklarını! Bilmez olur muydu! Geçmiş yıllarda daha iyilerini de görmüştü. Zor durumlarda insana destek olacak has adamlardı onlar. Bazen de iblisten beterdiler. Resmen boynuzlu iblisler hem de. Peh! Bu önemsiz. Bir mil ıskalamış kadar oldu... Dümen nöbeti olağan şekilde değişiyordu. "Yelkenler fora, tam yol ileri," dedi geçip giden adam yüksek sesle. Dümen parmaklıklarını yakalayıp kavrayan bir diğeri de, "Yelkenler fora, tam yol ileri," diye tekrar etti. Kaptan öfkeyle ayağını yere vurup, "Benim derdim bu ters esen rüzgâr," dedi yüksek sesle; "Ters rüzgâr! Gerisi vız gelir."

Bir anlığına yeniden sakinleşti. "Beyler, bu gece onları sürekli hareket halinde tutun; iplerin her zaman bizim elimizde olduğunu anlamalarını sağlayın. Ama usulca tabii. Creighton lütfen unutma, kimseye dokunmak yok. Yarın onlara sert bir konuşma yapacağım. Beceriksiz çılgınlar sürüsü! Beceriksizler! Aralarında gerçek denizci olanların sayısı bir elin parmaklarını geçmez. Rica ederim tartışmadan, hırgürden uzak durun." Duraksadı. "Orada yanlış mı davrandım sizce Mr. Baker?" Elini alınına vurdu ve bir anlığına güldü. "Onu orada yarı ölü, o denli korkmuş halde ve hepimizin yaşayacağı o kaçınılmaz sonla yüzleşecek metanete sahip olmayan o şaşkın kalabalığın ortasında kapkara görünce düşünmeye fırsat bulamadan öyle bir fikre kapıldım birden. Onun için üzülüyorum. Tıpkı hasta bir hayvana üzülür gibi. Eğer amansız bir ölüm korkusu yaşayan bir yaratık olsaydı tabii!.. Kendi yoluna gitmesine imkân tanımak istedim aslında. Bir nevi dürtü işte. Aklıma bile gelmemişti o budalaların... Hmm! Elbette artık sözümünden dönemem." Kaptan bağlama demirini cebine soktu. Kendinden utanıyor gibi bir hali vardı. Sonra çok net bir tavırla, "Eğer Podmore bir daha öyle dalavereler çevirmeye kalkarsa onu tulumbanın altına sokacağımı söyleyin," dedi. "Daha önce de bunu bir kez yapmak zorunda kalmıştım. Ara sıra çığırından çıkıyor herif. Gerçi iyi bir aşçı ama." Hızlı adımlarla yürüyüp uzaklaştı ve güverte merdivenine geri döndü. İki yardımcısı, yıldızların ışığı altında şaşkın bakan gözlerle peşinden gittiler. Allistoun üç basamak indi ve başı güverte hizasında durup üslubunu değiştirerek konuşmasını sürdürdü: "Bu gece her ihtimale karşı yatmayacağım; bana seslenin eğer... O hasta Zenci'nin gözlerini gördünüz mü, Mr. Baker? Sanırım bana bir şey için yalvarıyordu. Ne acaba? Artık yardımcı olamam. Aramızdaki tek Zenci ve o da bana bakınca Cehennem'i

görmüş gibi oldu. Hele şu sefil Podmore! O halde bırakalım da huzur içinde ölsün. En nihayet burada kaptan benim. Bırakın ne hali varsa görsün. Bir zamanlar yarım bir adam olabilirdi ama... Gözünüzü dört açın." Kaptan merdivenlerden inip aşağıda gözden yitti. Geride bıraktığı iki yardımcısı şaşkınlık içerisinde birbirlerinin yüzlerine bakakaldılar. Yaşam ve ölümün belirsizlikleri karşısında mucizevi bir merhamet, gözyaşı döken taş bir heykel görmüş olsalardı bu kadar etkilenmezlerdi...

Pipo çanaklarından kıvrımlı iplik gibi dikine yükselen dumanlardan yayılan mavi sisin bastığı başaltı bir kabul salonu kadar büyük gözüküyordu. Işık demetlerinin arasına ağır bir duman bulutu çökmüştü; mor renkte bir parlaklığın merkezinde halelerin çevrelediği lambalar, ışık saçmayan cansız alevlerle yanıyordu. Duman halkaları daha yoğun tabakalar halinde savruluyordu. Güverteye sere serpe yayılan tayfaların kimi umursamaz pozlarda ya da dizini kıvrımış oturuyor kimi de bir omzunu ahşap bölmeye dayamış uzanıyordu. Dudaklar kıpırdıyor, gözler çakmak çakmak parlıyor, sallanan kollar dumanların içinde ani girdaplar yaratıyordu. Mırıltılar sanki dar kapılardan yeterince hızlı dışarı çıkamıyormuş gibi üst üste yığıldıkça yığılıyordu. Üzerlerinde gömlekleriyle uzun adımlar atarak alt güvertede yürüyen vardiya, çılgın uyurgezerleri andırıyordu; ara sıra da nöbetçilerden biri içeri hızla içeri giriyor, konuşulanlara bir an kulak veriyor, ses ve uğultuların arasına dalarcasına çabucak bir cümle söyleyip geldiği gibi dışarı çıkıyordu; fakat vardiyadan birkaç kişi meraktan ağzı açık ve bir kulakları güvertede kapının yanında duruyordu. "Omuz omza verelim arkadaşlar," diye gürlledi Davis. Belfast sesini duyurmaya çalışıyordu. Knowles ise suratında şaşkın bir ifadeyle sırtıyordu. Kalın, kırpılmış sakalları olan kısa boylu bir adam ikide bir bağıırıyordu: "Kim korkar?"

Kim korkar?" Bir diğeri de gözlerinden ateş fışkırmış gibi heyecanla ve art arda alakasız küfürler sıralayıp sessizce yerine oturdu. İki adam dostça bir tartışmaya girmiş, karşılıklı kendi görüşlerini savunmak için birbirlerinin göğsüne vuruyordu. Kafa kafaya vermiş üç kişi ise hep bir ağızdan avazları çıktığıınca bağıarak samimi bir havada sohbet ediyordu. Fırtınalı bir konuşma kargaşası içinde bölük pörçük, ama anlaşılır kelimeler havada uçuşup kulaklara doluyor, "Bundan önceki gemide", "Kimim umurunda ki? Eğer ki bizden birine yapmaya çalışırlarsa...", "Yenilgiyi kabullen", "Tayfanın sırası değil", "İyi olduğunu söylüyor", "Ben hep düşündüm ki", "Aldırma..." gibi ifadeler işitiliyordu. Tortop vaziyette çömelerek cıvadraya dayanıp omuzlarını kulaklarının hizasına kadar kaldırmış Donkin, gaga gibi sivri burnuyla tüyleri kabarıklık, hastalıklı bir akbabayı andırıyordu. Bağırmaktan yüzü kıpkırmızı olmuş Belfast ata biner gibi bacaklarını iki yana açmış, kollarını havaya kaldırmış haliyle bir Malta haçının biçimini almıştı. Bir köşeye çekilmiş iki İskandinav'ın suratlarında bir felakete tanık olmuşçasına afallamış, kafası karışmış insanların ifadesi vardı. Işığın erişmediği loş alanda bir anıt gibi duran Singleton dumanların arasında hayal meyal seçiliyor, karanlık bir yeraltı türbesine dikilmiş devasa boyutlarda bir heykel misali başı kirişe değiyordu.

Koca cüssesi ve kayıtsız tavırlarıyla baş tarafa ilerledi Singleton. Sesler kıyıya çarpıp kırılan bir dalga gibi kesildi; fakat Belfast, kolları havada bir kez daha haykırdı: "Bu adam gidici, benden söylemesi!"; sonra birden ambar kapağının üzerine oturdu ve başını ellerinin arasına aldı. Herkes Singleton'a bakıyordu. Kimi oturduğu yerden yukarı kimi ise karanlık köşelerden gözlerini dikmiş ya da meraklı bakışlarla başını ona doğru çevirmişti. Sanki kimselere bakmayan o yaşlı adam, kendilerini hu-

zursuz eden öfkelerinin ve arzularının sırrına nail olmuş, daha keskin bir önseziye ve daha kesin bilgilere sahip biriymiş gibi yatışmış ve umutlu bir bekleyiş içindeydiler. Gerçekten de Singleton'ın duruşunda sürüyle gemi görmüş, birçok kez onlarınkine benzer konuşmalar dinlemiş, engin denizlerde olabilecek her şeye tanık olmuş birinin kayıtsızlığı vardı. Sözcükler sanki fırtınalı geçmişinden kopup üzerlerine doğru geliyormuş gibi, sesinin geniş göğsünde gürlediğini işittiler. "Ne yapmak istiyorsunuz?" diye sordu Singleton. Kimse cevap vermedi. Sadece Knowles, "Evet, evet," diye mırıldandı ve aralarından biri alçak sesle, "Bu tam bir rezalet," dedi. Singleton bekledi, küçümseyici bir el hareketi yaptı. "Bazılarınız daha doğmadan ben gemilerde ne kargaşalar yaşandığını gördüm," dedi yavaşça. "İster bir amaç ister bir hiç uğruna; ama böyle bir nedenden çingar çıkarıldığına asla şahit olmadım." Singleton'ın ayaklarının dibinde oturan Belfast, "Adamcağız ölüyor, demedi demeyin," diye tekrarladı, kederli bir sesle. "Üstelik söz konusu olan kara derili bir adam ki ben onların sinekler gibi ölüp gittiklerini gördüm," diye sürdürdü sözlerini yaşlı denizci. Sanki dehşet verici olayları, korkunç ayrıntıları, Zencilerin kıyıma uğramalarını hatırlamaya çalışırmış gibi düşünceli bir ifadeyle duraksadı. Herkes ağzı açık, büyülenmiş gibi ona bakıyordu. Singleton köle gemilerini, kanlı isyanları, hatta belki de korsanları anımsayabilecek kadar yaşlıydı; kim bilir ne şiddetli ve korkunç şeyler yaşamıştı! Ne söyleyecekti acaba? "Ona yardımcı olamazsınız; eceli gelmişse ölecek." Bir kez daha duraksadı. Bıyığı ve sakalları oynadı. Kelimeleri çiğnedi, karmakarışık sakallarının ardındaki sözcükleri, bir perdenin arkasına gizlenmiş bir kahin gibi heyecanla, anlaşılmaz sesler çıkararak ağzında geveledi... "Hasta. Kıyıda kalacağı yerde tüm bu ters rüzgârları getiriyor. Korkuyor. Deniz kendine ait olanı

alacak. Kara görününce ölür. Hep böyle olur. Uzun yolculuk, ne kadar gün, o kadar para. Bunu biliyorlar. Siz sesinizi çıkarmayın. Ne istiyorsunuz ki? Onun için elinizden bir şey gelmez.” Sanki bir düştten uyanmış gibiydi. “Sizin kendinize hayrınız yok ki,” dedi sert bir ifadeyle. “Kaptan aptal değil. Kafasından bir şeyler geçiyordur. Dikkatli olun! Onları tanırım!” Gözlerini ileri dikip sanki uzun bir sıra halinde dizilmiş kurnaz kaptanları teftiş ediyormuş gibi başını sağdan sola ve solda sağa döndürdü. “Beynimi dağıtacağını söyledi!” dedi Donkin, yürekleri parçalayan bir sesle. Singleton sanki onu bulamıyormuş gibi şaşkın gözlerle ve dikkatle aşağıya baktı. Sonra bakmaktan vazgeçip, “Lanet olsun sana!” dedi belli belirsiz. Kelimelerle anlatılmaz bir bilgelik, müthiş bir kayıtsızlık, buz gibi bir teslimiyet havası yayıyordu etrafına. Çevresine toplanıp onu dinleyenlerin tümü, yaşadıkları hayal kırıklığı sayesinde kendilerini tamamen aydınlanmış hissettiler ve susup varoluşlarının umarsız yanlarını kusursuzca kavramış insanların tasasız rahatlığıyla aylaklık etmeye devam ettiler. Derin hislerle kendinden geçmiş Singleton kolunu şöyle bir salladı ve tek bir kelime daha etmeden uzun adımlarla güverteye çıktı.

Belfast, gözlerini faltaşı gibi açmış derin düşüncelere dalmıştı. Bir-iki kişi, gayret sarf ederek üst ranzalara sıçradı ve yataklarına uzanıp iç çektiler; diğerleri de balıklama alt ranzalara daldılar ve inlerine giren hayvanlar gibi kendi etraflarında hızla döndüler. Pipolardan yanmış kil kazıyan bıçakların çıkardığı gıcırtilar işitiliyordu. Knowles artık sırtıtmıyordu. Davies kesin kanaat getirmiş bir havada, “O halde bizim kaptan keçileri kaçırmış,” dedi. “Ulu Tanrım! Bu iş burada bitmez!” diye mırıldandı Archie. Çan dört kez çaldı. “Rahatçı vardiyamızın yarısı geçti bile!” diye telaşla yakındı Knowles ve sonra da, “Hiç olmazsa iki saatlik bir uyku da dinlenme sayılır,” diye dü-

şündü kendini avuturcasına. Bazıları numaradan pinekle-
meye başlamıştı bile; derin bir uykuya dalmış olan Char-
ley ise birden rastgele ve anlamsız sesler çıkararak ağzın-
da bir şeyler geveledi. Battaniyenin altından başını uza-
tan Knowles, "Bu baş belası çocukta solucan var!" diye
yorumda bulundu bilgiç bir tavırla. Belfast yerinden
kalkıp Archie'nin ranzasına yanaştı. "Onu oradan çekip
çıkardık," diye fısıldadı, hüzünlü hüzünlü. "Ne?" dedi Arc-
hie uykulu ve hoşnutsuz bir sesle. "Ve şimdi ise denizin
sularına bırakacağız," diye sürdürdü lafını Belfast. Konu-
şurken alt dudağı titriyordu. "Neyi suya bırakıyoruz?"
diye sordu Archie. Belfast iç geçirip, "Zavallı Jimmy'yi,"
dedi. Archie de yapmacık bir zalimlikle, "Onun canı ce-
henneme!" dedi ve yatağında doğrulup oturdu; "Hep
onun yüzünden. Ben olmasaydım bu gemide cinayet çı-
kardı!" – "Ama bu onun suçu değil ki," diye karşı çıktı
Belfast, mırıldanarak; "Onu yatağına ben yatırdım... boş
bir fıçıdan daha hafifti," diye de ekledi gözyaşları içinde.
Archie gözlerini dikip baktı ona. Sonra kararlılıkla yüzü-
nü öte yana çevirdi. Belfast, loş başaltında yolunu kay-
betmiş gibi avare dolaşırken ayağı takılıp neredeyse
Donkin'in üzerine düşecekti. Bir süre tepeden bakıp
süzdü onu. "Sen yatmayacak mısın?" diye sordu. Donkin
umutsuz gözlerle yukarı baktı. "Şu ahlaksız İskoç bana
tekme attı!" diye fısıldadı yattığı yerden. Sesinde müthiş
bir keder ve perişanlık vardı. Hâlâ bunalımını atlatama-
yan Belfast da, "İyi etmiş, ayağına sağlık!" dedi; "Bu gece
seni ipte sallandırmalarına ramak kalmıştı evlat. Jimmy'
nin yanında o tehlikeli oyunlarını oynamaktan vazgeç ar-
tık! Onu o enkazın içinden sen çıkarmadın. Bunu unut-
ma! Eğer seni bir tekmelemeye başlarsam," keyfi biraz
yerine gelmişti, "eğer seni bir tekmelemeye başlarsam,
Amerikan gemilerinde yaptıkları gibi bir yerlerini kıra-
rım!" Donkin'in eğik başının üzerine parmaklarıyla ha-

fifçe vurup, "Ayağını denk al evlat!" diye neşeyle bitirdi lafını. Donkin aldırmadı. Karamsar ve endişeli bir sesle "Bana zarar verecekler mi?" diye sordu. Bir adım geri atan Belfast, "Kim, ne zararı?" dedi dişlerinin arasından. "Eğer Jimmy'ye bakmak zorunda olmasaydım, şu dakika burnunu kırardım senin! Bizi ne sandın sen?" Donkin ayağa kalktı ve Belfast'ın sırtı dönük kapıdan çıkıp gözden yitişini izledi. Dört bir yanda görünmeyen adamlar huzur içinde nefes alıp vererek uyuyorlardı. Etrafındaki huzur ona sanki cesaret ve öfke veriyordu. Üzerine epey bol gelen ödünç kıyafetler içerisinde, avurtları çökmüş suratında kin dolu bir ifadeyle sanki kırıp parçalayacak bir şeyler ararmış gibi gözlerini dikip etrafına bakındı. Daracık göğsünde kalbi çılgınca çarpıyordu. Hepsi uyukuyordu! Boyunlarını koparmak, gözlerini oymak, suratlarına tükürmek geliyordu içinden. Kirli avuçlarını sıkıp dumanlı ışıkların salındığı boşluğa doğru iki cılız yumruk salladı. "Siz adam değilsiniz!" diye bağırdı boğuk bir sesle. Kimse kımıldamadı. "Fareler bile sizden daha yürekli!" Sesi kısık ve tiz bir çığlık gibi yükseldi. Wamibo yattığı yerden başını uzattı. Saçları karmakarışık. Dehşet dolu gözlerle Donkin'e baktı. "Siz gemideki süprüntülersiniz! Umarım hepiniz ölmeden önce çürürsünüz!" Wamibo bir şey anlamamıştı, ama ilgiyle gözlerini kırıpıştırdı. Donkin bir külçe gibi çöküp oturdu; titreyen burun deliklerinden hızla soludu, dişlerini gıcırdatıp birbirine çarptı ve çenesini boynuna öyle bir bastırdı ki, sanki kalbine ulaşmak için göğüs kafesini kemiriyormuş gibi görünüyordu.

Ertesi sabah, gezgin yaşamında yeni bir güne başlayan geminin, yeryüzündeki bahar zamanını andıran ihtişamlı bir görünümü vardı. Yıkanmış güverteler boydan boya ıslıl ıslıl parlıyordu; eğimli güneş ışınları, sarı renkte pirinçlerin üzerine göz kamaştırıcı bir pırıltıyla çarpıp

dağılıyor, cilalanmış çubukların üzerinde altın rengi çizgiler halinde uzanıyordu; küpeşte boyunca gözden kaçmış tek tük tuzlu su damlacıkları, çiy tanecikleri gibi berrak ve etrafa saçılmış elmas parçalarından daha ışıltılıydı. Hafif bir meltem esintisiyle suskunlaşan yelkenler uykudaydı. Masmavi gökyüzünde bir başına ve ihtişamla yükselen güneş, mavi denizin üzerinde kayarcasına ilerleyip orsa giden yalnız bir gemi gördü.

Tayfalar ana direklerle aynı hizada ve kamara kapısının karşısında sıkış tepiş dizildiler. Yerlerinde duramıyorlar, birbirlerini itip kakıyorlardı. Suratlarında kararsız ve duygusuz bir ifade vardı. Her hafif kımıldanmada, Knowles kısa bacağının üzerinde sendeleyip yalpalıyordu. Donkin, pusuya yatacak bir yer arar gibi arka tarafta kıpır kıpır ve endişeli bir o yana bir bu yana kayıyordu. Birden Kaptan Allistoun kış güvertesinde göründü. Ön sıranın karşısında bir ileri bir geri yürüdü. Kır saçları, ince yapısı ve pejmürde kılık kıyafeti gün ışığında daha da çok göze çarpıyordu. Tetikte, son derece kararlı ve sert bir hali vardı. Sağ elini ceketinin yan cebine sokmuştu ve aynı cebin içindeki ağır bir şey ceketin tümüyle o yana kıvrılmasına neden oluyordu. Denizcilerden biri insanın keyfini kaçırarak bir haber verircesine boğazını temizledi. Kaptan aniden durup, "Şimdiye dek sizin hiçbir kusurunuzu görmemiştim," dedi. Yorgun ama çelik gibi bakışlarını üzerlerine çevirmiş, genel bir yanılsama yaratarak karşısında duran yirmi çift gözün her bir çiftine ayrı ayrı ve doğrudan bakıyormuş gibiydi sanki. Arkasında duran ve boynu bir boğanın boynunu andıran Mr. Baker sıkıntılıydı ve alçak sesle homurdanıyordu; hayat dolu Mr. Creighton'ın yanakları al aldı, hazır ve kararlı bir duruşu vardı. "Ve şimdi bundan kuşkuluyum," diye sürdürdü Kaptan sözlerini; "Ama benim görevim bu gemiyi yürütmek ve üzerindeki herkesin gereğince hareket edip davranmasını

sağlamaktır. Eğer siz de görevinizin ne olduğunu benim kadar iyi bilseydiniz hiçbir sorun çıkmazdı. Karanlıkta kulak tırmalayıcı bir sesle 'Hele yarın olsun görüşürüz!' diye haykırıyordunuz. İşte şimdi beni görüyorsunuz. Söyleyin bakalım ne istiyorsunuz?" Kaptan bekledi, ileri geri hızla bir-iki adım attı ve keskin bakışlarla tayfaları süzdü. Neydi istedikleri? Ayak değiştirdiler, vücutlarını dengelediler, kimileri şapkalarını geriye itip başlarını kaşdı. Ne istiyorlardı? Jimmy unutulmuştu; kimsenin onu düşündüğü yoktu. Baş taraftaki kamarada bir başına, devasa gölgelerle savaşıyor, utanmazca yalanlara sarılıyor, bariz aldatmacalarını aklına getirip acı acı, kısık sesle gülüyordu. Hayır, Jimmy değildi söz konusu olan; eğer ölmüş olsaydı bu kadar unutulamazdı. Büyük şeyler istiyorlardı. Ve birden bildikleri tüm basit sözcükler, anlaşılması güç ve şiddetli ihtiraslarının sınırsızlığı içinde ebediyen yitip gitti. Ne istediklerini biliyorlardı, ama söylemeye degecek bir şey bulamıyorlardı. Bir yana doğru hareketlenip kaslı kollarının ucundaki çarpık parmaklı, iri, katranlı ellerini salladılar. Bir mırıltı yükselip kesildi. "Ne istiyorsunuz. Yiyecek mi?" diye sordu Kaptan. "Erzakların Ümit Burnu açıklarındaki fırtına sırasında mahvolduğunu biliyorsunuz." Ön sırada duran sakallı ve yaşlı bir denizci, "Bunu biliyoruz efendim," dedi. "Çok çalışıyorsunuz öyle mi? Gücünüzü aşıyor mu işler?" diye sordu Allistoun, yeniden. Küskün bir sessizlik çöktü. Nihayet Davies tereddütlü bir sesle, "Eksik adamla çalışmak istemiyoruz efendim," diye lafa girdi, "bu kara derili ise.." – "Yeter!" diye haykırdı Kaptan. Bir an durup hepsini bakışlarıyla şöyle bir taradı ve sonra öte yana doğru birkaç adım yürüyüp gençliğini bilen o buzlu denizlerin fırtınaları gibi şiddetli ve keskin hamlelerle bir sağanak misali öfkeyle esti yağdı. "Size sorunun ne olduğunu söyleyeyim mi? Siz kendinizi dev aynasında görüyorsunuz. Çok önem-

li adamlar sanıyorsunuz kendinizi. İşten yarım yamalak anlıyor, size verilen görevleri yarım yamalak yerine getirirsiniz. Çok işiniz olduğunu düşünüyorsunuz bir de. On kat daha fazla çalışsanız da yetmez." Tayfalardan biri, "Elimizden geleni yaptık efendim," diye bağırdı titrek ve öfkeli bir sesle. "Elinizden gelen ha!" diye hiddetle karşılık verdi Kaptan; "kıyıdayken sürüyle hikâye anlatıyorlar size değil mi? Elinizden gelenin pek de böbürlenecek bir şey olmadığını söylemezler size orada. Ama ben söyleyeyim isterseniz. Elinizden gelenler bir işe yaramaz. Daha fazlasını yapamıyor musunuz? Hayır, yapamazsınız ve ben de hiçbir şey söylemiyorum. Ama oyunlarınıza bir son verin, yoksa ben son vermeyi bilirim. Ben sizin için bunu yapmaya hazırım! Son verin oyunlarınıza!" Parmaklarını uzatıp kalabalığa salladı. "O adama gelince," dedi, sesini iyice yükselterek; "o adama gelince, eğer iznim olmadan güverteye burnunu bile uzatırsa onu prangaya vuracağım. İşte bu kadar!" Kaptan'ın söylediklerini işiten aşçı kolları havada mutfaktan fırlayıp dehşete düşmüş, şaşkın bir halde tekrar içeri daldı. Derin bir sessizlik çöktü ve o sırada çarpık bacaklı bir adam kenara çekilip geminin su akıtma deliğine görgü kurallarına uyarak tükürdü. "Bir şey daha var," dedi Kaptan, sakın bir sesle. Hızla uzun bir adım atıp dönerek cebinden bir bağlama demiri çıkardı. "Bu!" O kadar hızlı ve beklenmedik bir hareket yapmıştı ki topluluk bir adım geri attı. Kaptan bakışlarını adamların suratlarına sabitledi ve aralarından bazıları hayatlarında ilk kez bağlama demiri görmüşçesine şaşkın bir havaya büründüler. Kaptan demir direği havaya kaldırdı. "Bu benim işim. Size hiçbir soru sormuyorum fakat zaten bunu hepiniz biliyorsunuz; bu geldiği yere geri gitmeli." Gözleri öfkeyle parladı. Topluluk tedirginlik içinde kıpırdandı. Gözlerini bağlama demirinden kaçırdılar. Utanmış bir halleri vardı. Bu sanki iğrenç, rezil ya da kaba, edep

ve görgü kurallarına göre güpegündüz bu şekilde ortaya çıkarılıp sergilenmeyecek bir şeymiş gibi mahcubiyetle şaşırmışlardı. Kaptan dikkatle süzdü adamları. "Donkin," diye seslendi sert ve tiz bir ses tonuyla.

Donkin önce birinin sonra bir başkasının arkasına gizlendi, fakat adamlar omuzlarının üzerinden arkalarına bakıp kenara çekildiler. Donkin'in önündeki saflar açılıp ardına toplanmaya başladı ve en sonunda sanki güvertenin içinden peydahlanmışçasına bir başına Kaptan'la karşı karşıya kaldı. Kaptan Allistoun, Donkin'e yaklaştı. Boyları aşağı yukarı aynıydı, Kaptan ona yakın bir mesafede durup boncuk misali gözleriyle ölümcül bir bakış fırlattı. Duraksadılar. "Bunun ne olduğunu biliyor musun?" diye sordu Kaptan. Donkin de, "Hayır, bilmiyorum," diye cevap verdi, yüz­süzce bir kaygıyla. "Sen aşağılık bir herifsin. Al şunu," diye emretti Kaptan. Donkin'in kolları sanki baldırlarına zamlarla yapıştırılmış gibiydi; gözleri sanki bir geçit töreni izlermiş gibi ileriye dikilmişti. "Al şunu," diye tekrarladı Kaptan ve Donkin'e daha da yaklaştı; birbirlerinin nefeslerini hissedebiliyorlardı. Kaptan Allistoun tehditkâr bir hareketle, "Al şunu!" dedi tekrar. Donkin yan tarafına yapıştırdığı kollarından birini çekip koparırcasına kaldırdı. Sanki ağzı hamurla doluymuş gibi güç sarf ederek, "Neden bana kancayı taktın?" diye geveledi. "Eğer almazsan..." diye lafa girdi Kaptan. Donkin sanki kapıp kaçmak istermiş gibi bir niyetle demir direğe elini uzatıp yakaladı ve bir mum gibi elinde tutmaya devam ederek kıpırdamadan durdu. Kaptan Allistoun hiddetli gözlerle Donkin'e bakıp, "Bunu aldığın yere koy," dedi. Donkin gözlerini faltaşı gibi açıp geriye adım attı. "Git, seni edepsiz, rezil herif yoksa ben seni oraya göndermesini bilirim!" diye haykırdı Kaptan, ve tehditkâr adımlarla yaklaşarak Donkin'i yavaşça geriye gitmeye zorladı. Donkin hızla yana çekildi ve elindeki

tehlikeli demir parçasıyla başını tehditkâr bir yumruk-
tan korumaya çalıştı. Mr. Baker bir an homurdanmayı
kesti. Mr. Creighton işinin ehli bir adam havasında, "Gü-
zel! Vay canına!" diye takdir edercesine mırıldandı. "Bana
dokunma," diye hırladı Donkin, geriye çekilerek. "O hal-
de git. Daha hızlı." – "Sakin bana vurmaya kalkma... Ken-
dini hâkimin karşısında bulursun... Sana gösteririm." Kap-
tan Allistoun uzun bir adım attı, Donkin arkasını dönüp
biraz uzaklaştı ve durup omzunun üzerinden sarı dişle-
rini gösterdi. Kaptan koluyla işaret ederek, "Daha ileri,
pruva donanımının oraya," diye üsteledi. "Orada öylece
durup bu zorbalığı seyredeceksiniz öyle mi?" diye bağır-
dı Donkin kendisini izleyen sessiz kalabalığa. Kaptan Al-
listoun sert adımlarla Donkin'e doğru yürüdü. Donkin
sıçrayıp pruva donanımına doğru seğirtti ve bağlama de-
mirini sert bir hareketle yuvasına yerleştirdi. Sonra tüm
gemiye dönüp, "Sizinle daha sonra ödeşeceğiz!" diye ba-
ğırarak pruva direğinin arkasında kayboldu. Kaptan Al-
listoun geriye dönüp sanki bu olanları unutmuş gibi su-
ratında sakın bir ifadeyle kış tarafına doğru yürüdü. Tay-
falar kenara çekilip ona yol verdiler. Kimsenin suratına
bakmadı. "Bu kadarı yeter Mr. Baker. Vardiyayı aşağı
güverteye gönderin," dedi usulca. Sonra tayfalara dönüp
sakın bir sesle, "Siz de bundan böyle ayağınızı denk alın,"
diye ekledi. Yaşananların tesiri altında geri çekilen adam-
ların sırtlarına bir süre dalgın gözlerle baktı. Kamaranın
kapısından girerken rahatlamış bir havada, "Kamarot,
kahvaltı," diye seslendi. "Bağlama demirini o herifin eli-
ne vermeniz... Of! Beni tedirgin etti efendim," dedi Mr.
Baker. "Kafanızı... – Of! Kafanızı bir yumurta gibi kırabi-
lirdi onunla." "Ne! O ha!" diye mırıldandı Kaptan dalgın
ve kayıtsız bir tavırla. "Tuhaf adamlar," diye de ekledi
alçak bir sesle. "Sanırım artık her şey yolunda. Gerçi bu-
günlerde insan pek bilemiyor böylesine bir... Yıllar önce,

ki o zamanlar genç bir kaptandım, bir Çin yolculuğu sırasında isyan çıktı; gerçek bir isyan, Baker. Gerçi onlar farklı adamlardı ya. Ne istediklerini biliyordum: Yükü açıp içkilere ulaşmak istiyorlardı. O kadar basit... Onları iki gün boyunca tartakladık ve nihayet kendilerine gelip kuzu gibi sakinleştiler. İyi ekipti. Güzel bir yolculuk yaptık." Başını yukarı kaldırıp prasyaları dimdik serenlere baktı. "Günlerden beridir kesilmedi şu ters rüzgârlar," dedi acı acı. "Bu yolculuk boyunca doğru dürüst bir açıdan esmeyecek mi rüzgâr?" Kamarot birden elinde lekelili bir peşkirle karşılarında belirip, "Hazır efendim," dedi. "Pekâlâ! Gelin Mr. Baker. Geç oldu. Tüm bu saçmalıklar bizi oyaladı."

V

Bunaltıcı bir sükûnetin yarattığı ağır bir hava hâkimdi gemiye. Tayfalar, öğleden sonraları çamaşırlarını yıkayıp düş kırıklığı yaşayan filozofların dalgın ve dermansız hallerini hatırlatan hareketlerle doğru dürüst rüzgârın esmediği bir havada kurumaları için dışarı asıyorlardı. Pek az konuşma geçiyordu aralarında. Hayat gailisi, lisanın dar kapsamı içinde ifade edilemeyecek kadar büyüktü ve bunun, daha en başından beri yaşamı o muazzam pençelerinin arasında kavramış yüce denize bırakılmasına herkes rıza göstermişti; her şeyi bilen, zamanla tüm kusurların içinde saklı bilgeliği, kuşkuların içinde pusuya yatmış kesinliği, hüznün ve korkunun ötesinde uzanan güven ve huzur ortamını açığa çıkarıp her birine şaşmaz bir biçimde gösterecek olan denize. Ve bu şekilde ardı arkası kesilmeyen kısır düşüncelerin allak bullak akıntısı ve adamların bedenlerinin arasında, çamurlu bir ırmağın dibine zincirlenmiş kara bir şamandıra gibi suyun yüzeyine çıkıp dikkatleri üzerine çekiyordu Jimmy. Yalan galip gelmiş, kuşku, budalalık, merhamet ve duygusallık sayesinde zafer elde etmişti. Şefkat hislerimizle, kayıtsızlığımız ve eğlence anlayışımızla bu zaferi perçinledik. Jimmy'nin kaçınılmaz gerçeklik karşısında sahte tutumunu azimle sürdürmesi muazzam bir

muammaydı. Bu öylesine ihtişamlı ve akıl almaz bir gösteriydi ki zaman zaman merak ve kuşkuyla karışık bir korku uyandırıyordu; ayrıca birçoğuna göre Jimmy'nin oyununa inanır görünüp onu canının istediği kadar aptal yerine koymanın da hayli eğlenceli bir yanı vardı. İstirap karşısında duyulan merhamette gizli bencillik, onun öldüğünü görmeme kaygısıyla kendini belli ediyordu. Günden güne yaklaştığını gördüğümüz kaçınılmaz hakikatin ısrarla farkında olmaması, bir doğa kanununun geçerliliğini yitirmesi kadar kaygı vericiydi. Kendi hakkında o denli büyük bir yanılgı içerisindeydi ki, doğaüstü bir bilgi kaynağına erişebildiğinden kuşkulanmamak elde değildi. Ancak böyle bir gücün verdiği ilhamla insan bu kadar manasızca davranabilirdi. Eşi benzeri yoktu ve ancak insanlığından çıkmış bir varlık bu ölçüde şaşırtıcı olabilirdi; sanki o korkunç sınırın ötesinden çılgınlık atarak ölümü inkâr etmeye başlamıştı bile. Bir hayalet gibi bedensiz, tinsel bir varlığa dönüşüyordu; elmacık kemikleri çıkıklaşmış, alnı daha bir eğimli hale gelmişti; yüzü göçmüş, avurtları çökmüş, yer yer mor lekeler basmıştı suratını; başı, mezardan çıkarılmış ve göz çukurlarının içine kıpır kıpır hareket eden iki gümüş top yerleştirilmiş kara bir kurukafayı andırıyordu. Ona bakmak insanın keyfini kaçırıyordu. Onun sayesinde son derece insancıl, hassas ve karmaşık bireyler haline gelip alabildiğine yozlaşıyorduk: Yaşadığı korkunun kavrayamadığı boyutlarını anlıyor, tüm tiksintileri, çekingenlikleri, kaytarmaları ve kuruntularını hissedip paylaşıyorduk. Sanki yaşamın anlamına dair hiçbir bilgiye sahip olmayan, aşırı uygar ve rezil insanlar olmuştuk. Birtakım utanç verici gizemlerin sırrına ermiş bir havamız vardı; komplocular gibi mimiklerle işaretleşiyor, anlamlı anlamlı birbirimize bakıp, kısa sözcükler kullanarak iletişim kuruyorduk. Kelimelere sığmayacak kadar adi ve aşağılıktık ve halimizden son derece

memnunduk. Sanki ebedi bir ödöl elde etme maksadıyla ahlaki bir oyun oynar gibi ona büyük bir ciddiyetle, duygusalca yaklaşarak tatlı dille yalanlar söylüyorduk. Jimmy sanki bir milyoner, bir politikacı ya da reformcuymuş gibi, en acayip ve çılgınca iddialarını dahi bir grup acemi ve beceriksiz denizci olarak hep bir ağızdan onaylıyorduk. Söylediklerini sorgulamaya giriştiğimizde bile, görüş ayrılığımızın onun şanına şan katmaya yarayacağını amaçlayarak önce dalkavukça tavırlar takınıp ona yaltaklanıyorduk. Sanki bizi onurlandırmaya, servet dağıtıp mükafatlandırmaya ya da acı çektirmeye muktedirmiş gibi manevi dünyamızı etkisi altına alıyordu ve bize karşı sadece nefret ve küçümsemeyle yaklaşıyordu. Bu muazzam boyutlardaydı ve bedeni gözlerimizin önünde günbegün, azar azar eriyip gittikçe, küçümseme ve nefreti de yavaş yavaş büyüyordu. Dayanıklı ve zinde olduğu izlenimini veren tek özelliği buydu. Bu his dinmez, bastırılmaz bir biçimde içinde yaşıyor; her daim büktüğü kara dudaklarının arasından konuşuyor; halsiz ve kocaman gözlerindeki küstah ve kederli ifadeyle bize bakıyordu. Onu dikkatle izliyorduk. Sanki kendi sağlamlığına güveni yokmuş gibi yerinden kıpırdamaya isteksiz görünüyordu. En ufak hareketi, vücudunun dermansızlığını açığa vurup (zaten başka türlü olması da imkânsızdı) ona zihinsel bir acı çektiriyor olmalıydı. Hareket etmekten sakınıyordu. Boylu boyunca uzanıp battaniyeyi çenesine çekerek sinsi ve ihtiyatlı bir hareketsizlikle yatıyordu. Sadece yüzleri tarayan gözleri hareket halindeydi. Kibir ve küçümsemeyle insanın içine işler gibi bakan hüzünlü gözleri.

Bu dönemde Belfast'ın sadakati – ve ayrıca hırçınlığı – herkesçe saygı görmeye başladı. Boş zamanlarının her anını Jimmy'nin kamarasında geçiriyordu. Ona bakıyor, onunla konuşuyordu; bir kadın kadar nazik, yaşlı bir ha-

yırsever kadar hassas ve neşeli, örnek bir köle sahibi kadar duygusal ve itinalıydı. Fakat kamaranın dışında fevri, barut gibi patlamaya hazır, karamsar, kuşkucu bir hali vardı ve kederliyken daha da zalimce davranıyordu. Ya gözyaşı döküyor ya da yumruklarını konuşturuyordu: Jimmy için gözyaşı döküyor, Jimmy'nin durumunu büyük bir özenle ele almayanların payına ise yumruk düşüyordu. Konuştuğumuz tek mevzu buydu. İki İskandinav bile bu durumu tartışıyorlardı, fakat konuşmalarının nasıl bir anlamı ve içeriği olduğunu kestirmek imkânsızdı, zira kendi lisanlarında sohbet ediyorlardı. Belfast, aralarından birinin saygısızlık ettiğinden kuşkulandı ve tereddüt içerisinde, her ikisiyle de kavga etmekten başka seçeneği olmadığını düşündü. İskandinavlar, Belfast'ın hidetinden o kadar çok korktular ki bir çift dilsiz gibi, moralsiz ve keyifsizce aramızda yaşadılar. Wamibo'nun konuştukları asla anlaşılmıyordu, fakat bir hayvan gibi gülmsemekten yoksundu – sanki gemideki kedi bile tüm bu yaşananlardan daha çok haberdardı – ve dolayısıyla güvendeydi. Dahası, Jimmy'yi kurtaran seçkin ekibin bir üyesiydi ve kuşku duyulmaz biriydi. Archie genelde sessizdi, fakat sık sık Jimmy'nin yanına gidip onunla bir saat boyunca onun sahibiymiş havasında usulca sohbet ediyordu. Günün herhangi bir saatinde ve çoğunlukla gece boyunca Jimmy'nin sandığının üzerinde birileri oturuyordu. Akşamları altı ile sekiz arasında kamara tıkiş tıkiş doluyor ve ayrıca meraklı bir grup da kapı önünde toplaşıyordu. Herkes gözlerini dikip Zenci'ye bakıyordu.

O da gösterdiğimiz ilginin sıcaklığıyla ısınıp tadını çıkarıyordu. Gözleri alaycı bakışlarla parlıyor ve cılız bir sesle bizi korkaklıkla itham edip azarlıyordu. "Eğer benim için mücadele edip dayatsaydınız, şimdi güvertede olacaktım," diyor, biz de suçluluk duyarak başımızı öne eğiyorduk. "Evet, ama sırf size eğlence olsun diye beni

zincire vurmalarına göz yumacağımı sanıyorsanız... yanılıyorsunuz... Böyle yatıp kalmak sağlığını berbat ediyor. Sizin umurunuzda değil." Bu sanki doğruymuş gibi yüzümüz kızarıyor, kendimizi mahcup hissediyorduk. Korkunç küstahlığı her şeyi önüne katıp sürüklüyordu. Karşı gelmeye cüret edemiyorduk. Aslına bakılırsa karşı gelmek de istemiyorduk. Eve dönene kadar, yolculuğun sonuna dek onu hayatta tutmak istiyorduk sadece.

Singleton her zamanki gibi uzak duruyordu ve sona ermiş bir yaşamın önemsiz olaylarına hor gözle bakan bir hali vardı. Sadece bir defasında yanaştı ve umulmadık bir biçimde kapı aralığında durdu. Derin bir sükûnet içerisinde, adeta yaşlı hafızasını işgal eden renk kalabalığına o siyah görüntüyü de katma arzusuyla Jimmy'yi süzdü. Hiçbirimizin çıtı çıkmıyordu ve Singleton sanki birini ziyaret etmek üzere randevuyla gelmiş ya da önemli bir olaya tanık olmak için orada bulunuyormuş gibi kapıda dikildi durdu. James Wait kımıltısız uzanmış yatıyordu ve umut dolu, sabit bakışlarla kendisini inceleyen gözlerin farkında değildi anlaşılan. Bir mücadele, çekişme havası vardı ortamda. Bir güreş müsabakası izleyen adamların gerginliğini yaşıyorduk. Nihayet Jimmy fark edilir bir endişeyle yastığın üzerinde başını çevirdi. "İyi akşamlar," dedi, dostça ve uzlaşmacı bir tavırla. Yaşlı denizci aksi ve somurtkan bir ifadeyle, "Hmm," diye karşılık verdi. Bir an daha sert bakışlarla gözlerini dikip Jimmy'ye baktı ve sonra birden çekip gitti. Küçük kamarada uzun süre kimse konuşmadı, ama tehlikeli bir durumu atlatmışçasına rahat bir nefes alabildik. Hepimiz yaşlı adamın Jimmy'yle ilgili görüşlerini biliyorduk ve kimse bunlara itiraz etmeye cesaret edemiyordu. Bu görüşler tedirgin edici ve üzücüydü ve daha da kötüsü doğru da olabilirdi. Singleton sadece bir kez bunları tam anlamıyla açıklamaya tenezzül etmişti, fakat yarattığı etki kalıcıydı. Ters rüzgârla-

ra Jimmy'nin neden olduğunu söylüyordu. Dediğine göre amansız bir hastalığa yakalanan insanlar kara görüne kadar dayanıp ardından ölüyorlardı; Jimmy de, ilk görünen kara parçasının canını bedeninden çekip alacağını biliyordu. Bu, her gemide böyleydi. Yoksa bundan haberimiz yok muydu? Katı ve küçümser bir tavırla soruyordu bize: Ne biliyorduk ki biz? Acaba daha ne kuşkuya kapılacaktık? Bizim teşvikimiz ve Wamibo'nun (o bir Finliydi değil mi? Tamam işte!) büyülerinden aldığı destekle Jimmy'nin kapıldığı ihtiras, geminin açık denizlerde oyalanıp zaman yitirmesine yol açmıştı. Bunu ancak acemi budalalar idrak edemezdi. Kim art arda bu kadar fırtına ve ters rüzgâra denk gelirdi ki? Bu doğal değildi. Bunun tuhaf olduğunu inkâr edemezdik. "Ne kadar gün, o kadar para" şeklindeki yaygın deyiş de bizleri teselli etmekten uzaktı, zira erzak tükenmek üzereydi. Depodaki yiyeceklerin büyük bir bölümü Ümit Burnu açıklarında ıslanıp mahvolmuştu ve günlük peksimet payımız yarı yarıya azaltılmıştı. Bezelye, şeker ve çay biteli çok olmuştu. Tuzlu et tükenmek üzereydi. Kahvemiz boldu, ama kahveyi pişirecek suyumuz çok azdı. Kemerlerimize bir delik daha açtık ve sabahtan akşama kadar gemiyi kazıyarak temizlemeye, cilalamaya ve boyamaya devam ettik. Çok geçmeden Narcissus suya yeni indirilmişçesine gıcır gıcır bir görünüme kavuştu; fakat gemide açlık baş göstermişti. Öldürücü değil, ama varlığını her daim hissettiren, istikrarlı, güvertelerde kol gezen, başaltında uyuyan, uyanma anlarını bir işkenceye dönüştüren ve düşleri kâbusa çeviren bir açlık söz konusuydu. Değişiklik belirtileri görme umuduyla rüzgâr yönüne bakıyorduk. Gece gündüz her birkaç saatte bir gemiyi orsa edip doğru rüzgârların yönüne çevirmek için uğraşıyorduk ama nafîle! Narcissus eve dönüş yolunu unutmuştu; bir ileri bir geri hamle ediyor, istikametini bir kuzeybatı-

ya bir doğuya döndürüyordu; duvarın dibine sıkışmış ürkek bir yaratık misali, kafası karışmış vaziyette bir ileri bir geri gidiyordu. Bazen, sanki ölümüne yorgun düşmüşçesine, sakin suların yumuşak dalgaları arasında gün boyunca uyuşuk uyuşuk salınıyordu. Sallanan direkler boyunca yelkenler bu durgunluğun sıcaklığında şiddetle çırpınıyordu. Bitkindik, açtık, susuzluktan dilimiz damagımıza yapışmıştı; Singleton'a inanmaya başlıyorduk, ama sarsılmaz bir vefa duygusuyla bunu Jimmy'den gizliyorduk. Zekice planlanmış bir tezgâhın neşeli suç ortakları gibi şaka yollu, üstü kapalı konuşuyorduk onunla; fakat küpeştenin üzerinden hasret ve arzu dolu gözlerle bir umut belirtisi görmek, elverişli bir rüzgâr alameti yakalamak için batıya bakıyorduk; bu rüzgârın ilk esintisi bizim gönülsüz Jimmy'mize ölüm getirecek olsa bile umurumuzda değildi artık. Ama nafile! Evren, James Wait ile gizlice anlaşıp komplo kurmuştu. Kuzey yönünden esen hafif rüzgârlar tekrar ortaya çıktı; gökyüzü hâlâ açıktı ve üzerinde meltem esen, bezginliğimizi kuşatmış pırıltılı deniz, sanki yaşamlarımızı ve sıkıntılarımızı unutmuş gibi ihtişamlı gün ışığının altında şehvetle güneşin tadını çıkarıyordu.

Donkin de diğerleriyle birlikte uygun rüzgârı gözlüyordu. İçindeki garezden, kin dolu düşüncelerinden kimse haberdar değildi artık. Sesi soluğu çıkmıyordu ve sanki insanoğlunun adaletsizliğine ve yazgısına karşı duyduğu manevi öfke onu yavaş yavaş yiyip bitiriyormuş gibi daha da zayıf görünüyordu. Kimse onu dikkate almıyor ve o da kimselerle konuşmuyordu, fakat herkese karşı hissettiği nefret, sinsi bakışlarına yerleşmişti. Sadece aşçıyla konuşuyordu ve her nasılsa bu iyi kalpli adamı, kendisinin büyük iftiralara ve zulme uğramış biri olduğuna inandırmıştı. İkisi birlikte geminin mürettebatının ah-laksızlığına hayıflanıyorlardı. Yalanlarımızla zavallı, cahil

bir kara derili adamın hazırlıksız ruhunu Cehennem azabı çekmek üzere ebedi lanetlenmeye gönderdiğimize göre bizden daha büyük caniler olamazdı. Podmore elde pişirecek ne varsa pişiriyordu, ama bizim gibi günahkârlara yemek hazırlamakla cennetteki yerini tehlikeye attığını düşünerek sürekli bir pişmanlık duyuyordu. Kaptan'a gelince, yedi yıldır Podmore'la birlikte yolculuk yapıyordu ve Podmore gibi bir adamın böyle bir şey yapmasına akıl sır erdiremiyor... "Bak sen şu işe... Demek bütün mesele bu... Bundan yakasını sıyıramıyor. Kesin hüküm bir anda değişiverdi... Gururu incindi... Bu daha çok bir anlık bir sıkıntıymış," diyordu. Asık bir suratla kömür dolabının üzerine tüneyip bacaklarını sallayan Donkin, Podmore ile hemfikirdi. Mutfakta oturma ayrıcalığını elde etmek için onun her söylediğini yalandan onaylıyordu; cesareti kırılmış ve rezil olmuştu; aşçı ile aynı fikirdeydi; yaptıklarımızı eleştirmeye kelimeler yetmiyordu; kızgınlık anlarında bize küfredip lanet okuduğunda, Podmore duymazlıktan geliyordu, ama aslında prensiplerine aykırı olmasa o da küfürü basmaktan geri durmayacaktı. Kimse kendisini azarlayıp ayıplamadığından Donkin iki kişiye yetecek kadar küfrediyor, milletten kibrit ve tütün dileniyor ve fırının önünde, sanki evindeymiş gibi keyfince vakit öldürüp aylaklık ediyordu. Olduğu yerden, gemi bölmesinin diğer yanında Jimmy'yle yaptığımız sohbetleri işitebiliyordu. Aşçı tava ve tencere-leri sağa sola çarpıyor, fırın kapağını hızla vurup kapatıyor, gemideki herkesin Cehennem cezasına çarptırılacağına dair kehanetler mırıldanıyordu; küfür dışında öte dünyanın varlığını kabullenmeyen Donkin, kulak kabartıp dikkatle ve öfkeyle dinliyor, tıpkı zalimlik ve intikam, açgözlülük ve güç tasvirlerinden şeytani bir hazla zevk alan insanlar gibi, bu ebedi Cehennem azabı ve işkence edebiyatından sinsice keyif alıp için için seviniyordu...

Havanın açık olduğu akşamlar, kımıltısız ayın soğuk pırıltısı altında sessizce yol alan gemi, yeryüzünün kışlarını andıran, ruhsuz ve ebedi bir istirahatata çekilmişçesine yanıltıcı bir görünüm arz ediyordu. Altında uzanan altın rengi bir şerit, denizin siyah yuvarlak yüzeyini bölüyordu. Sessiz güvertelerinin üzerinde ayak sesleri yankılanıyordu. Ay ışığı, buz tutmuş bir pus gibi üzerine sıkıca tutunuyor ve göz kamaştırıcı koniler biçiminde yükselen kar gibi lekesiz, beyaz yelkenleri göze çarpıyordu. Gemi, hayali ışık demetlerinin ihtişamı altında kumsursuz bir güzellik timsali kadar saf; huzurlu ve dingin bir düş kadar yanıltıcı bir görünüme kavuşuyordu. Güvertelerini işgal eden ve hiç durmadan sessizce oradan oraya hareket eden ağır gölgeler dışında gemideki hiçbir şey gerçek, belirgin ve somut değildi: Gecelerden bile daha karanlık ve adamların düşüncelerinden bile daha huzursuz gölgeler.

Donkin, gazez besleyerek ve Jimmy'nin ecelinin gelmekte çok geciktiğini düşünerek bu gölgeler arasında sinsice dolaşıyordu. O akşam, yukarıdaki gözcü karanın göründüğünü bildirmişti ve Kaptan bir yandan teleskopun tüplerini ayarlarken, Mr. Baker'a, Batı Adaları'na' doğru ağır ağır ilerledikten sonra dinen rüzgârların hızlanarak etkisini göstermesini beklemekten başka yapacak bir şey olmadığını sakın ve karamsar bir havada söyledi. Gökyüzü açıldı ve barometre yükselmişti. Hafif meltem esintisi batan güneşle birlikte kayboldu ve esintisiz bir gecenin habercisi olan muazzam bir durgunluk okyanusun kızgın sularına çöktü. Gün boyunca tayfalar üst güvertede toplanıp, gözlerini doğuya dikerek ufuktaki Flores Adası'nı, denizin engin suları üzerinde uçsuz bucak-

1. Kuzey Atlantik Okyanusu'nda, Potekiz'in batısındaki Azor Adaları. Flores, bu adaların en kuzeybatıda olanıdır.

sız ve ıssız bir düzlüğe yayılmış kasvetli bir yıkıntı gibi duran düzensiz, girintili çıkıntılı kara parçasını seyrediyorlardı. Neredeyse dört aydan beridir görünen ilk kara parçasıydı bu. Charley heyecanlıydı, keyifli ve hoşgörölü ortamı fırsat bilip büyükleriyle laubalileşmişti. Tayfalar nedenini bilmedikleri bir coşkuya kapılmışlar, gruplar halinde bir araya gelip sohbet ediyorlar ve çıplak kollarıyla birbirlerine karayı gösterip duruyorlardı. O yolculuk boyunca ilk kez Jimmy'nin yapmacık varlığı somut gerçeklik karşısında bir anlığına unutulmuştu. Her şeye rağmen buraya kadar varmıştık. Belfast, adalardan memlekete kısa bir sürede ulaşan gemilerle ilgili uydurma örneklerden bahsedip söylev veriyordu. "Meyve taşıyan iki direkli hızlı guletler beş günde varıyorlar," diye iddia ediyordu. "Neye ihtiyaç var? Sadece iyi bir esintiye." Archie ise en kısa yolculuğun yedi gün sürdüğünü savunuyordu ve ikisi, aşağılayıcı laflar sarf ederek ama dostça tartışıyorlardı. Knowles olduğu yerden memleket havasını koklayabildiğini söylüyor ve kısa bacağıının üzerine abanarak çatlarcasına gülme nöbetine tutuluyordu. Saçları ağarmış bir grup yaşlı deniz kurdu sessizlik içerisinde ve asık suratlarla bir süre ufka baktılar. Aralarından biri, "Londra'ya pek uzak değiliz artık," dedi birden. "Kıyadaki ilk akşam yemeğinde soğanlı biftek yemezsem ne olayım... Yanında da büyük boy bir siyah bira," dedi bir başkası. "Bir fıçı desene şuna," diye bağırdı bir diğeri de. "Günde üç öğün domuz pastırması ve yumurta. Benim hayat tarzım bu!" diye haykırdı biri, heyecanlı bir sesle. Bir kıpırdanma oldu, takdir dolu mırıldanmalar duyuldu; gözler parlamaya, çeneler çiğnemeye başladı; kısa, gergin kahkahalar işitildi. Archie sadece kendi bildiği bir nedenle tebessüm etti. Singleton çıkageldi, umursamaz bir bakışla etrafı süzdü ve sanki Flores'i sayısız kez görmüş bir adamın kayıtsızlığıyla tek kelime etmeden tek-

rar aşığıya indi. Doğu'dan yaklaşan gece, kara parçasının bir mor leke gibi uzanan dağlarını berrak gökyüzünden sildi. "Ölüm sessizliği," dedi biri usulca. Neşeli mırıltılar birdenbire kesildi; gruplar dağıldı; tayfalar birer birer ayrılıp görünmeyene olan bağlılıklarını anımsayarak kendilerine gelmiş gibi yüzlerinde ciddi bir ifadeyle yavaş yavaş merdivenlerden indiler. Ve sapsarı bir dolunay berrak ufkun keskin çizgisi üzerinde yavaşça yükselirken, geminin cansız, ölü bir sessizlikle kuşatılmış olduğunu gördü; uyuyan, dehşetli denizin bağrında adeta derin, rüyasız bir uykuya dalmış, korkusuz bir gemi.

Donkin bu sükünete, gemiye, dört bir yandan alabil-diğine uzanıp tüm yaradılışın sınırsız sessizliğiyle birleşen denize illet oluyordu. Tarif edilemez sıkıntılar çekiyordu. İtilip kakılmış, gözü korkutulup sindirilmışti; gururu incinse de haysiyetini koruyordu, ama hiçbir şey incinmiş duygularına deva olamazdı. Kara görünmüştü işte. Çok yakında eve varacaktı. Eline ancak birkaç kuruş geçmişti. Giyecek doğru dürüst kıyafeti yoktu ve ağır işler bitmiyordu. Tüm bunlar ne kadar da tiksindiriciydi. Kara. Kara, hasta denizcilerin canını bedenlerinden koparıp alır. O Zenci'nin parası, kıyafetleri vardı ve keyif çatıyordu; ölmek de bilmiyordu. Kara, yaşamı söker alır... Gidip, bunun gerçekten doğru olup olmadığını görmek istedi bir an. Belki de şimdiden... Biraz da şansın yardım etmesi lazımdı. O sefil herifin sandığında para vardı. Karanlığın içinden sıyrılıp canlı ve çevik adımlarla ay ışığının aydınlığına doğru ilerledi ve doymak bilmez, ihtiraslı suratının sararmış soluk rengi birden mosmor kesildi. Kamaranın kapısını açtı ve büyük bir şaşkınlık yaşadı. Hiç şüphe yok ki Jimmy ölmüştü! Taştan bir tabutun kapağına oyulmuş, elleri birbirine kenetli, sırtüstü yatan kabartma bir insan figürü kadar hareketsizdi. Donkin hırsla parlayan gözlerini dikip baktı. Jimmy de kıpırda-

madan gözkapaklarını kırttı ve Donkin bir kez daha şaşkınlık yaşadı. O gözler çok ürkütücüydü. İçeri girip kapıyı arkasından büyük bir itinayla kapadı ve sanki büyük bir tehlikeyi göze alarak son derece önemli bir sırrı ifşa etmek için orada bulunuyormuş gibi dikkatle James Wait'e baktı. Jimmy yerinden kıpırdamadı fakat gözücuyla baygın, dermansızca baktı. "Durgun mu hâlâ?" diye sordu. Büyük bir hayal kırıklığı yaşayan Donkin, "Evet," dedi ve sandığın üzerine oturdu.

Jimmy rahat bir nefes aldı. Günün ve gecenin her saatinde bu gibi ziyaretlere alışkındı. Tayfalar birbiri ardına girip çıkıyordu kamarasına. Yüksek sesle konuşuyorlar, neşeli kelimeler sarf ediyorlar, bilindik, eski fıkraları yeniden anlatıyorlar ve onu dinliyorlardı; her biri kamaradan çıkarken sanki ardında kendi canlılık ve enerjisinden, kendi gücünden birazını bırakıyor, yaşama, o yok edilemez şeye dair duyulan güveni tazeliyordu. Jimmy kamarasında yalnız kalmayı sevmiyordu, çünkü tek başınayken sanki orada değilmiş gibi bir hisse kapılıyordu. Hiçbir şeyi yoktu. Acı çekmiyordu. Gayet iyiydi, ama yanında biri bulunup tanık olmadığı sürece sağlıklı istirahatından keyif alamıyordu. Bu adam da herhangi biri kadar işe yarardı. Donkin çaktırmadan Jimmy'yi izliyordu: "Yakında memlekete varacağız," dedi Wait. "Neden fısıldıyorsun?" diye sordu Donkin, merakla. "Daha yüksek sesle konuşmuyor musun?" Jimmy'nin içerlemiş bir hali vardı ve bir süre hiçbir şey söylemedi; sonra cansız, tınısız bir sesle, "Bağırمام mı gerekiyor? Bildiğim kadarıyla sağır değilsin," dedi. "Ah! Gayet iyi işitirim," diye cevap verdi Donkin, alçak bir sesle ve bakışlarını yere çevirdi. Hüzünlü bir ifadeyle kalkıp dışarı çıkmayı aklından geçiriyordu ki, Jimmy tekrar konuştu. "Eve dönmenin zamanı gelmişti... Doğru dürüst bir şeyler geçsin kursağımızdan... Sürekli açım." Donkin birden öfkелendi. "Peki ben ne ya-

payım?" diye tıslar gibi konuştu, dişlerinin arasından. "Ben de açım ve çalışmam da gerekiyor. Sen açsın, öyle mi!" – "Yaptığın iş seni öldürmez, kaygılanma," diye yorum yaptı Wait, cılız bir sesle; "şurada, alttaki ranzada bir-iki peksimet olacak. Onlardan birini alabilirsin. Ben yiyemiyorum." Donkin balıklama yatağa daldı, el yordamıyla köşeyi bucağı aradı ve doğrulup ortaya çıktığında ağzı tıka basa doluydu. Büyük bir gayret ve şevkle, katır kutur çiğniyordu. Jimmy sanki gözleri açık uyuyor gibiydi. Donkin, kurumuş ekmeği yedi bitirdi ve ayağa kalktı. "Gitmiyor musun?" diye sordu Jimmy, gözlerini tavana dikerek. "Hayır," dedi Donkin, düşünmeden ve dışarı çıkmak yerine kapalı kapıya sırtını dayadı. James Wait'e baktı ve karşısında uzun, cılız, kurumuş, adeta bir fırının sıcaklığına maruz kalan kemiklerinin üzerindeki bütün etleri büzüşüp, çekilmiş bir insan gördü; bir elinin sıska parmakları ranzanın köşesinde hafifçe kımıldayıp sonsuz bir ezgi çalıyordu. Ona bakmak sinir bozucu ve yorucuydu; bu şekilde günler boyunca yaşayabilirdi; acayip bir varlıktı o. Tam manasıyla ne yaşama ne de ölüme aitti ve her ikisine de aldırış etmemesine rağmen asla incinmiyordu. Donkin'in içinden onu bilgilendirmek geçiyordu. "Ne düşünüyorsun?" diye sordu, somurtkan bir ifadeyle. James Wait'in kemikli yüzünde belirip kaybolan, ruhsuz, vurdumduymaz, suratını ekşitir gibi bir gülümseme vardı. Düşlerdeki bir cesedin birden tebessüm etmesi gibi olağanüstü ve ürkütücü bir gülümsemeydi bu.

"Bir kız var," diye fısıldadı Wait. "Canton Caddesi'nde takılan bir fahişe. Benim için yandan çarklı bir geminin üçüncü mühendisini sepetledi. Tam benim sevdiğim gibi istiridye pişiriyor... Zenci biri için gösteriş budalası kibar herifleri başından atacağını söylüyor... O Zenci de ben oluyorum. Kadınlara karşı naziğim," diye ekledi, ses tonunu biraz yükselterek.

Donkin kulaklarına inanamıyordu. Şaşkınlığa uğramıştı. "Başından atar mıydı sence? Ona ne faydan dokunurdu ki?" dedi, tiksintisini belli ederek. Wait'in aklı başka yerlerdeydi ve onu işitmiyordu. East India Rıhtım Yolu'nda kasıla kasıla yürüyordu; kibarca, "Buyurun benimle gelin, size bir şeyler ikram edeyim," diyerek camlı döner kapıları itip açıyor, gaz lambası ışığının aydınlattığı maun ağacından bir tezgâhın başında durup kendinden son derece emin poz veriyordu. "Kıyıya sağ salım varacağınızı düşünüyor musun?" diye sordu Donkin, öfkeyle. Wait irkilerek hayallerinden sıyrılıp kendine geldi. "On gün," dedi hiç duraksamadan ve zamandan bihaber olan anılar diyarına derhal geri döndü. Kendini zinde, sakın ve bütün ciddi kuşkulardan uzakta, güven içerisinde ve kabuğuna çekilmiş hissediyordu. Tamamen rahatlayıp dinlenmeye çekildiği bu ağır ağır ilerleyen anlarda, sonsuzun kesinliğini ve değişmezliğini akla getiren bir şeyler vardı. Kuşku götürmez, kesin bir geleceğin hayalleriyle birbirine karıştırdığı bu canlı, hayat dolu hatıraları arasında çok sakın ve huzurluydu. Kimse umurunda değildi. Donkin, tıpkı kör bir adamın çevresini kuşatan ve hiçbir zaman idrak edemeyeceği, göremeyeceği ve hep imreneceği tüm o varlıkların ölümcül kin ve düşmanlığını karanlıkta hissetmesi gibi bunu belli belirsiz hissetti. Önemli biri olduğunu kanıtlamak, kırıp dökmek, ezmek; herkesten ve her şeyden intikamını alıp ödeşmek; perdeyi yırtmak, maskeleri düşürmek, gerçek yüzleri gösterip foyaları ortaya çıkarmak, sığınacak liman bırakmamak arzusuyla yanıp tutuşuyordu. Haince, kalleşçe bir doğruculuk arzusuydu bu! Ağzından tükürükler saçıp, alaycı alaycı gülerek, "On gün öyle mi? Sen on günü çıkarırsan ben de kör olayım!.. Yarın bu saatlerde ölürsün sen belki de. On günmüş!" Biraz bekledi. "Duyuyor musun beni? Daha şimdiden bir ölüden farkın yok ya."

Wait gücünü toplamış olsa gerek ki neredeyse yüksek bir sesle, "İğrenç, otlakçı, kokuşmuş bir yalancısın sen. Herkes ne mal olduğunu biliyor," dedi. Sonra tüm zorluklara rağmen doğrulup yatakta oturarak ziyaretçisini dehşete düşürüp korkuttu. Fakat Donkin hemen kendini toparladı ve "Ne? Ne? Kimmiş yalancı? Esas sensin yalancı. Gemidekiler, Kaptan, herkes yalancı. Ama ben değilim! Büyüklük taşıyorsun! Kimsin ki sen?" diye bastı yaygarayı. Öfkeden neredeyse kudurup boğulacak gibi oldu. "Sen kimsin ki hava atıp, büyüklük taşıyorsun," diye tekrarladı, titreyerek. "Al birini, al birini diyor ama o yiyemiyor nasıl olsa. Şimdi ikisini de yiyeceğim. Tanrı şahidim olsun ki yiyeceğim! Sen bir hiçsin!"

Donkin alt ranzaya daldı yine. Derinleri kolaçan etti ve bir başka tozlanmış peksimeti gün ışığına çıkardı. Kaldırıp Jimmy'ye gösterdi ve meydan okurcasına bir ısırık aldı peksimetten.

"Peki şimdi ne olacak?" diye sordu hararetle ve küstahça bir tavırla. "Birini alabilirsin diyordun. Neden ikisini de vermiyorsun bana? Yok. Çünkü ben iğrenç, uyuz bir köpeğim. Uyuz bir köpeğe bir tane yeter. İkisini de aldım işte. Durdurabilir misin beni? Sıkıysa hele bir dene bakalım."

Jimmy bacaklarını sıkıca kenetlemiş, yüzünü dizlerinin arkasına gizlemişti. Gömleği üzerine yapışmıştı. Her bir kaburga kemiği sayılıyordu. Güçlkle nefes alıp soluklanırken bir deri bir kemik sırtı ve omuzları durmadan seğirip sarsılıyordu.

"Beni durduramayacaksın öyle mi? Durduramazsın zaten! Ne demiştim sana?" diye devam etti Donkin, vahşice. Aceleyle bir ağız dolusu kuru ekmeği daha yuttu. Jimmy'nin sessiz ve biçare hali, dermansızlığı, ürkekliği Donkin'i çileden çıkarmıştı. "Senin işin bitti!" diye haykırdı. "Sen yalan söylenip pohpohlanacak, lanet olası bir

imparator gibi önünde el pençe divan durulacak bir insan değilsin. Sen bir hiçsin. Bir hiçsin!" Ağzından tükürükler saçarak ve kendinden o kadar emin ve güçlü bir sesle haykırdı ki, tepeden tırnağa sarsıldı, çekilip bırakılmış bir tel gibi bir süre titremeye devam etti.

James Wait yeniden toparlanıp canlandı. Başını kaldırıp cesurca Donkin'e döndü. Donkin bu sefer tuhaf, tanımadığı bir suratla, umutsuzluk ve öfkeyle dolu gerçeküstü ve somurtan bir maskeyle yüzyüze geldi. Dudakları hızla kımıldıyordu; çınlayıp yankılanan, inleyen, uğuldayan sesler, hızlanan bir rüzgârın uzaklardan işitilen uğultusu gibi tehdit, sitem ve kederle dolu, anlaşılması güç mırıltılarla dolduruyordu kamarayı. Wait başını salladı, gözlerini devirdi; inkâr etti, küfretti, tehditler savurdu; ama tek bir kelimesi dahi, hep somurtarak bük-tüğü o hüzünlü kara dudaklarının ötesine geçemedi. Bu anlaşılamaz ve huzursuzluk veren bir durumdu; bu bir duygu karmaşası, imkânsız şeyler için yalvaran, belli belirsiz bir intikam yemini eden, ümitsizce hezeyana kapılmış birinin sergilediği budalaca bir gösteriydi. Bu gösteri Donkin'i kendine getirdi ve ihtiyatla gözlerini dikip karşısındakini süzdü.

Bir an onu dikkatle inceledikten sonra, "Bak gördün mü? Sesin çıkmıyor, bağıramıyorsun. Ne demiştim sana?" dedi. Jimmy ise aceleyle ve pervasızca, sesi işitilmeden çılgınca başını sallamaya, kazma gibi beyaz dişlerini gösterip garip ve ürkütücü bir yüz ifadesiyle sırıtmaya devam etti. Donkin, bu kara hayaletin dilini yutmuşçasına ağzından çıkan anlamsız sözleri ve öfkesi karşısında büyülenmişçesine yaklaştı, kuruntulu, şüpheli bir merakla boynunu ileriye doğru uzattı; birden, ranzanın üstünde sinmiş, gözleriyle aynı hizada yatan bir adamın gölgesine baktığını zannetti. "Ne? Ne?" dedi. Bazı kelimeler, kesik kesik nefes alışların arasında bir ıslık sesi gibi

geliyordu kulağına sanki. "Belfast'a söyleyeceksin! Öyle mi? Çocuk musun sen?" Donkin telaş ve öfkeyle titredi. "Büyükannene de söyle bari korktuğunu! Sen kimsin ki başkasından daha fazla korkacaksın?" Kendini önemli biri olarak görme tutkusu ve kibri de, ihtiyatı elden bırakmasıyla birlikte uçup gitti. "Söyle de belanı bul! Sıkıysa söyle!" diye haykırdı. O senin kahrolası kış yalayıcıların bana bir köpekten bile daha aşağı muameleyi layık gördüler. Beni kışkırttılar sonra da bana gazez besleyip düşman kesildiler. Bu gemideki tek adam benim. Bana sille tokat giriştiler, tekmelediler ve sen de güldün. Seni kara, kokuşmuş, illet herif seni! Bunun bedelini ödeyeceksin. Seninle yiyeceklerini sularını paylaştılar. Tanrı şahidim olsun ki bana bunun bedelini ödeyeceksin! Kim bana bir yudum su içer misin diye sordu ki? O gece o lanet olası paçavralarını senin üzerine örttüler. Peki benim payıma ne düştü? Ağzıma yumruk yedim. Lanet olsun hepsine... Paranla bunun bedelini ödeyeceksin. Biraz sonra benim olacak o paralar; sen geberip gider gitmez, seni lanet olası, işe yaramaz sahtekâr seni. İşte ben böyle bir adamım. Sen ise bir yaratıksın. Kahrolası bir yaratık. Bir cesetsin!" Elinde bir süredir sımsıkı tuttuğu peksimeti Jimmy'nin kafasına savurdu, fakat peksimet Jimmy'nin kafasını sıyrıp ötedeki bölmeye gürültüyle çarparak bir el bombası gibi uçuşan parçalara ayrıldı. James Wait adeta ölümcül bir yara almış gibi geriye devrilip yastığın üzerine düştü. Dudakları hareketsizleşti, gözbebekleri sabitlenip bakışları yukarı dikildi ve öylece kaldı. Donkin şaşırılmıştı; birden sandığın üzerine oturdu ve bitkin hüznünlü gözlerle yere baktı. Bir süre sonra kendi kendine mırıldanmaya başladı. "Öl, seni sefil herif, öl! Şimdi biri gelip girecek içeri... Keşke sarhoş olsaydım... On gün... İstiridyeler..." Başını yukarı kaldırdı ve daha yüksek sesle konuştu. "Yok... Artık senin için is-

tiridye pişiren kızlar yok... Sen kimsin ki? Şimdi benim sıram... Keşke sarhoş olsaydım; sana yakında bir arka çıkacağım ki. Sonunda gideceğin yer orası. Önce ayaklar, iskele tarafından... Cup, suya! Artık bir daha suratını görmek yok. Denizin dibini boylayacaksın! Sana yeter de artar bile." Jimmy'nin başı hafifçe kıınıldadı ve gözlerini Donkin'in yüzüne çevirdi; bir başına karanlık bir yere kapatılma tehdidi karşısında korkmuş bir çocuğun kuşkulu, kederli ve yakaran bir bakışıydı sanki bu. Donkin sandığın üzerinde oturmuş umutlu gözlerle Jimmy'yi inceliyordu; sonra, yerinden kalkmadan, sandığın kapağını şöyle bir yokladı. Kilitliydi. "Keşke sarhoş olsaydım," diye mırıldandı ve ayağa kalkıp güverteden gelen belli belirsiz ayak seslerine kulak verdi kaygıyla. Sesler yaklaştı, kesildi. Kapının hemen dışında biri uzun uzun esnedi ve ayaklarını tembelce sürüyerek uzaklaştı. Donkin'in pır pır eden yüreğinin çarpıntısı dindi ve gözlerini yeniden ranzaya doğru çevirdiğinde, Jimmy'nin hâlâ tavan-daki beyaz kirişe baktığını gördü. "Şimdi nasıl hissediyorsun kendini?" diye sordu. "Kötü," dedi Jimmy.

Donkin sabırla ve ne yaptığını bilen birinin kararlılığıyla oturdu. Her yarım saatte bir, geminin bir ucundan diğerine birbiriyle sohbet edercesine çalan çanların sesleri işitiliyordu. Jimmy o kadar hızlı ve sessizce soluk alıp veriyordu ki, nefes alış verişini ne saymak ne de duymak mümkündü. Gözleri tarif edilemeyecek kadar korkunç şeylere tanık oluyormuşçasına dehşetle bakıyordu; yüzüne bakan biri, aklından tiksinti verici şeyler geçtiğini anlayabilirdi. Birden çok yüksek ve yürek parçalayıcı bir sesle, hıçkırır hıçkırır ağlamaya başladı:

"Denize!.. Ben!.. Aman Tanrım!"

Donkin sandığın üzerinde şöyle bir kıvrandı. Gönül-süzce baktı. James Wait'in sesi soluğu çıkmıyordu. Uzun ve kemikli elleriyle battaniyeyi sanki çenesinin altında

toplamak istermiş gibi çekip dümdüz uzatmıştı. Bir gözyaşı damlası, kocaman tek bir gözyaşı damlası göz pınarından süzülüp çökmüş avurduna değmeden yastığın üzerine damladı. Boğazından belli belirsiz hırıltılar yükseldi.

O iğrenç Zenci'nin son anlarını seyreden Donkin, günün birinde kendisinin de tüm bunları, belki de tıpkı bu şekilde yaşayacağını düşünerek yüreğinin büyük bir kederle sıkıştığını hissetti. Gözleri yaşardı. "Zavallı sefil," diye mırıldandı. Gece sanki bir yıldırım hızıyla geçip gidiyordu; değerli dakikaların telafi edilemez bir hızla akıp gittiğini işitebiliyordu adeta. Bu kahrolası iş daha ne kadar sürecekti acaba? Şüphe yok ki daha çok uzun sürecekti. Hiç şansı yoktu. Kendisini dizginleyemiyordu. Ayağa kalkıp ranzaya yanaştı. Wait kıpırdamıyordu. Sadece gözlerinde canlılık vardı ve elleri korkunç ve yorulmak bilmez hareketlerle battaniyeyi çekiştirmeye devam ediyordu. Donkin eğildi.

"Jimmy," diye seslendi, usulca. Jimmy karşılık vermedi, ama hırıltısı kesilmişti. "Beni görüyor musun?" diye sordu titreyerek. Jimmy'nin göğsü kalkıp indi. Donkin öte yana bakıp, kulağını Jimmy'nin ağzına doğru yaklaştırdı ve bir kumsalın pürüzsüz kumları üzerinde sürüklenen kuru bir yaprağın hışırtısına benzer bir ses duydu.

"Lambayı... yak... ve... git," dedi Wait, soluyarak.

Donkin, içgüdüsel bir hareketle omzunun üzerinden gaz lambasının parlak alevine baktı; sonra, öte yana bakmaya devam ederek yastığın altını yoklayıp anahtar aradı. Anahtar hemen eline geldi ve sonraki birkaç dakika boyunca dizlerinin üzerine çöküp titrek ama hızlı hareketlerle sandığı didik didik aradı. Ayağa kalktığı anda, belki de elde ettiği zaferin heyecanı ile, hayatında ilk kez yüzü kızarmıştı.

Jimmy'ye bakmaktan kaçınarak anahtarı tekrar yas-

tığın altına soktu. Jimmy ise yerinden kıpırdamamıştı. Donkin sırtını doğrudan ranzaya döndü ve sanki önünde uzun bir yol varmış gibi kapıya doğru yürümeye başladı. Daha ikinci adımında burnu kapıya dayandı. Kapı kolunu ihtiyatla kavradı, fakat tam o anda, karşı konulmaz bir dürtüyle arkasında bir şeyler olduğu izlenimine kapıldı. Birisi sanki omzuna vurmuş gibi birden geriye döndü. Wait'in gözlerinin birden parlayıp esen bir rüzgârla aynı anda sönen iki lamba gibi kapandığını görmek için tam zamanında çevirmişti başını. Kırmızı ipliği andıran bir şey James Wait'in dudaklarının kenarından çenesine doğru sarktı. Artık nefes almıyordu.

Donkin kapıyı ardından yavaşça ama sıkıca çekip kapadı. Aydınlık güvertede ceketlerinin altına sokulmuş uyuyan adamlar, bakımsız mezarları andıran biçimsiz, kara tepecikler gibi dizilmişlerdi. Gece boyunca hiçbir iş yapılmamış ve kimse Donkin'in yokluğunu fark etmemişti. Kimildamadan öyle dikildi. Kamaranın kapısının dışındaki dünyayı bıraktığı gibi bulmak son derece şaşırtmıştı onu; deniz, gemi ve uyuyan adamlar, hepsi yerli yerindeydi; sanki adamları ölü bulmayı, aşına olduğu şeylerin ebediyen yok olduğunu görmeyi umuyormuş gibi abes bir şaşkınlık yaşadı. Sanki yıllar sonra geri dönen bir gezgin gibi, baş döndürücü değişiklikler görmeyi umuyordu. İnsanın içine işleyen taze hava onu biraz ürpertti ve ümitsiz, kimsesiz biri gibi kollarını vücuduna sardı. Alçalan ay, soluk şafağın soğuk dokunuşuyla büzü-lüp kurumuş, solgun bir çiçek gibi sarkmıştı. Gemi uykudaydı. Ve ölümsüz deniz, ışıldayan yüzeyi ve ışıktan yoksun derinlikleriyle, yaşama ait bir görüntü gibi engin ve sisler içinde uzanıyordu. Donkin meydan okurcasına baktı denize ve sanki karşısındaki gücün görkemli sessizliğiyle yargılanıp saf dışı bırakılmış gibi sessizce sıvıştı.

Her şeye rağmen Jimmy'nin ölümü büyük bir şaş-

kınlık yarattı. Onun kuruntu ve hezeyanlarına ne kadar inandığımızı ancak şimdi fark ediyorduk. Yaşama şansına o kadar çok onun takdiri açısından bakmıştık ki, ölümü, kadim bir inanışın yok olması gibi topluluğumuzu temellerinden sarsmıştı. Ortak bir bağ kopmuştu; duygusal bir yalana dayalı güçlü, etkin ve saygın bir bağ. Gün boyunca çalışırken, kuşkulu bakışlarla ve hakikatin farkına varmış bir havada dalgın dalgın dolaştık durduk. Jimmy'nin aramızdan bu şekilde ayrılarak samimiyetsizce davrandığına dair bir his vardı içimizde. Bir yoldaş gibi yanımızda yer alıp destek olmamıştı bize. Giderken kendisiyle beraber o hüznü ve vakur gölgeyi, insancıl bir tatmin hissiyle yazgımızın hassas belirleyicisi olarak tayin ettiğimiz o kara gölgeyi de beraberinde götürmüştü. Oysa şimdi bunun böyle bir şey olmadığını anlamıştık. Bu düpedüz budalalıktı; büyük önem taşıyan meselelere aptalca ve boş yere bulaşmıştık, tabii eğer Podmore haklıysa. Belki de haklıydı? Jimmy'nin ölümünün ardından kuşkular yok olmamıştı; ilahi bir lütufla dağılmış suçlular çetesi gibi aramız bozulmuştu ve birbirimizden utanıyorduk. En yakın dostlarına tersleyerek, nezaketsizce konuşanlar vardı. Kimileri de hiç konuşmuyorlardı birbirleriyle. Bir tek Singleton şaşırmamıştı. "Öldü, öyle mi? Tabii ya," dedi, bordanın sağ yanındaki adayı işaret ederek: Gemi, durgun havadan ötürü adeta büyülenmiş gibi Flores Adası'nın görülebileceği alanın içinde çakılıp kalmıştı. Bu arada Jimmy de ölmüştü tabii. Singleton şaşırmamıştı buna. İşte kara oradaydı ve baş taraftaki ambar kapağının üzerinde ise cenaze hazırlıkları için yelkenciyi bekleyen bir ceset vardı. Sebep ve sonuç. Bütün o yolculuk boyunca ilk kez yaşlı denizcinin neşesi yerine gelmiş, çenesi düşmüştü. Deneyimlerine dayanarak gemideki hastalıklar sırasında ufukta görülen adaların (hatta küçük bir adanın bile) genelde

bir kıta görmekten daha ölümcül olduğunu örneklerle anlattı, ama nedenini açıklayamadı.

Jimmy akşam beşte defnedilecekti ve o saate kadar önümüzde uzun bir gün vardı. Herkeste zihinsel, hatta bedensel bir huzursuzluk vardı. İşimizle ilgilenmiyorduk ve bu yüzden de hak ettiğimiz gibi azarlanıyorduk. Sürekli açlık çektiğimiz için bu bizi çileden çıkarıyordu. Donkin çalışırken alnına kirli bir bez bağlamıştı ve o kadar sefil bir haldeydi ki, cesurca çektiği acı karşısında Mr. Baker merhamete gelmişti. "Of! Sen, Donkin! Elindeki işi bırak ve bu vardiyada git yat. İyi görünmüyorsun," dedi. Donkin de cılız bir sesle, "Çok kötüyüm efendim, başım ağrıyor," deyip hızla ortadan kayboldu. Bu, birçok tayfanın canını sıktı ve ikinci kaptanın "bugün çok yufka yürekli" olduğunu düşündüler. Kaptan Allistoun pupada durmuş güneybatı semalarını izliyordu. Çok geçmeden öğrendik ki gece barometre düşmeye başlamıştı ve yakında bir esinti çıkması bekleniyordu. Bunun yarattığı çağrışımlarla ortaya atılan fikirler, Jimmy'nin tam olarak ne zaman öldüğü konusunda şiddetli tartışmalara yol açtı. Acaba, "barometre düşmeye başladıktan" önce mi yoksa sonra mıydı? Bunu bilmek mümkün değildi ve bu yüzden gemidekiler birbirlerini aşağılayarak ağız dalaşına girdiler. Birden baş tarafta büyük bir patırtı koptu. Uzlaştırıcı Knowles ile sakin Davies bu yüzden yumruk yumruğa gelmişlerdi. Aşağı güvertedeki vardiya hemen araya girdi ve on dakika boyunca ambar kapağının etrafında, yelkenlerin gölgesinin altında beyaz bir battaniyeye sarılmış olan Jimmy'nin cesedinin bulunduğu yerde gürültülü bir arbede yaşandı. Cesedin başında duran kederli Belfast, yaşadığı üzüntünün de tesiriyle tenezzül edip kavgaya bakmadı bile. Şamata sona erince ve öfke-ler yatışıp haşin ve somurtkan bir sessizlik çökünce, Belfast sarıp sarmalanmış cesedin başında dikilip durdu ve

her iki kolunu da havaya kaldırarak acılı bir öfkeyle haykırdı: "Kendinizden utanmalısınız!" Utanmıştı.

Belfast, yaşadığı kaybın acısını yüreğinin derinliklerinde hissediyordu. Dinmek bilmez bir bağlılığın ispatıydı bu. Jimmy'nin naaşının doymak bilmez denize dinî bir tören ciddiyetiyle teslim edilmesi için yelkenciye yardım edecek olan da ondan başkası değildi. Cesedin ayaklarına bağlanacak ağırlıkları titizlikle ayarlamıştı: İki kumtaşı, takozu olmayan eski bir çapa, aşınmış bir akım kablusunun kırık halkaları. Bunları bir öyle bir böyle düzenledi. Bu işten nefret eden yelkenci, "Tanrı korusun! Bu kadar ağırlığın topuğunu yerinden oynatacağından korkmuyor musun?" dedi. Bir yandan iğneyi yelken bezine batırırken bir yandan hararetle piposunu tüttürüyordu. Baş, pipodan savrulan duman bulutunun içine gömülmüştü; bezin sarkan kenarlarını katladı, dikişleri çekip sağlamlaştırdı, bezi gerdi. "Omuzlarını kaldır... Biraz kendine doğru çek... Şöyy-lee-e. Sağlam oldu." Kederine yenik düşen Belfast talimatlara uyarak çekiyor, kaldırıyor, bir yandan da gözyaşları süzülüp katranlı sicimin üzerine akıyordu. "Zavallının yüzünün üzerinde çok fazla germe bezi, Yelkenci," diye yakardı, yaşlı gözlerle. Jimmy'nin aşağı yukarı alınının ortasına gelen son dikişin ardından ipliği kesen yelkenci, "Neden dert ediyorsun bu kadar? Rahatı yerinde olacak merak etme," diye güvence verdi. Geri kalan bezi katladı, iğneleri kaldırdı. "Seni bu kadar sarsan nedir?" diye sordu. Belfast, gri yelken bezine sarılıp sarmalanmış uzun denge baktı. "Onu ben çekip çıkardım," diye fısıldadı, "gitmek de istemiyordu. Eğer son gece oturup başucunda bekleseydim benim için yaşamaya devam edecekti... fakat yorgun düştüm." Yelkenci piposundan kuvvetlice birkaç duman çekti ve ağzında gevelercesine, "Ben... Batı Hint Kraliyet Donanma Merkezi'nde... *Blanche* firkateynindeyken... Sarı Ka-

rantina Bayrağı'nı çekip... Her hafta sarıhummadan giden yirmi adam dikedim... Portsmouthlu, Devonlu, liman kasabalarının adamları, hemşerilerim, babalarını, analarını, kız kardeşlerini tanırdım. Kafama hiç takmazdım. Hele bunun gibi Zenciler. Nereden gelir nereye gider bilinmez. Kimsesi yok. Kimseye bir faydası dokunmaz. Kim hisseder ki bunun gibi birinin yokluğunu?" diye mırıldandı. "Ben. Onu ben çekip çıkardım," dedi Belfast, hazine bir matem havasında.

Birbirine çivilenmiş iki kalın tahtanın üzerinde ve beyaz kenarlı bayrağın kıvrımları altında hissiz, hareket-siz yatan James Wait'in naaşı, dört adam tarafından kış tarafına taşındı ve ayakları açık bir lumbar kapağına denk gelecek biçimde yavaşça yerleştirildi. Batıdan esip gelen rüzgâr, yelkenleri kabartıp gemiyi sallarken yarıya indirilmiş kırmızı bandıra da dillenen bir alev gibi çırpınarak gri gökyüzünde ileriye doğru hamle edip tekrar duruldu. Charley çanı çaldı; sancağa doğru her sallanışımızda geminin o yanında göze çarpan muazzam genişlikte bir yarım daire biçimini almış çelik renkli sular, Jimmy'yi kucaklamak için sabırsızlanırcasına hızla lumbar ağzına kadar sığıyordu. Törene katılamayacak kadar hasta olan Donkin dışında herkes oradaydı; Kaptan ve Mr. Creighton şapkalarını çıkarmış pupanın kenarında duruyorlardı; Kaptan'ın ciddi bir tavırla, "Dua kitabına sen benden daha aşinasın," diyerek talimat verdiği Mr. Baker biraz sıkılğan bir havada kamaranın kapısını açıp hızla dışarı çıktı. Herkes şapkasını çıkardı. Mr. Baker alçak sesle ve sanki ayaklarının dibinde yatan bu ölü denizciyi son bir kez azarlarmışçasına o her zamanki zararsızca tehditkâr tavrıyla okumaya başladı. Tayfalar dağınık gruplar halinde toplanmış dinliyorlardı. Bağlama demirleriyle tutturulmuş parmaklıklara dayanmış, güverteye bakıyorlardı; kimi dalgın dalgın çenesini sı-

vazlıyor, kimi de kollarını kavuşturup bir dizini hafifçe kıvrarak ayakta derin düşüncelere dalmışçasına başını öne eğmiş duruyordu. Wamibo yine hayal âlemindeydi. Mr. Baker her sayfa çevirişinde hürmetkar bir havada homurdanarak dua okumaya devam etti. Tayfaların kararsız yüreklerinde yer etmeyen sözcükler, kalpsiz denizin üzerinde barınacak bir yer bulamadan başıboş savrulup gidiyor; ebediyen susturulmuş James Wait, çaresizlik ve umudun boğuk mırıltıları altında sessiz ve hareketsiz yatıyordu.

İki tayfa naaşın başına geçip hazırlandı ve birçok kardeşimizi denizin derinliklerinde çıkacakları son yolculuğa uğurlayan o sözcükleri beklemeye başladılar. Mr. Baker dua kitabındaki bölümü okumaya başladı. "Hazır olun," diye fısıldadı Lostromo. Mr. Baker, "Derinlere," diye okuduğu bölümü bitirdi ve durdu. Tayfalar, tahtaların gemi içindeki tarafını kaldırdılar, Lostromo, bayrağı çekip aldı ve James Wait yerinden kımıldamadı. Lostromo kızgınlıkla, "Daha yukarı," diye söylendi. Bütün başlar yukarı kalktı; herkes telaşla kıpırdandı fakat James Wait'in gitmeye niyeti yoktu. Ölü ve kefen beziyle sarılıp sarmalanarak ebedi yolculuğuna hazırlanan Wait, ölümsüz bir korkuyla gemiye sıkıca tutunuyordu sanki. "Daha yukarı! Kaldırın!" diye hiddetle fısıldadı Lostromo. Tayfalardan biri titrek bir sesle, "Gitmiyor bu," diye kekeleydi. Adamların ikisinin de bırakıp kaçmaya hazır bir halleri vardı. Mr. Baker başını kitaba gömüp ayaklarını huzursuzca hareket ettirerek beklemeye başladı. Bütün mürettebatın suratı allak bullak olmuştu; aralarından cılız bir mırıldanma yayıldı ve giderek yükseldi... "Jimmy!" diye ağıt yakar gibi feryat etti Belfast ve bir an herkes şaşkınlıkla ürperdi.

"Jimmy, cesur ol!" diye haykırdı. Herkesin ağzı bir karış açık kalmıştı. Kimse gözünü kırpmıyordu. Belfast cılı-

gına dönmüş gözlerle, vücudu tepeden tırnağa seğirerek baktı; dehşetli bir manzaraya tanık olan biri gibi öne eğildi. "Git!" diye bağırdı ve kolunu ileri uzatıp kalabalığın arasından fırladı. "Git, Jimmy! Jimmy, git! Git!" Parmakları cesedin başına dokundu ve gri renk beze sarılı denk, önce ağır ağır kaldırılmış tahtaların üzerinde kaymaya başladı ve sonra birden bir yıldırım hızıyla suya indi. Kalabalık yekvücut öne doğru bir adım attı; geniş göğüslerde titreşen derin bir "ohh!" çekti hepsi de. Gemi, ağır bir yükten kurtulmuş gibi sallandı; yelkenler dalgalandı. Archie'nin desteğiyle ayakta duran Belfast kendini kaybetmişçesine, güçlkle soluyordu. Jimmy'nin son dalışını görmek isteyen Charley merakla parmaklıklara doğru sıçradı, fakat kaybolmak üzere olan dalgaların belli belirsiz yayılan halkalarından başka görececek bir şey kalmamıştı.

Sırılsıklam ter içinde kalan Mr. Baker heyecanla söylenen tayfaların ve çırpınıp dalgalanan yelkenlerin sesleri arasında son duayı da okudu. Titrek bir hırıltı çıkarak, "Amin!" dedi ve dua kitabını kapadı.

"Yelkenleri serenlere dik açın!" diye gürledi bir ses, başının üzerinde. Tüm tayfalar yerlerinde sıçradılar; bir ikisi şapkalarını düşürdü; Mr. Baker şaşkın bir ifadeyle yukarıya baktı. Pupanın kenarında duran Kaptan batıyı işaret ediyordu. "Esinti geliyor," dedi. "Acele edin, tayfalar!" Mr. Baker dua kitabını telaşla cebine tıktırdı. "Baş tarafa. Trinketa yelkeninin sarma halatını salın!" diye neşyle ve canlılıkla seslendi: "Trinketa serenini dikleştirin, sen iskele nöbetçisi!" Prasyalara doğru giden tayfalar, "Elverişli rüzgâr, elverişli rüzgâr," diye fısıldıyorlardı. Hızlı hareketlerle halat rulolarını fırlatan yaşlı Singleton, "Ben ne demiştim size?" diye mırıldandı; "biliyordum. O gitti ve işte rüzgâr da geliyor."

Rüzgâr, mağrur ve güçlü bir iç çekme sesiyle geldi. Yelkenler şişti, gemi yol almaya başladı ve uyanan deniz,

mahmur mırıltılarla adamların kulaklarına memleket öyküleri fısıldamaya başladı.

O gece gemi, kuvvetli rüzgârı ardına alıp dalgaları köpürterek kuzeye doğru ilerlerken, Lostromo zabitle-
rin ranzalarının yanında durmuş içini döküyordu: "Herif
sadece sorun yaratıyordu," dedi, "Gemiye çıktığı andan
itibaren, hatırlıyor musunuz, Bombay'daki o gece? O
yumuşak başlı adamlara nasıl da durmadan kabadayılık
taslıyordu. Yaşlı kurda küstahça davranması da cabası.
Onu kurtarmak için yarıya kadar suya gömülmüş gemi-
nin bir ucundan öteki ucuna gittik çılgınlar gibi. Sırf
onun yüzünden neredeyse isyan çıkıyordu ve şimdi ikin-
ci kaptan kalkmış tahtaların üzerindeki yağ parçasını
ovalamadığım için sanki hırsızlık yapmışım gibi azarlı-
yor beni. Ben de ovaladım, ama senin de tahtanın üze-
rindeki kalkık çiviye çıkarman gerekmez miydi, ey Ma-
rangoz?" – "Sen de tüm aletlerimi o herif için denize at-
madan önce iyice bir düşünseydin ya, seni acemi ödle,"
diye cevabı yapıştırdı, asık suratlı Marangoz. Lostromo
da affetmez bir tavırla, "Jimmy'de onların ardından de-
nizi boyladı işte," diye ekledi. Yelkenci de, "Bir defasında,
Çin Donanma Merkezi'ndeyken Amiral bana demişti
ki..." diye başladı anlatmaya.

Narcissus bir hafta sonra Manş Denizi'ne girdi.

Kanatlarını çırparak yuvasına doğru hızla uçan bü-
yük, yorgun bir kuş gibi, beyaz yelkenlerinin altında, mavi
denizin üzerinde kayarcasına ilerliyordu. Bulutlar, direk-
lerinin ucuyla yarışıyor, devasa ve beyaz kümeler halinde
geminin kış tarafında yükselip doruklara varıyor, süzülüp
geçiyor ve gökyüzünde geniş bir kavis çizerek aşağı düşüp
adeta hızla, balıklama denize dalıyorlardı. Gemiden daha
hızlıydılar, daha özgürdüler, ama varacak bir limanları, sı-
ğınacak bir yurtları yoktu. Narcissus'u karşılayacak kıyı
yerinden kalkıp güneş ışıklarının içine adım attı. Dağlık

burunlar ustalıkla denize doğru uzandı; geniş körfezler gün ışığında gülümsedi; yurtsuz bulutların gölgeleri güneşli düzlükler boyunca ilerledi, vadilerin üzerinden sıçradı, hiçbir engelle karşılaşmadan tepelere doğru hamle etti, yamaçlardan aşağıya yuvarlandı; gün ışığı kesintisiz, benek benek parlaklığıyla gölgelerin peşi sıra gitti. Gölgesi, sarp kayaların yamaçlarındaki beyaz deniz fenerleri ışık sütunları içinde parlıyordu. Manş Denizi altın yaldız serpiştirilmiş ve köpüren denizlerin gümüşüyle bezenmiş mavi bir pelerin gibi ışıldıyordu. Narcissus denize uzanan tepeleri ve körfezleri hızla geçti; sert lodosla zahmetli bir mücadele vermek üzere yelkenlerini indirmiş, direkleri çıplak gemiler, onun ardında bıraktığı izlerin üzerinden geçerek Manş'tan okyanusa doğru açılıyorlardı. Kıyıya doğru sallana sallana ve bacasından dumanlar tüttürerek ilerleyen bir dizi buharlı gemi, göç eden amfibik canavarlar gibi, dinmek bilmez dalgalara itimat etmeden sahili kucaklıyordu.

Geceleyin denize uzanan dağlık burunlar geri çekildi ve körfezler ilerleyip karanlığın kesintisiz uzayan çizgisiyle birleşti. Yeryüzü ile gökyüzünün ışıkları birbirine karıştı; taraklı ağlarla avlanan balıkçı teknelerinin sarkaç misali sallanan fenerlerinin üzerinde büyük bir deniz feneri, muazzam boyutlarda bir geminin tepesinde yanan devasa bir liman lambası gibi durmadan ışık saçıyordu. Fenerin sabit ışıltısının altında dümdüz uzanan karanlık kıyı, ölümsüz ve çalkantılı denizin üzerinde kımıltısız duran imha edilemez bir geminin yüksek bordasını andırıyordu. Karanlık kara parçası, hiç sönmeyen ışıklarla donatılmış, milyonlarca canın sorumluluğunu taşıyan, sürüyle değersiz artık, mücevher, altın ve çelik yüklenmiş heybetli bir gemi gibi yatıyordu suların ortasında. Muazzam bir güç ve görkemle, paha biçilmez gelenekleri ve tarifsiz ıstırapları, şanlı hatıraları ve rezil unutkanlıkları,

adi erdemleri ve müthiş günahları muhafaza ederek dağlar misali yükseliyordu. Büyük bir gemi! Okyanus, asırlar boyu dayanıklı gövdesini boş yere dövüp durmuştu; dünya daha uçsuz bucaksız ve karanlık bir yerken, deniz engin ve gizemliyken de oradaydı ve cesur adamlara şan ve şöhrat ödülünü teslim etmeye hazırdı. Donanmaların ve ulusların ana gemisi! Irkların amiral gemisi; fırtınalardan daha güçlü! Ve açık denize demirlemiş.

Kıyının açığındaki kuvvetli rüzgârlarla yana yatan Narcissus, Güney Foreland Burnu'nu döndü, güneydoğu kıyılarındaki liman ağzı Downs'dan geçti ve römorkörün ardında nehre girdi. Beyaz kanatlarının görkeminden yoksun, görünmez kanalların labirentleri arasından, römorkörün peşi sıra uysalca ilerliyordu. Gemi, dubalara bağlı palamarlarının ucunda sallanan, kırmızı boyalı fener teknelerinin yanından geçerken, tekneler bir an için sanki hızlı akıntıyla birlikte büyük bir hızla seyrediyor ve hemen ardından umutsuzca gerilerde kalıyordu. Nehrin kıyısındaki büyük şamandıralar geminin gövdesine sürünerek geçiyor ve dümen suyuna düşünce azgın bekçi köpekleri gibi zincirlerini koparırcasına çekiştiriyorlardı. Nehir geçidi daraldı; kara, her iki yandan gemiye yaklaştı. Narcissus hızını kesmeden nehir yukarı seyretmeye devam etti. Nehir kıyısındaki yamaçlarda küme küme evler göze çarpıyordu. Sanki geminin nehirden geçişini görmek için kıyıya doğru bayır aşağı koşarak inerken suların çekildiği körfezin çamuruna saplanıp kalmış gibiydiler. Daha da ileride, uzun fabrika bacaları küstah ve başıboş bir devler güruhu halinde dizilmiş, havaya saldıkları yoğun kara dumanların altında yamaçlara kayıtsızca ve mağrurca yaslanıp geminin geçişini izliyorlardı. Nehrin kıvrımlarını salınarak dönüyordu Narcissus; pis bir esinti, çıplak serenlerinin arasından çığlıklar atarak geçip hoş geldin diyordu ona; gitgide yakınlaşan kara, gemi ile denizin arasına adım attı.

Geminin önünde alçalmış bir bulut havada asılı duruyordu. Devasa, donuk ve milyonlarca adamın buharlaşan alinterinden doğmuş gibi duran ürkek bir bulut. Uzaklardan sürüklenerek gelen dumanlı buhar akıntılarının üzerinde bıraktığı kurşuni izlerle kirlenmiş; milyonlarca yüreğin çarpmasıyla birlikte nabız gibi atıyor ve muazzam ve acıklı bir uğultu yayıyordu – dua eden, küfreden, iç çeken, gülüp eğlenen insanların dudaklarından yayılan; huzursuz, sıkıntılı yeryüzünü dolduran kalabalıkların bitmek tükenmek bilmez budalalıklarının, pişmanlıklarının ve umutlarının uğultusu. Narcissus bu bulutun içine girdi; gölgeler koyulaştı; dört bir yandan madenî sesler, demir tangırtıları, güçlü darbelerin çıkarıldığı sesler, çığlıklar, bağırışlar yükseliyordu. Siyah mavnalar bulanık nehrin üzerinde sinsice ilerliyordu. Dumanların arasında belli belirsiz göze çarpan karmakarışık, kirli duvarlar, bir felaket sahnesi gibi sersemletici ve hazin bir görünüm arz ediyordu. Römorkörler, gemiyi rıhtım girişinde sabit tutabilmek için nehrin akıntısına karşı volta vuruyorlardı; geminin baş omuzluğundan savrulan iki halat havada ısıklık çalarak uçu ve saldırgan bir çift yılan gibi karaya çarptı. Geminin önündeki bir köprü sanki tılsımlıymış gibi ortadan ikiye ayrıldı; devasa hidrolik bocurgatlar adeta gizemli ve fesat bir büyüyle canlanıp harekete geçmişçesine kendi kendilerine dönmeye başladılar. Gemi, granitten iki alçak duvar arasındaki dar bir su yolunda ilerledi ve ellerinde yavaşlatma halatları taşıyan adamlar geniş ve yassı kaldırım taşı döşenmiş yolda geminin hızına ayak uydurarak yürüdüler. Yukarıya kalkıp gözden kaybolan köprünün her iki yanında birer grup sabırsızlıkla bekliyordu: İriyarı, kaba saba kasketli adamlar; silindir şapkalı, soluk benizli adamlar; başı açık iki kadın; gözlerini faltaşı gibi açmış, büyülenmişçesine bakan pejmürde kılıklı iki çocuk. Tırıs

giden bir atın çektiği, sallana sarsıla ilerleyen bir at arabası aniden durdu. Kadınlardan biri, özellikle herhangi birine bakmadan sessizce yaklaşan gemiye doğru, "Merhaba Jack!" diye bağırdı ve tüm tayfalar başaltının ucundan ona baktılar. Çımacılar taş kazıkların üzerinden eğilerek, "Açılın! Halattan uzak durun!" diye bağırdılar. Kalabalıktan mırıltılar yükseldi, oldukları yerde ayaklarını sertçe yere vurdular. İskelenin üzerinde duran, yanakları kıpkırmızı, yaşlı bir adam, "Halatı salın! Salın!" diye seslendi. Denize hızla çarpan halatlar suları sıçrattı ve Narcissus rıhtıma girdi.

Taşlık kıyılar sağlam soltu düz çizgiler halinde uzanarak karanlık ve dikdörtgen biçiminde bir havuzu kuşatıyordu. Tuğla ile örülmüş duvarlar suyun üzerinde yükseliyordu. Aşırı beslenmiş vahşilerin gözleri kadar bulanık ve donuk yüzlerce pencereden bakan ruhsuz duvarlar. Bu duvarların dibinde, uzun boyunlarından zincirler sarkan, kımıltısız gemilerin güverteleri üzerinde acımasız ve korkunç görünümlü kancalarını dengeleyen devasa demir vinçler çömelmiş duruyordu. Taşların üzerinde dönen tekerleklerin gürültüsü, düşen ağır cisimlerin gümbürtüsü, hararetli bocurgatların patırtısı, gerilmiş zincirlerin sürtünme sesleri havada süzülüyordu. Yüksek yapıların arasında bütün kıtaların tozu havalara uçuşuyordu. Birbirine karışmış ve insanın içine işleyecek kadar keskin parfüm ve kir, baharat ve hayvan derisi kokuları, pahalı ve pis şeylerin kokuları her yana yayılıyor, değerli ve tiksinti verici bir atmosfer yaratıyordu. Narcissus demirleme yerine yavaşça girdi; ruhsuz duvarların gölgesi üzerine vurdu, tüm kıtaların tozları güvertesine sıçradı ve bordasına tırmanan sürüyle yabancı adam, sefil yeryüzü adına onu ele geçirdi. Artık yaşamıyordu.

Siyah paltolu, silindir şapkalı kibar bir bey hızlı adımlarla ikinci kaptana yaklaşıp el sıkıştı ve, "Merhaba Her-

bert," dedi. Bu adam, Mr. Creighton'ın erkek kardeşıydı. Sonra birden bir kadın belirdi. Siyah elbisesi ve güneş şemsiyesi ile gerçek bir hanımefendiydi. Aramızda son derece zarif, sanki gökten düşmüşçesine aykırı bir görüntü çiziyordu. Mr. Baker şapkasına dokunarak onu selamladı. Bu hanım Kaptan'ın eşiydi. Çok geçmeden üzerinde beyaz gömleği, gayet şık giyinmiş kaptan karısıyla birlikte gemiden indi. İskeleye çıkana dek onu tanıyamadık ve ancak Mr. Baker'a dönüp, "Yarın sabah kronometreleri kurmayı unutma," diye seslenince kim olduğunu fark ettik. Üstü başı dökülen bir grup dalavereci, gözleri fıldır fıldır dönen genç adam, "İş bakıyoruz," diyerek başaltına girip çıktılar. Knowles neşeli bir sesle, "Bunlar daha çok aşıracak bir şeyler arıyorlar", diye yorumda bulundu. Zavallı sefiller. Kimin umurundaydılar ki? Biz eve varmıştık nasıl olsa! Fakat Mr. Baker, kendisiyle küstahça konuşan bu delikanlılardan birinin üzerine yürüyünce bu çok hoşumuza gitti. Her şey çok güzeldi. "Kıç tarafını kontrol ettim, tamamdır efendim," diye seslendi Mr. Creighton. Elinde bir sondaj çubuğu tutan Marangoz, "Kuyuda hiç su yok efendim," diyerek son kez bilgi verdi. Mr. Baker güverte boyunca dizilmiş, sabırsızlıkla bekleyen denizcilere, başını kaldırıp tepedeki serenlere göz attı. "Of! Tamamdır beyler," diye homurdandı. Grup dağıldı. Yolculuk sona ermişti.

Yatak denkləri küpeşteden aşağıya uçtu; iplere bağlı sandıklar iskele köprüsünden aşağıya kaydırıldı, denkler de sandıklar da hayli azalmıştı. Knowles, ayaküstü ahbablık kurduğu, rıhtımda aylak aylak gezen bir serseriye, "Geri kalan eşyalarımız Ümit Burnu açıklarında seyrediyor," diye gizemli bir açıklamada bulundu. Adamlar telaşlı bir koşuşturmaca içinde birbirlerine sesleniyor, asla tanımadıkları yabancılara el edip, "Şu eşyalarımı taşıma-yardım etsene," diye ricada bulunuyor, sonra birden

bir nezaket havasına bürünüp kıyıya inmeden önce el sıkışmak için ikinci kaptana yanaşıyorlardı. Farklı ses tonlarıyla, "Hoşça kalın efendim," dediler. Mr. Baker nasırlı avuçları kavrayıp herkese dostça bir tavırla göz kırparak homurdandı. "Paranı dikkatli kullan Knowles. Of! Kendine güzel bir kız da bul evlen artık," deyince, Topal Knowles pek hoşnut olmuştu. Belfast ikinci kaptanın eline kuvvetlice sıkarak dokunaklı bir sesle, "Hoşça kalın efendim," dedi ve başını kaldırıp sulu gözlerle baktı. "Kıyıya onunla birlikte çıkacağımızı düşünmüştüm," diye devam etti hüznünlü bir havada. Mr. Baker, Belfast'ın söylediklerinden bir şey anlamamıştı, ama kibarca, "Kendine iyi bak Craik," dedi ve yaşlı Belfast bir başına, kederli kederli indi gemiden.

Mr. Baker, birden sessizlik ve huzur çöken geminin içerisinde tek başına ve homurdanarak dolaştı, kapı kollarını yokladı, karanlık yerlere göz attı. İş asla bitmez. Örnek olacak bir ikinci kaptandı o! Kıyıda onu bekleyen kimse yoktu. Annesi hayatta değildi; Yarmouth'da balıkçılık yapan babası ve iki erkek kardeşi Dogger Sığılığı'nda boğulmuşlardı; kız kardeşi evliydi ve kendisine sırt çevirmişti. Artık bir hanımefendiydi ne de olsa. Küçük bir kasabanın önde gelen terzisi ve en önemli siyasetçisi olan bir adamla evlenmişti ve kocası, denizci bir kayınbiraderin itibarına gölge düşürebileceğini düşünüyordu. Baker biraz dinlenmek için kış tarafındaki ambar kapağının üzerine oturup, "Tam bir hanımefendi, hem de en âlâsından," diye geçirdi aklından. Bir şeyler atıştırıp yatacak bir yer bulmak için yeterince zaman vardı. Gemiden ayrılmaktan pek hazzetmiyordu. Düşünecek hiçbir şeyi kalmıyordu yoksa. Soğuk ve nemli, sisli bir akşam karanlığı ıssız güvertenin üzerine çöktü; Mr. Baker oturup piposunu tütürürken, bir denizcinin gösterebileceği en büyük özveriyle uzun yıllar boyunca birbiri ardına görev yaptı-

ğî gemileri düşündü. Ufukta hâlâ bir kaptanlık gözük-müyordu. Tek bir kez bile bahsi geçmemişti! “Belki de kaptan olacak kumaş yok bende,” diye geçirdi aklından, sakın sakın. Öte yandan, gemi mutfağına el koyan mah-mur gözlü, buruşuk suratlı ve yaşlı gemi muhafızı da, “Hâlâ sallanıp ortalarda dolaşüyor,” diye içinden geçirip fısıltılarla küfrediyordu Baker’a. Baker ise hiçbir kısı-kançlık ve haset duygusu beslemeden, “Mamafih Cre-ighton,” diye düşünmeye devam etti, “tam bir beyefen-di... harika dostları var... ilerleyecek. Genç ve düzgün bir adam... hele biraz daha tecrübe edinsin.” Ayağa kalktı ve şöyle bir silkindi. “Yarın sabah ilk iş ambar kapaklarını kontrol etmek için geleceğim. Ben gelmeden kimsenin bir şeye dokunmasına izin verme, muhafız,” diye seslen-di. Ardından, nihayet o da kıyıya ayak bastı. Tam örnek alınacak bir ikinci kaptandı o!

Karaya ayak basınca dağılan adamlar, gemicilik bü-rosunda bir kez daha bir araya geldiler. Camlı bir kapının önünde duran, ceketî pirinç düğmeli, kasketinin üzerine bir taç simgesiyle B.T. harfleri işlenmiş, yaşlı bir adam, “Narcissus’un maaşları ödeniyor,” diye seslendi. Bir grup adam hemen içeriye daldı, ama bir çoğu da geç kalmıştı. Burası büyük, beyaz badanalı ve boş bir odaydı; üzerinde pirinçten bir parmaklık bulunan bir tezgâh, tozlu oda-nın üçte birini kaplıyordu ve parmaklığın ardında oturan solgun yüzlü, saçları ortadan ayrılmış memurun, kafese tıkılmış bir kuşu anımsatan fıldır fıldır, pırıltılı gözleri ve canlı, sarsak hareketleri vardı. Zavallı Kaptan Allistoun da içerdeydi; üzerine altın para ve banknotlar yığılmış küçük bir masanın ardında oturuyordu ve tutsak düş-müş gibi boynu bükük, durgun bir hali vardı. Ticaret ve Gemicilik Odası’na mensup bir başka kuş ise kapının ya-nındaki yüksek bir tabureye tünemişti: Coşkulu denizci-lerin neşe içinde birbirleriyle şakalaşmalarına aldırma-

yan yaşlı bir kuş. Narcissus'un mürettebatı kümeler halinde ayrılmış, köşelere sıkışmışlardı. Üzerlerinde, kıyıya çıkınca giymek üzere aldıkları yeni kıyafetler, adeta balta ile biçimlendirilmiş gibi duran ceketler, buruşuk demir levhalardan biçilmişçesine şekilsiz, parlak pantolonlar, yakasız, pazen gömlekler, parlak ve yeni çizmeler vardı. Birbirlerinin omzuna hafifçe vurup karşılıklı düğmelerini iliklerken bir yandan da, "Dün gece nerede uyudun?" diye neşeyle fısıldayarak, kahkahalarını güçlkle bastırırken birbirlerini kalçasına şaplak atarak sohbet ediyorlardı. Çoğunun yüzü sinekkaydı tıraşlı ve parlaktı; aralarından sadece bir-ikisi, saç başı dağınık, pejmürde ve üzgün bir halde gelmişti oraya; iki genç Norveçli, derli toplu, uysal görünümüleriyle İskandinav denizcilerinin kaldığı pansiyonların devamlı müşterisi olan cömert kadınlar için umut vaat ediyorlardı. Üzerinde hâlâ iş kıyafetleri, odanın ortasında koca cüssesiyle dikilmiş ve yine hayallere dalıp gitmiş Wamibo, Archie odaya girince uyanıp tebessüm etti. Öte yandan cingöz memur aralarından birinin adını seslendi ve maaşlar ödenmeye başladı.

Anlı şanlı ve anlaşılması zor emek ve çabalarını karşılığını almak üzere birer birer ödeme masasına yanaştılar. Parayı geniş avuçlarının içine alıp güvenle pantolonlarının cebine tıktırıyorlar ya da sırtlarını masaya dönüp sert ve nasırlı ellerinde tutup sayarak hesabını güçlkle yapıyorlardı. Memur, "Para tamam mı? Tahliye kâğıdına imza atın. Şuraya, şuraya," diye sabırsızlıkla tekrar ediyor, bir yandan da, "Şu denizciler ne kadar da mankafa!" diye geçiriyordu aklından. Sıra Singleton'a geldi. Yaşlı ve ulu denizci, gün ışığından bile kuşku duyan bir tavırla yaklaştı masaya; kahverengi tütün suyu damlaları beyaz sakalına sızmıştı; açık denizin aydınlığında asla tereddüt etmeyen elleri, kıyının derin karanlığında bir avuç altın parayı güçbela bulabiliyordu. "Yazamıyor musun?" dedi memur,

büyük bir şaşkınlıkla. “O halde bir işaret koy.” Singleton güçlkle eğri büğrü bir çarpı işareti yaparken kâğıda mürekkep bulaştırdı. “Ne iğrenç, yaşlı bir yabani bu böyle,” diye mırıldandı memur. Birisi Singleton’a kapıyı açtı ve yaşlı ve saygıdeğer denizci sarsak adımlarla çıkıp giderken hiçbirimize gözücuyla dahi bakmadı.

Archie’nin bir cüzdan çıkarması neşeli gülüşmelere yol açtı. Daha şimdiden birkaç meyhane gezmiş gibi gergin ve sinirli görünen Belfast duygusallaşmaya başlamıştı ve Kaptan’la özel olarak görüşmek istediğini söyledi. Kaptan şaşırmıştı. Parmaklığın telleri arasından konuştular ve Kaptan’ın, “Ticaret ve Gemicilik Odası’na teslim ettim ben onu,” dediğini duyabildik. “Ona ait bir şeyi almak isterdim,” diye mırıldandı Belfast. “Fakat bu mümkün değil evlat. Denizcilik Bürosu’na teslim edilip kilitlendi ve mühürlendi,” dedi Kaptan; Belfast, ağzı açık, kederli bakan gözlerle bir kenara çekildi. Ödemelere ara verildiği bir sırada Kaptan ile memurun konuşmasına kulak misafiri olduk: “James Wait –merhum– hiçbir belge bulunmadı – hiçbir akrabası yok – geçmişine dair hiçbir ipucu elde edilemedi – o halde büro maaşını alıkoymalı.” Derken Donkin içeri girdi. Soluk soluğaydı, ağırbaşlı, ciddi bir havaya bürünmüştü. Doğrudan masaya gitti, el kol hareketleri yaparak, onu akıllı uslu bir adam sanan memurla konuştu. Hesabın üzerinde tartıştılar, aynı aksanla konuşup pek dostane bir sohbet ettiler. Kaptan Allistoun ödemeyi yaptı. “Tahliye sicilinde, hal ve gidişat kanaatimi olumsuz olarak belirttim,” dedi usulca. Donkin sesini yükseltti: “Senin lanet olası tahliye siciline ihtiyacım yok. Sende kalabilir. Karada çalışacağım bundan böyle.” Sonra bize döndü. “Deniz defterini kapattım artık,” dedi yüksek sesle. Herkes ona baktı. Kılığını kıyafetini düzeltmişti, daha sakın bir tavrı vardı ve evindeymişçesine rahat hareket ediyordu; sözlerinin yarattığı etkiden hoşnut ve kendinden emin

bir havada gözleriyle etrafı süzdü. "Evet. Hali vakti yerinde dostlarım var. Senin sahip olduklarından daha fazlasına sahibim ben. Hem de adamım. Kim benimle bir tek atmaya geliyor bakalım?"

Kimse yerinden kımıldamadı. Bir sessizlik oldu; ifadesiz suratların ve soğuk, duygusuz bakan gözlerin sessizliği. Donkin bir an için duraksadı, acı acı tebessüm etti ve kapıya doğru yürüdü. Durup başını yeniden bize doğru çevirdi. "İçmiyor musunuz? Kahrolası ikiyüzlüler sizi. Kimse gelmiyor, öyle mi? Ben ne yaptım size? Kabadayılık mı tasladım? Canınızı mı yaktım? Yaptım mı kötü bir şey?.. İçmiyorsunuz öyle mi?.. Yok! Öyleyse hepiniz susuzluktan geberip gidin! Hiçbirinizin bir böcek kadar bile cesareti yok. Siz bu dünyanın en sefil, en aşağılık tabakasısınız. Çalışıp, aç kalmaya mahkûmsunuz!"

Donkin dışarı çıktı ve kapıyı öylesine bir hiddetle çarpıp kapadı ki, Ticaret ve Gemicilik Odası'nın yaşlı kuşu, neredeyse tünediği yerden aşağı yuvarlanıyordu.

"Keçileri kaçırmış bu," dedi Archie. Sallana sallana yürüyen Belfast da, "Yok! Yok! Sarhoş o," diye üsteledi ağlamaklı bir sesle. Üzeri boşalmış ödeme masasında oturan Kaptan Allistoun ise düşünceli düşünceli tebessüm ediyordu.

Dışarda, Tower Hill'e çıktıklarında sanki puslu aydınlığın tuhaf parlaklığı onları kör etmişçesine ve bu kadar büyük bir kalabalıktan tedirgin olmuşçasına gözlerini kırıştırdılar, acemice bir tereddütle duraksadılar; birbirlerini fırtınaların uğultusu içinde duyan o denizciler, hareketli ve yoğun yeryüzünün tekdüze gürültüsüyle adeta sağır olup şaşkına dönmüş gibiydiler. Aralarından bazıları, "Haydi Black Horse Meyhanesi'ne! Black Horse Meyhanesi'ne!" diye bağırdı. "Dağılmadan önce

birlikte bir içki içelim.” Kolkola girip yolun karşısına geçtiler. Sadece Charley ve Belfast diğerlerinden ayrı yürüdüler. Onlara yaklaştığım sırada, kırmızı yüzlü, kuru, kabarık saçlı, gri omuz atkısı olan, üstü başı dağınık bir kadının Charley’nin boynuna atıldığını gördüm. Annesiydi. Salya sümük sarılıp öpmeye başladı Charley’yi. “Oğlum benim! Sevgili oğlum!” – “Bırak beni,” dedi Charley, “Bırak beni anne!” Tam o sırada yanından geçiyordum ve Charley, hüngür hüngür ağlayan kadının dağınık saçları üzerinden bilmiş bir ifadeyle bana tebessüm edip alaycılık, cesaret ve bilgelik yüklü öyle bir bakış fırlattı ki, hayatım boyunca öğrendiğim her şeyi gölgede bıraktı. Başımı salladım ve onları geçip yürümeye devam ettim ama Charley’nin yeniden tatlılıkla annesine bakıp, “Beni hemen şu dakika bırakırsan, sana bir şeyler içmen için maaşımdan bir şilin vereceğim,” dediğini işittim. Birkaç adım daha atınca Belfast’a rastladım. Heyecandan titreyerek, gergin bir tavırla kolumu yakaladı. “Karşıdaki kaldırımda yavaşça ilerleyen şamataacı ekibimizi başıyla işaret ederek, “Onlarla takılamadım,” diye kekeledi. “Jimmy’yi aklıma getirdiğimde... Zavallı Jim! Onu düşününce içecek keyfim kalmıyor. Sen de onunla yakın arkadaştın... ama onu oradan ben çekip çıkarttım... öyle değil mi? Kısacık, yün gibi saçları vardı... Evet. O kahrolası turtayı da ben çalmıştım... Gitmek istemiyordu... Kimse için gitmek istemiyordu.” Gözyaşlarına boğuldu. “Ona hiç dokunmadım– asla-asla!” diye ağlıyordu. “Benim için bir kuzu... bir kuzu gibi gitti.”

Usulca yanından uzaklaştım. Belfast’ın ağlama krizleri çoğunlukla birileriyle kavgayla son buluyordu ve tesellisi mümkün olmayan hüznünün ağırlığı altında bunalmaya pek de hevesli değildim doğrusu. Ayrıca, iriyarı iki polis hemen yakınımızda duruyor ve dik dik bize bakıyorlardı. “Hoşça kal!” dedim ve kendi yoluma gittim.

Fakat Narcissus'un mürettebatına son bir kez bakmak için köşede durdum. Kraliyet Darphanesi'nin önündeki geniş kaldırım taşlarının üzerinde kararsız adımlarla sallanıp şamata yapıyorlardı. Kısa kollu gömlek giymiş, kürk şapkalı ve vahşi suratlı erkeklerin cilalı fiçilerin içinden, güneye yolculuk eden gemilerin ücretleri ödenmiş tayfalarına kudret, neşe ve mutluluk hayali dağıttıkları; ihtişamın ve yaşamın şiirselliğinin hayalini sundukları Black Horse Meyhanesi'ne gidiyorlardı. Uzaktan bakınca, neşeli bakışlarla ve sarsakça hareketlerle konuşurlarken yaşam denizinin gümbürtüsü durmaksızın ve aldırış etmeden çınliyordu kulaklarında. Beyaz kaldırım taşlarının üzerinde aylakça sallanıp telaşlı ve gürültülü bir erkek kalabalığıyla kuşatılmış halleriyle farklı bir türün mensubu yaratıklar gibi görünüyorlardı. Kayıp, bir başına, kayıtsız, kader mahkûmları; kazazedeler gibiydiler. Umursamaz ve neşeli, tehlikeli bir kaya çıkıntısının ucuna çıkıp, fırtınada coşup eğlenen çılgın kazazedeler gibi. Şehrin gürültüsü amansız ve güçlü, yüksek sesli ve kötü niyetli, tepeleri köpüklü dev dalgaların çağıldamasını andırıyordu; fakat gökyüzündeki bulutlar dağıldı; gün ışığı bir sel gibi aktı evlerin kirli duvarları üzerine. Birbirine düğümlenmiş denizciler bir karaltı halinde gün ışığında sürükleniyorlardı. Sol yanlarında, Kule Bahçeleri'nin ağaçları iç çekip inlediler; Londra Kulesi'nin taşları parıldayıp sanki birden geçmişin tüm o büyük sevinçlerini ve hüznlerini, bu adamların ilk mücadelelerini, zorla donanmaya alınmalarını; isyan çılgınlıklarını; nehir kenarında kadınların feryatlarını ve zaferleri karşılayan erkeklerin haykırıışlarını hatırlarcasına ışık oyunuyla hareketlenmiş gibiydi. Gökyüzünde ışıldayan güneş, yeryüzünün çamurunun, hatıralarının, sessiz taşlarının, açgözlülük ve bencilliğinin, kayıtsız adamların endişeli yüzlerinin üzerine ilahi bir armağan gibi düşüyordu; sağ

yanlarında ise, üzerine bir sel gibi vuran ışıkla ön cephe-
sindeki lekelerin silikleştiği ve bir anlığına bir peri masa-
lındaki mermer bir saray gibi göz kamaştırıcı ve beyaz
bir ihtişamla dikilen Darphane vardı. Narcissus'un mü-
rettebatı ilerleyip gözden kayboldu.

Onları bir daha asla görmedim. Kimilerini deniz al-
dı, kimilerini de buharlı gemiler; yeryüzündeki mezar-
lıklar da geri kalanların hesabını verecektir. Hiç şüphe
yok ki Singleton sadakatle, yıllar boyunca verdiği emeğin
hatıralarını kendisiyle birlikte konuksever denizin hu-
zurlu derinliklerine götürmüştür. Yaşamı boyunca tek
bir gün bile hakkıyla çalışmamış Donkin ise kuşkusuz o
çirkef ağzıyla işçilerin yaşam hakkı üzerine nutuklar çe-
kerek hayatını kazanıyordur. Varsın öyle olsun! Yeryüzü
de, deniz de kendi paylarına düşeni alsınlar.

Diğerleri gibi, giden bir denizci de artık bir daha ge-
ri gelmez; bir daha hiçbirine rastlamadım zaten. Ama
zaman zaman, bir kaynaktan fışkırıcasına çıkan anılar
seli Dokuz Kıvrımlı Nehir¹ boyunca hızla akmaya başlar.
Ardından, ıssız ve perişan ırmağın suları üzerinde bir ge-
mi, akıntıyla birlikte sürüklenircesine ilerler. Gölgelerin
tayfalık yaptığı hayalî bir gemi. Belli belirsiz bir selam
verip seslenerek geçip giderler. O ölümsüz denizin üze-
rinde, günahkâr yaşamlarımızdan bir anlam çıkarmadık
mı hep birlikte? Elveda, kardeşlerim! İyi bir mürettebat-
tınız. Vahşi çığlıklar atarak ağır bir pruva yelkeninin çır-
pınışlarıyla boğuşmuş; ya da gecenin karanlığında kimse-
ler görmeden, serenlerin tepesinde bir o yana bir bu
yana sallanırken, batı fırtınalarının haykırıışlarına kendi
haykırıışlarıyla karşılık vermiş bir mürettebat kadar iyiy-
diniz hem de.

1. Klasik mitolojide ölülerin taşındığı nehir. Cehennem Nehri olarak da bilinir.

KLASİKLER DİZİSİ

- POETİKA / Aristoteles / Çev. Samih Rifat
- AŞK VE GURUR / Jane Austen / Çev. Nihal Yeğınobalı
- EMMA / Jane Austen / Çev. Nihal Yeğınobalı
- MANSFIELD PARK / Jane Austen / Çev. Nihal Yeğınobalı
- EUGÉNIE GRANDET / Honoré de Balzac / Çev. Tahsin Yücel
- GORIOT BABA / Honoré de Balzac / Çev. Tahsin Yücel
- İKİ YENİ GELİNİN ANILARI / Honoré de Balzac / Çev. A. A. A.
- KİBAR FAHİŞELERİN İHTİŞAM VE SEFALETİ / Honoré de Balzac / Çev. Aysel Bora
- VADİDEKİ ZAMBAK / Honoré de Balzac / Çev. Tahsin Yücel
- JANE EYRE / Charlotte Brontë / Çev. Nihal Yeğınobalı
- UĞULTULU TEPELER / Emily Brontë / Çev. Naciye Akseki Öncül
- BEYAZLI KADIN / Wilkie Collins / Çev. Serim As Özdemir
- KARANLIĞIN YÜREĞİ / Joseph Conrad / Çev. Erhun Yücesoy
- ÜÇ DENİZ ÖYKÜSÜ / Joseph Conrad / Çev. Ayça Sabuncuoğlu
- DOKTOR ÇEHOV'DAN ÖYKÜLER / Anton Çehov / Çev. Mehmet Özgöl
- ÖYLE BİR HİKÂYE / Anton Çehov / Çev. Nihal Yalaza Taluy
- SAYFIYEDE / Anton Çehov / Çev. Zeki Başımar
- DEĞİRMENİMDEN MEKTUPLAR / Alphonse Daudet / Çev. Volkan Yalçınoklu
- TARASCONLU TARTARIN / Alphonse Daudet / Çev. Tahsin Yücel
- ŞEYTANİ ÖYKÜLER / Barbey d'Aurevilly / Çev. Aysel Bora
- MOLL FLANDERS / Daniel Defoe / Çev. Nihal Yeğınobalı
- BÜYÜK UMUTLAR / Charles Dickens / Çev. Nihal Yeğınobalı
- İKİ ŞEHRİN HİKÂYESİ / Charles Dickens / Çev. Meram Arvas
- OLIVER TWIST / Charles Dickens / Çev. Nihal Yeğınobalı
- AMCANIN DÜŞÜ / Fyodor Dostoyevski / Çev. Nihal Yalaza Taluy
- BEYAZ GECELER / Fyodor Dostoyevski / Çev. Sabri Gürses
- BUDALA / Fyodor Dostoyevski / Çev. Nihal Yalaza Taluy
- İKİZ / Fyodor Dostoyevski / Çev. Sabri Gürses
- İNSANCIKLAR / Fyodor Dostoyevski / Çev. Sabri Gürses
- KARAMAZOV KARDEŞLER / Fyodor Dostoyevski / Çev. Ayşe Hacıhasanoğlu
- ÖLÜLER EVİNDEN NOTLAR / Fyodor Dostoyevski / Çev. Sabri Gürses

TATSIZ BİR OLAY / Fyodor Dostoyevski / Çev. Nihal Yalaza Taluy
 YERALTINDAN NOTLAR / Fyodor Dostoyevski / Çev. Ergin Altay
 YUFKA YÜREK / Fyodor Dostoyevski / Çev. Sabri Gürses
 TEKİNSİZ HİKÂYELER / Sir Arthur Conan Doyle / Çev. Esra Birkan
 SILAS MARNER / George Eliot / Çev. Cem Alphan
 BİLİRBİLMEZLER / Gustave Flaubert / Çev. Tahsin Yücel
 MADAME BOVARY / Gustave Flaubert / Çev. Tahsin Yücel
 ÜÇ ÖYKÜ / Gustave Flaubert / Çev. Samih Rifat
 KIRMIZI ZAMBAK / Anatole France / Çev. Tahsin Yücel
 GENÇ WERTHER'İN ACILARI / J.W. von Goethe / Çev. Nihat Ülner
 BİR DELİNİN GÜNCEİ / Nikolay Gogol / Çev. Mehmet Özgül
 TARAS BULBA / Nikolay Gogol / Çev. Mehmet Özgül
 YAŞANMIŞ HİKÂYELER / Maksim Gorki / Çev. Atol Behramoğlu
 ÇILGIN KALABALIKTAN UZAK / Thomas Hardy / Çev. Nihal Yeğınobalı
 KVAİDAN / Lafcadio Hearn / Çev. Zeynep Avcı
 KIRIK TAŞLAR / Herakleitos / Çev. Alover
 İLYADA / Homeros / Çev. Azra Erhat - A. Kadir
 ODYSSEİA / Homeros / Çev. Azra Erhat - A. Kadir
 BİR İDAM MAHKÛMUNUN SON GÜNÜ / Victor Hugo /
 Çev. Erhan Büyükakıncı
 NOTRE-DAME'İN KAMBURU / Victor Hugo / Çev. İsmet Birkan
 BİR BAŞYAPITIN ÖYKÜSÜ / Henry James / Çev. Dost Körpe
 WASHINGTON MEYDANI / Henry James / Çev. Fatih Özgüven
 LOCARNO DİLENCİSİ / Heinrich von Kleist / Çev. Alev Yalnız
 MICHAEL KOHLHAAS / Heinrich von Kleist / Çev. Bilge Uğurlar -
 Türkis Noyan
 TEHLİKELİ İLİŞKİLER / Choderlos de Laclos / Çev. Ataç
 ÂŞIK KADINLAR / D.H. Lawrence / Çev. Nihal Yeğınobalı
 BAKİRE İLE ÇİNGENE / D.H. Lawrence / Çev. Tülin Nutku
 GÖKKUŞAĞI / D.H. Lawrence / Çev. Tülin Nutku
 LADY CHATTERLEY'İN ÂŞIĞI / D.H. Lawrence / Çev. Meram Arvas
 OĞULLAR VE SEVGİLİLER / D.H. Lawrence / Çev. Tülin Nutku
 ÖLEN ADAM / D.H. Lawrence / Çev. Bilge Karasu
 ZAMANIMIZIN BİR KAHRAMANI / Mihail Lermontov / Çev. Ülkü Tamer
 ÂDEM'DEN ÖNCE / Jack London / Çev. Pınar Kür
 VAHŞETİN ÇAĞRISI - BEYAZDIŞ / Jack London / Çev. Seçkin Selvi -
 Omca A. Korugan

KATIKSIZ SEVGİ / Jack London / Çev. Şemsa Yeğin
DEMİR ÖKÇE / Jack London / Çev. Erhun Yücesoy
İZLANDA BALIKÇISI / Pierre Loti / Çev. Barış Behramoğlu
PRENS / Niccolò Machiavelli / Çev. Kemal Atakay
BAHÇE PARTİSİ / Katherine Mansfield / Çev. Şadan Karadeniz
BİR HÜZÜN GÜNCEİ / Katherine Mansfield / Çev. Şadan Karadeniz
KOMÜNİST MANİFESTO / Karl Marx - Friedrich Engels / Çev. Celâl Üster
- Nur Deriş
BAHÇE PARTİSİ / Katherine Mansfield / Çev. Şadan Karadeniz
AY IŞIĞI / Guy de Maupassant / Çev. Tahsin Yücel
ÖLÜMDEN ACI / Guy de Maupassant / Çev. Tahsin Yücel
DÜNYA VATANDAŞI / O. Henry / Çev. Püren Özgören
FRANKENSTEIN YA DA MODERN PROMETHEUS / Mary Shelley /
Çev. Duygu Akın
KIZIL İLE KARA / Stendhal / Çev. Ataç
DR. JEKYLL VE MR. HYDE / Robert Louis Stevenson / Çev. Duygu Akın
PARMA MANASTIRI / Stendhal / Çev. Samih Tiryakioğlu
DRACULA / Brom Stoker / Çev. Zeynep Bilge
TOM AMCA'NIN KULÜBESİ / Harriet Beecher Stowe / Çev. Tülin Nutku
DİRİLİŞ / Lev Tolstoy / Çev. Nihal Yalaza Taluy
HACI MURAT / Lev Tolstoy / Çev. Nihal Yalaza Taluy
İVAN İLYİÇ'İN ÖLÜMÜ / Lev Tolstoy / Çev. Nihal Yalaza Taluy
KROYÇER SONAT / Lev Tolstoy / Çev. Nihal Yalaza Taluy
POLİKUŞKA / Lev Tolstoy / Çev. Mehmet Özgöl
SAVAŞ VE BARIŞ / Lev Tolstoy / Çev. Zeki Başıtmar
AVCININ NOTLARI / İvan Turgenyev / Çev. Nihal Yalaza Taluy
BABALAR VE OĞULLAR / İvan Turgenyev / Çev. Ayşe Hacıhasanoğlu
DE PROFUNDIS / Oscar Wilde / Çev. Roza Hakmen
DORIAN GRAY'İN PORTRESİ / Oscar Wilde / Çev. Nihal Yeğinobalı
MÜRVER AĞACI / Oscar Wilde / Çev. Suat Ertüzün
GERMINAL / Émile Zola / Çev. Volkan Yalçintoklu
NANA / Émile Zola / Çev. Samih Tiryakioğlu
SUÇLUYORUM / Émile Zola / Çev. Tahsin Yücel
TÛTÎNÂME / Çev. Behçet Necatigil

KLASİKLER

Narcissus'un Zencisi, deniz edebiyatının en büyük adı, en usta kalemi diye tanımlanan Joseph Conrad'ın bir uzun öyküsüdür. Yazarın kişisel deneyimlerinden kaynaklanan bu öyküyü okurken, fırtınalı bir denizde dalgaların üzerinize doğru geldiğini, güvertesinde çaresizlik içinde kıvrandığınız teknenin alabora olma tehlikesiyle karşılaştığını sanki oradaymışçasına hissedeceksiniz.

Gemi mürettebatıyla elele verip teknenizi kurtarmaya çalışacak, bu arada sizin varlığınızı umursamayan patrona karşı yine birlikte hınçlanacaksınız.

Üzerleri beyaz köpüklerle taçlanmış dalgaların peş peşe şahlanıp devrilmesini, görkemli bir deniz tablosuna bakar gibi izleyeceksiniz.

Bir deniz yolculuğunu, bir fırtınayı, bir mürettebatın çektiği çileyi de, sevinçleri de paylaşarak bir solukta okuyacağınız bir başyapıt.

Kapak resmi: CHRISTIAN KROHG

13 TL
KDV DAHİL

ISBN 978-975-07-1834-2

